

Obisk pri bratih v Srbiji

Kočevska delegacija na slavlju v pobratenem Prokuplju

Od 8. do 10. oktobra je bila v pobratenem mestu Prokuplje v Srbiji delegacija mesta oziroma krajevne skupnosti Kočevje. Vodil jo je Jože Novak, sekretar občinskega komiteja ZK Kočevje. V kočevski delegaciji so bili razen predstavnikov krajevne skupnosti tudi vodilni predstavniki vseh občinskih organizacij in občinske skupščine.

Kočevska delegacija se je 8. oktobra udeležila kulturne prireditve v počastitev praznika občine in mesta Prokuplje, na kateri je nastopila tudi skupina mladincev-glasbenikov iz Kočevja. 9. oktobra se je udeležila svečane seje občinske skupščine, na kateri je vodja kočevske delegacije Jože Novak predal predstavnikom pobratenega mesta umetniško sliko Kočevja, delo slikarja Milana Butine.

9. in 10. oktobra pa so si gostje iz Kočevja ogledali več tovarn in zdravstveno-rekreativsko središče v krajevni skupnosti Žitni potok. Razen tega so se predstavniki obeh mest pogovorili tudi o nadaljnjem sodelovanju in izmenjali izkušnje iz svojega dela.

J. P.

POČASTITEV BELOKRANSKEGA ROJAKA REVOLUCIONARJA JANEZA MARENČIČA: prof. Rudolf Turk z biotehniške fakultete v Ljubljani polaga venci k spomeniku, ki so ga v soboto odkrili v Črnomlju. (Foto: M. Legan)

POSVET DOMSKIH DELAVCEV

V petek in soboto je bil v Dijaškem domu Majde Silc sestanek dolenskih domskih delavcev. Se seboj zanimivo je bilo predavanje ravnatelja novomeškega doma Tona Sege o vzgojiteljevem delu v skupini in o prostem času domske mladine.

Dolenjski aktiv je v svoji sredi pozdravil sedem diplomatrov pedagoške akademije, ki bodo svoje delo nadaljevali kot domski delavci. Izročili so jim darila, čestitala pa sta jim tudi predstojnik PA prof. Ciril Brezovec in prof. Leon Zlebnik.

V soboto so si domski delavci ogledali Kostanjevico in s tem izletom zaključili bogat posvet.

M. T.

PRVI SNEG

Na Kočevskem je med mirulim četrtnkom in petkom po višjih območjih oziroma plininah zapadel prvi letošnji sneg. V samem Kočevju pa je pač prvič v nedeljo zgodaj popoldne. Bil je moker in težak, zaradi česar je naredil precej škode drevmu, saj je polomil veliko vej. Centralna kurjava pa je začela s poskusnim gretjem šele v ponedeljek popoldne.

SEDMO SREČANJE PIONIRJEV - DOPISNIKOV

Republiška Zveza prijateljev mladine bo v sodelovanju z nekaterimi slovenskimi časniki in revijami pripravila 18. in 19. oktobra v Trzinu sedmo srečanje pionirjev-dopisnikov. V Trzinu si bodo pionirji, ki pridno sodelujejo z uredništvi, ogledali tovarni Peka in Bombazne predilnice, predstavniki uredništva pa jim bodo podelili diplome in knjižna darila. V okviru srečanja bo tudi seminar za mentorje pionirskih glasil, ob podelitvi nagrad najboljšim glasilom pa bo tudi razstava slednjih. Na srečanju bo sodelovalo tudi deset pionirjev iz dolenskih osnovnih šol, ki redno sodelujejo z uredništvom Dolenjskega lista.

R. B.

V NEDELJO SLAVJE V PIŠEČAH

V Pišecah bodo v nedeljo, 19. oktobra odkrili spomenik, posvečen kmečkim puntom, padlim borcem v narodnoosvobodilnem boju skupnim bojem Kozjančev in borcev I. Zagorskega bataljona decembra 1943 na območju Orlice nad Pišecami.

Proslava bo ob 10.30 popoldne. Na njej bo govoril član sveta federacije Franc Kimovec-Žiga.

SVOBODNI GOZDOVI

V četrtek, 9. oktobra, so v Likovnem salonu v Kočevju odprli razstavo „30 let gospodarstva v svobodnih gozdovih“, ki je posvečena občinskemu prazniku in 30-letnici osvoboditve. Organiziralo jo je Gozdno gospodarstvo Združenega KGP Kočevje. Na razstavi je prikazan povojni razvoj gozdarstva.

SEMIČANI VABIJO

26. oktobra bodo v okviru krajevnega praznika počastili 30-letnico osvoboditve s srečanjem Belokranjskega odreda. Borce in občane od vsepovsod vabijo Semičani na slovesnost, ki bo ob 10. uri pred Kulturnim domom Jožeta Mihelčiča. Borcem bodo ob tej priložnosti razdelili knjigo Belokranjski odred, kulturni program pa bodo izvedli domačini in gostje iz Črnomlja. Zbranim bo govoril prvoborec Franc Košir.

UKRADLI PODOBE

V noči iz 11. na 12. oktober so neznani storilci vlomili v podružno cerkev v Banji Loki v kočevski občini. Odnesli so slike križvega poba in nekaj drugih slik. Okvire slik so zlomili in odvrtili. Slike so bile risane ali tiskane na platno. Njihova vrednost še ni ocenjena. Za storilce poizvedujejo.

Novomešan Franci Zrimšek

Zrimšek osvojil gorsko prvenstvo

Nadarjeni novomeški kolesar Franci Zrimšek je v nedeljo v močni konkurenci vseh najboljših slovenskih mladincev v svoji kategoriji kljub izredno slabim tekmovalnim možnostim – med tekmo je deževalo in tudi snežilo – na letošnjem gorskem republiškem prvenstvu brez težav ugnal odličnega in stalnega konkurenta Zanoškarka in osvojil še en republiški naslov. Zrimšek je vozil v konkurenci mlajših mladincev in za 9 kilometrov dolgo progo od Blede do Zatrnik potreboval 20,23 sekund.

Novomeški kolesarji so kasneje nastopili še na kolesarskem kriteriju, ki ga je pripravil novoustanovljen klub v Grosupljem. Med mlajšimi mladinci je še enkrat prepričljivo zmagal novi republiški gorski prvak Zrimšek, drugi pa je bil njegov klubski tovariš Turk. V kategoriji starih mladincev je dobro vozil tudi tretji Novomešan, Mijajlovič, ki je prav tako osvojil prvo mesto.

Zdaj je enako zahteven čas

V soboto so v Črnomlju kmetijski inženirji in tehniki iz vse Slovenije počastili 31-letnico konference v Dobljah – Odkritje spomenika Janezu Marenčiču

Ne iščimo opravičil! Zadnja leta, po drugi seji konference ZKS, smo premalo storili na področju kooperacije (v širšem smislu) v kmetijstvu in na področju cen. Tu se dobiva bitka za človeka, za socialistično preobrazbo vasi in kmetijstva. Pred nami je prav tako težka naloga, kot je bila pred 31 leti, ko je bilo treba mobilizirati vse sile, obdelati vsak kos zemlje, prehraniti partizansko vojsko, zmagati...

Teh nekaj misli je iz slavnostnega govora inž. Rada Dvoršaka, predsednika slovenske gospodarske zbornice, ki jih je izrekel na proslavi 31-letnice zgodovinske kmetijske konference v Dobljah minulo soboto v Črnomlju. Navedel je še druge naloge, ki čakajo kmetijsko stroko in ljudi, ki delajo v njej. Pridelati dovolj hrane, varovati kmetijsko zemljo, krepiti zadrugištvo in proizvodno sodelovanje s kmeti in med delovnimi organizacijami, prizadeti si k naprednim, dohodkovno povezanim integracijam, izkoristiti znanje ter ga trajno dopoljevati, ob vsem pa krepiti nove družbenoekonomske odnose, izhajajoče iz nove ustave, ki daje kmetu enake pravice in dolžnosti kot delavcu – vse to so temeljne stalnice, po katerih naj bi v prihodnjem obdobju delali kmetijski inženirji in tehniki, povezani v svoji stanovski organizaciji.

V delovnem delu jubilejnega zasedanja, ki ga je pripravila Zveza kmetijskih inženirjev in tehnikov v sodelovanju z ObS Črnomelj in kmetijskimi delovnimi organizacijami ter dolenskim društvom, je bila izrečena še vrsta koristnih misli, od tega, da je belokranjsko kmetijstvo dobilo po vojni le „drobtine“, pa

do pregleda sedanjih kmetijskih razmer v naši republiki.

Po slavnostnem zasedanju so udeleženci odšli na mesto, kjer so odkrili spomenik predvojnemu revolucinarju, ustanovitelju društev kmečkih fantov in deklet, organizatorju ljudske vstaje, piscu znane študije „Slovenska vas pod kapitalističnim jarmom“, priljubljenemu borcu za pravice zatiranih, inženirju agronomije Janezu Marenčiču, ki je umrl komaj 32 let star. Več o delu in življenju Janeza Marenčiča objavljamo se na 5. strani, izpod peresa njegovega vrstnika in sodelavnika prof. inž. Jožeta Levstika-Vida. M. L.

Vinica spet sega v svet

24. oktobra bo srečanje slovenskih klubov OZN, krajevni praznik in začetek nove akcije za varstvo okolja

Dan OZN in viniški krajevni praznik bosta letos združena v eno slovesnost delovnega značaja. Na Vinici, kjer več let zelo uspešno deluje Klub OZN na šoli, se bodo srečali predstavniki vseh slovenskih klubov, domačini pa jim pripravljajo program.

Ob tej priložnosti bodo gostom pokazali načrte za gradnjo Naselja miru ob Kolpi, katerega zamisel je stara že več let, vse pa kaže, da jo bodo v letu 1976 začeli spravljati v življenje s pomočjo mladinskih delovnih brigad.

Ta dan bo prek viniškega Kluba OZN stekla tudi tretja, zelo široko zasnovana akcija. Prva, „Poslušajte nas“, in druga ob 80-letnici tovariša Tita sta pokazali izreden uspeh, zdaj se lotevajo razpisa za akcijo z naslovom „Varstvo okolja“. Ta akcija bo potekala v dveh smereh. Na tisoče pisem bo spet romalo v razne kraje države na klube OZN, na turistične organizacije, planinska društva in podobne institucije, ki jim je pri srcu varstvo narave in okolja.

Prispevke na to temo bodo iz ožjega področja nagradile zainteresirane institucije, iz širšega pa domači

klub OZN. Pismene sestavke risbe, fotografije, ekskurzije, makete, delovne akcije so oblike sodelovanja, h katerim bodo povabili mlade iz vse domovine.

Edina nerazčiščena zadeva pri tem velikem podvigu je denar. Potrebovali bi okrog 20.000 dinarjev za stroške, zato si na Vinici prizadevajo najti sofinancerje. R. B.

POVEJTE NAM!

V torek, 21. oktobra, bo naše uredništvo gostovalo

NA VELIKI DOLINI

Pričakujemo vas v gostilni Biščanič od 17. ure dalje. Občani Velike Doline in okoliških vasi, ne pozabite na srečanje z novinarji! Ponuja se vam priložnost, da spregovorite o svojem delu, vsakdanjih skrbih in načrtih in da bo to tudi objavljeno, sporočeno še drugim ljudem.

ZA KONEC FESTIVALA PRIDEJO MARIBORČANI

Zaključna prireditev XX. dolenskega kulturnega festivala v Kostanjevici bo v petek, 24. oktobra, v Miklavževji cerkvi. Člani Drame SNG iz Maribora bodo ob 11. uri izvedli recital „Ako bo zdaj, ne bo pozneje“ (Shakespeare) in ob 18. uri podobni recital z naslovom „Prizavljen bodi, to je vse“.

J. PEZELJ

CESTITKI SILNEMU

Predsednik Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Franc Popit in predsednik Glavnega odbora Zveze združenj borcev NOV Janko Rudolf sta čestitala za šestdesletnico narodnemu heroju, rezervnemu polkovniku Jožetu Boldanu-Silnemu iz Kočevja.

Nova vez bratstva in enotnosti

Radatoviči so dobili novo cesto, ki jih bo povezovala z metliško občino

Prebivalci hrvaških Radatovičev so zadnjo nedeljo proslavili 30-letnico osvoboditve na svojstven način: na velikem ljudskem spominjanju, ki ga ni preprečilo niti slabo in deževno vreme, so se spomnili na težke dni v vojni vihuri, ko so skupaj s Slovenci pomagali premagati nacistično Nemčijo.

Na dan so v vasi Brezovica izromenovali so jo „Cesta partizanskih bratstva in enotnosti“. Na

zborovanju so govorili dr. Adolf Medvedšek-Sumski, nekdanji upravnik partizanskih bolnic, Marko Belinič, član sveta SRH in družbenopolitični delavec iz ozalske in metliške občine. Govornikji so poudarili, da so bile na tem območju med zadnjo vojno skupne akcije slovenskih in hrvaških partizanov, a so v Zumberku že avgusta 1941 ustanovili odred Matije Gubca, novembra pa trinajsto udarno proletarsko brigado in da so prebivalci obeh občin z zavednim delom močno pripomogli, da je sovražnik v teh krajih kapituliral že pred koncem vojne.

Več kot 5 kilometrov dolga cesta od Brezovice do Radatovičev bo

prek Bušnje vasi povezovala obe občini in republiko. Zgradili so jo s pomočjo prebivalcev Radatovičev in Brezovice, na prostovoljno delo pa so prihajali tudi partizani, ki so se med vojno vihur nahajali v teh krajih kot borci ali pa kot ranjeni.

Z ljudskega zborovanja so poslali pozdravni pismi tovarišu Titu in centralnima komitejema Zveze komunistov Hrvaške in Slovenije.

J. PEZELJ

Pred kratkim je bilo pred spomenikom v Kočevju protestno zborovanje zoper zločine Francovega režima v Španiji. Organizirala ga je osnovna organizacija ZSMS gimnazije Kočevje. Protesta, na katerem so sodelovali predvsem mladi, so se udeležili tudi vodilni člani družbeno-političnih organizacij iz Kočevja. Kulturni program je izvajala vokalna skupina DOREMI. (Foto: Jure Podražaj)

Nujno varstvo pravic

Nobena skrivnost ni, da se samoupravna sodišča in družbeni pravobranilci samoupravljanja srečujejo z nemajhnimi težavami pri svojem delu, ko kot mlade in izredno pomembne ustanove našega sistema skrbijo predvsem za zaščito ustavnih pravic na podlagi samoupravljanja. In to kljub temu, da je vsakomur jasno, da pomeni varstvo samoupravnih ljudi in družbene lastnine pogoj za naš nadaljnji razvoj.

Za to morajo sicer skrbeti sami delovni ljudje predvsem tam, kjer delajo in živijo, najrazličnejše družbene ustanove in seveda tudi družbenopolitične organizacije. In prav zato marsikje še ne razumejo prav pomena in vloge družbenega pravobranilca samoupravljanja, pri čemer pa seveda ne gre prezreti tudi odporov ali celo odkritega nasprotovanja. Zato bi bilo prav, da bi vsepovsod temeljito analizirali zlasti položaj pravobranilcev samo-

upravljanja, ki so samostojni in svojih dolžnosti ne opravljajo po ukazih, temveč na podlagi svoje lastne odgovornosti, ciljev delavskega razreda, družbenopolitičnih, teoretičnih in praktičnih spoznanj ter družbenih stališč o razvoju in graditvi samoupravnih socialističnih odnosov.

V bistvu gre torej za pospeševanje in utrjevanje odgovornosti slehernega posameznika in organa. Številni primeri dokazujejo, da so zelo pogoste kršitve samoupravnih pravic delavcev in družbene lastnine, kar so doslej reševala predvsem redna sodišča (predvsem na podlagi zakonov in ne iz širših osnov samoupravnega sistema) in družbenopolitične organizacije s svojim vplivom in politično močjo. Takšne oblike ukrepanja pa so bile nemalokrat precej neučinkovite, dolgotrajne in nemalokrat subjektivno ali celo osebno obarvane. Razen tega je prav take primere najtežje odkrivati in se jim postaviti po robu. Zavedati se moramo, da imamo dokaj razvit in dodelan sistem preprečevanja in pregona

TELEGRAMI

NEW YORK – Šef kamboške države princ Norodom Sihanuk je v intervjuju z newyorškim časopisom "Time" izjavil, da v Phnom Penhu zaradi pomanjkanja hrane, vode in električne energije nekaj časa mnoge države še ne bodo mogle odpreti veleposlaništev. Pričakujejo pa, da bodo do konca leta navezali diplomatske stike z LR Kitajsko, DR Vietnam in LRD Korejo, nato pa z Alžirijo in Kubo.

RIM – Stavbo italijanske telefonske družbe sta stresli močni eksploziji. Policija je sporočila, da je zaradi tega pretrganih 14.000 telefonskih linij v Rimu. Ranjen ni bil nihče.

FILADELFIJA – Strahovita eksplozija je skoraj popolnoma razdejala rafinerijo ameriške nafte družbe Arco blizu Filadelfije v Združenih državah Amerike. Po eksploziji je nastal močan požar, ki ga niso mogli pogasiti dva dni kljub posredovanju nekaj sto gasilcev. Število žrtev požara (menijo, da je mrtvih okoli deset oseb) še niso mogli ugotoviti, prav tako pa ne vzroka nesreče. Na sliki: nekaj trenutkov po eksploziji. (Telefoto: UPI)

Podelitev letošnje Nobelove nagrade za mir sovjetskemu znanstveniku Andreju Saharovu je vzbudila precej ostro kritiko ne samo v sovjetskih, marveč tudi v nekaterih drugih krogih. Skandinavija je, denimo, javno izrazila mnenje, da uporabljajo to nagrado izrazito v politične namene. Podobna mnenja je bilo slišati tudi v Italiji, Franciji in drugod... različna merila...

Politika je bila prisotna tudi v Beli hiši, kjer je ameriški predsednik Gerald Ford v začetku tega tedna sprejel sovjetske in ameriške vesoljce, ki so opravili letos znamenit skupen polet v vesolje. Predsednik je tudi to priložnost izrazil za to, da je spomnil, kako je bil ta polet pomemben prispevek k boljšim odnosom med veselilama in popuščanju napetosti na svetu konfrontacija...

In ko smo že v Združenih državah Amerike, še tole: sedem izvedencev za strelno orožje je bilo potrjeno, da sta bila na Roberta Kennedyja leta 1968 v Kaliforniji izstreljena strela iz enega samega revolverja in ne iz dveh, kakor so nekateri vsa ta leta zagovarjali. S tem so menda dokončno ovrgli teorijo, po kateri naj bi na pokojnega ameriškega predsedniškega kandidata in brata ameriškega predsednika streljala dva človeka. To mnenje (ki je trdilo, da je šlo za zaroto in ne za slučajen atentat duševno neuravnovešenega človeka) je zagovarjala skupina kalifornijskih novinarjev. Kot je znano, so atentatorja Sirhana Sirhana obsodili najprej na smrt, potem pa na dosmrtno ječo, ki jo prestaja v kalifornijski zaporu San Quentin...

Tačas pa se je Argentina spreminila v pravcato bojišče, na katerem umirajo vladni vojaki in gverilci kar v desetinah. Po najnovejšem spopadu v pokrajini Tucuman je padlo, na primer, nič manj kot dvanaest vladnih vojakov in trideset gverilcev, žrtve pa so bile tudi med civilnim prebivalstvom. Nemara se je tudi zaradi tega predsednica Elizabeta Peron odločila, da prekine svoj (bolniški) dopust in se vrne v predsedniško palačo... če bo kaj pomagalo...

IZ ZADNJEGA PAVLIHE

– Se je že naučil prvih besed!
– Ata in mama?
– Ne, ampak nelikvidnost, inflacija in objektivne okolnosti...

zaradi prestopkov in zlorab. Prav na področju kršitve samoupravnih odnosov pa čisto slišimo najrazličnejša opravičevanja za zadeve, ki nimajo ničesar skupnega z našo usmeritvijo in odnosi med ljudmi. In prav kršitve samoupravljanja pomenijo enako oviro za naš razvoj, kot drugi prekrški in kazniva dejanja, če ne še večjo. Zato bi morali pri odkrivanju teh pojavov sodelovati samoupravljalci in predvsem organi delavskega nadzora.

Tako je jasno, da bi morali na vseh ravneh analizirati kadrovska, materialna in druga vprašanja, ki zagotavljajo dobro delo pravobranilcev samoupravljanja, poskrbeti, da bodo te nove oblike resnično zaživele in zagotavljale uspehe, kakršne upravičeno tudi pričakujemo od njih. Poseben pomen pri tem pa imajo vsekakor tudi načrtovani novi zakoni o združenem delu, o planiranju, družbeni lastnini, družbenem dogovarjanju in samoupravnem sporazumevanju in drugi. Predvsem pa je nujno, da bi vsepovsod uveljavili spoznanje o nujnosti teh oblik, ki so namenjene varovanju samoupravnih pravic.

JANEZ KOROŠEC

tedenski zunanje-politični pregled

Minić v Lizboni

Podpredsednik zveznega izvršnega sveta in zvezni sekretar za zunanje zadeve Miloš Minić je v začetku tega tedna prispel na uradni obisk v Lizbono, kjer se je sestel s predsednikom vlade, predsednikom republike ter portugalskim zunanjim ministrom, razen tega pa tudi s predstavniki vodilnih političnih strank.

Obisk sodi ne samo v pripravo na skorajšnji obisk portugalskega predsednika Gomeza v Jugoslaviji, marveč je tudi izraz obojestranske želje, da bi se odnosi med državama še bolje razvijali.

Jugoslavija in Portugalska sta sicer deželi z različnimi družbenima sistemoma in tudi različnim mednarodnim položajem (ena je neuvrščena, druga pa članica enega izmed blokov), toda obe si prizadevata za iste globalne cilje in imata glede tega tudi mnogo skupnih stališč.

Portugalska je po zmazi revolucije aprila lani vse bolj izražala zanimanje za dejavnost neuvrščenih in je bila na zadnji ministrijski konferenci v Limi navzoča kot gost.

Jugoslavija in Portugalska bosta v bližnji prihodnosti podpisali več sporazumov o sodelovanju na gospodarskem, znanstvenem, kulturnem in nekaterih drugih področjih.

KONČAN OBISK V PEKINGU

Jugoslovenska delegacija, ki jo vodi predsednik zveznega izvršnega sveta Djemal Bijedić, je končala uradni obisk v LR Kitajski in odpotovala prek Singapura v Indijo.

Obisk, trajal je skoraj teden dni, sta obe strani ocenili kot izredno koristen in pomemben, saj so v dolgih pogovorih ne samo uspešno izmenjali mnenja o najpomembnejših mednarodnih vprašanjih, marveč začrtali tudi pot boljšega medsebojnega sodelovanja.

Kljub razlikam v nekaterih pogledih, ki sta jih obe strani razumeli kot normalne sprice različnih družbenih in drugih pojavov, v katerih državi delujeta, imata Jugoslavija in LR Kitajska vendarle mnogo stičnih

točk, pa torej tudi veliko razlogov za uspešno sodelovanje ne samo v dvostranskih odnosih, marveč tudi širše, na mednarodnem področju.

LR Kitajska je pozdravila prispevek Jugoslavije k razvoju in utrjevanju neuvrščenosti in ob tem izrazila prepričanje, da se postala neuvrščenost nepogrešljiv sestavni del mednarodnih odnosov.

BEJRUT: MIRNEJE, TODA SE NEVARNO

Libanon se je v zadnjih nekaj dneh umiril, toda tudi najboljši poznavalci si ne upajo trditi, da pomeni ta mir začetek resnega in stabilnega položaja v državi.

Položaj se je namreč zapletel tako zelo, da na primer med zadnjimi spopadi konec minulega tedna in prek vikenda sploh ni bilo več jasno kdo na koga strelja in zakaj.

Kaže, da je posredovanje izsrednjega ministra tuje države to pot (tako kot pred nekaj tedni) obrodilo sadove, toda v začetni in na trenutke popolnoma zmedeni situaciji je izjemno težko zaznati vse vplive ter posredovanja in ugotoviti njihove učinke.

Tačas pa so na Sinaju končali prvo fazo prevzema nafte na polju pri Abu Rudeisu, v Tel Avivu pa so izraelski predstavniki dokončno potrdili sporazum o drugi fazi razmika.

Medtem ko tak razplet odvijujejo v Kairu kot zelo uspešen, pa prihajajo iz nekaterih drugih arabskih prestolnic hude kritike na rovaš Egipčanov predvsem iz Damaska, kjer je predsednik Asad opravil tudi enodnevni obisk v Sovjetski zvezi – kar tudi spravlja v dogovor z najnovejšim razvojnim dogodkov na Blížnjem vzhodu.

TELEGRAMI

PRAGA – Na povabilo ministro za ljudsko obrambo CSSR, generala armade Martina Dzura je na uradni prijateljski obisk k češkoslovaški ljudski armadi prispela vojaška delegacija JLA, ki jo vodi zvezni sekretar za ljudsko obrambo general made Nikola Ljubičić.

PARIZ – Predstavniki industrijsko razvitih držav in držav v razvoju so se na pripravljajalnem sestanku prihodnjega meseca. Rabinovo potovanje v Washington bo sledilo obisku egiptovskega predsednika Sadata, napovedanemu za konec oktobra in obisku ameriškega predsednika Forda na Kitajskem.

tedenski notranje-politični pregled - tedenski notranje-politični pregled

Že zadnjič smo na tem mestu omenjali, da se je – s skupnim zasiedanjem dveh pristojnih zveznih svetov, ki sta se za več dni sestala na Brionih – razvila zgoščena razprava okrog sedaj pripravljene osnutka novega zakona o združenem delu zakona torej, ki pomeni vsekakor enega najpomembnejših aktov v oblikovanju naših družbenoekonomskih odnosov po novih ustavnih določilih, pa bo zategadelj še predmet široke strokovne in javne razprave, dokler ne bo dokončno izoblikovan in sprejet.

Na brionski skupni seji obeh zveznih svetov je Roman Albreht v svojem izpovedanju poudaril, da gre pri tem – pri oblikovanju tega novega celovitega zakona – za nekakšno strnitev vsega bistvenega, kar se nanaša na združeno delo, v en sam (četravno zares obsežen) zakonski akt.

To je tudi umljivo; nikakor namreč ne moremo v posameznih zakonih še nadalje obravnavati ločeno položaja delavca v združenem delu, pa družbenoekonomskih odnosov v družbeni reprodukciji, in pa še temeljev in meril, na katerih sloni samoupravna organiziranost združenega dela. Vse to naj bi bilo poslej celovito strnjeno v novem zakonu o združenem delu.

Ker pa pomeni novi zakon praktično prvi korak v smeri takšne celovite pravne obravnave problematike združenega dela, je umljivo tudi ta zakon še potreben dograjevanja – in del tega naj bi opravila tudi sedanja poglobljena razprava okrog njegovih določil.

Vprašanj, ki se odpirajo v sedanji razpravi ob tem zakonu, je ševeda še precej. Pripravljeni zakonski osnutek je po mnenju razpravljavcev odločno preobsežen, vendar to je samo tehnična stran pripomb. Nekatere vsebinske pripombe so bolj določne: takoj naj bi npr. po mnenju nekaterih vsekakor morali v zakonu določeno napisati, kaj je sploh cilj združenega dela – češ da to ni jasno izra-

ženo. Pozornost v razpravi so sprožila tudi vprašanja dohodka, dohodkovnih odnosov ter organizacije samoupravnega združenega dela.

V nadaljnjih dneh razprave na Brionih (ki je trajala domala vse dni prejšnjega tedna) so se izluščila še nekatera ključna vprašanja v zvezi z oblikovanjem zakona o združenem delu.

Tako je bilo npr. poudarjeno, da bo treba v skladu z ustavnimi načeli ustrežneje for-

Glede slednjega so bili mnenja, da bo treba določila o kompenzacijah tako izoblikovati, da bodo kompenzacije res pripadale samo tistim TOZD, katerih dohodek bi se zmanjšal zaradi družbenega omejevanja cen, pa še to le tedaj, kadar bi bila zaradi tega v nevarnosti celo reprodukcija takšne TOZD.

Prejšnji teden so v republiški skupščini zasiedali vsi zbori – na dnevnem redu so imeli obravnavo in sprejem nekaterih pomembnih novih republiških zakonskih osnutkov. Na tem mestu omenimo samo dva: to sta bila osnutek zakona o ljudski obrambi in pa osnutek zakona o pravnem položaju verskih skupnosti pri nas (oba zakonska osnutka je skupščina sprejela).

Republiški sekretar za ljudsko obrambo Miha Butara je ob tem poudaril, da s predlaganim osnutkom zakona o ljudski obrambi želimo bolj jasno in popolneje izraziti zasnovano splošno ljudskega odpora, ki so jo sprejeli vsi delovni ljudje in občani.

Dosledno si prizadevamo za politiko miru in smo proti vojni – je dejal – vendar moramo biti vedno pripravljeni, da se postavimo po robu slehernemu morebitnemu agresorju. Ne delamo si namreč utvar: v svetu so še vedno močne nazadnjaške sile, ki težijo za nadvlado in izkoriščanjem drugih držav.

Podpredsednik republiškega IS Rudi Čačinović je ob novem zakonu o verskih skupnostih dejal, da ta zakonski osnutek niti ne krči niti ne širi ustavnih načel o verskih svobodah, marveč da le natančneje razmejuje versko in neversko delovanje teh skupnosti ter določa, kaj je v delovanju teh skupnosti konkretno dovoljeno, kaj pa ne.

Republiška skupnost pokojninskega zavarovanja ter ostali podpisniki so prejšnji teden s sprejemom družbenega dogovora o uskladitvi pokojnin določili, da se bodo pokojnine spet uravnale po naraščajočih življenjskih stroških.

Dogovorjeno je, da bo skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja od letošnjega 1. avgusta dalje upravičenec povečala pokojnine in sicer v povprečju za 6,5 odstotka, pri čemer se najnižje pokojnine povečajo najbolj. Podrobneje je o tem zoročal "dnevni tisk" – povejšano samo še enkrat, ja se povečane pokojnine izplačujejo upokojencem s tekočim nakazilom za mesec november.

Najpomembnejši zakon združenega dela

mulirati definicijo TOZD (češ da sedanja definicija v zakonskem osnutku nekoliko odstopa od ustavne), načeto je bilo vprašanje obveznosti samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov (ki po stališčih iz razprave nikakor ne morejo prevzeti vloge in teže siceršnjih zakonskih določil, saj bi to pomenilo samo nekakšno zamenjavo za zakone), in podrobneje so razpravljali – če omenimo samo še to – o vprašanju kompenzacij.

Na posestvu krškega Agrokombinata v Stari vasi obirajo jabolka. Iz nasadov jih dovažajo pred hladilnico, kjer jih delavke sortirajo po kvaliteti. Odjemalci plačujejo zanje povprečno po 5 din kilogram, v prodaji na drobno pa bodo najbrž precej dražja. (Foto: J. Teppey)

Zraven osnovne šole na Vinici je nastalo več prijetnih koticov, med katere sodi tudi zametek lastne „forme vive“. Učenci sami so izdelali in razstavili nekaj kipov iz lesa, kamen nenavadne oblike pa so našli v zemlji. Zelo domiselno! (Foto: Ria Bačar)

ČZP Delo iz Ljubljane je v Kidričevi ulici v Kočevju postavilo kiosk za prodajo časopisov, ki je najbolj primeren za motorizirane kupce, ker drugod v mestu pred kioski ne smejo ustavljati vozil. (Foto: France Brus)

Od 3. do 6. oktobra je bilo 30 učencev 8. e. razreda osnovne šole Kočevje v gosteh pri svojih vrstnikih v Moslavini, v Križu. Gostitelji so jim med drugim razkazali tudi največje naftno polje v Jugoslaviji, Žutico. (Foto: France Brus)

„DA“ S PRIDRŽKOM

Med razpravo o sprejemu družbenega dogovora o zaščiti, vzdrževanju in oskrbi spomenikov NOB na Rogu in še posebej Baze 20 je bilo v kočevski občinski skupščini v načelu podprto stališče, naj se tak dogovor sprejme. Vendar je bil hkrati sprejet dostavek, da ni prav, če bi pri financiranju vzdrževanja tega spomenika sodelovale le občine Crnomelj, Novo mesto in Kočevje ter nekatere republiške ustanove oziroma organizacije. Tudi dolžnost ostalih slovenskih občin je, da prispevajo za vzdrževanje spomenikov, ki so splošnega slovenskega pomena.

Sejmišča

NOVO MESTO: Na novomeški ponedeljkov sejmu so rejci pripeljali 263 prašičev, starih 6 do 12 tednov, 11, starih 3 do 6 mesecev. Skupaj so prodali 228 prašičev. Mlajši so bili po 320 do 460 dinarjev, starejši pa so prodajali po 470 do 700 dinarjev. Promet na sejmu je bil zaradi slabega vremena manjši kot običajno, cene pa so bile približno take kot teden prej.

BREZICE: Na tedenskem sejmu v Brezicah je bilo na prodaj 317 prašičev do treh mesecev starosti in 18 starejših. Mlajši so bili po 21 do 22 dinarjev kilogram žive teže, lastnika pa je menjalo 294 živali. Starejših prašičev so prodali 11, kilogram žive teže pa je bil 17 do 18 dinarjev.

Kmetijski nasveti

Kupiti sproti ali na zalogo?

Sadje je treba znati ne le pridelati temveč tudi ohraniti. V shrambo ali klet sme le zrelo, zdravo, sveže, čisto sadje, če tega ni ali če je shramba neprimerna, je mnogo bolje kupovati sadje sproti. O skladiščenju sadja običajno premalo vemo, to neznano pa plačujemo s škodo, ki nastane zaradi izsušitve ali gnitja plodov.

Dandanes, ko ima že tudi Slovenija vrsto posebnih sadnih hladilnic, v katerih lahko uskladišči 40.000 ton sadja, je vprašljivo, če je sploh potrebno imeti večje zaloge sadja doma. Sozadevamo sadne hladilnice, v katerih je mogoče povsem ustrezno zadržati sadje in zmanjšati kalo celo na 10 odstotkov do naslednjega novega pridelka, omogočajo trgovinam, da imajo vse naglo gnilje in se izsušuje, ne morejo konkurirati.

Zategadelj zdaj priporočajo, naj zaloga sadja doma znaša le toliko, da zadošča do januarja. Cena jabolk se od jeseni do pomladi kvečkemu podvoji, v domači kletki pa v tem času lahko zanje že nad polovico sadja, da o kakovosti sploh ne govorimo.

Da bo sadje kar najbolj stanovito, naj bo shramba ali klet izolirane kleti, zlasti če je v njih speljana centralna kurjava, ki je spopinj, če se le da enakomerno, zračna vlaga pa naj znaša nekateri 75 odstotkov. Klet je potrebno redno zračiti (vsaj trikrat na teden) in hladiti z zunanjim, hladnejšim zrakom. Če vlage ni dovolj, lahko vlažnost povečamo s tem, da v klet postavimo vodo v široki posodi, iz katere lahko izhlapeva.

Nad zalogo sadja je treba razen tega vseskozi „bedeti“. Nagnite plodove odstranimo, da bolezen ne prehaja na zdrave. Tudi prostor (shramba) je potreben stalne skrbi, nege in vzdrževanja.

Inž. M. L.

Klubi kot univerza samoupravljalcev

V nekaterih občinah dolenske in posavske regije že delujejo iniciativni odbori za ustanovitev klubov samoupravljalcev. Takoj pa je treba pristaviti, da je ta akcija nekoliko v zamudi, saj bi morali v skladu s priporočilom republiškega sveta ZSS te odbore imenovati že septembra. Po rokavniku naj bi iniciativni odbori v oktobru pripravili predloge za samoupravne sporazume, novembra pa naj bi se o podpisu izrekli v OZD in na drugih mestih ter izvolili delegate za skupščine klubov samoupravljalcev, ki se bodo sestale decembra. Klubi naj bi začeli delovati s 1. januarjem 1976, tedaj pa naj bi se tudi dogovorili, kako bodo povezani v republiko in zvezi.

Omenjene klube je v svojih sklepih začrtal osmi kongres slovenskih sindikatov. Tedaj so poudarili, da gre za nove in pozume,

sebne skupnosti delavcev, katerih temeljna dolžnost je načrtno usmerjanje družbene dejavnosti pri razvijanju samoupravljanja, večjem uveljavljanju neposrednih interesov delavcev na področju izobraževanja, obveščanja, svetovanja in izmenjave izkušenj. S klubi naj bi zlasti odpravili velike praznine pri izmenjavi praktičnih in konkretnih izkušenj samoupravljalске prakse, njihova ustanovitve pa je utemeljena tudi s tem, da bo možno prek klubov samoupravljalcev doseči učinkovitejšo akcijo na področju družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja delavcev – samoupravljalcev.

Kako smotno uporabiti kmetijske stroje na 25 arov velikih parcelah? I. Z.

Klic po povračilu

Dolenjsko kmetijstvo zaostaja in kliče na pomoč. Ali ta klic slišijo tiste dejavnosti, ki so v povojnih letih in kasneje dobivale denar iz kmetijstva, da so postale to, kar so? Takrat je tako moralo biti, danes pa naj gleda vsaka dejavnost zase? Kmetijci so prepričani, da je dolg ostal in da ga je treba vrniti.

Inž. Janez Gačnik, direktor KZ Metlika, je na sobotnem praznovanju kmetijskih strokovnjakov Slovenije v Crnomlju razgrnil podoben dolenskega kmetijstva. Vse prej kot razveseljiva je. Ožja Dolenjska in Bela krajina (4 občine) res premoreta 76.000 hektarjev kmetijske zemlje, toda ta ne daje tistega, kar bi lahko. Povprečna kmetija meri samo 5,7 ha, od tega ima 2,7 ha obdelovalne zemlje. Povprečna parcela meri sa-

mo 25 do 30 arov. Koliko „agrarnih operacij“ in stroškov, povezanih z njimi bo treba, preden bodo zemljišča zaokrožena! Brez zložbe pa ni pravega tehnološkega napredka.

Ljudi na kmetih je vse manj. V zadnjih 15 letih se je število kmečkih prebivalcev zmanjšalo za 44 odstotkov; odšli so predvsem za delo sposobni. V teh letih se je narodni dohodek v kmetijstvu zvečal za polovico manj kot v industriji. Zlasti letos se je investicijska zmoglost kmetijstva zelo poslabšala in kmetijske delovne organizacije so zdaj na meji rentabilnosti. Družbena pomoč (ustrezni ukrepi) in razumevanje bi prila prav kot še nobeno leto doslej.

M. L.

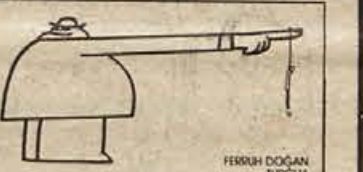
Krivica boli

Predlog rebalansa občinskega proračuna za letos na zadnji seji vseh zborov občinske skupščine Kočevje ni bil sprejet v družbenopolitičnem zboru, zato bo potreben usklajevalni postopek. Po predlogu naj bi občinski proračun usklajali z dogovorom o splošni porabi v SR Sloveniji. To pa pomeni, da je treba občinski proračun zmanjšati za 1.382.440 din, razen tega mora kočevska občina prispevati v skupni slovenski sklad za solidarnostno prelivanje kar 1.847.940 din.

V resnici pa je prav nasprotno. Kočevska občina je dosegla lani le 77 odstotkov povprečne proračunske potrošnje slovenskih občin na prebivalca, zaradi „pravilnih“ meril pa bo letos še bolj zaostala, saj bo znašala njena potrošnja na prebivalca le 72 odstotkov povprečne proračunske potrošnje slovenskih občin. Še bolj žalostno je dejstvo, da bodo zaradi krivičnih meril oziroma določil slovenskega dogovora denar rene kočevske občine (1.847.940 din) dobile tiste občine, ki imajo proračunsko potrošnjo na prebivalca precej večjo, kot znaša v kočevski občini.

Pri vsem tem pa ima kočevska občina, ki je najredkeje naseljena, večje izdatke na prebivalca kot druge občine.

J. PRIMC

Piši enkrat več!?

Franc Ogorevc, direktor skupnih služb sevniške Lisce, je kot delegat zbora združenega dela občinske skupščine Sevnica na zadnji ločeni seji opozoril na, milo rečeno, čudne navade zvezne administracije v Beogradu.

Sevniška tovarna prosi za soglasje o uvozu reprodukcijskega materiala, zvezna administracija pa zahtevek zniža za 50 odstotkov, ne da bi upoštevala nujne potrebe tovarne. Prav tako ima Lisca že precej blaga na carini, ki je bilo uvoženo na osnovi naročil pri tujih partnerjih, sedaj pa ga ne sme prevzeti. Situacija je pravzaprav brezizhodna. V tovarni ne vedo, ne kako ne kaj.

Delegat je še pripomnil, da zaradi takih stvari stoji precej tekstilnih strojev v državi ali pa so premalo izkoriščene njihove zmogljivosti. Zavezal se je za stvar, ki je na videz čisto logična, vendar pa njene logike pristojni kot da nočejo upoštevati. Industrija, ki izvažajo svoje izdelke, ne bi smela biti v taki negotovosti glede uvoza reprodukcijskega materiala, kot je zdaj.

Še več pa nekateri delajo drugače: zahtevek za uvoz podvoji, računajoč, da bodo dobili odobreno ravno pravnjavo količino, potem ko bo zvezna administracija odbila „svojih“ 50 odstotkov!

SLABŠI REZULTATI

Zdaj, ko so znani tudi podatki o gospodarskih rezultatih v TOZD, ki imajo sedež OZD izven občine Kočevje, je slika v primerjavi z lanskim polletjem taka: kočevsko gospodarstvo je doseglo letos za 41 odstotkov večji celotni dohodek, za 26,9 odstotka večji dohodek, 5 odstotkov manj za sklade, zaposlenih pa je bilo za 4,5 odstotka več delavcev. Ti rezultati so slabši, kot znaša republiško povprečje. To pomeni, da ne urednjujejo sprejetih sklepov, po katerih naj bi kočevsko gospodarstvo dohitelo in prehitelo povprečje Slovenije.

credno je zapisati...

Dve milijardi (ne)delovnih ur, takole okroglo, prebijemo Jugoslavlani na sestankih v enem letu. Črno na belem je to število prinesel dnevniki tisk. Pisati zoper tolikšno porabo delovnega časa na sestankih, imenovati to razširjanje je težka, pa tudi tvegana naloga. Kaj hitro si lahko pisec zasluži vzdevek „tehnokrat“, ki ne vidi dlje.

Parada časa

od svojega nosa, ki ne upošteva novega družbenega položaja delavca-samoupravljalca, ki mu je delovski sestanek potrata časa, ne pa tudi sestanek vodilnih ljudi v delovni organizaciji.

Sem ter tja je izrečen kak pomislek, kak predlog, kako bi sestankovanje spravili v razumne meje, vendar pa gre do stvari svojo pot. Pa vendar gre v izgubo izredno veliko delovnih ur, potem pa se še čudimo, da produktivnost zaostaja, četudi ima to dejstvo le delen vpliv nanjo. Izračunati se da, da povprečen Jugoslavljan vsak dan poldruvo uren sestankuje, ne da bi k temu štel malico. Skupno izgubi dve delovni uri vsak dan! Eno k drugemu prispeva to k dvema milijardama sestankarskih ur.

Sestanek, dogovor – to je v samoupravni družbi nujnost. Toda na sestankih še ne delajo stolov, ne pridujejo pšenice, čeprav lahko sklenejo in ugotovijo marsikaj koristnega. Sestanke je le dogovor za delo, ne pa še delo samo. Zatorej mora biti kar se da smotno, pripravljen, kratek, učinkovit, čim manj na račun delovnega časa. Toda kaj vse vidimo in poslušamo novinarji, ki iz dneva v dan prisostvujejo sestankom. Kakšni paradi izgubljenega časa smo nemalokrat pričali!

Pa vendar nič korenitega ne ukrenemo zoper to, četudi bi lahko. Še nadalje sklicujemo se v delovnem času, čeprav delo končujemo že ob 14. ali 15. uri, kar je tako in tako nekaj nezasiščenega za zahodnoevropske delovne navade, če se že spogledujemo z zahodnoevropskim življenjskim standardom. Sklicati občinsko skupščino v soboto, kar so storili v Trebnjem, se zdi čudno, nepotrebno. Ostane tu – brez posnemanja!

M. LEGAN

– Anka, hitro sladkor, našel sem en grozd! (Karikatura: Bjelovarski list)

Spomenik velikemu prijatelju

Veličastno odkritje spomenika majorju Williamsu Jonesu — Predsednik odbora za odkritje spomenika Branko Mihlič sporočil o svečanostih ob odkritju

7. septembra so v Kanadi odkrili spomenik majorju Williamsu Jonesu. Rojen je bil leta 1895, umrl pa je leta 1969. Med minulo vojno je bil član zavezniške komisije pri našem partizanskem glavnem štabu. Udeležil se je tudi zasedanja prvega Zbora odposlancev slovenskega naroda od 1. do 3. oktobra 1943 v Kočevju in kočevskega procesa zoper vojne zločince.

Majorski Jones je na lastne oči in neposredno spoznal boj narodov Jugoslavije proti fašističnim okupatorjem in njihovim pomagačem. Bil je resnicoljuben mož in po pravici je tudi obveščal Zahod, da je besedo za besedo, korak za korakom spoznaval resnico in začel podpirati partizanstvo.

Med vojno, v ognju in krvi, se je kalilo njegovo veliko prijateljstvo do nove Jugoslavije, ki ji je ostal zvest do smrti. Vsi, ki ga poznajo na tej in oni strani luže, menijo, da je med tistimi velikimi ljudmi, ki so največ prispevali h graditvi trdnega mostu prijateljstva med Kanado in Jugoslavijo.

Svojo farmo v Kanadi je imenoval „Belgrade Farms“. Nad njo je vihrala ne le kanadska, marveč tudi jugoslovanska zastava. Pod temo zastava se, se še in se bodo tudi v prihodnje zbirali ljudje, ki žele ohraniti mir, prijateljstvo in nesebično

prizadevanje v boju za blaginjo človeštva in napredek.

Branko Mihlič iz Ličkega Petrovega sela, brat Milke Boldan iz Kočevja in prijatelj Kočevske, je bil tudi prijatelj majorja Jonesa, zdaj pa je bil predsednik odbora za zgraditev spomenika temu nepozabnemu možu. Sporočil nam je, da je bilo odkritje spomenika majorju Jonesu ve-

ličastno, da kaj takega Kanada do- slej še ni videla. Poleg tisoč pred- stavnikov in veteranov Kanade in Jugoslavije je odkritju spomenika prisostvovalo 18 kanadsko-jugoslo- vanskih društev, radia in tiska. Preje- li so tudi komemorativni telegram iz Kočevja in menijo zanj, da je zgodovinskega pomena, ker je major Jones med vojno dolgo deloval na Kočev- skem in na Dolenjskem.

„Moramo pa poudariti, da brez solidarnosti in odločnosti krodol- ljubnih Kanadčanov-Jugoslovčanov, katerim so se pridružili pravi Kanad- čani od Halifaxa do Vancouvera, ta uspeh ne bi bil mogoč.“ je zaključil ismo o odkritju spomenika Branko Mihlič.

Vsi, ki smo poznali majorja onesa ali kaj o njem slišali, ga bo- o ohranili v lepem in trajnem spo- ninu.

Spomenik Williamsu Jonesu, ki so ga pred kratkim odkrili v Kanadi. (Dobili smo le barvno fotografijo, zato je iz nje izdelan črno-beli posnetek bolj nejasen.)

Sporazumno do prevozov

Krška industrija si že od nekdaj agotavlja precejšen delež zaposle- nih iz okoliških krajev, tudi iz breži- ke občine. Medtem ko se večina eh vsakodnevnih migrantov poslu- tuje v topli polovici leta lastnih pre- oznih sredstev od mopedov do mo- orjev ali kar koles, pa je s prvim nrazom vse več takih, ki bi radi red- te avtobusne prevoze.

Seveda so tudi same delovne orga- nizacije prepričane, da bodo le tako zagotovile redno prihajanje na delo, manjši odstotek obolelih in s tem se- veda boljše delovno počutje in večji delovni učinek. Da bi poslej zagoto- vili kvalitetno reševanje vprašanja prevozov, so že naredili predlog sa- moupravnega sporazuma, ki naj bi ga sklenili delavci štirinajstih delov- nih organizacij, ustanov in delovnih skupnosti, ki jih kot „odjemalec“ uslug zastopa občinski sindikalni ksvet.

Prevoznik se s sporazumom obve- zuje prevažati delavce na štirih pro- gah: med Kostanjevico-Rako in Krškim, Krškim-Mrtvicami-Cerklja- mi in nazaj, med Brežicami in Krškim ter med Pečicami-Zdolami in Krškim. Za vse navedene proge skupaj bo treba na mesec zagotoviti po 15 milijonov starih dinarjev s tem, da bodo kolektivni mesečne vozovnice zaračunavali „interno“, to se pravi, da bodo prevoze svojim de- lavcem tudi regresirali. Ti prevozi potekajo nemoteno že od 1. oktob- ra!

Z. S.

PREVOZNIKI!

TAM Maribor
TOZD BELT — belokranjska železovarna in strojna tovar-
na,
Črnomelj, Heroja Starihe 17, telefon 76-045,

razpisuje pismeno licitacijo

KAMIONSKIH PREVOZOV

Podrobna pojasnila v zvezi z relacijami in pogoji prevozov daje komercialna služba v Beltu. Licitacija velja 15 dni po objavi.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega očeta, starega očeta in brata

MATIJE TOMCA

iz Stranske vasi pri Semiču

se iskreno zahvalujemo vsem, ki so nam v teh težkih dneh stali ob strani, vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili toliko vencev in cvetja ter nam izrekli sožalje. Posebno pa se zahvalujemo gasilskemu društvu Stranska vas za spremstvo, Iskri Semič, Izobraževalnemu centru Litostroja ter podjetju Varnost-enota Novo mesto za vence, govorniku za ganljive besede, duhovniku za pogrebni obred ter vsem vaščanom in sorodnikom. Hvala vsem, ki so se od njega poslovili in ga bodo ohranili v lepem spominu.

Žalujoči: sinova Jože in Martin z družinama, hči Slava z družino, sin Matija, sestra Urša in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Dne 7. oktobra 1975 smo se na pokopališču v Ločni za vedno poslovili od naše drage in nepozabne mame

ANGELE ADAMIČ

Vsem sorodnikom, znancem, sošedom in drugim, ki so jo pogre- mili na njeni zadnji poti, ji poklonili vence in cvetje, iskreno hvala. Hvala vsem, ki so nam pismeno ali ustno izrazili sožalje in z nami sočustvovali, zdravstvenemu osebju nevrološkega oddelka in novomeške bolnišnice za nego in skrb v njenih poslednjih dneh življenja.

Žalujoči: hčerki Slava in Vlasta, sin Vojko, brata Jar- nez in Polde, sestra Pavla, vnuki in pravnuki ter drugo sorodstvo

Novo mesto, 13. oktobra 1975

V SPOMIN

Dne 18. oktobra bo minilo dve leti, odkar smo ostali sami. Tihi in otrpli z bolečo resnico, da nas je za ve- dno in brez slovesa zapustil naš ljubi mož in zlati očka

MARTIN VINDIŠMAN

iz Stranske vasi pri Semiču

Naša samota in bol sta večni, kot je večna zemlja, ki te je prebr- la. Vsem, ki se ga še spominjate in obiskujete njegov tihi dom, prisrčna hvala.

Njegovi: mama, žena Slava, hčerka Martina in sin Zvonko

J. PRIMC

SEMINAR ZA VODSTVA

V sindikalni dvorani tovarne celu- loze in papirja v Krškem bo danes popoldne seminar za sekretarje osnovnih organizacij ZK, aktivov in svetov Zveze komunistov. Vabljeno so tudi predsedniki komisij in kandidati za nove sekretarje OÖZK. Na seminarju bodo dobili udeleženci napotke za pripravo letnih kkonfe- renc, ki se bodo vrstile od 20. oktobra do 12. novembra.

POJASNILO

V reportaži Kam z zapuščenimi otroki, objavljeni 25. septembra letos, smo omenili, da je k Ostermanovim v Jelše prišla tudi Danica Učman, ki je ostala pri hiši 21 let. Na željo njene matere pojasnjujemo, da Danica ni bila zapuščen otrok (kar tudi ne piše), temveč je prišla tako rekoč v domačo hišo, ker je nečakinja Ostermanovih.

INDUSTRIJA MOTORNH VOZIL NOVO MESTO

ZA KONTROLORJA!

K sodelovanju vabimo 2 kontrolorja za kontrolo bolnikov, ki se nahajajo v bolniškem staležu.

Zaposlitev je začasna, prednost imajo osebe, ki imajo lasten prevoz.

Delo je primerno tudi za upokojene osebe.

Nastop dela je možen takoj.

Delavec ni zamolčal očesne hibe

Sodišče združenega dela je izreklo sodbo, da sta akta Prometne sekcije o prenehanju lastnosti delavca Vladimirju Romšku nezakonita

Senat sodišča združenega dela v Novem mestu je prejšnji teden izrekel sodbo o spornem razmerju med Vladimirjem Romškom, poklicnim voznikom iz Novega mesta, in Prometno sekcijo Novo mesto.

Vladimir Romšek je konec leto- šnje zime želel postati voznik viličarja pri omenjeni sekciji. Napoten je bil na zdravniški pregled in special- ist medicine dela ga je po napotnici, kjer so bili označeni zdravstveni pogoji brez posebnih zahtev glode vida, spoznal za sposobnega oprav- ljati zeleno delo. Tako je Romšek 1. marca letos začel s poskusnim delom pri Prometni sekciji, pa ne kot voznik viličarja, kajti tedaj še niso imeli takega vozila zanj; hkrati je čakal, da bo odšel v Ljubljano na tečaj za voznika viličarja.

Sodelavci so kmalu opazili, da ima Romšek levo oko stekleno, in so o delavčevi hibi obvestili tudi vodstvo sekcije. Nadaljnji ukrepi so bili takile: 21. maja letos so Rom- šku izdali odločbo, po kateri mu preneha poskusno delo in lastnost delavca v združenem delu. Utemeljitev odločbe se je glasila, da je na zdravniškem pregledu in ob nastopu dela zamolčal očesno hibo, zaradi katere ne more opravljati dela voznika viličarja.

Romšek, ki se je znašel „na ce- sti“, se je zoper odločbo pritožil in dobil sklep delavskega sveta Promet- ne sekcije z datumom 8. julija. Pritožba je bila zavrnjena, utemeljitev pa se ni razlikovala od tiste v odloč- bi z dne 21. V. Tako delavcu ni pre- ostalo drugega, ko da je iskal pravico na sodišču združenega dela.

Senat je po pričevanju specialista medicine dela ugotovil, da Romšek zdravniku ni zamolčal očesne hibe,

ampak da je bil po takrat veljavnih predpisih kljub hibi sposoben oprav- ljati delo voznika viličarja; dalje, da delavec med poskusnim delom sploh ni opravljati dela voznika viličarja, pa tudi, da Prometna sekcija, ki je Romšku izdala odločbo o prenehan- ju lastnosti delavca v združenem delu, ni izvedla nikakršnega komisij- skega postopka za oceno njegovih delovnih sposobnosti niti o taki oce- ni ni izdala nikakršne odločbe. Skli- cevala se je zgolj na zamolčanje, ki ga ni bilo, in na to, da Romšek zara- di očesne hibe ne more opravljati dela voznika viličarja.

Senat združenega dela je zato iz- rekel sodbo, da sta akta, ki ju je iz- dala Prometna sekcija dne 21. maja in 8. julija, po katerih naj bi Rom- šku prenehala lastnost delavca v združenem delu, nezakonita in pravo- neučinkovita. To zato, ker delav- ec ni zamolčal očesne hibe, ker ga niso razporedili na delovno mesto voznika viličarja in po veljavnih predpisih o medsebojnih razmerjih v združenem delu izvedli postopka za ocenitev delavčevih sposobnosti na takem delovnem mestu. Zato Rom- šku lastnost delavca v združenem delu 21. maja ni prenehala, ampak še traja, Prometna sekcija pa ga mora sprejeti nazaj na delo v roku osmih dni.

Sodba še ni pravnomnočna. Osta pa vprašanje: Doklej se bo še dogajalo, da bodo delavci na last- ni koži trpeli neupoštevanje določil samoupravnih sporazumov o med-

sebojnih razmerjih v združenem de- lu? Doklej zategadelj, ker se precej organizacij združenega dela ni spre- jelo takih samoupravnih sporazu- mov, med njimi pa je tudi Prometna sekcija Novo mesto.

D. RUSTJA

Nespoštovana zakonitost

Smo res že tako daleč, da ne obsojamo kraje družbenega, ampak v glavnem le še zasebnega premoženja?

Na nedavnem sestanku odbora za vprašanja družbene samo- zaščite v občini Kočevje ter predstavnikov družbeno-politi- čnih organizacij kočevske obče- ne so ugotovili, da zakonitost med občani ni več tako spošto- vana, kot je bila včasih.

Kraje ne vzbujajo več posebnega začudenja, razen če gre za ogromne vrednosti. Zato ob krajah v AVTU in NAMI ni bilo slišati nobene javne obsodbe. Tudi ob pogostih krajah v ITAS se nihče ne zgraža, kot da so kraje družbenega premoženja nekaj vsakdanjega. V Trikonu so opustili evidentiranje zalog v skladiščih, zaradi česar je več možnosti za kraje. Inspekcija je tu ugotovila več nered- nosti in kršenj predpisov.

Delovni ljudje in občani skoraj ne prijavljajo in obsojajo več kraj druž- benega premoženja, ampak v glav- nem le še zasebnega. Zato niti ni nič posebnega ugotovitev, da po urad- nih podatkih gospodarski kriminal

ne narašča. Po drugi strani pa je po- vsem vredna upoštevanja tudi trdi- tev, izrečena med razpravo o gospo- darjenju v občini na zadnji seji zbor- a krajevnih skupnosti, da v delov- nih organizacijah preveč kradejo.

Nezakonitosti je veliko tudi na drugih področjih. Primer: v Kajuhov- em naselju je pri novi stolpnici S 3 nepravilno zgrajen dimnik, zato ga ne bo mogoče uporabljati. Stanoval- ci so bili vseljeni, ne da bi bilo prej izdano uporabno dovoljenje. Več kršitev predpisov je tudi v zvezi z gradnjami, izkoriščanjem letnih dopustov, izplačevanjem osebnih do- hodkov (na primer nad določili sa- moupravnega sporazuma), šušmar- stvom itd.

Inspekcije in inspektorje je pre- malo čutili. Premalo je upravnega nadzora. Čuti se, da Kočevje nima stalnega sodnika za prekrške. Dve leti tudi nima davčnega inspektorja. Zaradi vsega tega se nezakonitost razrašča.

J. PRIMC

Prihodnjič na dan tudi z imeni gostincev

Kakšno vino pijejo v sevniški občini in kateremu gostincu še sveti zelena luč — Ugotovitve inšpekcije

Vrednost vina ni v alkoholu in slaji, temveč v njegovi harmoniji, ubranosti in plemeniti cvetici, dobrem okusu, aromi in v najčistejši pristnosti. Vino ni samo zmes alkohola in vode, ampak je raztopina več kot 250 organskih in anorganskih spojin.

V Judeževi knjigi KLETAR- STVO je zapisano, da je vino neke vrste živo bitje, podobno majhnemu otroku, ki ga je potrebnost skrbno negovati in varo- vati. Zaradi tega je vzgoja vina zelo zahtevna naloga.

Grozdje oz. vino uvrščamo med pomembnejše kmetijske proizvode. Imamo poseben zakon o vinu in drugih proizvodih

iz grozđa in vina. Namen tega zakona je, da spodbuja pridelo- vanje dobrih, naravnih vin in da ščiti potrošnika. V interesu za- ščitite potrošnika pa morajo spo- štovati ta zakon tako proizvajal- janci vin kot tisti, ki dajejo vino v javni promet. Za tiste, ki se ne ravnavajo kpo tem zakonu, so predpisane razne sankcije in si- cer denarne kazni od 1.500.—

do 1.000.000.— din, uničenje vina, prepoved točenja nepr- imernega vina; odvzem premo- ženjske koristi itd.

Kmetijski in tržni inšpektor občinske skupšine Sevnica sta v mesecu avgustu 1975 odvzela pri vseh 26 zasebnih gostilničar- jih v občini in Gostinskem podjetju Sevnica 33 vzorcev rdečega in belega vina za kemi- čno ter organoleptično analizo.

Izvidi analize so pokazali, da toči 14 gostinskih obratov (nad 50 odst.) takšno vino, da je od 33 preiskanih vzorcev vin 43

odstotkov neprimernih za pro- met. Skoraj polovica pregleda- nega vina ni primerna za pro- met zaradi teh ugotovitev:

- bolezni vina (kan, cik)
- napak vina (oksidacija, mi- ševina, boekser)
- neprimerne kemične sestave
- nenaravnosti vina
- prisotnosti hibridov in
- neprimernih organolepti- čnih lastnosti (neprimeren vonj, okus itd.)

Po 5. maju 1977 bo lahko v prometu skoraj izključno le

stekleničeno vino. Po tem času bo točenje odprtih vin dovolje- no le v izjemnih primerih. Tak- šna dovoljenja bo dajala občina. Pod nobenim pogojem si dovo- ljenja ne bodo pridobili tudi go- stilničarji, pri katerih bo ugotov- ljeno za promet neprimerno vino. Zelena luč za točenje od- prtih vin bo zasvetila v letu 1977 le tistim gostincem, ki bo- do izpolnjevali vse predpisane pogoje.

Iz določenih razlogov v tem sestavku nismo našeli poimen- sko tistih gostiln, pri katerih je inšpekcija ugotovila neprimerno vino, za promet, v bodoče pa bomo obvestili širšo javnost, kdo so tisti gostinci, ki zavajajo potrošnike glede kakovosti vi- na.

Gostilničarji smejo nabavljati neustekleničeno vino in mo- za promet od proizvajalcev, za so obvezno vpisani v register proizvajalcev grozđa in vina v občinskem upravnem organu pristojnem za kmetijstvo. Te organizacije morajo proizvajal- ču grozđa in vina v roku 10 dni po trgatvi priglasiti pridelek gro- zđa in vina, če je to grozđe in vino namenjeno za prodajo.

Potrošniki želijo piti pristni in zdravo vino od trgatve in ob- obračajo na pristojne inšpektor- ske službe, ki naj kontrolirajo izvajanje zakona o vinu.

Inž. IVAN DOBERSKI, kmetijski inšpektor SO Sevnica

Hvala, tov. Šega

Od Novega mesta in Dijaškega doma Majde Silc se te dni poslavljamo 40 let do letošnjih ravnatelj Tona Šega. Tona Šega je prišel v Novo mesto leta 1955; bil je vzgojitelj v dijaškem domu v Smihelu, obenem pa je poučeval tudi na gimnaziji, dokler se ni posvetil le delu vzgojitelja v domu. Najprej je bil upravnik v Bršljuni, 1964, po združitvi, pa ravnatelj Dijaškega doma Majde Silc, ki ga tako vodi že 10 let. V času njegovega ravnateljstva so v kleti doma uredili novo jedilnico, pridobili večje prostore, sanitarije in kopalnice, vsi prostori so ogrevani. Vsako leto so v domu številne kulturne prireditve, v katerih sodelujejo tudi sorabci heroine Majde Silc iz X. ljubljanske brigade.

Tov. Šega je bil tudi med ustanovitelj dolenskega akta domskih delavcev. Za vse to se mu zahvaljujemo.

MARIJAN TRATAR-UCO

Podpiramo določitve Novolesa'

Iz pisma političnega aktiv metliške občine: vsebina članka (stališče Trebnjega) je v nasprotju z dogovori in škodi sodelovanju med občinami

Druženopolitični činitelji občine Metlika z vso resnostjo in odgovornostjo spremljajo dogodke, ki se odvijajo od takrat, ko se je občinski gospodarstvo ob angažiranosti skupščine in družbenopolitičnih organizacij sporazumelo s predstavniki Novolesa, da le-ta začne s proizvodnjo v Metliki, ki bi zaposlila predvsem moško delovno silo. S tem bi se delno uresničila dolgoletna prizadevanja za spremembo neustrezne gospodarske strukture obstoječega gospodarstva in neugodne strukture zaposlenih v občini.

Tekstilna industrija je udeležena v družbenem proizvodstvu občine s približno 80%. Struktura zaposlenih v gospodarstvu je zelo neugodna, saj je razmerje med žensko in moško delovno

silo 67:33 v korist žensk. Posledica tega je velika fluktuacija ženske delovne sile – letno najmanj 10%, ravno tako pa precejšnja migracija in zaposlovanje v tujini. V takšni strukturi je ženska glavni nosilec gospodarskega in družbenega razvoja občine.

Obstoječe neugodno stanje je možno odpraviti le z odpiranjem novih obratov, s programi, ki morajo spremeniti strukturo gospodarstva in zaposlovati pretežno moško delovno silo.

S prizadevanji vseh družbenih dejavnikov v občini ter pripravljenostjo Novolesa smo prišli do programa, ki ustreza našim potrebam. Gospodarstvo občine zagotavlja proizvodne prostore, v katerih naj bi Novolesa razvil program konfekcioniranja akrila v najkrajšem času. Ravno tako se naše gospodarstvo odredka zahtevkom pri

LB –podružnici Novo mesto za letošnje leto določenim kreditnim zahtevkom, kar daje prednost navedenim investicijskim naložbam. Z našo odločitvijo je bil seznanjen bivši IO DBH in sedanj LB –podružnica Novo mesto. Tudi ni nobena tajnost, da je splošno priznanje v organih LB podružnica Novo mesto, da je treba kreditno podpreti težnje Metlike in ji s tem delno dati vsaj toliko, kot so dobili drugi.

Delovni ljudje in občani naše občine so v vsem povojnem obdobju s marljivostjo in odgovornostjo veliko naredili. Pri tem pa nikoli nismo bili deležni večje pomoči širše družbene skupnosti. Zato upravičeno pričakujemo, da bomo ob naših sedanjih naporih in novih odredkih deležni širše podpore oziroma vsaj razumevanja naših težav.

Politični aktiv občine zato z zaskrbljenostjo ocenjuje pisanje v Dnevniku ter Dolenskem listu in nekatere dogodke v Trebnjem v zvezi z odločitvami Novolesa. Menimo, da sta članka v nasprotju z dogovori, doseženimi na medobčinskem nivoju, ter škodita utrujanju medobčinskega sodelovanja in poslovniki politiki Novolesa.

Naš namen ni odpirati dialoga prek sredstev javnega obveščanja z objavljenimi članki, ker menimo, da rešitve ne bomo dosegli s takšnim pisanjem, ampak s samoupravnim dogovarjanjem in sporazumevanjem, spoštovanjem dogovorov na medobčinskem nivoju ter spoštovanjem samoupravnih odločitev delovnih ljudi.

Hitrejši razvoj Dolenske regije vidimo v tesnejšem povezovanju obstoječega gospodarstva, razumevanju problemov celotnega področja, ne pa v zapiranju v občinske meje.

Politični aktiv metliške občine

Boris Kobe

– sedemdesetletnik

9. oktobra je izpolnil sedmo desetletje življenja dolenski rojak arhitekt, slikar in ilustrator Boris Kobe. S svojim izredno obsežnim delom je vzorno zapolnil obdobje, v katerem je dal pečat mnogim stvaritvam, bodisi kot avtor ali soavtor.

Po diplomu na arhitekturi ljubljanske univerze in študiju v Parizu v letih 1930–31 je deloval kot arhitekt v svobodnem poklicu. V tem obdobju je njegovo delo zajemalo arhitekturo poslovnih stavb v Ljubljani in parka Zvezda. Globoka likovna občutljivost ga je ves čas dela v arhitekturi opominjala na celovite rešitve, tako da nikoli ni mogel objekta graditi brez vzporednega likovno občutenega ambienta.

Vrsta stvaritev v obdobju po ljudski revoluciji je vezana na njegovo ime. Spomeniki pravkar prehojenemu obdobju na Urhu, Ljubelju, v Trbovljah in drugi so izraziti primeri celostnih ambientalnih rešitev. Pri tem delu je vedno upošteval sodelavce, kiparje in ustvarjal sozvočja pretresljivih kvalitet.

Njegovo delo bi ne bilo popolno, če bi ne bil pozna tudi s sceno. In tako je v viharnem obdobju graditve ustvaril kot svoj prispevek filmsko sceno prvemu slovenskemu povojnemu filmu Na svoji zemlji, zatem pa še k nekaj drugim.

Kot likovnik je prispeval največji delež k popularizaciji dela svojega rojaka Janeza Trdine: ilustriral je njegove Bajke in povesti o Gorjancih z likovno zahtevnimi monotipijami in temperami. Tudi sicer mu je Janez Trdina močno blizu, saj je ustvaril več portretov in portretnih skic tega umetnika.

Ob vsem tem delu pa ni nikoli manjkalo na oddelku za arhitekturo ljubljanske univerze. Tam je kot eden redkih našel vedno dovolj časa in je znanje svojega slikarskega dela poklica uspešno prenašal na generacije mladih arhitektov. Kultiviral jim je risbo, jih naučil skrivnosti predstavljanja prostora in uporabe barve, njenega očarljivega učinka.

Ostal je zvest Dolenski, od koder izhaja njegov rod. Dolina Krke in gradov ga še vedno privlači. Stopinjo se zrcali v množice njegovih izredno suverenih temper, ki smo jih že večkrat videli na razstavah v Dolenski galeriji ali, kot zadnje letos, v Sentrupertu. Zato slikarju Krkine doline in bregov Borisu Kobetu, ki nam je oživil Bajke in povesti o Gorjancih, še na mnoga leta!

JOVO GROBOVŠEK

Lik dolenskega sinu

V Češnjicah stoji spomenik dr. Petru Držaju in soborcem

4. oktobra so v vasi Češnjice v Tuhinjski dolini odkrili spomenik padlemu partizanskemu zdravniku dr. Petru Držaju in soborcem. Ob tej priložnosti so dr. Pavla Lah, dr. Beniger in Držajev soborec Luka Pirš spregovorili o liku partizanskega zdravnika, ki je hrabro padel za svobodo slovenske zemlje.

Dr. Peter Držaj se je rodil 1913 v Stični. Srednjo šolo je končal v Ljubljani, medicino pa je doštudiral 1937 v Zagrebu, kjer je bil glavni organizator naprednega gibanja na medicinski fakulteti, ki je segala tudi med delavce. Po končanem študiju se je zaposlil kot psihater v Celju in tam dočakal zlom stare Jugoslavije. Pred okupatorji je pobežnil v Ljubljano in takoj začel organizirati sanitetno službo za borbo v gozdovih. Bil je izdan in Italijani so ga obsodili na do smrtno kazen. V kalabrijskih zaporih je dočakal razsul italijanskih fašistov, pobežnil in se peš prebil v Slovenijo. Tako se je priključil dolenskim partizanom. Bil je vodja sanitete 14. divizije, leta 1944 pa je postal tudi vodja sanitete 4. operativne cone na Stajerskem. Organiziral je sanitetno službo v okupirani štajerski deželi; od Pohorja do Bizeljskega ali Ljubljane so po njegovi zaslugi nastajale bolnišnice in operativna medicinska služba.

25. decembra 1944 je skušal rešiti več ranjencev in komoro za prehrano bolnih, toda med naletom okupatorjev na Tuhinjsko dolino in Menino planino je dr. Peter Držaj pri vasi Češnjice padel zadet od

sovražne krogle. Mrtvega Petra sta oče in sestra prepeljala v Radohovo vas pri Stični, večni počitek pa ima dr. Peter Držaj na pokopališču v Velikem Gabru, kjer se po njem imenuje tudi osnovna šola. Najlepši spomenik partizanskemu zdravniku dr. Petru Držaju pa je bolnišnica v Ljubljani, ki nosi njegovo ime.

Rojen v Stični, doma iz Jerneje vasi pri Crnomlju, velik revolucionar, ki je padel za svobodo, lepše življenje – dr. Peter Držaj je lik pravega dolenskega sinu, vreden nesmrtnega spomina.

Partizansko srečanje v Orehovici

Ob 30-letnici osvoboditve in v počastitev občinskega praznika občine Novo mesto bo v nedeljo, 19. oktobra, ob 10. uri dopoldne partizansko srečanje borcev in aktivistov Gorjanskega bataljona v Orehovici pri Šentjerneju. Poleg slavnostnega govora, ki ga bo imel predsednik IS Obs Novo mesto tov. Avgust Avbar, bo na sporedu tudi kulturni program. Izvajali ga bodo: godba na pihala Šentjerneja, šentjernejski oktet, osnovna šola Martina Kotarja (Šentjerneja), organizacija ZSMS Šentjerneja in kulturna skupnost Orehovica.

Za razvedrilo, pijačo in jedačo bo poskrbela lovska družina Orehovica. Za brezplačen prevoz iz Novega mesta, Slatnika, Rateža, Mokrega polja, Šentjerneja in Orehovice je poskrbljeno. Odhod izpred hotela Kandija ob 9. uri, povratek ob 16. uri.

Vabi odbor Gorjanskega bataljona

O življenju in delu Janeza Marentiča

Piše: prof. inž. Jože Levstik – Vid

Ko triintrideset let po njegovi smrti odkrivamo v Črnolju spomenik inž. Janezu Marentiču, želimo ob tej priložnosti zapisati nekaj podatkov o življenju in delu tega odličnega človeka – belokranjskega rojaka in velikega ljudskega borca. Naši generaciji, ki ga je poznala, je bil ves čas vzor poštenega, pravičnega, delavnega in nenehno za socialni napredek zavzetega človeka.

NEKAJ O MARENTIČEVEM ŽIVLJENJU

Janez Marentič je bil rojen 20. aprila 1910 v Clevelandu v ameriški zvezni državi Ohio, kot otrok izseljencev. Kakor tisoči kmečkih ljudi iz Bele krajine, so tudi Marentičevi starji morali za kruhom v Ameriko. Najprej je šel oče, ki je našel delo v severnoameriških plavžih, za njim je šla mati, ki je postala perica v velikih industrijskih pralnicah. Oba sta opravljala zelo naporno in nezdružljivo delo. Očeta se je kmalu lotila tuberkuloza in družina se je morala vrniti domov v svojo staro bajto. Oče se je izčrpal in bolan vrnil samo umret. Mati je po močevi smrti sama opravljala najtežja dela in od tega zbolela. Zaradi pomanjkanja zdravniške nege je umrla, ko je bilo Janezu sedem let.

Njega in sestrico je vzela k sebi mati, ki je sama komaj preživljala svojo družino. V hiši je stalno go spodarina lakota. Janez je bil pastir po stelnjicah in obiskoval šolo v Podzemlju. Bil je zelo nadarjen otrok. Tedanji župnik Valerijan Učak v Podzemlju, ki je bil kasneje prior nemškega viteškega reda, je zbral talentiranega dečka za gojena in v svojem redu. Tako kakor drugi tečevi, je tudi nemški viteški red pridobival kmečko mladino za svoje vedovniške služabnike pa tudi za svoj duhovniški naraščaj. Te rečne dečke, ki naj bi postali nekoč duhovniki, so njihovi skrbniki tako slabo hranili, da jih je veliko pobrala tuberkuloza. Janez je pripovedoval,

da je hodil v letih šolanja skoraj vsak večer lačen spat. Dijaki premožnejših staršev so imeli boljše hrano ...

Po gimnazijski maturi se je Janez Marentič odločil za študij agronomije v Zagrebu. O tej svoji odločitvi je povedal tole: „Prepričan sem, da bomo zmagnali, in to kmalu. Zaradi tega študiram agronomijo. Nova družba, ki jo bomo zgradili, bo potrebovala veliko agronomov, da bomo kmete, ki tvorijo še večino našega prebivalstva, potegnili iz zastonosti in revščine.“

Janez Marentič je bil izredno nadarjen človek. Od prvoga razreda ljudske šole prek vseh razredov klasične gimnazije v Ljubljani je bil odlični študent. Za študij agronomije je od Hrvatov dobival stipendijo je eno leto v času, ko je del Bele krajine administrativno spadal pod Savsko banovino. Sicer pa kljub odličnim uspehom pri študiju ni prejel nikakršne pomoči in se je sam prebijal skozi revščino. Za to je poskrbela Dravska banovina zaradi njegove levičarske usmerjenosti. Marentič je rajši stradal, kakor da bi se zaradi podpovr in stipendij udvajal svojim nasprotnikom ter prodal svoje prepričanje. V tem pogledu je bil naravnost čudovit vzled naslednjemu in značajnega človeka.

Leta študija na zagrebški univerzi so bila zanj še težja kot vsa prejšnja leta stalne podhranjenosti, nrzlih stanovanj, ponižanja in vsakovrstne revščine. V Zagrebu je dobil stanovanje v domu „Zaklade bana Jelačića“ v sobi sredi dvorišča, ki je bila brez zasteklenih oken in brez peči, z desetimi železnimi posteljami, brez

žimnic in rjuh, brez odej, omar in miz. Tu je živelo nekaj najrevnejših študentov. Kakor brezposelni delavci in berčači se je hranil tako, da je enkrat dnevno pričakal v dolgi vrsti malo tople juhe pred kuhinjo „Javne borze rada“ ali pred kuhinjo kakšne podobne ustanove.

Med bivanjem v Zagrebu je Janez Marentič ogromno študiral. Pri tem ne mislim samo študija, ki je bil povezan z agronomskim stroko, v katero se je vestno in z zanimanjem poglabljal. Nabiral si je znanje, ki mu je koristilo pri njegovem političnem delu. Ure in ure je prebil vsak dan v univerzitetni študijski knjižnici, kjer smo vsi občudovali njegovo vztrajnost. Študiral je marksistično literaturo, Leninova zbrana dela, predvsem pa vse, kar je bilo povezano z agrarnim vprašanjem. Poznal je vso radičevsko literaturo in tudi dela starih srbskih ljudskih politikov (Svetozarja Markovića, Vase Pelagića itn.), bral je dela bolgarskih zemljovaldnikov, obenem pa kritično obdelal vsa politična dela klerikalcev od Kreka do zadnjih poročil Zadružne zveze. Izpisoval si je iz vsake knjige z gospodarsko tematično, iz vsakega razgovora z njim si začutil izredno širino njegovega obzolja, velikansko bogastvo nabrane znanja in moč njegovega intelekta.

Bil je stalno v stiku s študenti slovenskih akademskih društev v Zagrebu. Večkrat nam je dejal: „Povsod, kjer se stajajo mladi, nepokvarjeni ljudje, je to naše mesto. Koliko mladih energij se razširja v nepomembnih prireditvah in pijačevanju. Te energije moramo usmeriti v koristnejše namene.“ Vzel si je čas za razgovore z vsakim posameznikom, če ga je imel za poštenega in če je videl, da se hoče idejno usmeriti. Pomagal mu je, da se je rešil malomeščanskih predsodkov in ga uvajal v nov način mišljenja. Stalno nas je opozarjal na zanimiva in napredna predavanja na ljudski univerzi, v delavski knjižnici, v študentovskih društvih itn. S svojim umirjenim in nevsiljivim nastopom je neutrudno pridobival nove levičarske somišljenike. S svojo mirtostjo in preudarnostjo je močno vplival na svojo okolico, ki mu je nehotne priznavala avtoriteto. V debati je vedno ostal popolnoma miren in se obvladal ter nastopal le s feltnostjo svojih dokazov ...

V njemu pa ni popustil revolucionarni duh. Kljub stalno zvišni temperaturi je bil ves dan na nogah. Organiziral je OF v Beli krajini, v Ljubljani pa je vodil inženirsko gru-

po „OTO“ (osrednji tehnični odbor OF). V tej skupini aktivistov različnih tehničnih strok sva se pozimi leta 1941–42 in spomladi pred mojim odhodom v partizane še nekajkrat srečala pri skupnem delu. Sredi samih tehničnih strokovnjakov so prišli do polne veljave njegovo izredno široko obzorje v tehniki in gospodarstvu ter ogromne organizatorske izkušnje iz dolgoletnega ilegalnega dela.

Pozno jeseni leta 1941 sva se z Janezom Marentičem šela na Golovcu in napravila daljši sprehod. Oba sva bila takrat globoko v političnem in organizatorskem delu OF

V soboto so v Črnolju odkrili spomenik velikemu belokranjskemu rojaku inž. Janezu Marentiču.

in partije. Ljubljanska mestna občina, kjer sem bil zaposlen, je že postajala z vsemi svojimi uradi in ustanovami ter podjetji prava država v državi, ki je v glavnem služila interesom osvobodilne borbe. Kot prijatelj iz akademskih let sva na tem sprehodu naredila nekakšno bilanco o najni generaciji slovenskih študentov v Zagrebu – agronomov, veterinarjev in gozdarjev pa tudi drugih, zlasti glede na preskušnje, ki jih je za vsakogar prinesla druga svetovna vojna in začetek aktivnega boja slovenskega naroda proti okupatorjem. Spominjam se, da sva takrat tudi na široko razpravljala in analizirala Stalinovo politiko do Hitlerjeve Nemčije in v tej oceni se nisva popolnoma strinjala. Med drugim sva govorila tudi o najinih mladih družinah, za kateri sva bila gotova, da se jima obetajo težki časi. Čeprav je bil bolan, Marentič ni govoril o svoji boleznii, ker je dajal prednost vprašanjem naše akcije.

Marentičeva zadnja borba z okupatorji in s smrtjo je trajala do pol leta 1942, potem je omagal in umrl 28. septembra 1942 v ljubljanski bolnici za tuberkulozo. Njegovo življenje je bilo eno samo trpljenje in borba. Boril se je za novo srečo vseh izkoriščenih ljudi in s tem tudi za svoj novi dom. Ob koncu življenja je stal že na pragu svojega novega doma: verjel je vanj z vso dušo, pa je omahnil v smrt. Tako je leta 1939 pisal svoji ženi Veri: „Stari reakcionarni svet dokončuje svoj vek... To je edina tolažba za naju dva in za najino malo dete, ki je na poti. V starem svetu mu ne bi mogla priboriti primernega mesta, ker midva sama stojiva v njem čisto spodaj. Toda za najinega otročiča mesto v starem svetu ne bo potrebno, kajti takrat, ko se bo najin otrok postavil na lastne noge, stari svet že davno ne bo več na oblasti in bo v istem zatiranem položaju kot smo mi danes. Ne smeš si namreč misliti, da bo stari svet izginil takoj po zmagi novega sveta. Stari svet bo životariš se naprej, toda vedno bolj bo propadal brez kakšnega upa na zmago...“ (edini Marentičev otrok – Barica Požarnik-Marentičeva, psiholog, je danes docent na ljubljanski filozofski fakulteti).

NEKAJ O MARENTIČEVEM DELU

V letih 1935–36, po študiju na agronomski fakulteti v Zagrebu, je Janez Marentič napisal razpravo „Slovenska vas pod kapitalističnim

jarmom“, ki je pred vojno niso tiskali, pač pa jo je leta 1957 napisal v posebni knjigi založba „Kmečka knjiga“ v Ljubljani. To Marentičevo delo je postalo pravi priručnik vsem njegovim sodelavcem, ki jih je zanimal slovenski agrarni problem in se lotili politično-revolucionarnega dela med kmečkimi ljudmi.

Obsežno delo „Slovenska vas pod kapitalističnim jarmom“ je bilo plod dolgoletnega in doslednega raziskovanja naših razmer in študija marksistične, predvsem marksistične ekonomske literature in zlasti se tiste, ki je obravnavala agrarni problem in zadržništvo. Študiral je dela Marxa, Engelsa, Lenina pa tudi Stalina, Kautskega, Bubarina. Zelo dobro je poznal dela bratov Radičev, srbskih in bolgarskih zemljoradnikov, nadalje Stamboljskega itn.

Poleg marksističnih avtorjev je študiral tudi meščanske ekonomiste, ki so obravnavali agrarno politično in agrarno ekonomske probleme ter polemizirali z (našimi) marksističnimi stališči.

Poleg intenzivnega študija znanstvene literature je Marentič redno prebiral dnevno časopisje in v njem predvsem vse pojave iz življenja našega kmeta, kar je razvidno tudi iz dokumentarnih citatov v samem delu „Slovenska vas pod kapitalističnim jarmom“. Pomembnejše članke je sistematično zbiral v svoji agrarno politični kartoteki, kjer jih je imel zbrane po problemih.

Razen študija je bilo za Marentiča značilno, da je imel žive in trajne stike z malimi kmeti na vasi. Teh stikov s kmečkimi ljudmi ni ohranjel samo zaradi političnega dela, organiziranja „kmečkih fantov in deklet“, „kmečko-delavskega gibanja“, „kmečke sloge“, narodno-osvobodilnega gibanja OF itn., ampak se je zavedal, da je preprost kmečki človek, ki je bil v tistih časih osebnopripraden, sposoben najbolj življenjsko in iskreno presojati najrazličnejše dogodke ter pojave. Pri preprostih delavnih ljudeh na vasi je prišel do življenjskih izkušenj, predvsem pa našel realen odzem na različne ukrepe in agrarno politične spremembe, ki so se porajale v kapitalistični družbi. Marentič je iz življenja vaških ljudi, zlasti Belokranjcev, črpal pobude za svojo agrarno politično študijo, ki je bila namenjena predvsem preprostem kmetu, kar je razvidno tudi iz poljudnega in lahko razumljivega sloga te knjige... (Odlomki iz „Sodobnega kmetijstva“)

ŽELODEC NI DOBER POPOTNIK

**NAŠA 17
PRIJATELJICA
JUGOSLAVIJA**

Posebnost bosanskih travnikov so prijazne in mirne ovce; veliko raje sva jih gledala v naravi, kot imela na krožniku.

Prvič se je to zgodilo v Leskovcu, ko je šel vanj slovit „leskovski vlak“. V želodec sva spravila le del kompozicije, nekaj vagonov je na veliko žalost najinih gostiteljev ostalo zunaj – in pri najboljši volji jih nisva mogla vtiriti. Leskovski vlak nama je pokazal in ga pogнал v tek prijazni član izvršnega sveta občinske skupščine Djordje Tomašević. Vas zanima, kako so vagoni sestavljeni?

Pojdimo po vrsti. Po običaju prijaznih domačinov je bilo potrebno najprej nekaj „ljutega“. To je bil kozarček žganja in urnebes. Urnebes servirajo kot predjed v obliki nekakšne solate, narejene iz sirička in paprike. Najprej se pokuša ob žganju, potem še ob „vagonih“, ki jih natakar prinaša na mizo. Za urnebesom je natakar prinesel pet čevapčičev – prvi vagon. Hkrati je prinesel na mizo še majhne paprike v olju, ki so jih najprej popekli. Bile so tako strupeno hude, da sva tudi ob najmanjšem koščku „papičiče“ komaj lovila sapo. Zelo previdno sva rezala tanke rezine, a ni nič pomagalo!

Drugi vagon – na krožnik so prišla jetra z ražnja. Želodec je prijazno pokimal. Še kaj takega! Tretji vagon – sušena domača klobasica, prav tako prepečena na ražnju, in „dimljena vešalica“. Vešalica je poseben kos svinjskega mesa, ki ga izrežejo iz plečeta. Odveč je zapisati, da je bila tudi vešalica pripravljena na ražnju. Sploh je za

Če je želodec zadovoljen, je tudi pogled iz osmega nadstropja skopskega hotela prijetnejši...

ves leskovski vlak, ki nosi gurmanski naziv „leskovski roštilj“, značilno, da je vse pripravljeno na ražnju.

V četrtem vagonu je prisopihal natakar z „uštiki“. Ti so pripravljene iz enakega mesa kot čevapčiči, vendar drugače začinjeni in okrogle oblike. Želodec sta še hvalila kakovost izbranih jedi, a sta se že jokaje pritoževala nad količino. Na koncu so v petem vagonu prinesli še „kiflice orasnice“, orehovo pecivo. Ker je bilo vse razen peciva močno začinjeno, smo žgočo žejo gasili z vlastinačkim vinom, ki smo ga od časa do časa malo pomešali s sifonom.

Ko sta želodca že popolnoma omagala, čeprav je bilo na krožnikih še nekaj dobrot, je Tomašević pojasnil, da je pripeljal le mali vlak. Veliki vlak, ki ga navadno naročajo domačini, obsega vse naštetu, le da so količine večje, povrh vsega pa ima več vagonov. Vsekakor morajo biti priključeni v veliki vlak še različni in kotleti.

„Leskovski roštilj“ je svetovno znana specialiteta. Največji mojster za pripravo te jedi se po domače imenuje „Bure“ in je nastopal tudi na svetovni razstavi v Montrealu v Kanadi. Za ta vlak so sestavine splošno znane, toda razmerja posameznih vrst mesa, začimb in priprava mesnih mas so skrivnost posameznikov ali kuhinj, ki bi je ne izdali za noben denar. Pravijo, da je kakovost odvisna celo od tega, s kakšnim lesom pripravijo žerjavico pod ražnjem!

POSTRV BREZ KOSTI, PRŠUT IN SIR

Drugo specialiteto, ki jo najina želodca priporočata kot večerjo, sva dobila v restavraciji na obali Ohridskega jezera. To je bila postrv na ohridski način. Ta postrv ima veliko prednost: ni treba poznati anatomije postvi in z nožem prav po kirurško ločevati mesa od kosti. Postrv na ohridski način namreč nima kosti. Servirajo jo z nadevom, ki je prav tako kot leskovski vlak skrivnost posameznih kuharskih mojstrov. Nama so zaupali le to, da je osnovna sestavina nadeva, ki ga na krožniku prinesejo v postvri, mlada čebula. Le težko pa bi nepoznavalec občutil, da je to čebula, saj je pripravljena še s toliko različnimi dodatki, da povsem spremeni okus. K tej jedi se odlično poda domače vino „belan“. To je belo vino prav plemenitega okusa.

Od vseh malic, kar sta jih najina želodca dobila na poti po Jugoslaviji, jima je v najprijetnejšem spomenu ostala sinjska malica. Predlagal jo je slikar, publicist in turistični delavec, Sinjčan Marko Filipović. Spominja se dobrega dolenskega cvička in nama je dejal: „Tudi mi imamo dobre stvari!“

Kot najbolj znane dobrote so po njegovem naročilu prišle na mizo sinjski pršut, sir iz bližnjega bosanskega Livna, domače telečje „pečenje“ in belo vino kulunjuša. Želodca sta zares zadovoljno predla. Kar začutila sva moč in val krvi v žilah. Če bi imela konja in sulico, ni dvakrat reči, da ne bi zadela alke „u sridu“!

Od napitkov nama je ostal v lepem spomenu tisti, ki sva ga pila v Krapini. Ana Tepfer, upraviteljica muzeja evolucije, nama je ponudila specialiteto domače restavracije – kavo „Hušnjakovo“. Potem naju je vprašala, kaj sva pila. Zanesljivo sva ji povedala le za kavo in smetano in prisegla še, da je bilo notri nekaj alkohola. Kaj je bilo – nisva izvedela. Tepferjeva nama je samo razširila obzorja te kave s tem, da je dodala, da je v „Hušnjakovih“ razen tega, kar sva sama ugotovila, še jajčni rumenjaki in pet skrivnostnih vrst žganih pijač. Ni hotela povedati niti, katere pijače so to, še manj pa seveda, v kakšnih razmerjih pripravljajo to hišno skrivnost.

V Jugoslaviji ne manjka naravnih lepote, ki bi jih z malo prizadevanja lahko tudi „prodali“ turistom. Škoda pa bi bilo, če bi zaradi tega uničevali lepoto!

PEČENE KOSTI POD MUSLIMANSKIM GROBIŠČEM

Želodca žal ne smeta slišati imena Travnik. Ne zaradi tega, ker sta zamudila slovit vlaški sir, pač pa zato, ker sva ju peljala v znano restavracijo „Plave vode“, ki jo je mogoče najti tudi v prospektih o zanimivostih mesta.

Resnično je bila ta restavracija zanimivost: leži pod starim muslimanskim grobiščem, po njenem vrtu teče bister potoček, mize in stoli pa so postavljene v terasah. Ima še druge zanimivosti. Na postrežbo sva čakala več kot pol ure, čeprav nas ni bilo več kot 10 gostov. Želodcema pa je zagrenilo življenje slovit bosansko „pečenje“. Ne rečeva, da to ni dobra stvar – a tisto, kar sva dobila midva, še za psa ne bi bilo dosti dobro.

Natakar nama je prinesel kup pečenih kosti. Po dolgem ugibanju, s katerim sva porabila čas, namenjen večerji, sva se odločila, da je še najbolj verjetno, da so nama prinesli parklje. Po trdoti kosti je bila ovca pravi Metzuzalem. Natakarju sva kajpak povedala, da je večerja zanič in da nama je prinesel same kosti. Rekel je, da nama je prinesel le to, kar mu je dal kuhar, nadaljnji pogovor pa je prekinil s turškimi besedičenjem. Morebiti je tudi klel. Kdo bi vedel. Ogorčena želodca

V zelo prijetno urejeni restavraciji na vrtu, skozi katerega teče potoček, nama je Travnik ostal tudi v slabem spomenu: dobila sva le pečene kosti...

sta protestirala – denarnice pa tudi. Natakar se je strinjal, da je veliko kosti, a je vseeno hladnokrvno zaračunal porcijo po 30 dinarjev.

Od standardnih jedi so najslabše pripravili kosilo v Slunju, kjer je pariški zrezek kar plaval v masti, kjer je bil pommes frites skoraj zažgan, solata uvela in nerazrezana. Vse skupaj pa je bilo še drago! Za to kosilo sva morala na umazan prt odšteti vsak več kot 50 dinarjev.

Tudi na morju je kuharje turizem že pokvaril. Primerjava med celinsko Jugoslavijo in obalo gre v kakovosti jedi vsekakor v korist celine. Na morju celo ne znajo pripraviti tistih jedi, ki jih imajo pri roki. Skuša v Makarski je bila hudo povprečna, lignji na Krku pa so na krožnik prišli še z grenko kožo in okostnico.

Kadar sva v tišini meditirala z najinima želodcema, sta nama potožila: „Ljuba najina gospodarja, vrnita naju med dolenske griče in v prijazno domačo kuhinjo. Ta naša draga Jugoslavija je za naju preveč začinjena!“

KONEC

Človek lahko gre, kamor hoče – njegov želodec gre z njim! Želodec je hudo samosvoj popotnik, ki se ne ozira na naravne lepote, na muzeje ali zanimivosti. Ne premami ga ne kristalna voda gorskih jezer ne modre širjave morja. Ne ostrmi nad tisočletnimi sledovi človekovega življenja, prav tako se z občudovanjem ne ozira po veličastnih delih človekovih rok. Ne zaznava ne lepote barv niti lepote oblik. Vedno grli svojo pesem.

Zelo občutljiv je na najrazličnejše hotele, motele, gostilne, restavracije, krčme, bifeje... In ker sva ga tudi midva imela s seboj, sva se pač morala uklanjati njegovemu neizprosному tiranstvu ter ravnati tako, kot je ukazoval. Nekajkrat sva ga skušala prevarati, a je tako nestrpno godel, da naju je bilo sram stopiti med ljudi.

Najin želodca sta videla in občudovala drugo Jugoslavijo, kot jo občudujejo popotniki. To reportažo piševa v njegovem imenu.

**JEZERSKIH VODA
ŽELODEC NE MARA**

Kar se cest tiče, je bil želodec v glavnem kar zadovoljen z Jugoslavijo. Protestiral je samo trikrat. Prvič se je to dogajalo v presledkih na poti z Ohrida v Uroševac ob reki Radiki in Mavrovskih jezerih. Cesta je bila sicer asfaltirana, toda zgodilo se je, da je asfalta kar na lepem zmanjkalo, in po nekaj deset metrih nemogočega maka-

Domiselna arhitektura motela Sonce na čistih Uni: tudi jedi so bile domiselno pripravljene.

dama, razritega od potokov, posutega z odkrušenim kamenjem s strmih peččin, se je spet prav tako nenadoma pojavil.

Drugič je bilo to, ko sva se iz Peči povzpela na visoki Čakor in se na drugo stran spustila v Črno goro. Imela sva več kot 70 kilometrov makadama, ki je uboga želodca pošteno pretresel. Tolažila sva ju le s tem, da bi bila cesta lahko še slabša, kot je bila.

Tretjič se je to zgodilo, ko sva si šla ogledat Njegošev mavzolej. Kako nemogoča je cesta, vedo tudi cestarji, ki so v Cetinju postavili tablo, da je na Lovćen 20 kilometrov, nekaj kilometrov naprej pa je nova tabla sporočala, da je do Njegoševega mavzoleja še 25 kilometrov več – samo da bi zmanjšali popotnikov strah pred cesto. Kako zares skoraj neprevozna je cesta, vedo tudi prebivalci Cetinja, ki si niso bili enotni, ko sva jih spraševala, če je mogoče priti z avtomobilom k Jezerskemu vrhu. Eni so trdili, da bo šlo, drugi so nama svetovali, naj greva k Njegošu peš. Pot na vrh je bila bolj podobna hudourniškiemu koritu: debelo kamenje je bilo razmetano po strmi poti in že po nekaj kilometrih je vzela cesta svoj davek: odtrgala nama je glušnik pri izpušni cevi! Želodca pa sta tarnala: „Kaj naju vlačita tja gor, ko pa ni tam nobene restavracije...“ Pokarala sva ju, naj si ogledata na tisoče svojih črnogorskih bratov, ki nprestano romajo na Lovćen. Po njihju naj se zgledujeta!

Na vodi je želodec enkrat samkrat protestiral. Bilo je to na Ohridskem jezeru, kjer so naju visoki valovi neusmiljeno premetavali v krhkem čolnu, medtem ko je čolnar nprestano ponavljal: „Nič se ne bojta, nič se ne bojta...“ Želodca pa sta se stiskala v strahu, da bosta morala popiti velike količine jezera.

NE SPOZNA SE NA CENE

Bila sva v najrazličnejših hotelih, od A kategorije s petimi zvezdicami do takega, za katerega je receptor rekel, da je najcenejši v Jugoslaviji – bilo je to nekje na cesti med Beogradom in Leskovcem – in v katerem je vse v sobi tudi dokazovalo, da je upravičeno najcenejši. Prenočevala sva tudi v zasebni turistični sobi, v katero sva morala po temačni ulici in na vrh stare hiše po zavitih stopnicah. A v hotelskih restavracijah se želodec običajno ni dobro počutil, saj prav tako kot človek ni najbolj navdušen nad konfeksijskim življenjem.

Želodca tega sicer nista občutila, sta pa to opazili najini denarnici, iz katerih je denar kar izginjal. Prenočišča v hotelih so letos tako draga – in upoštevati morate, da se je to dogajalo še pred glavno turistično sezono, ko tudi cene postanejo „glavne“ – da ni dosti upanja, da bi bili hoteli prenapolnjeni z Jugoslavani. Prenočišče v dvoposteljni sobi kateregakoli hotela skoraj ni več cenejše od 100 dinarjev za osebo!

**PET VAGONOV
LESKOVŠKEGA VLAKA**

Trikrat pa se je želodec zares razveselil, ko je spoznal Jugoslavijo, o kakršni se mu niti sanjalo ni.

„Čakal sem in čakal, da se bodo razmere spremenile, klet oblasti, klet očeta, zakaj me ni že prej pustil v svet s trebuhom za kruhom, in klet sebe, ki se nisem mogel odtrgati od teh prelepih krajev. In v obupu in prepričanju, da nam vsi delajo krivice, da so vsi pozabili na naše kraje, sem se odločil: odšel sem s kletvijo na ustih, s solznimi očmi in z mislijo, da se nikoli več ne vrnem. In ob boljšem življenju sem pozabil na rojstni kraj.“

Toda spomini na otroška leta so me prignali nazaj. Začuden sem spoznal, da je kraj le napredoval, toda da se v dolgih desetletjih le ni zgodilo veliko novega. Hiše so še vedno stare, nekatere so še vedno krite z lesom. Ugotovil sem, da ni tistih starih dobrih Poljančev, ki so s seboj v grob odnesli toliko lepih zgodb. Ugotovil sem še, da je v vasi malo mladih in da so še tisti, ki so ostali, drugačni, kot so bili. Delo na kmetiji jim ne diši, v mesto tiščijo, nam starim pa se ob mislih, da bo dolina kmalu umrla, trga srce.“

Podobnih pripovedi smo novinarji Dolenjskega lista Ria Bačar, Janez Pezelj in Drago Rustja tisti torek v Majerletovi gostilni slišali dovolj. Morda mrzli oktobrski večer, morda dobro vino ali pa priložnost, da si Poljanci odprejo dušo, so botrovali, da se je v gostilni zbralo nenavadno veliko ljudi. Tako polna verjetno ni bila že dolgo. Ta večer se je v njej zvrstilo najmanj 70 ljudi. In trdi Poljanci, navajeni vsega hudega, so spregovorili o težavah, ki pestijo njihovo čudovito dolino, o divjadi, ki jim greni življenje, o svojih skorajmrtih načrtih, o praznih, še uporabnih hišah, vaseh, o mladini, ki jih zapuša, in še o mnogo drugih drobnih težavah, ki bi se jih dalo z malo dobre volje domačinov urediti. V mozaiku njihovih težav pa sta poglavitni dve. Če bi ju rešili, bi življenje pri njih postalo čisto drugačno.

RADENČANI SO BILI PRVI

„Vidi se, koga najbolj tepe in kdo je najbolj zainteresiran, da se z novinarji pogovori,“ so rekli radenski moške, ki so se pripeljali iz prijetne obkolpske vasi, do koder je peš najmanj uro hoda.

Upokojenec Miha Kranjac, delavec podjetja ITAS Peter Butala, kmet Stanislav Kobe, gozdni delavec Jure Špear in kmet Stanko Grenc so hitro spregovorili:

„Pred vojno je bilo v naših treh Radenci 240 ljudi, zdaj nas je z otroki in stari vred 136. Nimamo ceste, nimamo vode niti trgovine, uro hoda je do avtobusa, pridelkov ne moremo prodati. Kaj naj bi mladina iskala doma? Nič čudnega, če je šlo z doma vse, kar leze in gre. Najbolj nas boli nedokončana cesta. Pred šestimi leti smo jo začeli graditi sami vaščani. V živo skalo smo kopali in naredili več kot 2600 delovnih ur, dali smo denar in material, a še zdaj cesta ni dograjena. V vasi sami nastajajo težave zaradi trase. Načrt sicer obstaja in trasa je določena, toda nekateri posamezniki hočejo graditi po svoje. To bi bilo manjšini v korist, večini pa v škodo. Jaz ne primem več za nobeno družbeno delo“, je užaljeno in malce jezno

STARI TRG

Stari trg ob Kolpi je od Črnoljca oddaljen 17 kilometrov. V kraj vodi sicer republiška, toda zelo slaba in ozka cesta, ki se vije dalje proti Kočevju. V Starem trgu imajo krajevno skupnost. Ta obsega Srednje, Gorenje in Dolenje Radence, Sodevce, Prelesje, Kot, Močile, Deskovo vas, Kovačo vas in Dečino. Ta pa je povsem prazna.

Na tem območju je 550 prebivalcev. Ukvarjajo se pretežno s kmetovanjem, 90 moških se vozi na delo v Kočevje, Črnodelj ali Ljubljano, veliko jih je v tujini. Za 45 domačink je delo doma v edinem industrijskem obratu podjetja KOMET.

V Starem trgu so se folklorni občaji ohranili vse do današnjih dni. Ljudje so trdoživni, delavni in razgledani. Kraj je za turizem zanimiv zaradi miru in čistega zraka ter postavlja v Kolpi, kot posebnost pa velja omeniti še to, da je sredi trga več hiš praznih. Stanovanj tu ne manjka. Ljudje so se odselili.

Sen pozabljene doline: tovarna

povedal nekdanj zelo aktivni mladi kmet Stanislav Kobe.

Četudi jezni, pa moške je niso mogli mimo tega, da so govorili o napredku, ki so ga vsi veselijo. Letos so ljudje gojili kumarice za tovarno Belsad in tako je skoro vsaka hiša oddala okrog 2000 kilogramov kumar. Ta zaslužek bo mnogim edini dinar, ki ga dobe za prodano blago. V ta kraj namreč kupci ne zaidejo.

Prav tako so radenski moške s ponosom povedali, da so letos s prostovoljnimi delom obnovili razpadajoči vaški mlin. Leseni deli, ki so bili stari 300 let, bi v vodi vsak čas razpadli, odneslo bi jez in mlin, tako pa so vse lepo popravili. „Lahko nam bo to služilo v turistične namene, lahko pa nam pride prav tudi pri SLO,“ so rekli.

GOLOBICA GRE ZA GOLOBOM

Profesor Marko Kobe, ravnatelj šole in delegat občinske skupščine, je govoril o širšem gospodarstvu v kraju. „Golobica gre za golobom, pravi pregovor in tudi pri ljudeh je tako. Dobili smo industrijski obrat, v katerem je zaposlenih 45 naših žena. To je za kraj zgodovinskega pomena, vendar dekleta po poroki odhajajo, ker za moške doma ni zaposlitve. Okrog 90 moških se vozi v službo v Črnodelju, Kočevje ali Ljubljano. Domačini vemo, da ima kraj možnost napredka edinole z zaposlovanjem moške delovne sile na domačem terenu, zato s temi prizadevanji ne bomo odnehali.“

Pa druge težave? „V zdravstvu smo nazadovani. Deset let smo imeli zobozdravnika, zdaj ne ordinira več. Tudi zdravnik ni, prihaja samo enkrat na teden. Zbolš lahko samo ob sredah. Krajevni urad je odprt samo enkrat na teden. Odrezani se čutimo od sveta, ker smo najbolj nerazviti v nerazviti občini. Kako je s šolo?“

Obiskuje jo 82 otrok, pred desetimi leti pa jih je bilo ravno še enkrat več. Učenci, ki končajo šolo, gredo drugam, v višje šole, v uk, in čeprav bi se marsikateri od njih rad vrnil domov, se ne, ker ni možnosti za zaposlitev. Tukajšnja šola je bila zgrajena že leta 1848, nadzidali pa so jo leta 1889. Razen tega, da sta adaptirani v učilnicah še dve sosednji stanovanji, se od takrat ni spremenilo nič. Tudi stanovanj za učitelje ni, zato jih zelo težko privabimo v te odročne kraje, kjer ni trgovin, zdravstvene službe, možnosti za kulturno delovanje itn. Zdj delamo na tem, da bi zgradili dve družinski in dve samski stanovanji za učitelje. Vseljiva naj bi bila prihodnje leto, in če nam bo to uspelo, bomo laže prišli do učiteljskega kadra. Zdj ima šola urejeno le zunanje asfaltno igrišče, zato tudi misli ni na to, da bi v doglednem času lahko začeli s celodnevno šolo. Potrebujemo telovadnico, kabinete, kuhinjo, prostore za podaljšano bivanje in še kaj. V zdajšnjih razmerah pa se osem učiteljev stiska v 8 m2 veliki zbornici. Med učenci je 65

odst. vozačev, prihajajo tudi iz 14 kilometrov oddaljenih krajev, trije celo s hrvaške strani. Prevoz je urenjen, dva kombija zadostujeta. Nasploh so učenci zelo marljivi, ob pouku delujejo tudi v raznih krožkih, na primer v rokometnem, šahovskem, dramskem, imajo foto krožek in klub OZN. Starotroška šola daje osnovno znanje otrokom zategadelj, da ga dopolnijo drugje, drugje pa potlej tudi koristijo. Domačemu kraju ne! Danes tele doline je tak, da se bo treba že jutri odločiti: ali jo bomo razvili ali pa izbrisali z zemljevida!“

ŽENSKES PA KAR S TRAKTORJEM

Medtem ko so bili možje iz zunanji vasi točno na zmenku, so se prve štiri ženske pokazale uro kasneje, Anica Butala, Marija Volf, Anica Šveglj, Radenčanke, so morale najprej nakrmiti živino, potem jih je vaščan na traktorju pripeljal k Majerletovim. Prisedli sta še Ivanka Kavškova iz Močil in Ivanka Kavškova iz Starega trga, pa smo imele prijeten ženski klepet o otrocih, o kuhi, o vsakdanjem delu, ki ga ni nikdar konca.

Slišati te ženske, ki v temi vstajajo in pozno legajo, vmes pa je garanje in samo garanje, človeka naredi otožnega. Povsod je tako, da so otroci šli v mesta, ostaja pa kmetija. Več glav živine, po 30 zajcev, 50 kokoši, več prašičev, polja in vinogradi. Pa še kumare so sadile za zadrugo. Do dinarja pridejo tako, da naložijo nahrbtnike, pešočijo z njimi uro do avtobusa, gredo v Kočevje in tam na trgu prodajo.

Kruh mesijo same, ker v kraju ni trgovine, vse pridelajo v glavnem doma, da kupijo le sladkor, makarone, kavo in take stvari. Da pa je vsaka malce bolna in kar potrpi, se tudi razume.

„Do ginekologa me težko pridemo. Ordinira v Črnodelju po 14. uri popoldne, takrat imamo že avtobus. Včasih se nas zbere nekaj in gremo peš nazaj. Kdor pozna naše kraje in samotne gozdove, ve, da to ni tako enostavno. Stiri ure je hoda. Nič čudnega, če ženske odlasajo s pregledi in če kje prepoznajo odkrijejo raka.“

Te ženske ne gledajo televizije. Je nimajo in če bi jo imeli, ne bi delala, ker je vas v dolini. Švegljeva je povedala, da je bila nazadnje v kinu pred 26 leti, ko je bila še punca. Volfova, razgledana ženska, ki piše pesmi, je bila vsega dvakrat v Ljubljani. Želi si, da bi videla morje, pa ga še ni. Kavškova mama, ki so rodili 13 otrok in od teh 8 čisto sami, so poglavje zase. „Če bi jaz popisala svoje življenje, bi se zjokal še konj,“ je rekla.

DOLINO BI REŠILA TOVARNA ZA MOŠKE

„Tisti, ki ne živi stalno v teh krajih, se pa pogosto vrača semkaj, nujno opazi, da se vasi praznijo.“ Tako je potožil Vinko Majerle, upoko-

jeni oficir JLA, ki je po rodu iz Starega trga, stalno pa živi v Ljubljani. „Mladi odhajajo, po hišah najdetje večidel le stare ljudi. Zato ni čudno, da v hlevih ni več živine, da so polja neobdelana, travniki nepokošeni. Saj nima kdo delati! Še tisto, kar ljudje pridelajo, uničijo jeleni. Po sedem in več jih pride hkrati na njivo in se pasejo kot govedo. Sam pogosto prihajam sem, in ko ne bi imel otrok, bi ostal za zmeraj. Med vojno je bil tukaj kruh težak, ljudje so okusili najhujše, zato zdaj gledajo, da bi vsaj otroke spravili do lažjega kruha. Za tega pa v teh krajih zaenkrat ni možnosti. Res, tovarnica, ki zaposluje žensko delovno silo, stoji, toda moški si morajo iskati delo drugod. Da bi ostajali doma, postorili kaj tudi na zapuščenih kmetijah, jim je treba nujno zagotoviti delo tukaj.“

Rudolf Kobe iz Radencev je zaposlen kot referent RSNZ v Ljubljani. „V glavno mesto sem šel za boljšim kruhom, prej pa sem bil v Starem trgu šestnajst let matičar. Vsak petek se vrnem domov k družini, na kmetijo, ob ponedeljkah pa spet odrinem. Tako v enem tednu živim v dveh popolnoma različnih okoljih. Mesta so pretesna, stanovanj ni, po drugi strani pa ostaja podeželje prazno. Koliko dobrih hiš sameva, tukaj! Ljudje nimajo za kaj in od česa živeti. Tisti, ki vztrajajo, pa od nenehne garanja nimajo niti polovice tega, kar bi morali imeti. Splačalo bi se delati le na res veliki kmetiji, toda pri nas je tako, da je skraj za vsakim gramom mejni kamen. Morda bi kazalo združiti nekaj kmetij, zaradi divjadi pa bi prišla v poštev le živinoreja. Sploh pa tukajšnji kraji nujno potrebujejo kakršen koli obrat za zaposlitev moških.“

GASILCI SO ORGANIZIRANI

„Po poklicu sem soboslikar,“ se je predstavil Peter Šterbenec iz Radencev, „veliko hodim okoli, saj je dela dovolj, in opazujem življenje ljudi. O njihovih težavah ne bi govoril, dovolj so potarnali že drugi; povem pa, da smo v tukajšnjih krajih precej dosegli v gasilstvu. Dva dni po osvoboditvi je požar požrl 23 streh, zato ljudje veliko dajo na protipožarno varnost. Pri nas v Radenci, kjer imamo za gasilski dom kar staro šolo, so sami veliko pri-

spevali za močno motorno brizgalno, ki pride še kako prav tedaj, kadar so vodnjaki prazni in črpano vodo naravnost iz Kolpe. Gasilci složno držimo skupaj, nimamo želja po požarih, vse naše moči so usmerjene v preventivno dejavnost. Podobno je tudi z gasilci v Starem trgu, kjer nimajo gasilskega doma, in v Prelesju, ki premore velik dom v sklopu turističnega doma.“

DIVJAD DELA ŠKODO, KMET PRIDE LA PA KUMARE

Marko Režek, predsednik krajevne skupnosti, je tudi lovec. „Krajevna skupnost nima svoje lovske družine; 8 lovec nas spada k predgrajski, 4 pa k sinjevrški lovski družini. Divjadi, jelenov in medvedov, ki delajo ogromno škodo, je veliko, manj pa je divjih prašičev. Škoda je težko oceniti, ker marsikdo tudi pretirava. Lani smo lovci odšteli 120.000 din, letos pa predvidevamo, da jih bo treba 150.000 din. Vsota je precejšnja, zato dvomim, da jo bomo spravili skupaj od odstrela.“

Jurij Šveglj iz Radencev je eden redkih trdnih kmetov tod okoli. „Ukvarjam se z vsemi kulturami, tudi z živinorejo. Letos je kazalo, da bo letina slaba, toda narava je vseeno postregla v tolikšni meri, kolikor sem si prizadeval. Če hočeš kaj pridelati, morash biti vztrajen. Tokrat je dobro vrgel fižol, tudi jabolka je bilo veliko, toda kaj, ko jih ni kje prodati! Tudi lani je bilo tako, zato sem iz njih skuhal 700 litrov žganja.“

Ostale pridelke občasno zapeljem v Kočevje na trg. Ob šestnajsturnem delavniku, ki ti vzame vse moči, so cene odločno prenizke. Splačalo se mi je poskusiti le s kumarami in feferoni, ki sem jih letos prvič posadil na 5 arih za Belsad in KZ iz Črnoljca. Pridelal sem 2460 kilogramov kumar, iztržek pa je bil večji, kot če bi nekaj let sejal pšenico in jo prodajal.“

PREDVSEM CESTO IN TOVARNO

Še in še bi naštevali Poljanci, nekako najbolj odločen med njimi pa je bil Jože Štrbenec. „Če bo šlo tako naprej, bo Poljanska dolina izumrla, postala bo pašnik za divjad. Če bi imeli dobro cesto, bi bili lahko druga Švica. Poglejte ta naš kraj! Čudovit je. Pa tega ne trdim jaz, pač pa vsak, kdor k nam samo enkrat zavije. Če bi imeli boljšo cesto, bi imeli veliko več turistov, če bi imeli boljšo cesto, bi postavili v Starem trgu tudi tovarno za moško delovno silo. Če bi postavili tovarno, bi našli naši fantje v njej zaslužek, ki ga sedaj iščejo po vseh slovenskih mestih. Le z dobro cesto in s tovarno bi zaustavili propadanje najlepšega kotička sicer lepe Slovenije. Tako pa v hišah, v katerih je včasih razgrajalo po pet, šest otrok, ostajamo samo stari. Poglejte samo Filipovo pa Rihtarjevo in Fuginičevo hišo. Dobro hiše so skoraj prazne. Ali pa vas Dečina! Pred leti je bilo v njej 31 prebivalcev, sedaj pa gospodarita v njej divjad in veter.“

Spregovorili so še kmetje Marko Mihelc, Pavel Šterk, Ivan Režek, Tone Šigina, pismonoša Pavel Kastelic, cestar Peter Kavšek, upokojenec Peter Mihelič, učitelj Vinko Kobe, predsednik mladinske organizacije Jurij Kobe, mladinec Rudi Mihalič in še nekateri drugi. Nekateri so gradili splavarjara, drugi slabe ceste, mladince pa sta povedala, da jih občinska konferenca v Črnodelju zapostavlja. Toda vsi so bili edini: skupnim željam je ime dobra cesta in tovarna za moške! Če se jim želja, ki bi morala biti za odgovorne ukaz, ne bo uresničila, bo stiska iz pozabljene doline pregnala še tiste stanovalce, ki čakajo na zadnje in edino upanje: na sodobno cesto in tovarno.

KRŠKO: MOČ ZDRUŽENEGA DELA

IZ MAJHNE PREDVOJNE TOVARNE SE PODJETJE „DJURO SALAJ“ RAZVIJA V MODEREN KOMBINAT ZA PROIZVODNJO CELULOZE IN MASOVNIH ROTACIJSKIH PAPIRJEV ZA POTREBE JUGOSLOVANSKE PAPIRNE INDUSTRIJE IN INFORMATIVNO-POLITIČNEGA TISKA

„Kdor je poznal Krško včeraj, ga ne bo prepoznal jutri!“ – Taka misel preveva človeka, če si te dni ogleda izreden vrvež na novih gradbiščih tovarne celuloze in papirja. Ne prevzame te le ogromen tretji papirni stroj, velikan sodobne tehnike v še mogočnejši novi zgradbi; onstran plavalnega bazena kipijo v zrak betonski stebri in ogromne stene nove „magnefitke“, iz katere bo konec 1976 začela prihajati nova magnefitna celuloza. Ta hip je v Krškem v teku investicija, vredna sto milijard starih dinarjev.

Pogled na srednji del novega papirnega stroja velikana, ki je prišel v Krško iz Anglije. Celotna investicija je bila dokončana v rekordnem času dveh let! (Foto: S. Mikulan)

Neverjeten delovni polet krških celulozarjev in papirničarjev ter njihovo samozaupanje sta tisti činitelji, ki je „v največji meri prispeval k temu, da so bile korenine razvoja posajene v tako močno in plodno zemljo Krškega polja, kjer danes raste mogočno drevo ene največjih srednjeevropskih tovarn celuloze in papirja...“ kot je v reviji slovenske papirne industrije pred kratkim zapisal Janez Rošker, direktor krške tovarne celuloze in papirja.

Nekaj števil nas o tem hitro prepriča: tik pred zadnjo vojno je 162 zaposlenih v Krškem proizvedlo 5.472 ton celuloze, leta 1950 pa 324 delavcev že 14.811 ton celuloze in lesovine. Po prvi razširitvi tovarne je v njej 787 delavcev leta 1956 proizvedlo 17.166 ton celuloze in 23.564 ton papirja, po drugi razširitvi pa so leta 1964 dali na trg že 47.395 ton celuloze in 58.233 ton papirja – plod dela 1333 zaposlenih.

Pred tretjo razširitvijo tovarne, ko v njej zaganjajo novi, tretji papirni stroj, pa je lani 1277 zaposlenih dalo naši skupnosti kar 59.795 ton celuloze iz 5 kuhalnikov in 89.205 ton pa-

pirja ali 197.614 ton skupne proizvodnje – rekord, kakršnega v Krškem doslej še niso poznali. Mogočna rast tovarne v povojnem obdobju je odpravila nekdanjo brezposelnost in odhajanje za kruhom po svetu. Socialistična družbena ureditev je omogočila, da se je delovni kolektiv krških celulozarjev in papirničarjev razvil v zavedne samoupravljavce, ki so dali razvoju mesta, občine in regije dočela novo podobo. Danes je Krško eno najpomembnejših jugoslovanskih središč papirne industrije.

Po 36 letih proizvodnje celuloze, po 28 letih proizvodnje lesovine in 20 letih proizvodnje papirja sta krški celulozar in papirničar v začetku oktobra po-

častila pomembne obletnice svobode, samoupravljanja in pisane partijske besede z važnim dogodkom: pognali so v tek tretji papirni stroj za 50.000 ton letne proizvodnje. Letos spomladi so začeli uresničevati tudi tretji del svoje modernizacije in razvoja, za katerega so se odločili na zgodovinskem referendumu 18. junija 1971; stekla je gradnja objektov za nove proizvodne zmogljivosti; že konec 1976 bo začela prihajati na trg nova, magnefitna celuloza; kar 160.000 ton na leto je bodo proizvajali. Konec bo zastarele tehnologije in onesnaževanja okolja. Sodelovanje s slovensko industrijo, z jugoslovanskimi tovarnami papirja in z industrijo papirja SR Madžarske prinaša v Krško še večji razmah, ki bo že leta 1980 omogočil magično produktivnost v stroki. Namesto dosedanjih 15,2 delovne ure za tono izgotovljenega proizvoda bodo potrebovali le še nekaj manj kot 10 ur za tono, to pa pomeni izboljšanje za več kot 50 odstotkov.

Zagon tretjega papirnega stroja 2. oktobra je bil resničen praznik krških papirničarjev in pomembna delovna zmaga jugoslovanskega delavskega razreda. Zdaj ne bo več manjkalo boljših papirjev za informativni in ilustracijski tisk v SFRJ, povečal pa se bo tudi izvoz rotacijskega papirja. Združevanje sredstev in dela – potrošniki papirja so pomagali tovarni s finančnim kre-

ditom v znesku 5 milijard Sdin – je pokazalo, kje so pota do zaokroženih proizvodnih enot in kako naj razumemo uresničevanje ustavnih določil v življenju. Rekord, v katerem so krški delavci dali pod streho in pognali svoj novi papirni stroj, pa bi moral biti šola mnogim našim investitorjem! Šele pred dvema letoma so se začela prva pogajanja za nakup stroja v Angliji, šele spomladi 1974 je SGP Pionir začelo prva gradbena dela, celotno demontažo in montažo stroja pa so speljali domači strokovnjaki in delavci! Stroj so začeli montirati letos januarja, oktobra pa že daje prvovrsten papir! Hkrati z njim so pognali v tek tudi pomembne kapacitete za predelavo odpadnega papirja (časopisov in revij) v kvalitetna vlakna za izdelavo rotacijskega papirja.

Hvala za novo delovno zmago gre tudi sodelavcem krških papirničarjev, med katere štejejo projektanti Slovenija projekta in Industrijski biro iz Ljubljane, Papirles Ljubljana, Transjug in ljubljanska Carinarnica, SGP Pionir s svojo znano kvaliteto dela pa Hidromontaža, Mostovna, DES Krško in številni drugi. 2. oktober je bil v Krškem praznik združenega dela.

P. O.

skrb za okolje

270 MILIJONOV ZA ČISTEJŠO SAVO

Ko so se v Celulozi odločili za razvojni program, niso mislili le na povečanje proizvodnje, surovinsko bazo in tržišče, ampak tudi na to, kako bi zmanjšali onesnaževanje okolja.

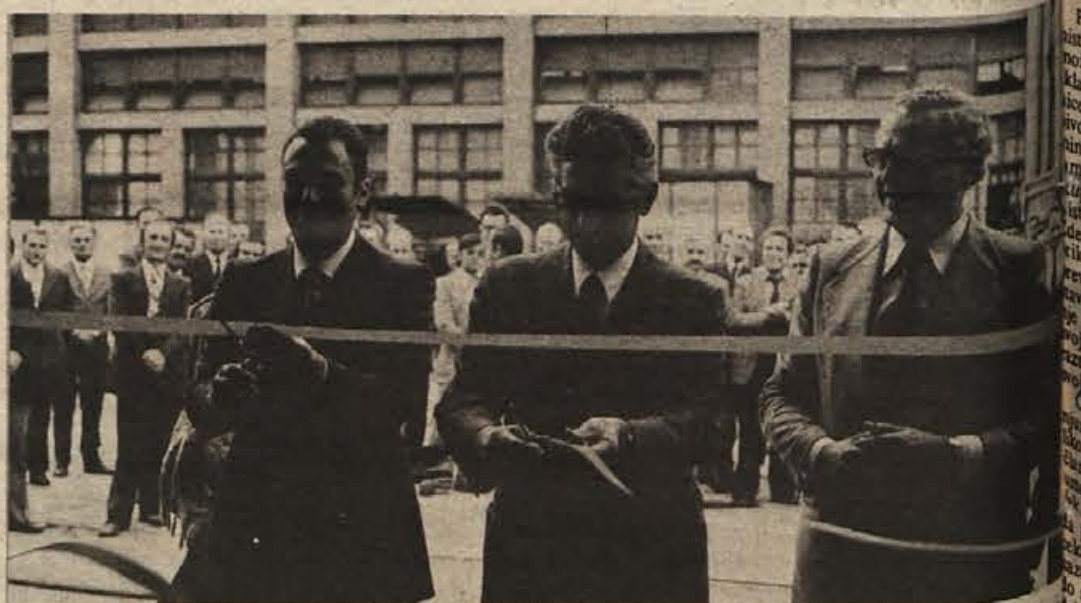
S prehodom na proizvodnjo magnefitne celuloze bodo močno prizanesli reki Savi. Odplake bodo zgoščevali in sežigali. Iz odpadne lužnice bodo dobili 85 do 90 odstotkov pare za tehnološki proces, 100 odst. električne energije za obratovanje teh naprav in 75 odst. kemikalij, predvsem žvepla in magnezija.

Naprave za sežig oziroma odvajanje celuloznih odplak od vlaken so zelo drage. Zanje bo kolektiv celuloze odštél 270 milijonov din oziroma 27 milijard, če povečemo vsoto še v starih dinarjih. Toliko bodo prispevali za izboljšanje okolja v prvi fazi, ko povečujejo proizvodnjo celuloze za 2,7-krat. Onesna-

ževanje Save na enoto površine prečnega proizvoda bo 5-krat manjše kot danes. Onesnaževanje z netopnimi snovmi pa 13-krat manjše. Pri skupni proizvodnji se bo današnje onesnaževanje zmanjšalo skoraj za polovico.

Druga faza zagotavlja še boljše zbiranje odplak v obstoječi liniji ter mehanično čiščenje odplak pri papirju. Tretja faza pa predvideva biološko čistilno napravo. Obe fazi sta finančno zelo zahtevni. Potrebovali bodo še 250 milijonov din. Kolektiv Celuloze računa na finančno sodelovanje vodne skupnosti, jedrske elektrarne in drugih, ki so zainteresirani za čistejšo Savo.

Tudi onesnaževanje zraka bo po dograditvi nove tovarne celuloze manjše kot danes. Sicer pa so se razmere izboljšale že pred tremi leti, predvsem kar zadeva žveplo. Sedanja koncentracija žvepla v zraku za okolje ni škodljiva in zelenje ob tovarni spet lepo uspeva.

2. oktobra popoldne so tovariši Mitja Gorjup, Marinko Gruič in M. Lazarevič od DELA, VJESNIKA POLITIKE prerezali trakove pred vhodom v dvorano tretjega papirnega stroja v Krškem in tako simbolično potrdili sodelovanje med proizvajalci in potrošniki časopisnega papirja

80 odst. jugoslovanskega roto papirja je izdelanega v Krškem

Star papir je osnovna surovina za nov rotacijski stroj

Zdenko Picelj, predsednik DS podjetja, in Janez Rošker, direktor tovarne celuloze in papirja, med podeljevanjem plaket najzaslužnejšim sodelavcem krških papirničarjev. Plaketo je izdelal akad. kipar Vladimir Štoviček.

kultura in izobraževanje

KULTURNI VRTILJAK ZA OBČINSKI PRAZNIK

Z otvoritvijo razstave partizanske grafike 24. oktobra v Dolenjski galeriji se bodo nadaljevale kulturne prireditve v počastitev novomeškega občinskega praznika. Revija pevskih zborov iz občine bo 27. oktobra v Domu kulture v Novem mestu. KUD Dušan Jereb bo 30-letnico ustanovitve praznilo s slavnostno akademijo 27. novembra, pred dnevom republike, 28. novembra, pa bodo v Dolenjski galeriji odprli razstavo del udeležencev Dolenjske slikarske kolonije 1975.

KAPELSKA GODBA V VELIKI PLANI

Slovesnosti ob prazniku pobratene občine Velika Plana se je udeležila tudi godba na pihala iz Kapel. Nastop v Srbiji je godbi omogočila občinska ZKPO iz Brežic. Prvi koncert so imeli godbeniki ob otvoritvi cvetličarne brežiške Agrarie, druga pa pred slavnostno sejo občinske skupščine Velike Plana. Na gostovanju so se z domačini dogovorili o nadaljnji izmenjavi kulturnih prireditev med občinama.

Neizčrpna naiva

Po koncertu, na katerem sta violini Tomaž Lorenz in kitarist Primož Šoban izvodla nekaj klasičnih skladb iz svetovne glasbene zakladnice, je glavni direktor ljubljanske inovatorne Union inž. Boris Eržen minulo soboto v Galeriji likovnih umorastnikov v Trebnjem odprl razstavo del slikarja Petra Grgelca iz Ljubljane in kiparja Alenka Grgelca iz Karlovca. Ob tej priložnosti je poudaril, da je Union vedno iz hvaležnosti, ker mu je Trebnje pred meseci pomagalo, da je v njegovih proizvodnih prostorih priredil razstavo samorastniških stvaritev za svoj kolektiv.

Ustvarjalni poti razstavljavcev in v posebnem samorastništvu je govoril član umetniškega sveta Tabora in umetnostni kritik dr. Mirko Juterjanič iz Ljubljane. Za Ristića je menil, da prav njegov zadnji cikel, ki je v delih prikazan tudi na razstavi, do izjave avtorjevo trdno voljo, da se lozi svojega izraza dokoplje s svojimi delavnostjo in samoniklostjo. Morda najizrazitejša dela te vrste o fru- hah, ovni in petlini.

Zdenko Grgeljac izreže iz lesa male posamične in skupinske plastične, v katerih upodablja ljudi, ki jih spremlja in opazuje. Pri njem bi za amotstnosti poti, saj smo podobna dela že videli. Njakaor pa ne gre pretek, kar je podčrtal tudi dr. Juterjanič, kar je avtor približuje popolni delavnosti in izbrušnosti motiva, ki ga želi upodobiti. Vsekakor pa je njegov talent, ki so mu vrata do nadaljnjega razvoja odprta.

Razstava bo odprta do 24. oktobra. Z njo trebanjska galerija znova kaže, da je v resnici odprta za vse kvaliteten samorastnik iz celotne Jugoslavije.

Mali kulturni barometer

KOBE TOV JUBILEJ – Prof. inž. Boris Kobe, tvorec številnih slovenskih spomenikov in priznani slovenski slikar, je praznil 70-letnico svojega življenja, za jubilej pa so pripravili tudi predstavniki družbe političnega življenja Slovenije. Slikar je Kobe ves čas rad uporabljal tudi rodno Dolenjsko ter se drugim ilustriral posebno izbranimi „Bajk in povesti o kobilah“.

JOVANOVIČ ZA 30-LETNICO – Z današnjo krstno predstavo dela „Zrivo mode bum-bum“ Dušana Jovanoviča v avtorjevi režiji se Mladinska gledališča iz Ljubljane vključuje v praznovanje 30-letnice osvojitve državnosti. Jovanovič je ob tem tekstu napisal, da je ves čas iskal neko čarobno formulo, po kateri naj bi nastalo sodobno angažirano delo, ki bi bilo prežeto svedo naša revoluciji. Jovanovič ni odkril, odkril pa je, da sodobno gledališče od parti-

Franc Jordan: RAZRUSEN MOST, 1975 – Grafika je delo kostanjevškega učenca iz razreda likovnega pedagoga Martine Koritnik; z njo se Jordan udeležuje IV. grafičnega bienala jugoslovanskih pionirjev, katerega razstavo bo v soboto v Lamutovem likovnem salonu odprla slovenska slikarka Alenka Gerlovič. Del gradiva, ki je prispelo v Kostanjevico, bodo razstavili tudi v galeriji na sevniškem gradu.

Grafični listi „Koraki v svobodo“

V soboto bodo v Kostanjevici odprli grafični bienale jugoslovanskih pionirjev, za katerega so učenci iz 100 šol poslali žiriji v pretres 2.000 grafičnih listov – Pokroviteljica je slikarka Alenka Gerlovič

V soboto, 18. oktobra, bo v Kostanjevici spet vzplamtel plamenica Dolenjskega kulturnega festivala, tokrat za tradicionalni grafični bienale jugoslovanskih pionirjev in za razstavo okoli 120 grafik na temo „Koraki v svobodo“, ki jo bodo ta dan odprli v Lamutovem likovnem salonu.

Pokroviteljica letošnjega bienala, ki je posvečen 30-letnici osvoboditve, je znana slovenska slikarka, likovna pedagoginja in pisateljica strokovne literature Alenka Gerlovič iz Ljubljane. Njena je tudi uvodna beseda v katalogu z več kot 40 reprodukcijami pionirskih grafik, ki bo v soboto naprodaj za obiskovalce.

udeležujejo mladi avtorji iz šol, kjer delujejo prizadevni likovni pedagogi.

Žirija pod predsedstvom zagrebškega profesorja in umetnostnega kritika Vladimira Malekovića ni imela lahkega dela, saj je morala kar nekajkrat zasedati, da je iz poslanega gradiva izbrala res najboljša in za razstavo primerna dela.

BREŽIŠKI ABONMAJI

Z denarno pomočjo občinske in republiške kulturne skupnosti bo brežiški Zavod za kulturo tudi v tej sezoni priredil abonmajske predstave za odrasle in mladino. Od novembra do junija bodo na sporedu tri predstave poklicnih gledališč in ena amaterske skupine, večer pantomime z Androm Valdesom in dva komorna koncerta. Ena gledališka predstava bo v spomin 100-letnice rojstva slovenskega pisatelja, pesnika in dramatika Ivana Cankarja. Za šolsko mladino načrtujejo okoli osem gledaliških in lutkovnih predstav ter štiri koncerte.

UPOKOJENCI PELI V LJUBLJANI

Prvega srečanja slovenskih upokojenskih pevskih zborov 12. oktobra v Ljubljani so se udeležili tudi pevci iz Novega mesta. Na srečanju, ki je bilo pod pokroviteljstvom slovenskih sindikatov in posvečeno tridesetletnici osvoboditve, se je zbralo 13 od 37 pevskih zborov, kolikor jih deluje v naši republici. Koncert je s svojim nastopom popestril tudi znani basist Ladko Korošec.

POSAVCI NAČRTUJEJO DO KONCA POMLADI

Posavski področni odbor Zdrženja gledaliških skupin Slovenije je te dni oblikoval delovni načrt za sezono 1975/76. Do konca leta 1975 bo tridnevni seminar za lutkarje in dvodnevni za maskerje, scenaristi pa bodo dobili potrebne napotke za izdelovanje scen, opremo luči in glasbeno spremljavo. V spomladanskih mesecih prihodnjega leta bo srečanje mladinskih in lutkovnih skupin iz Posavja, pripravljajo pa tudi srečanje gledaliških skupin za odrasle iz brežiške, krške in sevniške občine.

„POGOVORI S PISATELJI“

Pesnik, pisatelj in dolgoletni urednik publikacije „Knjiga“ Branko Hofman je povezal svoje številne pogovore s slovenskimi besednimi umetniki v knjigo „Pogovori s pisatelji“ in jo ponudil v natis in izdajo Državni založbi Slovenije. Knjiga je uvrščena v letošnji program založbe in lahko kmalu pričakujemo njen izid. Gre za zanimivo delo, v katerem pisatelj in avtorjeva vprašanja izpovedujejo svoj odnos do umetnosti, literature in podobno. Podobno delo v slovenski literaturi že poznamo. To so „Obiski“ Iztidorja Cankarja, iz katerih spoznamo osebnosti vrste pisateljev klasikov, od Ivana Cankarja do F. S. Finžgarja in drugih.

Odviz za letošnji bienale je bil izreden in je presejal pričakovanja: za Kostanjevico so učenci iz okoli 100 jugoslovanskih šol ustvarili 2.000 grafik. Pri tem so se bolj kot na prejšnjih prireditvah te vrste izkazale tudi osnovne šole na Dolenjskem in v Posavju. Tudi tokrat je treba ugotoviti, da se bienala

podčrtano

V Sloveniji so spet podelili štipendije Titovega sklada: 37 mladim delavcem, 33 učencem srednjih šol in 15 študentom. Hkrati smo prebrali: Ker število štipendij za mlade delavce in učence srednjih šol ni izčrpano, je razpis podaljšan do 31. oktobra.

Iz podelitvene obrazložitve je bilo razbrati, da predlogov sicer ni manjkalo, bili pa so hudo neuteleljeni in v več primerih daleč od meril, po katerih odmerjajo denarno pomoč iz Titovega sklada. Kot je znano, upoštevajo ta merila socialno poreklo, družbeno angažiranost in delovni oziroma učni uspeh kandidatov.

Cepprav Titova štipendija ni fond, kamor bi lahko posegel vsak, kdor ima prazen žep, je vendarle nezamisljivo, da so v nekaterih občinah molče obšli to možnost. Tako iz novomeške, sevniške, ribniške in drugih občin v zakonitem roku niso poslali enega samega predloga za podelitev tega pomembnega denarnega družbenega priznanja, kakor o štipendijah Titovega sklada tudi lahko govorimo.

Molče mimo

Ob znanem problemu, da na Dolenjskem denarja za štipendije ni na pretek in da se je marsikje zataknilo že pri podpisovanju samoupravnih sporazumov, je molčečnost občin, kar zadeva Titov sklad, prav nerazumljiva. Teoretično je možno dvoje: ali da v občinah niso našli primernih kandidatov ali pa da je ta molčečnost posledica nebudnosti, če ne celo brezbriznosti za urejanje takih zadev odgovornih in plačanih ljudi. Če vsaj približno poznamo socialno strukturo Dolenjcev, družbeno angažiranost občanov in naposled še delovne in učne uspehe mladih, bi lahko zadržno rekli, da ja to povzročila zgolj malomarnost (ne)odgovornih.

KARLOVCANI V GOSTEH

Na prireditvi, ki jo pripravljajo v Brežicah v počastitev občinskega praznika 27. oktobra v prosvetnem domu, bo gostovalo slovensko prosvetno društvo Triglav iz Karlovca s harmonikarskim orkestrom in oktetom.

Tri dni o veljavi knjižnic

Slovenski knjižničarji od včeraj zborujejo na slovenski obali – Obisk knjižnic v Trstu

V Portorožu se je začelo večeraj in bo končano jutri tradicionalno jesensko zborovanje knjižničarjev z občinam zborom slovenskega bibliotekarskega društva. Zadnji dan so namenili obisku slovenskih knjižnic v Trstu in okolici, ogledali pa si bodo tudi predstavo „Rizarne“ v Stalnem slovenskem gledališču v Trstu.

KONCERT HARMONIKARJEV

Občinski svet ZKPO Kočevje je 10. oktobra organiziral v gimnazijski dvorani v Kočevju koncert „Stari mojstri v moderni izvedbi na harmoniki“. Program sta izvajala Franci Žibert iz Ljubljane, ki je dosegel na svetovnem prvenstvu na harmoniki v Švici četrto mesto, in Andrej Lorber iz Maribora. Oba sta bila tudi že zmagovalca na zveznem tekmovanju v igranju na harmoniko.

Vidmarjev zbornik

14. oktobra je dopolnil 80 let življenja književnik, predsednik SAZU in član predsedstva SRS Josip Vidmar. Državna založba Slovenije se je njegovemu jubileju oddolžila s posebnim zbornikom, v katerem so o Vidmarjevi osebnosti spregovorili znani družbenopolitični in kulturni delavci.

V zborniku je jubilat predstavljen kot človek, kritik in estet, kulturni in družbenopolitični delavec. Edvard Kardelj med drugim pravi: „Josip Vidmar je ob svoji 80-letnici prisoten ne le v kulturnem življenju našega naroda in vseh jugoslovanskih narodov, ampak tudi v aktiviranju vseh resnično ustvarjalnih sil slovenskega naroda in naše celotne socialistične družbe. Prisoten danes prav tako, kakor je bil včeraj. Ostal je zvest samemu sebi, se pravi življenju in ustvarjanju, ki ju je v celoti posvetil kulturni in splošni rasti slovenskega naroda ter njegovemu svobodnemu uveljavljanju.“

Josip Vidmar, osemdesetletnik

Slikar iz ljubezni

Galerija v Krškem je za svojo tretjo letošnjo razstavo, ki jo bodo odprli jutri za nastopom znane slovenske harfistke Pavle Uršič, izbrala 33 akvarelov tržaškega slikarja Roberta Hlavatyja. Tako bo Hlavaty že drugi gost, ki prihaja pred dolensko likovno občinstvo s Tržaškega to jesen. V kočevskem Likovnem salonu se je pred kratkim predstavil Boris Zulian.

Razstave in priznanja so se mu vrstile v rodno Trstu, Jugoslaviji, Italiji in drugod po svetu. „Njegovi kraški motivi, morje in karikature so vse bolj utrjevali njegov umetniški sloves,“ je ob lanski Hlavatyjevi razstavi v Dolenjski galeriji zapisal prof. Janko Jarc. Za akvarel, s katerim se predstavlja

Hlavaty, kakor se vidi sam.

Robert Hlavaty, rojen češkim staršem, ki so se 1888 naselili v Trstu, ni akademski slikar. Po končani srednji šoli je študiral medicino in se specializiral za zobozdravnika. Pred fašistično aretacijo se je umaknil v Ljubljano, po vojni pa se je spet vrnil v Trst.

Slikarstvo ga je zamikalo že v srednji šoli, v sodobne umetniške tokove pa se je poglajbal med univerzitetnim študijem. Ustvaril je veliko del, od katerih vsako po svoje izpričuje, da so nastala iz ljubezni. Ves čas je gojil tudi karikature; z njo se je v mladosti nekaj časa celo preživljal.

Krčanom, je dobil tudi prvo nagrado italijansko-ameriškega literarnega združenja. Hlavaty je vedno zanimiv in kvaliteten slikar, umetnik, ki svojega izrazito slikarskega talenta ni brusil po likovnih akademijah, marveč se je izpopolnjeval sam ob nenehnem delu. Morda je zategadelj tudi v likovnih krogih, ne samo med občinstvom, cenjen, kakor sicer zasluži.

I. Z.

PEDAGOŠKI KOTIČEK

DANES V POSEBNI ŠOLI CELO UMSKO NORMALNI OTROCI

Izoliramo, da bi integrirali, to je osnovni paradoks, na podlagi katerega otroka izoliramo iz običajnega okolja – iz osnovne šole (ali ga ne vključimo v osnovno šolo) – in ga vključimo v posebno osnovno šolo, ki si potem prizadeva, da bi otroka zopet integrirala v življenje. Ta paradoks je temelj, na katerem je osnovano posebno šolstvo in ki ga na njem še danes širimo. Isti paradoks je danes vodilo osnovni šoli, saj večino tistih, ki ne uspejo v osnovni šoli, prej ali slej predlaga za posebno šolo ali zavod, namesto da bi sama začela razvijati diferencirane oblike usposabljanja otrok, ki večinoma zaradi svojih razvojnih in učnih težav potrebujejo le pri nekaterih predmetih nekoliko drugačen prijem od večine drugih otrok v osnovni šoli.

... danes na podlagi tega paradoksa še vedno zajemamo v posebne osnovne šole (POŠ) preveč takih otrok, ki tja po svojih zmognostih in potrebah po razvoju sploh ne sodijo (mejni primeri in celo intelektualno povprečni otroci).

Mirko Galeša v Naših razgledih 12. sept. 1975, str. 439

Novi pravilnik bo te stvari pomagal odpravljati

Tako so v POŠ poleg tako imenovanih duševno lažje prizadetih tudi otroci, ki so v duševnih sposobnostih na meji med duševno lažje prizadetimi in običajnimi otroki. Po zadnjem pravilniku o razvrščanju in razvidu otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju (Ur. list SRS št. 8/74) bo morala osnovna šola v prihodnje zajeti mejne primere... Stališče v pravilniku o razvrščanju, da sodijo otroci, ki so na meji, v osnovno šolo, je strokovno in povsem ujemno, da bi se večina otrok, ki je danes izolirana v POŠ, veliko bolje osebno razvijala v osnovni šoli, ker bi se veliko naučili od svojih vrstnikov, če upoštevamo, da v osnovni šoli ni poglobljeni smoteren znanje, temveč razvoj vseh otrokovih sposobnosti in sprejem takega vzorca vedenja, ki ga ima večina otrok...

Isti avtor v navedenem članku

LICITACIJA!

Proizvodno in trg. podjetje
Agraria Brežice
razpisuje licitacijo o prodaji

1 ANGLODOZERJA (BULDOZER) TG 90 SH, LETNIK 1968, V DELOVNEM STANJU.

Licitacija bo v soboto, 25. 10. 1975, ob 9. uri na dvorišču STROJNE POSTAJE Brežice, Šentlenart 72 (železniška postaja). Ob priglasi tv k licitaciji morajo zainteresirani položiti 10 odst. polog od izklicne vrednosti. Informacije in pojasnila dobite po tel. 72-054 vsak dan od 6. - 14. ure, razen sobote.

OBVESTILO!

Republiški sekretariat za finance SR Slovenije obvešča vse organizacije združenega dela z območja SR Slovenije, da je SR Slovenija poravnala vse obveznosti vključno za 1975. leto, prevzete na podlagi zakona o prenosu sredstev, pravic in obveznosti federacije za gospodarske investicije na republike in avtonomni pokrajini (Uradni list SFRJ, št. 29-348/71) za odplačevanje notranjih posojil in kreditov, katerih sredstva so bila uporabljena za skupne obveznosti federacije za gospodarske investicije, in sicer:

- 3 odst. posojilo federacije za investicije v gospodarstvu,
- 2,5 odst. prispevek za energetiko in
- 25 odst. in 40 odst. posojilo za upravne in administrativne zgradbe.

Pozivamo vse organizacije združenega dela, ki so vplačale obvezna posojila federaciji, da nemudoma zahtevajo plačilo vseh še ne poravnanih kuponov za pretekla leta, kot tudi za 1975. leto pri Jugoslovanski investicijski banki v Beogradu. Republiški sekretariat za finance prosi vse imetnike obveznic - vplačnikov navedenih posojil in prispevkov, da ga do 31. oktobra 1975 obvestijo:

- o zneskih dospelih in še neplačanih kuponih za 3 odst. posojilo federaciji in 2,5 odst. prispevka za energetiko, ki na dan 15. 10. 1975 še niso poravnana, bodisi iz preteklih let in posebej za leto 1975.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Odbor za medsebojna razmerja delovne skupnosti skupnih služb Ljubljanskih opekarn, Ljubljana, Cesta na Vrhovce št. 2

vabi

zaradi razširitve obsega poslovanja k sodelovanju strokovnjake s končano drugo stopnjo, prvo stopnjo fakultete ali dokončano srednjo strokovno šolo naslednjih smeri:

- KERAMIČNE ALI INDUSTRIJE GRADBENEGA MATERIALA,
- KEMIJE, PO MOŽNOSTI USMERITVE V SILIKATNI KEMIJI,
- STROJNE,
- ELEKTRO,
- EKONOMSKO - KOMERCIALNE IN
- VIŠJE ŠOLE ZA SOCIALNE DELAVCE.

Delo bodo sprejeti kandidati združevali za nedoločen čas in sicer: pri vodenju proizvodnje in neposredno v proizvodnji v tovarni keramičnih ploščic v Trebnjem, v skupnih službah Ljubljanskih opekarn v Ljubljani.

Za neposredno proizvodnjo v novi tovarni keramičnih ploščic pa vabimo k sodelovanju več:

- VISOKO KVALIFICIRANIH IN KVALIFICIRANIH DELAVCEV KOVINSKE IN ELEKTRO STROKE,
- DELAVCEV IN DELAVK Z DOKONČANO OSEMLETKO.

Vse vloge in informacije se dobijo v splošnem sektorju Ljubljanskih opekarn, Ljubljana, Cesta na Vrhovce št. 2. Razglas velja do zasedbe delovnih mest.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Podjetje za PTT promet v Ljubljani
- TOZD PTT Ljubljana

sprejme na delo

VEČ DELAVCEV ZA PISMONOŠE V LJUBLJANI IN OKOLICI.

Pogoji za sprejem:

- 1. dovršenih najmanj 6 razredov osnovne šole
- 2. odslužen vojaški rok.

Zagotovljeno je samsko stanovanje.

Prošnje pošljite na naslov: TOZD PTT Ljubljana, kadrovska socialna služba, Ljubljana, Tržaška 68-a.

LICITACIJA!

Kmetijska zadruga

„Krka“

Novo mesto,

TOZD kooperacija, trgovine in mesarstvo

razpisuje javno licitacijo

za prodajo rabljenih osnovnih sredstev in drobnega inventarja, ki bo dne 20. 10. 1975 ob 10. uri v skladišču na Trški gori.

1. AVTOMOBIL TAM 2000 HLADILNIK
2. HLADILNE OMARE
3. HLADILNIŠKE KOMPRESORJE
4. TEHTNICE
5. PULTE
6. SODE
7. PEČI
8. TRICKELJ
9. BRZOPARILNIKE
10. MIZE
11. IN ŠE RAZNI DRUGI INVENTAR

Ogled predmetov je možen dve uri pred pričetkom licitacije. Prednost pri nakupu ima družbeni sektor.

LICITACIJA

Pri Carinarnici Ljubljana,

DNE 26. OKTOBRA 1975

Carinarnica Ljubljana bo 26. 10. 1975 prodajala na javni dražbi osebnih avtomobile in drugo blago.

Javna dražba bo v prostorih TVD PARTIZAN v Ljubljani, Pokopališka ulica 35, v nedeljo 26. 10. 1975 s pričetkom ob 8. uri.

Ogled vozil in ostalega blaga z vplačilom kavicij bo možen samo v soboto 25. 10. 1975 od 8. do 13. ure in od 14. do 17. ure v Carinarnici Ljubljana, hala E, vhod z Letališke ceste.

SEZNAM AVTOMOBILOV ZA PRODAJO NA JAVNI DRAŽBI DNE 26. 10. 1975

Zap. št. - blago - letnik	Zač. cena
1. rezervni deli za stroje WIBAU	100.000
2. MERCEDES 200 D, reg. mot., 1975	65.000
3. MERCEDES 250 SE, nevozen, 1968	60.000
4. FORD CONSUL 1700, zaleten, 1974	50.000
5. OPEL KADET, zaleten, 1975	50.000
6. RENAULT 15 PS, zaleten, 1963	45.000
7. CITROEN GX, zaleten, 1975	45.000
8. VW KOMBI FURGON, nevozen, 1968	41.000
9. MERCEDES 200 D AUTOMATIC, zalet., 1970	40.000
10. MERCEDES 200 D, nevozen, 1966	40.000
11. PEUGEOT 504, zaleten, 1972	40.000
12. FORD TAUNUS 1300 XL, poškodovan, 1970	40.000
13. tov. avto MERCEDES L 323/42 Diesel nevozen, 1962	40.000
14. OPER REKORD 1900, nevozen, 1967	35.000
15. CITROEN ID 19, nevozen, 1968	30.000
16. FORD CONSUL 1700 L, zaleten, 1974	30.000
17. PEUGEOT 404, nevozen, 1967	30.000
18. VW 411 L, zaleten, 1970	25.000
19. oca 2.200 kg fifulona	20.000
20. tov. avto MERCEDES L 406 D, nevozen, 1962	20.000
21. OPEL REKORD CARAVAN, zaleten, 1968	20.000
22. tov. avto MERCEDES L 319 D, nev., 1960	20.000
23. MERCEDES 190 D, nevozen, 1965	17.000
24. ca. 7000 kg raznih delov za avtomobile (kolesa, diname, zaganjači, glave, menjalniki)	16.500
25. BMW 1600-2, zaleten, 1971	15.000
26. FIAT 124 S, nevozen, 1970	15.000
27. NSU RO 80, nevozen, 1967	13.000
28. BMW 1600, nevozen, 1966	12.000
29. SIMCA 1100, zaleten, 1969	10.000
30. RENAULT 4, zaleten, 1972	10.000
31. FIAT 124 S, reg. motorja, 1974	10.000
32. OPEL KADET, zaleten, 1972	10.000
33. OPERL COMMODORE, zaleten, 1967	10.000
34. OPEL COMMODORE, zaleten, 1968	10.000
35. FORD TAUNUS 17 M HARDTOP, zaleten, 1966	9.000
36. OPEL OLIMPIJA, zaleten, 1968	9.000
37. OPEL REKORD COUPE, zaleten, 1970	9.000
38. MERCEDES 220, nevozen, 1963	8.000
39. MERCEDES 220 SE, nevozen, 1961	8.000
40. OPEL KADET COUPE, zaleten, 1967	8.000
41. OPEL KADET, zaleten, 1969	8.000
42. VW KOMBI BUS, nevozen, 1968	8.000
43. VW 1300, zaleten, 1966	7.000
44. FORD CONSUL L, zaleten, 1973	70.000
45. FORD ESCORT, 1100, zaleten, 1971	6.000
46. OPEL KADET nevozen, 1965	6.000
47. VW 1200, zaleten, 1966	5.000
48. OPEL MANTA 1600, reg. mot., 1971	5.000

49. FIAT 124, nevozen, 1967	5.000
50. FIAT 1500, nevozen, 1965	5.000
51. RENAULT 4 L, nevozen, 1966	4.000
52. FIAT 850, nevozen, 1965	4.000
53. OPEL REKORD, zaleten, 1965	4.000
54. VW 1200, zaleten, 1962	3.000
55. VW 1500 S, reg. mot., 1965	3.000
56. FORD TAUNUS 12 M, zaleten, 1964	3.000
57. VW 1200, zaleten, 1961	3.000
58. VW 1200, delno zgorel, 1960	3.000
59. FORD TAUNUS 17 M, nevozen, 1962	3.000
60. VW 1300, zaleten, reg. mot., 1966	3.000
61. PEUGEOT 404, nevozen, 1967	3.000
62. 100 kom. color negativ filmov Kodak Color II. C 135-20	3.000
63. OPEL REKORD, nevozen, 1965	3.000
64. VW 1200, nevozen, 1960	3.000
65. VW 1200, nevozen, 1962	2.000
66. SKODA 1000 MB, nevozen, 1968	2.000
67. AUSTIN 1100, nevozen, 1968	2.000
68. OPEL REKORD, zaleten, 1963	2.000
69. rabljen motor MERCEDES 190 D, št. 621.912-10-063181, 1964	1.500
70. rabljen motor FORD 1600, št. KP 47324, 1970	1.500
71. 10 kom. 16 mm filmov Kodak 16 M KMA 464 P	1.000
72. VW 1200, nevozen, 1962	1.000
73. rabljen motor MERCEDES 180 D št. 636.919-10-9503518, 1961	1.000
74. VW 1200, reg. mot. 1964	1.000
75. VW 1200, nevozen, 1962	1.000
76. FORD TAUNUS 17 M, nevozen, 1963	1.000
77. FORD TAUNUS 17 M, nevozen, 1962	1.000
78. WARTBURG, nevozen, 1973	1.000
79. FORD TAUNUS 20 M, reg. mot., 1965	1.000
80. FORD TAUNUS 12 M, nevozen, 1964	1.000
81. rabljen motor FIAT 125, št. 125A000x05686177, 1969	900
82. rabljen motor VW 1500, št. H0135835, 1966	800
83. rabljen motor VW 1200, št. D 0323596, 1966	800
84. rabljen motor FIAT 850, št. 100 GB 000 X 1582112, 1967	600
85. rabljen motor FORD TAUNUS 17 M št. GY 23881, 1966	600
86. rabljen motor VW 1200, št. 1-0335254, 1960	600
87. rabljen motor ALFA ROMEO 1600, brez števil, 1967	600
88. rabljen motor VW 1200, št. 0753838, 1965	600
89. rabljen blok motorja NSU PRINZ 1000, št. 7404594, 1966	500
90. TRABANT CARAVAN, nevozen, 1968	500
91. rabljen blok motorja FIAT 600, št. 100 D 000 x 2762625, 1966	400
92. rabljen motor FORD TAUNUS 17 M št. 999382, 1964	300
93. rabljen blok motorja OPEL REKORD št. 17-0771790, 1064	100

PONOVO NA JAVNI DRAŽBI:

94. FORD CONSUL L, zaleten, 1973	60.000
95. rabljen tiskarski stroj znamke MAN in 2 kom. rez. koles za tov. avto	40.000
96. VW KOMBI FURGON, nevozen, 1969	20.000
97. RENAULT 12 TL BREAK, zaleten, 1974	15.000
98. OPEL KADET, zaleten, 1970	15.000
99. FORD TAUNUS 17 M, nevozen, 1970	15.000
100. OPEL REKORD COUPE, zaleten, 1971	13.000
101. FIAT 124 S, reg. mot., 1974	10.000
102. FORD TAUNUS 17 M, nevozen, 1965	8.000
103. VW 1500 S, menjalnik za tovorni avto, rabljen blok motorja OPEL REKORD 17 S-0158354, 1969	7.000
104. FORD CORSAIR, nevozen, 1963	7.000
105. OPEL KADET, nevozen, 1966	6.000
106. VW 1200, nevozen, 1965	5.000
107. FORD TAUNUS 17 M, zaleten, 1966	5.000
108. OPEL REKORD, reg. mot. 1968	5.000
109. OPER REKORD, reg. mot., 1968	5.000
110. FORD 17 M, reg. mot., 1970	3.000
111. FIAT 600 D, nevozen, brez motorja, 1966	2.000
112. VW 1200, nevozen, 1962	2.000
113. rabljen mot. OPEL REKORD št. 17S-0469039, 1968	1.000
114. NSU PRINZ 600, nevozen, 1960	1.000
115. KOMBI HANOMAG, brez reg., 1968	500

in ostalo blago (cigarete, viski, mopedi in drugo).

Seznam ostalega blaga, ki ni objavljen v tem oglasu, bomo objavili na oglasni deski Carinarnice Ljubljana. Vse blago objavljeno v tem oglasu in ostalo blago bomo prodajali v nedeljo 26. 10. 1975.

Pravico udeležbe na javni dražbi imajo vse pravne in fizične osebe. Udeleženci javne dražbe morajo v soboto dne 25. 10. 1975 ki je določena za ogled blaga, plačati še 10 % kavicijo začetne cene pri blagajni carinarnice Ljubljana v hali D, predstavniki OZD pa morajo poleg tega predložiti še pooblastilo svoje delovne organizacije.

Najmanjša kavicija za ostalo blago in avtomobile je din 500, najmanjši dvig je din 50.

Dogovarjanje kupcev med potekom dražbe ni dovoljeno in lahko komisija, ki vodi dražbo takega kupca odstrani iz dvorane.

Oznaka reg. motorja in reg. karoserije pomeni, da bomo za kupljeno vozilo izdali potrdilo samo za registracijo motorjev in karoserije. Vsak kupec avtomobila oz. motorja mora ob prevzemu - isti dan, na svoje stroške izvršiti eventualno vtišnje šiferskih števil motorja ali karoserije pri podjetju Viator, odsek za tehnične preglede, v Ljubljani.

Prodano blago bomo izdajali iz carinskega skladišča po naslednjem razporedu:

V ponedeljek, 27. 10. 1975, ne bo izdaje blaga, v torek 28. 10. 1975 izdaja od zaporedne številke 1 do 60, v sredo 29. 10. izdaja od zaporedne številke 60 do zap. številke 120, v četrtek in petek pa bo izdaja ostalega blaga. Zadnji rok za plačilo in dvig kupljenega blaga je petek 31. 10. 1975.

Carinarnica Ljubljana prodaja blago na dražbi po klavzuli „Ogledano-kupljeno“ in po prevzemu blaga ne upoštevamo reklamacij v pogledu kvalitete in kvantitete blaga.

IZ CARINARNICE LJUBLJANA št. 24283/1

Petim ekipam samo ena točka

V II. zvezni rokometni ligi polovičen uspeh - V slovenski brez osvojenih točk

V šestem kolu II. zvezne rokometne lige je Inles igral neodločeno, Sevnici pa so močno izgubili v Zagrebu. Se slabše so se odrezale naše ekipe v slovenski rokometni ligi, saj so prav vse izgubile prvenstvene točke.

INLES - SLOVAN 18:18

Kot kaže, je v prvenstveni tekmi druge zvezne rokometne lige med Inlesom in ljubljanskim Slovanom zatajil ribniški osmi igralec, tribuna. Tekmo si je namreč zaradi slabega vremena ogledalo le okoli 800 gledalcev. Prvenstveno srečanje - veljalo je za derbi šestega kola - je bilo več ali manj izenačeno, pred koncem prvega dela pa so gostje povedli s tremi zadetki, toda domači igralci so tik pred koncem dosegli še dva zadetka. Tudi v nadaljevanju je bila tekma ves čas izenačena, šest minut pred koncem srečanja so Slo-

vanovi rokometarji ponovno povedli, toda do konca tekme niso dosegli niti enega zadetka in srečanje se je končalo neodločeno. Inles: Leibacher, Ponikvar, Radič 6, Mikulin 2, S. Kersnič 1, Matelič 1, Šilc 1, Andoljšek 1, Ambrožič, J. Kersnič 6, Tanko in I. Kersnič.

M. G.

ZAGREB - SEVNICA 33:21

Zagrebcani so četrtkovo napoved postavili na glavo, to pa predvsem po zaslugi slabih gostov. Igrali so prehitro in nepremišljeno in po potrebnem izgubili veliko žog, ki so končale v njihovi mreži. Najbolje je zaigral Šumej, ki je dosegel sam 10 zadetkov.

Sevnica: Možic, Ganc 3, Vrtačnik, Jazbec 3, Bizjak, Svazič, Koprivnik, Novšak 1, Šumej 10, Doblekar 2 in Golgranc.

IZOLA - BREŽICE 24:22

Z malo bolj premišljeno igro bi Brežičani lahko tudi zmagali. Ves čas so bili enakovredni nasprotnik domačim igralcem, saj se vse do zadnje minute ni vedelo, kdo bo zmagal. Zaradi nekaj hitrih, neposrečnih akcij Brežičanov in zaradi bolj zrele igre domačih igralcev so videli gledalci tesno, a zasluženo zmago.

Brežice: Skočaj, Buzančič 4, Ban, Bešec, Kebe, Klip 1, Zavadlav, Vervega 8, Slatnik 5, Verstovšek 2 in Jurka.

DOBOVA - JADRAN 15:16

Tokrat so se Dobovčani pomerili z dobrimi igralci Jadrana, ki so bili okrepljeni s - sodniškim parom. Nerazumljivo je namreč, da sta sodnika 30 sekund pred koncem prvenstvenega srečanja, ko je bil rezultat izenačen, domačim vzela žogo in jo prisodila gostom. Ti so z dobro taktiko žogo zadržali skoraj do konca srečanja, za strel pa so se odločili tri sekunde pred koncem in - zmagali.

Dobova: Škofca, Ostrelčič 4, Kolnik, Simonič, Deržič 1, Arh 1, Ogorec, Novak, M. Doberšek, Bosina 8, I. Doberšek 1 in Levičar.

IZOLA - BREŽICE 8:6

Okoli 150 gledalcev je gledalo slabo tekmo, ki ji je botrovala

močna burja. Domače igralke so v 30 minutah srečanja dosegle tri gostje pa dva zadetka. V nadaljevanju srečanja so Brežičanke popustile in domače igralke so zasluženo slavile zmago.

Brežice: Hribernik, Balon 3, Štramber, Vogrinc, Bah 3, Dimič, Zakšek, Rožman, Lipej, Četin in Levačič.

Šuštarjev novi rekord - 196 cm

Da bi se atletika na Dolenjskem kar najbolj razmahnila, so atletski delavci v Novem mestu organizirali dolenjsko atletsko ligo in pred dnevi je bil jesenski del tekmovanja. Na mitingu je bilo doseženih nekaj dobrih rezultatov, izkazal pa se je Milan Šuštar, ki je v skoku v višino postavil nov dolenjski rekord - 196 cm.

Rezultati - ženske - 100 m: 1. Zaletež (gim. Novo mesto) 12,9; 800 m: 1. Vide 2:26,6 (gim. N. mesto); 4 x 100 m: 1. gimnazija Novo mesto 53,2; daljawa: 1. Rihar (gim. N. mesto) 4,67; višina: Pečavar (gim. N. mesto); kroga: 1. Pavlin (EASČ) 9,61; troboj: Brulc 103 (gim.); ekipno: 1. gimnazija Novo mesto 389,5, 3. EASČ Novo mesto 321,5.

Moški - 100 m: 1. Kraševc (gim. N. m.) 11,7; 400 m: 1. Majerle (TSS N. m.) 53,1; 1000 m: 1. Bučar (AK Novo mesto) 2:35,9; 4 x 100 m: 1. gimnazija Novo mesto 46,8; daljawa: Kranjčič (gim. N. m.) 6,10; višina: Šuštar (gim. N. m.) 1,96; kroga: 1. Okleščič (TSS) 12,33; palica: Bučar (AK Novo mesto) 2,90; troboj: 1. Gajski (gim. Brežice) 85.

Vrstni red: 1. gimnazija Novo mesto 662, 2. TSS Novo mesto 557, 3. gimnazija Brežice 507,5, 4. Kovinar Novo mesto 452,5.

Žužemberk pred Loko 74

Z zadnjim kolom v dolenjski košarkarski ligi je tudi formalno sklenjeno prvenstvo dolenjskih ekip, kajti razvrstitve se po teh tekmah ni prav nič spremenila. Žužemberčani so si zagotovili naslov prvaka pred Loko 74 že teden dni prej. Rezultati zadnjega kola: Podbočje - Straža 53:60, Mirna peč - Žužemberk 40:65, Dragatuš - Loka 74 58:72, Semič - Obutev 42:43, Mirna - Metlika 96:74.

Vrstni red: Žužemberk 34 točk, Loka 74 30, Podbočje 28, Mirna in Obutev po 26, Straža, Dragatuš in Semič po 14, Metlika 11 in Mirna peč 2 točki.

Kljub temu da je liga že končana, pa še vedno ni znano, katere ekipe bodo nastopile v višjem sistemu tekmovanja. Ob reorganizaciji v slovenski košarki bo namreč skoraj gotovo prodrl predlog, ki predvideva da slovensko ligo, za njo pa regionalne in občinske. Če bo tako, bosta verjetno novomeška in ljubljanska tekmovalna skupnost skupaj imeli eno regionalno ligo (ljubljanska kajpak mimo tega še svojo), v katero pa naj bi se po zdajšnjih uspehih uvrstila štiri dolenjska moštva: Žužemberk, Loka 74, Podbočje in Črnomelj. Seveda pa je vse skupaj še v zraku, čeprav predlog pravi, naj bi tudi regionalne lige, tako kot slovenska, začele novo prvenstvo že januarja v dvoranah. Za kakovost košarke bi igranje v pokritih prostorih kajpak pomenilo velik korak naprej.

KRIM - RIBNICA 2:0

Ribničani so tokrat gostovali v Ljubljani in popolnoma zasluženo izgubili.

Šport

NOVO MESTO - Novomeške rokometarje - vodi jih trener Janez Strukelj - so prejšnji teden doživeli še en uspeh: v pokalni tekmi so na Loku brez težav odpravile igralke Kamnika, ki nastopajo v prvi slovenski rokometni ligi. V tekmi so se izkazale vse igralke, največ zadetkov pa so dosegle Stularjeva (7), Hodnikova in Kastelčeva (po pet zadetkov). (J. P.)

RADEČE - Krkine rokometarice so konec prejšnjega tedna gostovale v Radečah in v izredno važni prvenstveni tekmi ljubljanske conske rokometne lige premagale konkurentke za vrh lestvice, igralke Radeč. Če ne bi Novomeščanke zastreljale kar štirih sedemmetrov, bi lahko močno zmagale. Rezultat: 12:14. Na igrišču je bila najboljša Krkina vartarka Hribarjeva. (P. J.)

RIBNICA - Rezultati 4. kola dolenjske rokometne lige - zahod: Donit - Inles C 24:14, Šmarje-Sap B - Kočevje 20:20, Dobropole - Grosuplje 19:19. Trenutni vrstni red: Donit 6 točk, Grosuplje 5, Inles C 4, Ponikve 4, Dobropole 3, Kočevje B 1 in Šmarje-Sap 1. Dolenjska rokometna liga - vzhod: Črnomelj B - Višnja gora 28:31, Krka B - Sentvid 23:24, Gradišče - Semič 40:17. Vrstni red: Gradišče 7 točk, Črnomelj B 6, Višnja gora 5, Šentjernej 2, Semič 2, Sentvid 2 in Krka B brez točke. (M. G.)

ARTIČE - Rokometarji Artiči že peto leto nastopajo v zasavski rokometni ligi. V prvih treh kolen letošnjega prvenstva je ekipa dosegla tri zmage in je z rokometarji iz Cerkelj na vrhu lestvice. Rezultati Artiči: Radeče B - Artiče 19:25, Artiče - Brežice B 28:21 in Artiče - Boštanj 20:11. (I. L.)

RIBNICA - V derbiju kola ljubljanske conske rokometne lige so v Ribnici gostovali igralci novomeške Krke in domači so jih premagali brez težav s 16:9. Najboljši mož na igrišču je bil Ribničan Ilc. (M. G.)

ŠENTJERNEJ - Nogometarji Šentjerneja so gostovali v Ivančni gorici in po dobri igri zmagali s 3:1. Zadetke sta dosegla Lešnik (2) in Zabkar (1). (I. V.)

GROSUPLJE - Rokometarice Loškega potoka so prejšnjo nedeljo gostovale v Grosupljem in prvenstveno tekmo ljubljanske conske rokometne lige izgubile s 13:4. (M. G.)

KOČEVJE - Namiznoteniški klub v Kočevju je v počastitev občinskega praznika in v počastitev 30-letnice osvoboditve pripravil turnir za posameznike in ekipe. Med posamezniki je zmagal Sodražan Lovrenčič, med ekipami pa Kočevje. (M. G.)

KRMELJ - V prvenstveni tekmi ljubljanske conske rokometne lige so v Krmelju gostovali Zagorjani in tekmo dobili z 9:14. (B. D.)

KAJ, KJE, KDO?

Če bodo Inlesovi rokometarji igrali neodločeno tudi v Celju, bodo nedvoumno dosegli lep uspeh. V Sevnico pridejo rokometarji iz Senja, priložnost, da Dolenjci osvojijo dve novi točki. V slovenski rokometni ligi Dobovčani gostujejo pri Šuštarju, ki do sedaj še ni izgubil, Brežičani pa bodo igrali doma z vrsto iz Trziča. Brežičanke bodo imele v gostih Iskro in po vsej verjetnosti bodo dosegle novo zmago.

Novomeške odbojkarje čaka konec tedna težko srečanje. V goste pridejo Mežičani in nedvoumno se obeta zanimiva tekma. Igralke Krke gredo v Maribor, kjer se bodo pomerile s istoimensko ekipo.

In kje igrajo v tretjem kolu I. slovenske šahovske lige predstavnik z Dolenjske? Ribničani gredo v goste k Borcu, Novomeščani k Solidarnosti, v Kočevju pa pridejo Iskrini šahisti.

SEMIČ: SD „JOŽE MIHELČIČ“

Pred kratkim so v Semiču ustanovili novo strelsko društvo, ki so ga poimenovali po narodnem heroju Jožetu Mihelčiču. Za predsednika so izvolili Cirila Pustavraha, za tajnika Vaneta Trpina, blagajničarka bo Alenka Stravs, orožar pa Milan Ogrinič. Na sestanku je spregovoril tudi tajnik občinskega strelskega odbora Anton Bukovec, ki je omogočil, da so se novi strelci takoj po ustanovitvi pomerili v streljanju z zračno puško, malokalibrsko puško in malokalibrsko pištolo.

Kolesarjenje je v Novem mestu vse bolj priljubljen šport, ob zaključku letošnjih kolesarskih nastopov pa so v dolenjski metropoli pripravili "trim kolo - zdravo telo" in kot kaže posnetek, je dobro organizirana športna manifestacija uspela v celoti. (Foto: S. Dokl)

Odbojka: Dolenjci nizajo zmage

Na pionirskem prvenstvu SRS v odbojki so Žužemberčani osvojili četrto mesto

V nedeljo so vse ekipe z Dolenjskega, ki nastopajo v republiških ligah, doživele zmago. Novomeščani so v gosteh premagali ljubljanske študente, igralke Krke so zmagale doma, Žužemberčani so osvojili novi točki z ekipo Kopra, Trebanjci pa so imeli resnejši trening v Ljubljani. Mokronožani so bili v tem kolu prosti.

FORUM - NOVO MESTO 0:3 (-7, -5, -13)

Novomeški odbojkarji so v nedeljo gostovali pri ljubljanskih študentih in brez težav zmagali. Dobro so igrali predvsem v prvih dveh setih in v prvem delu tretjega, ko so vodili že 11:4. Takrat so popustili in Ljubljancem bi tretji niz kmalu dobili, toda zaradi boljše igre v odločilnih trenutkih so Novomeščani le zmagali.

Novo mesto: Lapajne, Goleš, Medle, L. Babnik, I. Babnik, Vernig, Graberski, Cotič in Primc.

KRKA - MISLINJA 3:0 (8, 13, 5)

Tudi v drugem kolu slovenske odbojkarje lige za ženske Novomeščanke niso imele težkega dela. Kot kaže, so se tega tudi preveč zavedale in bi kmalu izgubile drugi set. V zadnjem nizu so domače igralke zmagale precej bolj borbeno in zasluženo zmagale. Srečanje si je ogledalo 20 gledalcev. Za Krko so nastopili: Forte, Pilič, Rajer, Zevnik, Boh, Fila, Fabjančič, Adamčič in Potrč.

ZUŽEMBERK - KOPER 3:1 (11, -11, 9, 7)

Z dobro igro v napadu ter zanesljivejši v obrambi so v nedeljo odbojkarji Žužemberka doma zasluženo slavili dragoceno zmago nad pomlajeno ekipo Kopra, lanskoga prviligaša. Razen v drugem nizu so bili domačini precej boljše, bolj rutinirani, kar velja zlasti za igro na mreži. Za Žužemberk so nastopili: Štor, Mrvar, Smrke, Škrbe, Mišmaš, Plot, Legan in Kosmina. Po štirih kolenih je s tremi zmagami Žužemberk pri vrhu lestvice v drugi slovenski odbojkarjski ligi - zahod.

LJUBLJANA - TRIMO 0:3 (12, 8, 11)

V prvenstveni tekmi druge slovenske lige so Trebanjci gostovali v Ljubljani in po deževnem vremenu odpravili ekipo Ljubljane s 3:0.

Prilpe vabijo na državno prvenstvo

V počastitev brežiškega občinskega praznika bo brežiško AMD - sedaj združuje že 880 članov in je med najmočnejšimi društvi v Sloveniji - pripravilo v nedeljo, 19. oktobra, ob 13.30 že drugo večjo dirko v moto-krosu. Na 1530 metrov dolgi progi se bodo znova pomerili - tekmovalci bodo morali na štart štirikrat - najboljši II. lige. Nastopili bodo Vesjenjak, Fras, Zorič, Šegula in drugi. Organizatorje čaka precej dela, saj se je prijavilo kar 53 tekmovalcev, med njimi trije Brežičani: brata Ivan in Jože Rabatelj in Boris Franko.

V. P.

V FINALU - ČETRTO

Finalni del pionirskega prvenstva SRS v odbojki v Kanalu so dobili Salonitovi pionirji, Žužemberčani pa so osvojili četrto mesto. Tekme so bile zelo zanimive in izenačene, saj so imele ekipe Bovca, Braslovca in Žužemberka po dve zmagi in je o končnem vrstnem redu odločala razlika v setih oziroma številu točk v posameznih setih. Rezultati: Žužemberk - Mežica 2:0, Braslovče - Žužemberk 2:0, Žužemberk - Bovec 2:1 in Salonit - Žužemberk 2:1.

P. S.

ELAN - ZAGORJE 1:1

Novomeški nogometarji so v nedeljo zamudili še eno priložnost za zmago. Lahko bi dosegli najmanj pet zadetkov. Najbolj spreten pa je bil Brakočević, ki je dosegel edini in izenačujoči zadetek.

BELA KRAJINA - KAMNIK 2:0

Nogometarji Bele krajine so pred domačimi gledalci doživeli prvo zmago. Z dobro igro so odpravili Kamničane in so v zahodni conski rokometni ligi po 7. kolu na tretjem mestu. Zadetka sta dosegla Jankovič in Weiss.

Šah - skromni zmagi favoritov

Ekipa Kočevja je trenutno na drugem, Novega mesta pa na tretjem mestu

Kot kaže, so novomeški in ribniški šahisti še vedno neugirani. Medtem ko bodo posej Novomeščani v 1. slovenski šahovski ligi - zahod skoraj zagotovo zmagovali, pa se obetajo neizkušenim Ribničanom hudi časi, saj so v dveh prvenstvenih srečanjih zbrali le 3,5 točke in so prepričljivo na zadnjem mestu.

NOVO MESTO - NANOS 7:3

V drugem kolu I. slovenske šahovske lige - zahod so Novomeščani doma premagali borbeno ekipo Nanosa s 7:3. Novomeškimi šahistom se pozna, da niso uigrani, saj bi glede na kategorije, ki jih imajo postojnski šahisti, morali doseči močnejšo zmago. Posamični izidi: Osterman - Nikolič 1:0, Penko - Dekan 1:0, Praznik - Štefančič 1:0, Škerlj - Hajna 0:1, Milič - Slejko 0:1, Poredoš - Bombač 1:0, Praznik - Bucher - Cergolj 1:0, Peterle - Progar 1:0, Pucelj - Colja 1:0 in Canič - Janežič 0:1.

T. Š.

BOROVNICA - KOČEVJE 3,5:6,5

Kočevski šahisti so v drugem kolu gostovali in dosegli še drugo zmago. Če bi gostje v nekaterih partijah igrali previdneje, bi bil lahko rezultat zanje še ugodnejši. Posamezni izidi: Ukmar - Cimer remi, Gradišnik - Mestek 0:1, Catič - Ofak 1:0, Ljajič - Gornik 0:1, Zupanc - Zupanc remi, Šivic - Podkoritnik remi, Vrhovc - Kirasič 1:0, Kovač - Sega 0:1, Pelko - Mohor 0:1 in Jerič - Kovač 0:1.

RIBNICA - JESENICE 2,5:7,5

Novinci v ligi, šahisti Ribnice, so tudi v drugem kolu doživeli močan poraz. Kot kaže, so vsi nasprotniki za neizkušeno ekipo premočni in po vsej verjetnosti bodo Ribničani iz najkvalitetnejše republiške lige iz-

Konec tega tedna bo v Beogradu državno prvenstvo v hitrostnem plavanju s plavutmi in v potapljanju. Na letošnje prvenstvo se že dalj časa pripravljajo tudi plavalci novomeškega KPA, ki pričakujejo, da bodo njihova dekleta osvojila precej medalj. Na sliki: z enega izmed številnih treningov v zimskem bazenu na Otočcu.

Dežurni poročajo

PREVEČ RAZVNET V BIFEJU - Črnomaljski miličniki so 7. oktobra popoldne odpeljali iz bifeja kmetijske zadruge v Kolodvorski ulici 27-letnega Huseina Šišiča iz Gor. Zivnice. Šišič je v bifeju začel metati kozarce po tleh, zato je moral do iztreznitve počakati na hladnem.

UKRADLI SO LUCI - Novomeščanu Juriju Murnu z Mestnih njiv je nekdo v noči na 5. oktober z osebnega avtomobila odvil zaključne luči in jih odnesel. Avto je stal pred bloki. Murn je oškodovan za 550 dinarjev.

GRANATE PO HOSTAH - 8. oktobra je revirski gozdar Alojz Jarc našel na Rogu dve topovski granati precejšnje velikosti. Istega dne pa je tudi Verica Fink iz Podhoste našla ročno bombo v gozdu nad domačo vasio. Naslednji dan so strokovnjaki vse razstrelili. Tako se vedno pokajo ostanki zadnje vojne. Na srečo so granate tudi tokrat prišle v prave roke.

ZGORELA DO TAL - 11. oktobra zvečer je hiša kmečke upokojenke Marije Jevšek iz Gotne vasi nenadoma začela goreti z močnim plamenom. Požar je nastal v dimnih ceveh, ki so bile napeljene skozi leseni strop. Hiša je bila lesena in stara, zato je pogorelo do tal. Tudi gasilci je niso mogli rešiti. S hišo vred je zgorel tudi skromen inventar, 10 kubičkov drv in 3.000 din prihrankov. Škodo cenijo na 30.000 din, hiša pa ni bila zavarovana.

MEGLENE SO ŠLE - 11. oktobra zvečer je neznanec ukradel z osebnega avta Staneta Pečaverja iz Podhoste luči meglenke. Avto je stal pred zdraviliščem Šmarješke Toplice. Pečaver je oškodovan za 5.000 dinarjev.

SLAB VOZAČ

11. oktobra je Franc Petrišič iz Sremiča vozil avto med Krškim in Brezicami, ni pa imel vozniškega dovoljenja. V Dolenji vasi je zapeljal preveč v levo, zato je trčil z naproti vozečim avtomobilom, ki ga je vozil Franko Bajc iz Krškega. Na obeh avtomobilih bo potrebnih za 10.000 din popravil.

O stanovanjski pravici

V republiški ustavi je zapisano, da pridobi občan stanovanjsko pravico na stanovanju, ki je družbena lastnina, ali pravico do uporabe stanovanja, na katerem ima nekdo lastninsko pravico, in da bo zakon določil pogoje, kako zagotoviti delovnim ljudem in občanom trajno uporabljane stanovanja za zadovoljevanje osebnih in družinskih stanovanjskih potreb. Zakon o stanovanjskih razmerjih temelji na teh novih ustavnih izhodiščih in podrobneje ureja stanovanjska razmerja. Tako tudi zakon razlikuje stanovanjsko pravico in pravico

Zelo pomembna je določba, kdo se šteje za uporabnika in kdo za stanovalca stanovanja. Uporabniki stanovanja so imetniki stanovanjske pravice, zakonec, otroci, posvojenec, starši in tisti, ki jih je imetnik stanovanjske pravice dolžan vzdrževati po zakonu, kakor tudi tisti, ki najmanj dve leti živijo z imetnikom stanovanjske pravice v ekonomski skupnosti (izvenzakonski tovariši in osebe, ki živijo z imetnikom v skupnem gospodinjstvu na podlagi pogodbe o došmrtnem preživljanju). Uporabniki stanovanja namreč lahko tudi po

smrti imetnika stanovanjske pravice uporabljajo stanovanje; pod določenimi pogoji tudi pri izselitvi. Stanovalci pa so poleg uporabnikov še druge osebe, ki stalno stanujejo z imetnikom stanovanjske pravice, npr. podstanovalci in člani njihovega družinskega gospodinjstva; za te velja, da se morajo izseliti iz stanovanja, če se izseli imetnik stanovanjske pravice.

Naslov za vselitev in za dokončno pridobitev stanovanjske pravice ni odločba o oddaji stanovanja, ampak šele sklenjena stanovanjska pogodba. Stanovanjska pogodba mora biti sklenjena v pisni obliki, ker sicer ni veljavna in jo sklene stanovanjska skupnost ali lastnik - občan z imetnikom stanovanjske pravice.

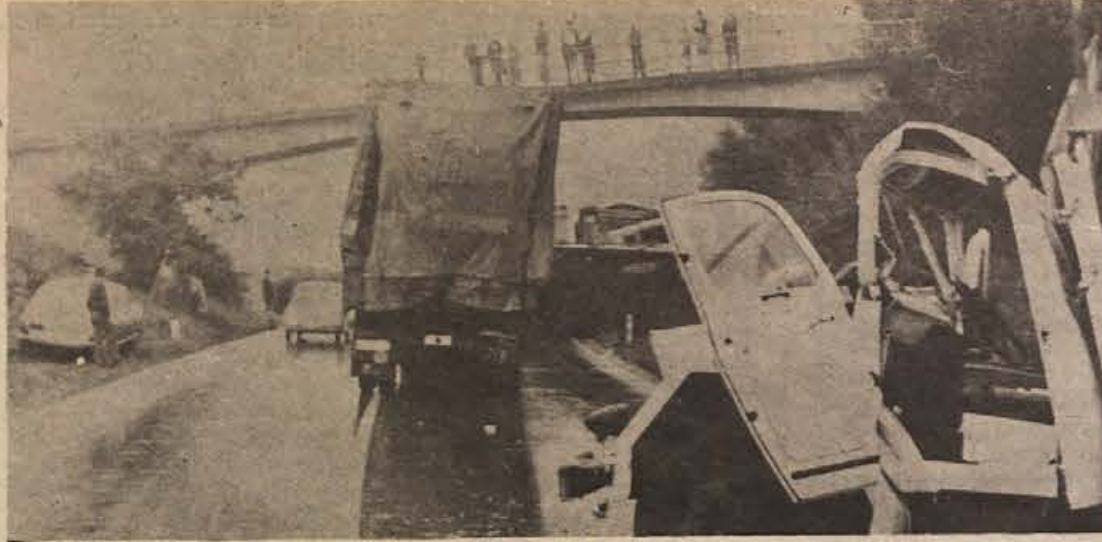
Če se kdo nezakonito vseli v stanovanje, lahko stanodajalec oziroma prizadeti zahteva pri stanovanjskem organu (občina) ali pri sodišču, da izda odločbo o izpraznitvi stanovanja. Če stanovanjska skupnost ali lastnik stanovanja nečeta skleniti stanovanjske pogodbe z osebo, ki ji gre pravica do uporabe stanovanja, npr. določitev novega

imetnika stanovanjske pravice po razvezi ali v primeru smrti, lahko druga pogodbená stranka zahteva, da izda občinsko sodišče sklep, ki nadomestuje stanovanjsko pogodbo.

Vsi stanovalci so dolžni skrbno uporabljati stanovanje in ga varovati pred poškodbami. Imetnik mora v redu plačevati stanarino, dolžan pa je plačati stroške popravila v stanovanju ali na drugih delih hiše, ki jih povzročijo po svoji krivdi; je pa tudi z drugimi stanovalci solidarno odgovoren za škodo, ki jo ti povzročijo po svoji krivdi, npr. z metanjem neprimeren predmetov v straniščno školjko ali vodovodno napeljavo in s tem zamašijo odtok. Višina stanarine je določena z občinskimi odloki. Tudi za stanovanja, ki so v zasebni lasti občanov, veljajo ti odloki.

Stanovanjsko pogodbo lahko vsak čas odpove imetnik stanovanjske pravice. Stanodajalec pa jo lahko odpove samo iz zakonitih razlogov. Ker po novem zakonu more biti na istem stanovanju le ena oseba imetnik stanovanjske pravice, sedaj ni treba več tožiti za odpoved stanovanjske pogodbe obeh zakoncev. Imetnik stanovanjske pravice je sedaj samo tisti zakonec, ki mu je stanodajalec oddal stanovanje v uporabo; to velja tudi takrat, kadar delata oba zakonca pri isti organizaciji združenega dela. Novo določilo je tudi, da ni mogoče odpovedati stanovanjske pogodbe za stanovanje, ki ga je dobil imetnik od organizacije združenega dela, če je dopolnil 10 let delovne dobe v katerikoli organizaciji združenega dela ali v delovnem razmerju pri zasebnem delodajalcu. Lastnik stanovanjske hiše ali stanovanja ima pravico do vselitve v svoje stanovanje, če ponudi v zameno imetniku stanovanjske pravice drugo primerno stanovanje. Če ta ne pristane na izselitev, lahko lastnik stanovanja toži pri občinskem sodišču.

STEFAN SIMONČIČ

Megla, mokra cesta in kratak dan so postali naši vsakdanji spremljevalci. Spomnimo se, da je jesen še posebno nevarna in da je že prejšnji, sicer sončni mesec terjal v štirih dolenjskih občinah 3 smrtne žrtve, 132 nesreč in 34 ranjenih.

Župnik je sam pregnal tatova

Silvester Žučko, stalen gost v zaporih, je hotel s pomagačem okraši še senovško cerkev, toda podvig ni uspel - Kazen je vseeno!

21-letni Silvester Žučko iz Senovega se kazni iz Ljubljane ni prestal, že je dobil novo za nočno akcijo 11. avgusta letos. Z njim vred je pred sodniki stal tudi 19-letni sovaščan Marijan Pirc.

Žučko in Pirc sta na dan njujnega skupnega podviga precej popivala v domači gostilni in se dogovorila za vlom v cerkev, da bi pobrala denar iz puščic. Zvečer sta šla v akcijo. Žučko je že razbil šipo na oknu in se splazil v zaklenjeno cerkev, Pirc pa je stal zunaj na straži, ko je mimo prišel župnik Janez Nanut. Hotel je v cerkev pomoliti pred spanjem, pa je takoj videl, da so na obisku tatovi. Ko ga je Pirc za-

gledal, je zbežal, župnik pa za njim. Ni ga sicer ujel, vendar je takoj javil miličnikom in ti so oba ptička zagledali na vaškem križišču. Pirc so dobili takoj, Žučka drugi dan. Tudi Žučko je v cerkvi slišal nekaj sumljivega in je pobegnil, ne da bi mu uspelo kaj vzeti.

Pred senatom, ki mu je predsedoval Janez Kramarič, sta oba

zelo obžalovala dejanje. Izgovarjala sta se kajpak na vinjenost. Sodišče je Pircu za prvo stranpotniško dejanje prisodilo 4 mesece zopora, pogojno za dve leti, Žučko pa je dobil več. Ker še ni prestal 1 leto zopora, dodeljenega v Ljubljani, so mu to kazen preklkali in izrekli enotno kazen: leto dni in 5 mesecev strogega zopora. Ker je begosumen, bo do pravomočnosti sodbe počakal pod ključem.

Vedel je za skrivališče

Za Branka Trlepa je bila izkušnja prehuda

Pred senatom novomeškega okrožnega sodišča se je nedavno tega znašel komaj polnoletni Branko Trlep iz Gor. Straže, obtožen tatvine. Spoznali so ga za krivega.

NARAVNOST V AVTOBUSU

11. oktobra je med Krškim in Rakovozil avto Franc Milar iz Krškega. Pri Leskovcu mu je naproti pripeljal po levi kolesar z motorjem Alojz Gal iz Gorenje vasi. Gal je sekalo ovinec in se na vso moč zaletel v avto, čeprav je ta že ustavljal. Hudo poškodovanega Gala so spravili v bolnišnico.

Ugotovili so, da je 7. februarja letos Anici Tolar iz Straže zmanjkalo 1000 dinarjev, ki jih je imela v nizki sobni omarici. V hišo je prišel Trlep, ki je vedel, kje imajo spravljene ključe. Po stanovanju je iskal denar in ga tudi našel, potem pa spet vse zaklenil in hišo zapustil po isti poti.

Fant vse priznava že od začetka, ko so ga odkrili. Tudi denar je takoj vrnil in se skesal, vendar mu kazen ni ušla. Senat, ki mu je predsedoval Janez Kramarič, je Trlepa obsodil na 6 mesecev zopora, pogojno za dve leti. Olajševalno zanj je, da je še tako mlad in vohrav, obtežilo pa, da je bil že kot mladoletnik dvakrat obravnavan zaradi takih stvari. Sodba še ni pravomočna.

Ključ ga je premamil

Obsojen, čeprav ni priznal tatvine v tuji zidnici

Zlata Šavelj je bila predsednica senata, pred katerim se je na okrožnem sodišču v Novem mestu znašel 38-letni Josip Gmajnar iz vasi Strmec pri Bizeljškem. Tatvine v vikendu nekega Zagrebčana ni priznal.

Obtožba je bremenila Gmajnarja, da je 22. marca letos s svojim avtom vozil delavce v vinograd Petr Milešiča pri Bizeljškem. Trtje Zagrebčana, ki ima tu letno hišico, je obdeloval Gmajnarjev oče, ki je tudi priskrbel delavce, obtoženi Gmajnar pa je z ženo pomagal delati. Ključ od zidavnice je imel spravljen obtoženec oče.

Ko so šli zvečer domov, jih je spet obtoženec peljal, zatem pa se je sam vrnil in s ključem odklenil zidavnico in iz nje odnesel motorno škroplilnico. Dejstvo je, da je ta zmanjkala in da je bilo poslopje odprt s ključem, ker ni bilo nobenih sledov nasilnega vdora. Do ključa pa je prišel lahko samo obtoženec, ker je tistega večera zaklepal njegova žena.

Josip Gmajnar tatvine ni priznal, senat pa je imel njegovo krivdo za dokazano in ga je obsodil na 5 mesecev zopora, pogojno za 2 leti. Olajševalno za obtožena je bilo, da prej še ni bil kaznovan.

NI MOGEL USTAVITI

10. oktobra popoldne je na Savski cesti v Sevnici prišlo do prometne nesreče, ki se je končala s telesno poškodbjo. Kolesar s pomožnim motorjem G. S. iz Orešja je vozil po cesti, v nepreglednem ovinku pa mu je naproti pripeljal avtomobilist Franc Šibija iz Sevnice. Ta zaradi prehitre vožnje ni mogel ustaviti in je fanta zadrl in podr. na srečo pa ima le lažje poškodbe.

Knjižico na licu mesta

Narašča število voznikov, ki jih miličniki zalotijo vinjene za volanom. Kljub ostrejši kaznovalni politiki in veliko hujšim kaznim, ki med drugim zahtevajo odvzem vozniške knjižice na licu mesta, se nekateri ne morejo odreči „kozarčku“ na nedeljskem izletu. Navadno pa ni le kozarček, temveč kar cela steklenica, kar pokaže alkotest in rezultat odvzema krvi. Zaloteni vinjeni vozniki imajo najrazličnejše izgovore, nekateri pa so tudi nesramni, predzrni in grozijo. O tem sta povedala:

VILJEM FORTUNA, komandir postaje milice v Črnomlju: „Pri nas predamo v kaznovanje 10 do 12 vinjenih voznikov na mesec. Kajpak tem odvajemo tudi vozniška dovoljenja. Največkrat se zgodi, da nas vinjeni ozmerja, češ: nimate drugega dela, kot na cesti zadržavati ljudi? Naleteli pa smo tudi na bolj nesramne in predzrne. Pred kratkim je neki Črnomaljec preklkal miličniku vse sorodstvo, ga zmerjal s smrkavcem, grozil z zvezami in še kričal, da se ni bori zato, da bi ga miličnik 'zezal'. Alkohol daje takim preveč poguma, ki se ga potem trezni kesajo.“

RUDI SKOBE, pomočnik komandirja postaje milice v Novem mestu: „Običajen jesenski izgovor zalotene alkoholitiranega voznika je: samo mošt sem pil, saj to še ni vino. Branijo pa se preizkusa z alkotestom, s katerim bi lahko dokazali svojo treznost. Precej predzrni so mlajši vozniki, posebno če imajo v avtu še kolege, pa razni šefi in direktorji. Ti večkrat miličniku na cesti rečejo: kar piši, jaz bom pa

ukrepal. Vendar zveze pri nas ne zaležejo. Pri odvzemu knjižice vinjenim voznikom smo dosledni. Seveda pa vsak zaloteni ponavlja, kot da se mu je to prvič zgodilo. Tudi tak, ki ga poznamo kot stalno stranko v gostilnah, pravi, da je prvič pil med vožnjo. Sploh pa ima navadno vsak izgovor in miličniku pripoveduje dolgo zgodbo. V veliko primerih pride tak človek drugi dan k nam ves skesan in lepo prosi, če se da kaj narediti, da ne bi bil ob vozniško dovoljenje. Prepozno!“

KRONIKA NESREČ

TREBNIJE: TRK PRED PARKIRIŠČEM - 11. oktobra popoldne je Stane Kravcar z Griča vozil avto po Goliovem trgu, naproti pa je pripeljal Janez Krevs s Pristave. Ta je pred srečanjem zavil v levo na parkirni prostor, tako sta avtomobila trčila. Škodo cenijo na 4.500 dinarjev.

KRONOVO: TRIJE RANJENI - 12. oktobra ponoči je Predrag Milojković iz Beograda vozil iz Ljubljane proti Zagrebu, v Kronovu pa je zapeljal na bankino, zdrknil na travnik in obstal v odtocnem jarku. Voznik in sopotnici Beogradčanki Danica Tadić in Zagorka Gravac so bili ranjeni in odpeljeni v novomeško bolnišnico, na avtomobilu pa je za 5.000 dinarjev škoda.

NOVO MESTO: PEŠCA JE ZADEL - 12. oktobra zjutraj je Franc Humeč iz Irče vasi vozil proti mestu, pri železniških vzorincah pa je nenadoma šel čez cesto 63-letni Slavko Matoh iz Smihelske ceste. Humeč je zavril, vendar se pešču ni mogel izogniti in ga je zadel. Matoha so odpeljali v bolnišnico, kjer pa so ugotovili le lažje poškodbe.

GOMILA: ČELNO TRČENJE - 12. oktobra zvečer je Ljubljancanka Marija Kukovica vozila z Mirne proti Trebnjemu, v križišču pri Gomili pa je z desne pripeljal avtomobilist Jože Kaferlic iz Male Sevnice. V hudem naliču sta avtomobila čelno trčila, pri tem pa so se poškodovali voznica Kukovica, njen mož Franc in 7-letni sin Boštjan. Gmotna škoda znaša 20.000 dinarjev.

BELA CERKEV: NI MOGEL IZSKARIJ - Ljubivoje Selaković je 6. oktobra zvečer vozil tovornjak s prikolico proti Zagrebu in pri Beli cerkvi začel prehitovati, ravno takrat pa je naproti privozil z osebnim avtom Ljubljancan Dušan Benedik. Selaković je brž zavil v desno in se hotel izmuzniti iz škarij, vendar je bilo že prepozno. Trčil je v osební avto, katerega je odbilo s ceste in je prevrnil na streho obstal v jarku. Benedik in njegova sopotnica Ljubljancanka Sergej Prelac in Igor Tomazič so bili lažje ranjeni, gmotna škoda pa znaša 17.000 dinarjev.

JERŠOVEC: TOVORNJAK V OGRAJO - Trebančan Alojz Florjančič je 8. oktobra vozil tovornjak proti Mokronogu, v Jeršovcu pa je naproti pripeljal avto. Florjančič je pred srečanjem zavil na rob ceste, vendar je tovornjak zanesel v železno ograjo, od tam pa ga je odbilo v vsek. Karambol je povzročil za 8.000 dinarjev škoda.

STRANKSA VAS: ZAPELJAL NA PREDNOSTNO CESTO - 9. oktobra je Franc Rauh s Potoka pri Semiču vozil osebni avto francoske registracije od Novega mesta proti Birčni vasi, pri Stranski vasi pa je s stranske poti zapeljal na prednostno

cesto osebni avto Novomeščan Janez Gašperšič. Vozili sta trčila, lastnika pa imata za 4.000 dinarjev škodo.

POLJANE: PREBLIZU JE VOZIL - Ljubljancan Janez Podpičnik je 9. oktobra zjutraj vozil tovornjak proti Zagrebu in zavil med potjo na parkirni prostor, to pa je spregledal Mirenčan Franc Novak. Ki je z osebnim avtom vozil za tovornjakom v prekratki razdalji. Novak je trčil v zadnji del tovornjaka in naredil za 3.000 dinarjev škodo.

SUHOR: TA OVINEK JE NEVAREN - Črnomaljec Pavle Jerman je 9. oktobra vozil avtomobil od Vinice proti domu, v nepreglednem ovinku pri Suhorju pa ga je začelo zanašati. Zdrknil je s ceste in trčil v leseno ograjo. Voznik Jerman se je pri nesreči hujše poškodoval, nekaj odrgnin in praske pa sta dobila tudi sopotnika Boris Miketič in Franc Strugar iz Črnomlja. Škodo cenijo na 8.000 dinarjev.

IZSILJEVALA V KRIŽIŠČU

10. oktobra zvečer se je v Brezicah na križišču Ulice 5. maja in Gubčeve pripetila hujša nesreča zaradi izsiljevanja. Voznica Darinka Cizelj iz Lenarta je pripeljala v križišče z neprednostne ceste in zaprla pot pod mestno Stanetu Brinovec iz Čurnovca, ki je vozil neregistrirano vozilo. Prišlo je do trčenja, nakar je Brinovec padel in je vanj zadel se avtomobilist Andrej Kranj iz Brezic. Poškodovanega mopedista so takoj odpeljali v bolnišnico.

VLOMILEC JE SNEL VRATA

Hudo jutro in nevarna noč je doživela 84-letna Marija Biček iz Leskovca pri Brusnicah. Bičkova je ponoči spala, je tudi naglušna, zato ni nič slišala. Nekdo pa je snel vrata s tečajev in prišel v njeno sobo, kjer je med knjigami našel kartonsko škatlo, v njej pa so bili prihranki stare ženičke. Vlomilec je odnesel 10.000 dinarjev, denarnico z manjšo vsoto denarja pa je najbrž spregledal, kajti ta je ostala. Bičkovi je ostalo le nekaj stotakov. Za storilcem poizvedujejo.

Le načrti z znanjem

Reorganizacija mladinske organizacije v novomeški občini je kljub težavam uspešno stekla

„Večina osnovnih organizacij Zveze socialistične mladine v novomeški občini se je uspešno lotila in nato tudi izvršila reorganizacijo, ki sta jo narekovala resolucija 9. kongresa ZSMS in seveda naš program, ki smo ga sprejeli na njenih temeljih“ je povedal Boris Dular, predsednik občinske konference ZSMS Novo mesto.

„Dodati pa moram,“ je rekel Dular, „da so mladinski aktivni v nekaterih novomeških delovnih organizacijah reorganizacijo izpeljali le formalno. Omenjeno ne spoštovanje duha in vsebine

redko programi eno, izpolnjevanje pa drugo. Nekateri osnovne organizacije, na srečo so bolj redke, recimo v programih niso postavile rokov in nosilcev nalog. Papirnata vojna in odvečno tipkanje želja in načrtov... Seveda pa moramo v isti sapi dodati, da je treba spremeniti tudi miselnost, kako da je tvorno in odgovorno delo ZSM izključna naloga vodstev.

Pomembno vlogo pri delu ZSM morajo nedvomno imeti tudi mladi komunisti. Analiza je pokazala, da se mladi komunisti zelo odgovorno vključujejo v delo Zveze socialistične mladine, morali pa bi v večji meri sprejemati odgovorne naloge v ZSM. Pri tem bi morali pomembno vlogo odigrati aktivni mladim komunistov, ki pa še niso zaživeli v polni meri.

Ena od bistvenih nalog Zveze socialistične mladine je tudi izobraževanje tako članstva kot vodilnih kadrov. Ne mislim samo na politično izobraževanje, ampak na izobraževanje v rajširšem smislu besede. Ni je večje moči, kot je moč znanja.

Od čisto konkretnih nalog širšega družbenega pomena se morajo novomeški mladinke in mladinci zavzeti predvsem za graditev dijaških in študentskih domov, druga taka naloga pa je tesnejše povezovanje študentov z delovno organizacijo. Več o delu novomeške mladine bom povedal na prihodnji seji občinske konference, že zdaj pa lahko trdimo, da je reorganizacija mladinske organizacije v novomeški občini kljub težavam in nekaterim nejasnostim uspešno stekla,“ je rekel Boris Dular.

M. B.

Boris Dular: „V načrtih dela ZSM morajo biti vse želje in hotenja mladih“

resolucije se kaže predvsem v Pionirju, Novoteksu, Industriji motornih vozil, Novogradu in Komunalnem podjetju, da omenim samo najbolj ‚delavne‘ na tem področju.

Ob tem moram poudariti naslednje: če smo se v Zvezi socialistične mladine odločili za aktivno in odgovorno delo, moramo dogovor tudi vestno in zavestno izpeljati. Če pri sestavljanju delovnih programov v osnovni organizaciji moramo upoštevati najširši vpliv mladih. Vse želje in hotenja morajo biti v teh načrtih. Žal, so ne-

Novomeška mladina je v letošnjih delovnih brigadah docela upravičila poslanstvo – Spremljale pa so jih tudi stvari, ki bodo v prihodnje v rubriki „za pouk“

Letošnjih mladinskih delovnih akcij – v mislih imamo Suho krajino, Kozjansko in Brkine – se je udeležilo 84 brigadirjev in brigadirjev iz novomeške občine, kar je številčno več, kot so načrtovali. Ni brez pomena tudi podatek, da so bile pred temi, tako imenovanimi republiški in zveznimi mladinskimi delovnimi akcijami v novomeški občini tudi priprave na, če temu lahko tako rečemo, „velike zamahe s krampom“.

Tako se je krajevne delovne akcije „Karteljevo“ 75 udeležilo več kot 350 mladih. Prav ta akcija in njena „sestra“ „Dobrič“ 75, ki so jo pripravili mladinci trebanjske občine, sta bili brigadirski šoli za težje preizkušnje, se pravi: za Suho krajino, Kozjansko in Brkine.

Kaj je bilo na teh akcijah z žulji in navdušenjem mladih rok in glav storjenega, je bilo že večkrat zapisano. Če ostanemo samo v naših, dolenskih okvirih, lahko še enkrat poudarimo, da je Suha krajina že v prvem letu obnove, ki bo trajala deset let, bogatejša za 6 kilometrov vodovoda.

Opravljeno je bilo veliko delo, prelitega veliko znoj, brigade so opravile tudi ostala poslanstva, ki jih imenujemo humanost, solidarnost, bratstvo in enotnost, ljudje v krajih „bogu za hrbtom“ so spoznali, da tista „dolgolasa in v kavbojke opravljen mladina“ zna in hoče razumeti ter premagovati tudi njim odmaknjene težave in ujme.

Ta del pisanja bi bil odveč, ker je bil v tej ali drugačni obliki že objavljen, če ne bi v našem primeru služil le za uvod k tudi kritični oceni mladinskih delovnih brigad, ki jo je naredil center za mladinske delovne brigade, ki deluje pri predsedstvu občinske konference Zveze socialistične mladine Novo mesto.

V tej oceni med drugim piše: „Po mnenju centra v Suhi krajini zaradi nespoštovanja pravil in zaradi nespoštnosti vodstva uspeh brigade ni bil večji, kot bi lahko pričakovali. Mnenja smo, da bi se moralo vodstvo obnašati bolj življenjsko in tudi omogočiti večje kontakte s krajani. Prav tako pa so bili tudi težki pogoji za delo, ker naselje še ni bilo urejeno zaradi tega, ker se do aprila ni vedelo, če akcija sploh bo. Nedvomno so te težave lažje prenašali in z več razumevanja sprejeli brigadirji kot vodstvo akcije.“

Kar se tiče Kozjanskega, center ugotavlja, da je brigada krajini opravila svoje delo in dosegla normo, vendar pa je mnenja, da brigada ni imela najboljših kadrovske zasedbe in je to vplivalo na njeno disciplino. Brigada je pogrešala tesnejše stike z vodstvom, težave so bile tudi z brigadirji iz pobratenih mest. Na republiški konferenci ZSM je treba v prihodnje vplivati, da bodo pošiljale na akcije dobre brigadirje.

Po tej plati je še najbolj ugodna ocena akcije „Brkine“, za katero za to postavljamo ugotavlja poleg dobrega dela tudi sozvočje z vodstvom te akcije, posebej pa se je dobro iz-

kazalo samoupravljanje v okviru brigade in akcije.

Pike na i po vsem tem (čeprav je videti, da temu ni tako) ni težko po-

staviti. Najbolj važno je, da so novomeški brigadirji dobro opravili nalogo in jo bodo, o tem nihče ne dvomi, tudi v prihodnje.

Posamezniki ne štejejo. Pa naj bodo v brigadnem vodstvu ali med „navadnimi“ brigadirji. Predvsem pa je pomembno to, da si je komisija navkljub večnim hvalisavcem „upala“ nekaj sicer nevspešnih dejstev zapisati in s tem posredovati javnosti v razpravo in presojo.

MARJAN BAUER

Poševni stolp v Pisi je znamenitost, nagnjena svetilka v soseski Nad mlini pa malomarnost. Že pred leti jo je zadel tovarnjak in sedaj čaka, da bo čas storil svoje. Nekaj so pa le storili zanjo: v smeri, v katero se nagiba, so postavili kontejner za odpadke... (Foto: A. B.)

Suhokrajinski drobitž

V HINJSKI KRAJEVNI SKUPNOSTI bodo v prihodnjih dneh v petih vaseh, do katerih so bile položene cevi za vodovod, pobrali prispevke gospodinjstev za soudeležbo za že opravljena montažna dela in cevi ter za gradnjo pretočnega rezervoarja, ki ga je treba še zgraditi.

OBMOČJE ŽUZEMBERSKE IN HINJSKE KRAJEVNE SKUPNOSTI nima le kamnitega in razgibanega terena, pač pa tudi zelo neugoden sestav kmetijskih zemljišč s slabim razmerjem obdelovalnih površin. Tako je obdelovalna zemlja udeležena v kmetijskem zemljišču le s 33,40 odstotka, medtem ko je v slovenskem kmetijstvu obdelovalna zemlja zastopana s 70,60 odst.

ŽUZEMBERSKA ISKRINA TOZD ima velike težave s prodajo svojih izdelkov. Zaradi zastoja v prodaji imajo velike zaloge, kar ni njihova krivda, pač pa posledica neuresničenega izvoza, ki so ga imeli to leto predvidenega za v Romunijo in je odpadel zaradi neurejenih odnosov z enim izmed proizvajalcev keramičnih kondenzatorjev na jugu.

M.S.

Ali veste, da je ob ustanovitvi Novega mesta njegov ustanovitelj Rudolf IV. s „podpisom lastne roke podkrepil“, da je novopečenim meščanom dovoljeno iz okoliških gozdov les za kurjavo in stavbe jemati zastonj, kolikor ga jim je bilo treba?

Ali veste, da je pisatelj Blaž Kumerdej v osemnajstem stoletju, ko je bil v Novem mestu govor „ljudska sola da ali ne“ (že tedaj so se o solstvu radi kregali), zapisal, da je v vsej vojvodini Kranjski razen maloševilne mladine, duhovščine, nekaterih meščanov in ljudi po grajskih pisarnah komaj 100 ljudi, ki znajo brati in pisati?

Ali veste, da so bile v rosnih časih Novega mesta pristojbine, ki jih je imelo mesto pravico pobirati, namenjene predvsem za popraviljanje mestnega obzidja in njegovih stolpov?

Ali veste, da je šlo Novo mesto ob koncu osemnajstega stoletja z vsemi javnimi poslopi vred le 268 hišnih števil?

Ali veste, da ima dandanes v novomeški občini avto že vsak deseti občan, vsako tretje gospodinjstvo pa radio in televizijo?

M. B.

Ker si kmet in delavec Janez Gramar ne namerava omisliti zasebnega letališča, pričakuje, da Novotehna ne bo dala samo ključa, ampak tudi odprla nekdanjo pot k njegovi domačiji.

Kmet, ki bi potreboval letališče

Železničarji zaman vzdržujejo prometne znake na poti, ki naj bi peljala h Gramarjevim v Mali Bučni vasi 13 – „Soglasje za vzdrževanje“

Janez Gramar iz Male Bučne vasi 13 je edini kmet v Novem mestu, ki ne more na svoje posestvo prepeljati tovora, težjega od drobnarij, ki jih lahko daš v nahrbtnik.

Za njegovega očeta in deda je bilo drugače, pot do njihove domačije, ki jo na eni strani tesno oklepa Bršlinski potok, na drugi (in ravno o tej plati bo govor) pa železnica in cesta, je bila odprta. Danes ni več in Janez Gramar je zategadelj najbrž edini slovenski kmet, ki bi si moral za dovoz težjih tovorov urediti priročno letališče. Janez tega ne bo storil in je zato povedal naslednjo zgodbo:

„Novembra lani so prišli k meni od Novotehne in rekli: ‚Janez, pridite sem, se bomo nekaj zmenili. Pot, po kateri vozite do domačije, bomo utrdili, pravzaprav bomo prostor, čez katerega pelje vaša pot ogradiji. Čez en teden, Janez, povejte, če se s tem strinjate.“

Janez Gramar ni čakal en teden, kar takoj je tovarišem povedal, da ne more živeti v ogradi, čeprav mu ponujajo ključ.

Stvari so šle svojo pot. Novotehna je nekako do julija letos z železno ograjo in žico ogradila svoje skladišče na prostem in s tem tudi edino malo širo pot, ki je že od nekdaj vodila h Gramarjevim. Dodati je seveda treba, da so dali Janezu tudi ključ, ki ga najprej ni hotel vzeti, ko pa se je razgrela glava malo ohladila in je bilo treba nekaj stvari pripeljati, je Janez, kot on temu pravi, „pokleknil pred oblastjo“ in prosil za ključ.

Dobil ga je, prepeljal stvari prek ograjenega skladišča in vse je kazalo, da Janez Gramar ni stisnjen v kot, celo dobro se mu je zdelo, da nje-

vo pot varuje ključavnica, ki jo lahko odklene, kadar se mu zljubi.

Navdušenje pa ga je hitro minilo, ko je ugotovil, da je postalo Novotelinino ograjeno skladišče na prostem tako polno, da je nenadoma zmanjkalo prostora za njegovo pot. Gramar se je takoj zatekel k advokatu, malo kasneje (pravica počasi hodi po svojih potih) pa tudi k časnikiarjem.

In še nekaj je treba povedati: uradno smo zvedeli, da je Novotehna, kar se ograje tiče, dobila od pristojnih organov le tako imenovano „soglasje za vzdrževanje“. Potemtakem, pravi zakon, bi moralo to podjetje Gramarjevo pot kvečjemu popraviti in razširiti. O ključavnici ni govora.

PREDAVANJE O INDIJI

22. oktobra ob 17. uri bo v dvorani sindikalnega doma v Novem mestu v okviru Hortikulturnega društva prvo predavanje v novi sezoni. O zanimivostih Indije bo predaval Rado Malenšek iz Ljubljane. Predavanje bo spremljano s 350 diapozitivi in posnetki izvorne indijske glasbe.

OSOLNIK IN MOČIVNIK NOVOMEŠKEMU AKTIVU

Danes popoldne se bo v Domu JLA v Novem mestu sestel širši politični aktiv občine. Na njem bosta o perečih mednarodnih vprašanjih govorila Bogdan Osolnik in Radko Močivnik. Informacije govornikov bodo nedvomno zanimive, saj oba sodelujeta pri oblikovanju in izvajanju jugoslovanske zunanje politike.

PROSTO DELOVNO MESTO!

„Dolenjka“, trgovsko podjetje na debelo in drobno, n.sol.o., Novo mesto,

objavlja prosto delovno mesto

FAKTURISTA

v delovni skupnosti skupnih služb

Pogoji: ekonomska srednja šola in 1 leto ustrezne prakse.

Rok za vlaganje prijav je 8 dni po objavi.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Zbor delovnih ljudi osnovne šole „29. oktober“ Šmarjeta 68220 Šmarješke Toplice

razpisuje delovni mesti za

DVA RAZREDNA UČITELJA

za določen čas – do 31. avgusta 1976.

Pogoj: učitelj ustrezne izobrazbe ali absolvent PA-razredni pouk.

CEPLJENJE PROTI GRIPI!

OBVESTILO – VSEM DELOVNIM ORGANIZACIJAM IN OBČANOM O CEPLJENJU PROTI GRIPI

Združeni Zdravstveni dom Novo mesto in Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto organizirata preventivno cepljenje proti gripi, da bi zaščitila prebivalstvo pred obsežnejšo epidemijo gripe v nastopajoči jeseni in zimi. Zato vabimo vse delovne organizacije in občane, da čimprej sporoče svoje želje in potrebe po cepljenju najbližji zdravstveni enoti, vodstvu ZD Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto in Trebnje ali Zavodu za zdravstveno varstvo Novo mesto.

Cepljenje proti gripi ni obvezno, to po predpisih pomeni, da polovico stroškov nosi sklad zdravstvenega zavarovanja, polovico delovna organizacija ali sam naročnik.

Cepimo lahko:

1. z živo vakcino za odrasle (3-kratno cepljenje zdravih odraslih prebivalcev z razpršilcem v nosno sluznico). Participacija 50 % znaša 17.50 din (celotno cepljenje 35.00 din);
2. z živo vakcino za mladino (2-kratno cepljenje zdravih mladincev do 18 let z razpršilcem v nosno sluznico). Participacija 50 % znaša 9.00 din (celotno 18.00 din);
3. z mrtvo vakcino, ki ne povzroča reakcij, se lahko cepijo vsi; predvsem je priporočljivo za starejše ljudi, kronične bolnike, diabetike itd. Cepimo dvakrat z injekcijo pod kožo pri posameznikih, za večje skupine pa z avtomatsko brizgo.

Ker razpolaga z avtomatsko brizgo le Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto, prosimo večje kolektive, ki bodo zbrali vsaj 100 ali več prijaviteljev, da se obračajo z naročili na Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto direktno ali prek najbližje zdravstvene enote.

50 odst. participacija za to vrsto cepljenja je 19.00 din (celotna cena 38.00 din).

Naročila za vsa cepljenja dostavite v obliki naročilnice v dvojniku do 1. 11. 1975.

Cepljenje posameznikov bo v zdravstvenih domovih (čas cepljenja bo objavljen na vidnem mestu) in na Zavodu za zdravstveno varstvo Novo mesto, Mej vrti 5, od 15. 10. dalje vsak dan od 12. – 13. ure.

Za vse informacije se obračajte na najbližjo zdravstveno enoto ali na prej navedene naslove.

Strokovnjaki ugotavljajo, da je samo množično cepljenje uspešna obramba pred epidemijo gripe. Zato priporočamo preventivno cepljenje, da se ne bo ponovila katastrofa iz prejšnjih let, zlasti iz leta 1969, ki nam je ohromila normalni delovni proces, zvečala smrtnost, predvsem pa povzročila množično obolevnost.

Vlahovič iz Gredic – deklico, Zvezdana Hribar iz Jesenic na Dol. – Tanjo, Ana Barič iz Dobrave – Aleksandro, Barica Vitovski iz Podvrha – Valentina, Zofija Spitaler iz Polane – deklico, Ivica Zavolovšek iz Cateža – Matjaža, Marica Rantešič iz Kostanjevca – dečka, Mirja-

na Golem iz Samobora – deklico, Ivanka Brglez iz Letovčana Novodvorskega – dečka, Vera Šostarec iz Gredic – deklico, Anica Hribar iz Župeče vasi – Franca, Dragica Novoselc z Malega vrha – deklico, Pavica Vitko iz Parkaševca – Sinišo. Cestitamo!

pural Stanovanjsko strešno okno

PODSTREŠNO OKNO NAJ BO SVETLO IN ZRAČNO

nerjaveči materiali – dvojno izolacijsko steklo – neoporečno tesnjenje – preprosto čiščenje – prilagojeno streham vseh vrst

IZKORISTITE PODSTREŠNE PROSTORE ZA NAJCENEJŠO STANOVANJSKO POVRŠINO

OKNA PURAL LAHKO KUPITE V VSEH PRODAJALNAH Z GRADBENIM MATERIALOM, MOŽNOST NAKUPA S STANOVANJSKIMI KREDITI

Izdeluje:

RUDARSKI ŠOLSKI CENTER
neomejena subsidiarna odgovornost

VELENJE

JUGOSLAVIJA
63320 Velenje, Prežihova 3, tel. 850-422

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Zdenka Kovačič iz Leskoveca – deklico, Ljiljana Manašič iz Brežic – dečka, Slavica

Odlomek iz Knauerjevega (1613–1664) stoletnega koledarja s pravim naslovom CALENDARIUM OECONOMICUM PRACTICUM PERPETUUM (Praktičen trajno veljaven gospodarski koledar). Sistem napovedovanja vremena, ki ga je uvedel ta praded sodobnega vremenarstva, ima enako vrednost kot tako imenovana slepa, petdesetodstotna vremenska napoved današnje dobe.

Poglejmo, kaj torej trdi za letošnji december: Oblačno, z meglo in snegom do 9., potem do 12. suho, do 27. pa mrzlo; tega dne dež; 30. in 31. lepo vreme.

slovenski almanah '76

vse, česar še ne veste, ali pa se nikakor ne morete spomniti

10. decembra izide knjiga, kakršne še nismo imeli. Pripravljalo jo je 800 Slovencev – 100 priznanih strokovnjakov in 700 bralcev. Na 320 straneh velikega formata z barvnim ovitkom vas bo „Slovenski almanah '76“ presenetil s pestro, zanimivo in predvsem poučno vsebino: kako je nastal koledar – sami lahko napovedujemo vreme – stoletna pratika – kateri dan imate leta 2.000 rojstni dan – celotni kitajski horoskop – kaj nam je prineslo letošnje leto – izčrpen pregled vseh statističnih zanimivosti (42.600 podatkov!) – pravnik vas brani – naučite se brati zdravniški recept – opis vseh držav sveta in vseh slovenskih mest – matematični priročnik – podroben opis poteka obeh svetovnih vojn – verjetni in neverjetni rekordi – reportaže z vsega sveta in domovine – feljton o znanem Slovencu – domača povest – biseri slovenske poezije itd.

Cena „Almanaha“ v prodaji bo 109 dinarjev, v predplačilu pa le 79 din. Nič čudnega torej ni, če vam svetujemo, da se odločite za slednje.

Izrežite naročilnico, nalepite jo na dopisnico ali vložite v pismo ter izpolnjeno pošljite na naslov: ČGP DELO, prodajna služba, Tomšičeva 1/III, 61000 Ljubljana

IZPOLNITE SEDAJ!

NAROČILNICA V

Nepreklicno naročam „Slovenski almanah '76“

Priimek in ime _____

Kraj, ulica _____

Poklic _____

Datum _____

Podpis _____

VSE O VSEM – SLOVENSKI ALMANAH '76

ČGP DELO
PRODAJNA SLUŽBA
61000 LJUBLJANA
Tomšičeva 1/III

Načrt je prišel kot naročen

V Krškem pripravljajo gradnjo novega, prepotrebega otroškega vrtca

Ena izmed značilnosti Krškega je, da pri njem ne opazimo „staranja“, marveč postaja iz leta v leto celo „mlajše“. To velja seveda le za starostno strukturo njegovega prebivalstva, ki nosi vse značilnosti mladega industrijskega mesta. Seveda pa takega „pomlajevanja“ razvoj otroškega varstva nikakor ni mogel dohitevati in so se zato na tem področju nakopičili številni problemi.

Prostorska stiska je tako velika, da narekuje hitro ukrepanje. Načrt za gradnjo novega otroškega vrtca je zato prišel kot naročen. Nov objekt, ki ga bodo postavili v mestnem delu na levem savskem bregu, bo sorazmerno velik, saj bo v njem prostora za okoli 200 malčkov.

Taka velikost in finančno vprašanje pa že narekujejo postopno gradnjo v treh stopnjah. Denar bo sicer prispeval sklad otroškega varstva, kar pa še zdaleč ne bi zadoščalo, zato so se morali načrtovalci gradnje odločiti za nove oblike zbiranja denarja. Delovnim organizacijam in drugim predlagajo samoupravni sporazum o združevanju sredstev, ki naj bi ga podpisalo vse združeno delo na območju krške krajevske skupnosti pa še skupnost otroškega varstva, osnovna šola Jurija Dalmatina, krška krajevska skupnost in

seveda občinska skupščina.

Kot investor je po predlogu sporazuma določena šola Jurija Dalmatina, dela pa bo vodil gradbeni odbor, sestavljen po delegatskem načelu iz 13 članov, v katerem imajo izvajalci in uporabniki skupaj pet delegatov. Medtem ko je za skupnost otroškega varstva, občinsko

skupščino in krajevno skupnost predviden določeni prispevek v letih 1975 in 1976, pa naj TOZD in OZD plačale oziroma kupile „ležišča“ v vrtcu. Sicer si bodo zagotovile prednost pri sprejemu v varstvo po številnih plačanih mest, pa tudi pri rebitnih nezasedenih mestih. Sicer pa je v načrtu za to leto novo centralno ogrevanje ustanovi na desnem savskem bregu ter dokončna ureditev okolice vrtca na nasprotnem rečnem bregu.

Na odkupni postaji Slovina v Dečnem selu. Kmet Vojko Cerjak je pripeljal naprodaj svojo trgatvijo. Doma je zadržal le toliko grozdja, kolikor ga bo potreboval za osebne potrebe. (Foto: Jožica Teppey)

Od kooperantov kar 60 vagonov

Na Bizeljskem bodo klopčci kmalu utihnili – Grozdja je letos manj, zato pa je pridelek bolj sladke – Vino bo boljše od lanskega –

Konec tedna bo v vinogradih na Bizeljskem končana trgatva, ki traja od 27. septembra dalje. Zadnja je na vrsti žametna črnina. Brati so jo začeli 6. oktobra. Zelo dobro je dozorela in je mnogo slajša od lanske. Letos je temno modra, lani pa je bila ob trgatvi še rdečkasto obarvana.

Na Bizeljskem je pridelek približno za 30 odstotkov manjši kot prejšnje leto, kvaliteta pa boljša, saj ima grozdje povprečno za dva odstotka več sladkorja. Bele in rdeče sorte bodo dale boljše vino, kjer niso prezdajali trgali. Kmetje so letos večinoma zelo pohiteli, preveč, zato je imela črnina sprva komaj 12 odstotkov sladkorja, pri poznejši obrabi pa so ga nameri-

li že 14 in celo 15 odstotkov. Mnogim vinogradnikom, ki so trgali konec septembra, je žal, da niso pustili dozoreti vsaj poznih sort. Pri prodaji grozdja se jim to pozna, ker ga odkupujejo po različnih cenah, odvisno od sladkorne stopnje.

Za belo grozdje plačuje Slovina – TOZD Brežice – Bizeljsko po 5,80 do 6,80 kilograma, za rdeče sorte pa 6,80 do 7,20 din. To je le akontacijska cena, razliko bodo obračunali pozneje.

Od kooperantov so za predelovalni obrat v Brežicah odkupili okoli 60 vagonov grozdja. V

vinorodnih okoliših so zbirna mesta, kjer prevzemajo grozdje. Od tam ga dovažajo v Brežice.

Vodja enologije inž. Vlado Kovačič je povedal za novost, ki bo vplivala na kakovost bele grozdja. Po novem postopku bele grozdja ne razsluzujejo več z žveplom. Mošt separirajo s centrifugo, zato bodo vsebovala bela bizeljska vina poslej manj žvepla.

Rdeče grozdje po novem vinnificirajo (rdeča barvila iz pokožice izlužujejo v rototankih). S tem načinom se izluži barva v petnajstih urah, medtem ko morajo kmetje pustiti jagode v kadeh po tri in tudi do šest dni, če je vreme hladno.

JOŽICA TEPPEY

VEČ IZVOZA KOT UVOZA

Delovne organizacije v brežiški občini dvakrat manj uvažajo kot izvažajo. Takšno usmeritev občani podpirajo, seveda pa želijo, da bi se še kateri od kolektivov odločil za prodajo na tujem in da bi po možnosti tudi vnaprej manjšali uvoz reprodukcijskega materiala.

POSAVSKA IN CELJSKA REGIJA O SODELOVANJU

V torek, 21. oktobra, se bodo v čateškem motelu srečali predsedniki in sekretarji medobčinskih svetov SZDL, ZKS, Zveze borcev, sindikata in mladine ter predsednika svetov občin v celjski in posavski regiji. Izmenjali bodo ocene o delu medobčinskih organizacij in sodelovanju med obema regijama.

KOLEKTIV PREVOZA ZA STABILIZACIJO

Zbor delavcev pri transportnem podjetju Prevoz v Brežicah je sklenil začasno zmanjšati osebne prejemke za 10 odstotkov. Tako prihranjeni denar bodo namenili za gradnjo delavnice, ki so jo morali ustaviti.

SEJNINE UKINJENE

Predsedstvo občinske konference SZDL v Brežicah je na pobudo komiteja občinske konference SZDL sklenilo ukiniti sejnine. Pripravljen je dogovor, po katerem naj bi se odpovedali sejinam tudi v drugih družbenopolitičnih organizacijah, občinski skupščini in samoupravnih interesnih skupnostih. Predsedstvo občinske konference SZDL je razen tega sprejelo sklep o ukinitvi nadomestil osebnih dohodkov neprofesionalnim funkcionarjem.

DO KOD PITNA VODA?

Vodovodno omrežje v brežiški občini se je od leta 1966 povečalo za več kot 81 tisoč metrov, število priključkov pa se je pomnožilo od 535 na 1882. Iz brežiškega vodovoda so dobila pitno vodo po 1968. letu naselja Brežina, Krška vas, Skopice, Gornji Lenart, Pohanca, Šentlenart, Zgornji Obrež, Črnc, Čundrovec, Zakot, Trnje, Bukošek ter celotno območje krajevske skupnosti Dobova. Za letošnji občinski praznik bodo imeli otvoritev vodovoda še v kapelskem okolišču. Ta vodovod bo veljal 1,65 milijona dinarjev.

V izgradnji je tudi omrežje za naselja krajevnih skupnosti Artiče in Globoko. Po tem programu bodo dobile vodo vasi Glogobrod, Dečno selo, Globoko, Mali vrh in Piršenbreg. Za višje ležeča naselja pa bodo na Malem vrhu naredili črpalnice.

Vse to je bilo v načrtu že za letos, vendar se bo gradnja vodovoda najbrž še za nekaj časa zavlekla, ker ni dovolj denarja.

ELEKTRIKO V SROMLJE

V brežiški občini so še hiše, ki čakajo na električno luč in na vse druge dobre strani, ki jih prinaša gospodinjstvo elektrika. Za elektrifikacijo so letos na vrsti Sromlje. Akcija je stekla, pomoč pa je zagotovila tudi občinska skupščina.

„PRIHRANIMO MILIJARDO“

V čateških Toplicah so se pridružili akciji OZD Emona pod naslovom „Prihranimo milijardo!“ Sklenili so prihraniti 340 tisoč dinarjev do konca leta in tako prispevati svoj delež k boljšemu gospodarstvu.

Novo v Brežicah

VISOKE STOLPNICE. – Ob bizeljski cesti bo Pionir v kratkem zastavil gradnjo treh stanovanjskih objektov za JLA. Ena bo visoka deset nadstropij, druga deset in tretja enajst. V njih bo 120 stanovanj. Vseljive bodo postopoma, v septembru, oktobru in novembru prihodnje leto. To bodo najvišje zgradbe v Brežicah.

KDO POVZROČA NERED? – Smetarska služba brežiškega Stanovanjskega in komunalnega podjetja odvaža odpadke na odlagališče v Dobovi. Prebivalci se vedno znova pritožujejo zaradi smrada, ki nastaja pri izogrevanju smeti. Zažigajo jih drugi, ne pa delavci Stanovanjskega podjetja. Največkrat so to otroci, pa tudi Cigani in drugi priložnostni obiskovalci smetišča. V Stanovanjskem podjetju se je jezilo, ker povzročajo nered na odlagališču tudi delovne organizacije in obrtniki iz drugih krajev ter tako povečujejo vzdrževalne stroške in prelagajo odgovornost na smetarsko službo.

CVETJJA BO ŠE VEČ. – Agraria Brežice bo v letih 1976 – 1980 povečala površine za cvetje pod steklom. Na Catežu ima zdaj 7,5 ha rastlinjakov, v programu pa ima še tri hektare zastekljenih površin. Brežice se tako razvijajo v mesto cvetja.

POTUJOČI VRTEC. – Kraje, kjer nimajo otroške vzgojnovarstvene ustanove, bo enkrat v tednu obiskovala vzgojiteljica in zbrala od sebi predšolske otroke. Ti obiski naj bi postali stalna oblika vzgojnovarstvenega dela s tistimi malčki, ki nimajo organiziranega varstva.

ASFALT NA DOBOVSKI CESTI. – Cestno podjetje Novo mesto je te dni obnovilo asfaltno prevelko na jamasti cesti Brežice – Dobova vse do mostu čez Sotlo. Dobovčani so končno zadovoljni in bodo kmalu pozabili na jezo in težave, ki so jih občutili ne le avtomobilisti, ampak tudi kolezarji na vsakdanji poti v službo.

MANJ NESNAGE V SAVO

Z novo tovarno celuloze v Krškem se bo povečala proizvodnja za 2,7-krat, današnje onesnaženje Save pa se bo v prvi fazi zmanjšalo na polovico. Na enoto povprečnega proizvoda bo onesnaženje reke petkrat manjše kot danes, onesnaženje z netopnimi snovmi pa celo za 13-krat manjše od današnjega. V drugi in tretji fazi se bo to še izboljšalo, potrebne pa bodo precejšnje vsote denarja, ki jih Celuloza najbrž ne bo zmogla sama. Za prvo fazo je Celuloza namenila za čistične naprave 270 milijonov din.

Na Krškem polju je kuzuza dobro obrodila. Kmetje so jo večinoma potrgali pred dežjem. Preostala še ličkanje, to pa je prijetnejše opravilo, s katerim si v družbi sosedov krajšajo dolge jesenske večere. (Foto: Jožica Teppey)

Z avtobusom bo varneje

Starši in delovna skupnost osnovne šole Jurija Dalmatina v Krškem so zaskrbljeni za otroke iz Stare vasi, ki so zaradi povečanega prometa na ozki cesti vedno bolj ogroženi. V šolo jih hodi 65, do prevoza z avtobusom pa niso upravičeni, ker je oddaljenost premajhna. Brezplačen prevoz je zagotovljen le otrokom, ki imajo do šole več kot štiri kilometre.

Cetudi bi občina povrnila prevozne stroške za starovaške šolarje, stvar ne bi bila rešena. Šolski kombi je namreč zaseden z rednimi vozniki na Zdole, v Dolenjo vas in na Goro, dodatnih voženj pa si ne morejo omisliti zaradi časovne stiske.

Na relaciji Dolenja vas – Krško je trenutno 94 šolarjev, to pa je več kot za en avtobus. Za Dolenjo vas bi potemtakem morali vpeljati novo šolsko avtobusno progno, da bi tako nudili varen prevoz vsaj za del otrok iz Stare vasi.

V šoli se dobro zavedajo, da nevarnost na cesti s tem ne bo odstranjena, saj tudi pot do zbirališča (verjetno pri potoku), kjer naj bi avtobus čakal otroke, ni varna. Osnovna šola zato predlaga, naj bi občinska skupščina in organi, ki nadzorujejo cestni promet, dosegli pri prevoznikih materiala za jedrsko elektrarno dosledno upoštevanje varnostnih predpisov. Od občinske skupščine pa se tako starši kot učitelji nadajo, da bo ustrežila želji po prevozu večine otrok s tega območja in namenila za to dodatno denarno vsoto.

J. T.

Krške novice

ZNOVA KRČANI! – Za novi ciklus javnih radijskih oddaj „Spoznavajmo svet in domovino“ se je ponovno prijavila tudi ekipa občinske konference ZSMS. Nastopala bo v skoraj enaki sestavi kot lani, ko je izpadla v drugem tekmovalnem kolu. Njen prvi nasprotnik bo ekipa Domažl.

DVOJE NOVOSTI – Pri občinski konferenci ZSMS morajo še to leto ustanoviti eno konferenco in novo komisijo. V prvo naj bi povežali mlade iz kmetijstva, v drugo pa se bodo združili mladi v izobraževanju. To je le del nalog, ki so si jih zapisali v polletni delovni program, ki naj bi ga še ta mesec potrdili na seji konference.

ZE VADIJO – Po dogovoru z vodstvom osnovne šole Jurija Dalmatina bodo tamkajšnji prostori ponovno na voljo igralcem domačega „Celulozarija“. Del ekipe je pričel s suhim treningom že v začetku minulega tedna, za ta teden pa so objubilji napolniti tudi mali pokriti bazen.

ZE USPEŠNO – Tudi prebivalci najmanjše krajevske skupnosti v občini, Rožna-Prekladola, so pričeli zbirati denar, ki naj bi ga primaknili k skupnim stroškom za asfalt na povezavi med krajem in cesto, ki pelje proti Breščani oziroma Sevnici. Doslej so zbrali že okoli 20 starih milijonov, vrednost del pa je ocenjena na 150 milijonov.

PRVI STANOVALCI – Prvi stanovi v delu bloka, kjer se je razvijala nova dolga ulica, bodo pripravljeni za prejem novega prispelke prošnje, so je potrdila skupnost stanovanijskega podjetja. Najbolj potrebni, nekaj pa so jih tudi drugi, ki so v občini še nimajo svojega stanovanja. Nučni in ki so jim objubilji rešiti stanovanjsko vprašanje že pred nekaj leti.

ZE NAPREJ! Poročali smo že o konferenci ZSMS, ki je obravnavala priznanje in podporo za ustanovitev muzeja slovenskega kmetijstva. Po ugotovitvi, da je tamkajšnje muzej, ki se bo v prihodnosti ustvaril na osnovi muzeja zbiranja, prišli delati dokončne načrte za ureditveni in obnovitveni del.

CIMPREJ PROGRAM

V dogovoru s predstavitelji občinske konference SZDL v Krškem 8. oktobra skupaj z direktorjem, predsednikom občinskega sveta in sindikalnih organizacij kmetarjev osnovnih organizacij in predstavniki krajevnih konferenc SZDL. Dogovorilo se je za potek vsebinskega razprava o programih in upravnih interesi skupnosti ter menjali poglede o srednjošolskem programu Slovenije za obdobje 1976 – 1980.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Delegatu ni vseeno, kakšen kruh je

zdrženega dela dopolnil podobo polletnega gospodarjenja s sedanjo sliko — Kdor nima stabilizacijskega programa, ga mora nemudoma narediti

Občinske seje so bile ponavadi dokaj tihe ob obravnavi podatkov gospodarjenja za minulo obdobje. Zadnja ločena seja zbora združenega dela občinske skupščine je bila prijetna izjema. Razprava delegatov večine večjih kolektivov je dokazala, da so doma nadrob-

pred splošno akcijo. Program varčevanja stimulira dosežke in kaznuje

RES BOLJ BOLNI?

V gospodarstvu opazajo, da je bolniških vse več. Še v Lisci, kjer so si postavili za cilj boljše izrabo časa, opazajo, da pri tem ne gre in ne gre. Na zadnji seji zbora združenega dela je zato bilo postavljeno povsem jasno vprašanje, ali so ljudje res bolj bolni ali pa je vzrok kje drugje. Opozorjajo namreč na to, da zdravstvo še ni posredovalo stabilizacijskega programa. Tudi delegati zdravstva molčijo. Dokler ne pridejo na plan s svojimi podatki, pač ne gre drugače, kot da človek misli, da je nekaj rezerve tudi pri bolniških!

35 KNJIG ZA PRIZADEVNOST

Komite občinske konference ZK Sevnice je nagradil 35 solarjev za sodelovanje v tednu KOMUNISTA. 11 učencev je dobilo knjige v znak priznanja za spise: Damjana Slapšak, Damjan Senčar, Zvonka Hočvar, Rudi Dobnik — vsi iz Krmelja, Silva Cizerle iz Blance, Ivan Dušak s Poklicne obrtne šole v Sevnici, Melita Zorc iz Boštanj, Marinka Savinc, Tatjana Harlander in Renata Vintar iz Sevnice ter Slavica Grozde iz Tržišča. Devet učencev je prejelo knjige za uspešna likovna dela, 15 pa jih je prejelo tolažilne nagrade.

KOLESTARJI IMELI SMOLO Z VREMENOM

Drugi krog letošnje TRIM akcije „Kolo-zdravo telo“ v soboto ni uspel zaradi slabega vremena. Prvega kroga se je udeležilo 125 kolesarjev, najmlajši je imel komaj tri leta. V soboto ob 14. uri bodo neuspeli krog ponovili, konec meseca pa bo zaključni krog.

...koniec tedna so na nadgradnji sevniske Kolo-... vstavili nova okna, tako da se gostinskimi... več bati, da bi dež premakal. Ves čas gradnje se... odvijajo življenje kot običajno.

Sevniški paberki

ta, da bodo prišli čim dlje. Udarnih jam je vesela lahko le gumarska industrija.

LAŽJE V SVET — Minuli teden je ljubljansko avtobusno in turistično podjetje SAP postavilo v svojo poslovalnico v trgovskem centru tujo opremo. Poslovalnica se bo v glavnem ukvarjala s tistim, kar je prenekatim manjkalo: organizacijo posebnih izletov, rezervacijami v različnih hotelih in celo letalskih kart.

MRZLA PLANINA POVEZANA Z BOHORJEM — Občani Mrzle planine in sosednje krške občine so pred nedavnimi dosegli pomembno delovno zmago. Iz tega kraja je namreč mogoče sedaj proti Bohorju po lepi cesti, ki so jo zgradili v glavnem s svojimi žulji.

pomanjkljivosti pri zaposlenih. Izgubili so že veliko delavcev, opazajo, da odhaja predvsem priučena delovna sila, v katero so vlagali dosti upov, ostaja pa jim režija. Najbolj razveseljiv v težavnem položaju tovarne in pohištvne industrije nasproh je optimizem, da bodo v svojih prizadevanjih uspeli, kot je zažrtvil delegat Franc Novčak. V zadnjem času so si pridobili tudi precej investicijskih naročil.

A. ŽELEZNIK

Vode v 16 naselij

Vitovčani želijo še letos priti do vodovoda

Hribi nad Boštanjem so še večinoma brez zdrave pitne vode. To pomlad so se odločili, da si tudi tam napeljejo vodo, pa naj bo, kakor hoče. Narejen je bil predračun in načrt. Številke so pokazale, da bo treba 650 tisočakov denarja. Boštanska krajevna skupnost je akcijo vnesla v prednostni red svojih del. Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti sta na seji v torek, 7. oktobra, po natečaju namenila za ta vodovod 197.000 dinarjev. Trasa glavnega cevovoda je izredno dolga, saj meri 7.870 metrov. Tolikšni izkopji so stvar, ki najbolj skrbi predsednika gradbenega

Vinko Pešec, predsednik gradbenega odbora: „Kje dobiti toliko močnih rok za izkope?“

odbora, avtoprevoznika Vinka Pešca. „Gre za siromašne ljudi, dosti je ostarelih in tudi sicer nesposobnih za delo, zato nam hudo manjka krepkih rok, ki bi lahko sukale krampe in lopate,“ pravi Vinko. Drugače so namreč že močno postrgali po žepih, zakaj cevi so v glavnem že speljali na svoje hribe, ravno tako tudi gramoz in cement. Na izredno razvejeni trasi bo priključnih vsega 35 gospodinjstev, prizadevajo pa si, da bi bila priključena sleherna hiša. Prispevki vaščanov so veliki, od štirih tisočakov do 18.000 dinarjev, kolikor sta dala Stane Rešeta in mati.

Izkopi za zajetje v Strnigojah so že opravljeni, konec tedna so pričeli zbiralnik tudi že betonirati. Pohvalno je, kako si sedemčlanski odbor prizadeva, da voda res ne bi nikogar obšla. Razmišljajo tudi o tem, da bi zaprosili mladinske organizacije v občini za pomoč pri izkopih.

A. Ž.

Pred 14 dnevi je Branko Prosenik, prodajalec iz Moxove samopostrežne trgovine v Sevnici, v Savi ujel 20 kg težko mreno, vsekakor lepo trofejo za umazano Savo!

Ko so možje na delu, večinoma pri brežiškem Gozdnem gospodarstvu TOZD Puščava, zadnje čase pa tudi pri novomeškem IMV, odkar so usposobili pot za avtobus, delo na polju ne miruje. Tudi za najtežja dela poprimejo žene, kot npr. pri Vrščajevih, kjer se ne ustrašijo niti oranja na težavnem zemljišču. (Foto: Železnik)

Gasilem ni žal žuljev

V Štatembergu gradijo nov gasilski dom — Prišli že do prve plošče, za naprej manjka denarja

Pred časom so premgli štatemberški gasilci (dom stoji v Ornuški vasi) le trhel lesen

Ne velja — kje začeti!

Ko smo stopili v prostor za Novotehniko trgovino s tehničnim materialom v Trebnjem, je Tone Perpar ravno odložil telefonsko slušalko, češ da bo odložil funkcijo predsednika samoupravne delavske kontrole v kolektivu. „Če se lotiš kakšnega vodilnega, završi kot v panju, če vihtiš gorjačo nad delavcem, je vse v redu,“ je komentiral prvar-karšnji pogovor.

Takšen je poslovdja Tone. Lani je končal novomeško enoletno partijsko šolo, sedaj je izredni slušatelj na mariborski višji pravni šoli. Na zadnji seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta v Trebnjem je bil imenovan za predsednika iniciativnega odbora novega kluba samoupravljalcev v Trebnjem. Čeprav gre za nekaj novega, republiški seminar, po katerem naj bi bilo „vse jasno“ konec minulega tedna, zanj ne pomeni, da ne bi vedel, kaj bo treba, da bi novi klub lahko tudi dejansko zaživel.

„Zavzemati se bomo morali predvsem za stalno in dobro obveščenost delavcev, nadaljnje razraščanje izobraževanja delavcev in seveda prizadevanja, da bo samoupravljanje delovnih ljudi res na slehernem koraku občutno,“ meni Tone o osnovnih nalogah kluba. Predvsem je prepričan, da je sindikalna organizacija dejansko postala organizacija delavcev, saj se je lotila reševanja vrste sila odgovornih vprašanj. Marsikaj, kar bi klubu samoupravljalcev lahko koristilo, je zapisano že v sklepah 8. kongresa slovenskih sindikatov. Iniciativni odbor, ki mora pripraviti vse potrebno za ustanovitev pravega klu-

ba, šteje sedem članov. Stav je dober, zato bi Tone raje videl, če bi bil za predsednika imenovan kdo drug, vendar se bo očitno dalo narediti več kot v njegovi komisiji samoupravne delavske kontrole.

stolp. Slabo vreme je prispevalo, da je od vojne sem segnil tudi strop stare zgradbe. Ni šlo drugače, kot da so najprej zbirali dinarje, večinoma od raznih veselic, in se po nabavi avtomobila odločili še za gradnjo. Predsednikov namestnik, napredni kmet Jože Žagar iz Radne vasi, daje vse priznanje prizadevnemu predsedniku

Jože Žagar: „Če ne bo šlo drugače, bodo morali člani spet zbrati svoje dinarje!“

Predno pride v klavnico, se živini ne godi najbolje. Na „zadnji poti“ ne manjka niti brc ali celo padcev s tovrnjaka. Zadnje se je primerilo vrlim nakladalcem živine na kamion s kninsko registracijo. Posnetek je bil narejen na prvem jesenskem sejmu na Veseli gori. (Foto: A. Ž.)

Iz kraja v kraj

RAZSTAVA ORNAMENTOV — V mokronoškem prosvetnem domu je bila v petek odprta razstava ornamentov Ivan Razborška iz Kranja. Prireja jo domače turistično-prosvetno društvo. Računajo, da bo razstava odprta še kaj več kot samo teden. Res velika pripravljenost umetnika, saj je tako na svoj način prispeval k pozitivni kulturnega življenja na obrobju občine.

NACRTI SE NE IZIDEJO — Kjub temu da bodoči srednjeročni plan šteje mokronoško Iskro med občinske velikane v industriji, Mokronožani niso nič kaj prevzeti nad tistim, kar jim „obeta“ ta srednjeročni razvoj. Med drugim se prav sedaj rojeva tudi nova šola. Če bodo naložbo zdržali, je seveda vprašanje. Še vedno so namreč nekateri globoko prepričani, da bo veljalo po starem: v Trebnjem se zida, na Mirni se kar postavlja, v Mokronogu pa je vse vedno samo v pripravi...

ZNANO, KAM RAČUN — Mokronoška Iskra oziroma tisti, ki odvažajo s težkimi tovornjaki zemljo, imajo zasluge, da se je zabilaba tako slaba šolska kanalizacija. Najbolj enostavno je pač odvečno zemljo prevrniti na drugo zemljo, nič pa ni važno, če cevi kanalizacije pod rušo zdržijo takšen pritisk. Komunalci so sicer rešili šolske zagate s straniščem, v Iskri pa se bodo morali sedaj zanimati za račun, če se prej kljub opozorilom niso zmenili za kanalizacijo.

POŽIVITEV — Mirna seveda še ne premore avtobusnega postajališča s kakšno streho, Dana pa tudi ne kaže, da bi spet odprla svoje gostišče široki javnosti. — Mirenski fotoamaterji na srečo vedno skrbijo za kaj zanimivega na tergo, saj v njihovi vitrini nikoli ne manjka zanimivih motivov. Skoda, da je omarica tako majhna, saj bi nedvomno lahko pokazali še kaj več.

TREBANJSKE NOVICE

SEVNŠKI VESTNIK

Pridni naj več prispeva

„Ko smo imeli nagrajevane po učinku, sem veliko delal in zaslužil. Med delovnim časom ni bilo počitka, pač pa sem šel celo popoldne ali ob sobotah delat.“ mi je oni dan povedal delavec iz ITAS Kočevje, podobno pa tudi delavka iz Trikona.

Potem pa se je v obeh delovnih organizacijah zgodilo nekaj podobnega. Tistemu, ki je veliko naredil, so očitali (ali vodstvo ali celo sodelavci), da je preveč zaslužil, nobeden pa mu ni dejal, da je preveč delal. Prihajalo je do spreminjanja norm, hude do spreminjanja, ki so krivi. Tudi delavci, ki so malo ali slabo delali, so bili jezni na pridnejšega, češ da jim odžira plačo, zvišuje norme in da je kriv, da morajo več delati.

Zaradi takih primerov in nesporazumov je v mnogih delovnih kolektivih prišlo tako daleč, da so dobri delavci začeli manj in slabo delati ter da so delovne organizacije začele dosegati vedno skromnejše gospodarske rezultate oziroma celo izgubo, ker delavci že tako malo naredijo, da jim tako malo niti ne morejo plačati.

Tako, slabo nagrajevanje lahko pripelje podjetje le v izgubo in propad. Nasprotno pa bi pametno in pošteno nagrajevanje po načelu „Kdor več in bolje naredi, tudi več zasluži“ bilo v spodbudo vsem članom kolektiva za čim boljše delo in za dobro gospodarjenje. Če bi pametno nagrajevali, potem marsikje ne bi bil potreben protinflacijski in stabilizacijski program.

Tako nagrajevanje bi bilo tudi v soglasju s socialističnim načelom: „Vsakomur po njegovem delu.“ Žal pa smo prav na zadnji seji vseh zborov občinske skupščine Kočevje osvojili spet prav nasprotno stališče, namreč: „Kdor več ustvarja, naj več prispeva za skupne potrebe!“, kar lahko pomeni tudi, naj pridni delajo za lene.

J. PRIMC

V teh jesenskih dneh je Kočevje spet dobilo nekaj asfaltnih površin, prav tako nekatera naselja v drugih krajevskih skupnostih. Na fotografiji: asfaltiranje nove ceste, ki povezuje Kidričevo ulico in Tomsčovo cesto v Kočevju. (Foto: J. Primc)

V prvem polletju slabo gospodarili

Povsod stabilizacijske, „izgubljeni“ pa še sanacijske programe

V prvem polletju letos je v gospodarstvu kočevske občine padla ekonomičnost, produktivnost ne dosega rasti dohodka, ostanek dohodka (za sklade) je manjši kot v prvem polletju lani, nelikvidnost je večja, izvoz neustrezen, zaloge izdelkov naraščajo, izgube pa so v primerjavi z istim obdobjem lani porastle skoraj za 4-krat. Taka je bila na kratko slika, o kateri so na zadnji seji razpravljali vsi zbori občinske skupščine Kočevje.

Največja izguba je bila v Kmetijskem gospodarstvu (TOZD Govedreja in TOZD Prašičereja, pa tudi TOZD Mesarija in del skupnih služb KG) in pri Trikonu. Razen tega so imeli izgubo še pri TOZD Elektro, TOZD Rog GG, TOZD Gozdne gradnje GG in TOZD Lovišče „Medved“ GG.

Na srečo pa nekateri, sicer še ne popolni podatki kažejo, da se je položaj gospodarstva v tretjem tromesečju izboljšal. V kmetijskem gospodarstvu že pripravljajo programe za zmanjševanje stroškov; v Trikonu pa morajo temeljito izkoristiti velike notranje rezerve za povečanje produktivnosti.

Izvršni svet je predlagal vsem zborom skupščine, naj sprejmejo več sklepov, ki naj bi zagotovili boljše gospodarske uspehe. Tako naj bi povsod izdelali stabilizacijske programe, kjer imajo izgubo, pa še sanacijske. Izvajanje teh programov je

„krite“ investicije. Vse SIS in krajevne skupnosti morajo uskladiti svoje programe z možnostmi gospodarstva. Gibanje osebnih dohodkov mora biti usklajeno s produktivnostjo. Delovne organizacije in posamezniki, ki ustvarjajo več, oziroma imajo večje osebne dohodke, so dolžni prispevati več za skupne potrebe.

V zboru krajevskih skupnosti so te predloge osvojili, le zadnjega so do-

polnili tako, da ne bi smel biti odločen osebni dohodek zaposlenega, ampak dohodek na družinskega člana. K sklepom so dodali še, da bi morala občinska skupščina zaposliti ekonomista, ki bi lahko pomagal iskati rešitve gospodarskim organizacijam.

Nadale so opozorili še, da je vse preveč zaposlenih med delovnim časom odsotnih. Med delovnim časom je preveč pogovorov o neproizvodnih zadevah (šport itd.). Pri ugotavljanju upravičenosti in neupravičenosti bolniške pa je treba posebno paziti, da ne bodo prizadeti ljudje, ki so res bolni.

J. PRIMC

Muhvič novi predsednik

Dosedanji predsednik KS Drago Benčina v Ljubljano

Na zadnji seji zboru krajevskih skupnosti (KS) občinske skupščine Kočevje so izvolili za novega predsednika zbora KS Antona Muhviča, delegata KS Stara cerkev, zaposlenega pri LİK, po poklicu diplomiranega inženirja lesne stroke. Dosedanji predsednik zbora Drago Benčina je namreč zaprosil za

razrešitev, ker se je zaposlil v Ljubljani.

Nadale so imenovali:

– za direktorja Delavske univerze „Jože Šeško“ v Kočevju Petra Šobarja,

– za predstavnik v medobčinski odbor za usklajevanje akcij za razvoj Suhe krajine Naceta Karničnika, Rudija Orla in Staneta Potiska;

– za načelnika oddelka za splošne zadeve Antona Križa (razrešili so dosedanjšega načelnika Petra Šubica, ki se je zaposlil drugje),

– za medobčinskega javnega pravobranilca Emila Tomca, doslej javnega tožilca na Vrhniki,

– za člane iniciativnega odbora za varstvo zraka Miho Petroviča (predsednik), Franca Šilca (namestnik), Silva Zupančiča, Branka Živanoviča, Dušana Oražma, Staneta Jajtiča, Jožeta Poloviča, Toneta Gregoričiča in Alojza Čampo.

Divjad naredi na kočevskem podeželju veliko škode. Na fotografiji: polomljena koroza, ki so jo uničile divje svinje in medvedje v Kolpi dolini. (Foto: J. Primc)

Manj razvitih 11 KS

Zajemajo skupaj nad 40.000 ha — Nekaj misli iz govora predsednika OS Sava Vovka na svečani seji OS

Značilnosti kočevske občine so, da je zelo obsejna in ima zaostalo podeželje, je redko naseljena, ima neustrezne ceste, še neurejeno preskrbo z vodo, slabo telefonsko povezavo s kraji v občini, nezadovoljivo električno energijo, slabo razvito zdravstveno službo na podeželju z neustreznimi prostori in opremo, nezadovoljivo urejeno otroško varstvo in solstvo. Zaradi vsega tega nastajajo težave, ki jih občina sama s sredstvi dokaj dobro razvitega gospodarstva v mestu Kočevje ni zmožna doволj uspešno in hitro reševati.

ugodno napreduje. Žal pa kmetijske površine, ki so primerne za živinorejo in mlečno proizvodnjo, niso dovolj izkoriščene, čemur je glavni vzrok majhna akumulativnost in nedonosnost kmetijske panoge. Upamo, da se bo stanje tudi na tem področju izboljšalo.

Izredno slabo razvito podeželje je na območju 11 krajevskih skupnosti. Te krajevne skupnosti so: Draga, Predgrad, Vas-Fara, Struge, Vimolj, Mozelj, Oslinica, Koprivnik, Polom, Stari Log in Banja Loka. Območje vseh teh krajevskih skupnosti obsega

Savo Vovk, predsednik občinske skupščine Kočevje. (Foto: Primc)

40.972 ha ali nad polovico celotnega območja občine Kočevje. Na njem je živelo leta 1910 12.285 prebivalcev, leta 1931 še 11.142 prebivalcev, v začetku leta 1975 pa samo še 4.059 prebivalcev. Stalen upad prebivalstva na območju teh krajevskih skupnosti je zaskrbljujoč. Da bi ohranili in izboljšali obljudenost podeželja, je občinska skupščina v izhodiščih za izdelavo družbenega načrta občine za srednjeročno obdobje 1976-1980 posvetila temu vprašanju posebno pozornost in navedla tudi rešitve. V podeželskih centrih, kot so Oslinica, Vas-Fara, Predgrad, Struge in Draga, je treba postopoma ustanavljati manjše proizvodne obrate, ki bi zaposlovali 50 do 150 delavcev. S tem bi ustvarili na podeželju živim ljudem, ki imajo majhne, razdrobljene kmetije,

možnosti za obstoj. To bi bila hkrati tudi pomoč ostarelim ljudem, ki bodo z mlajšimi svojci lahko bolje gospodarili tudi na kmetijah, ki zdaj nazadujejo.

To je dokaj težka naloga za temeljne organizacije združenega dela v občini, ki morajo skrbeti za svoj razvoj. Zato pričakujemo tudi sodelovanje in pomoč širše družbene skupnosti. Le tako bo kočevsko podeželje, ki je izredno zaostalo in je bilo med narodnoosvobodilno vojno zelo prizadeto, lahko hitreje napredovalo.

Zato je občinska skupščina predlagala, naj se območja 11 krajevskih skupnosti kočevske občine z zakonno oziroma odlokom izvršnega sveta SRS določijo za manj razvita območja v SR Sloveniji.

J. P.

Odmev dveh govorov

Kaj delajo in govore na hrvatski strani Kolpe in kaj na slovenski — Hrvatska bolj skrbi za napredek svojega nerazvitega območja ob Kolpi

Na območju sedanje krajevne skupnosti Vas-Fara je bilo pred vojno 1218 prebivalcev, leta 1948 so jih še vedno našli 1041, zdaj pa jih je komaj 573, od tega 282 v starosti od petnajst do petindvajset let. Se bi se dalo zavreti nadaljnje propadanje tega območja in mu celo pomagati, da bi dosegel vsaj predvojno raven ali se celo približalo povprečju razvitosti današnjega slovenskega podežlja. To bi bilo mogoče tudi zato, ker bo letos dobilo to območje asfaltno cesto do Kočevja, v naslednjih

dveh letih pa verjetno tudi do Delnic, da bo imelo odlično zvezo z morjem.

Podpredsednik skupščine SRS Beno Zupančič je na proslavi v Fari 14. septembra letos s svojim spodbudnim govorom našel petrolejke tega kraja, dasi ni obljubljal nič določenega, čeprav smo to vsi želeli in pričakovali. Toda upanje za dve stoletja parov krekkih, raskavih rok je vzklopelo, saj podpredsednik ni le z razumljivimi, domačimi besedami raz-

Prava pot je težka

Pred kratkim je bila seja občinske konference ZSM Kočevje, na kateri so razpravljali o analizi aktivnosti osnovnih organizacij ZSM v občini. Analiza je pokazala, da posvečajo osnovne organizacije premalo pozornosti idejno-političnemu delu in izobraževanju.

Razlogi za to so različni: od pomanjkaja predavateljev in sredstev pa do nezainteresiranosti za tako delo. Izkazalo se je, da je mladina potrebna tovrstnega izobraževanja, marsikatero vodstvo pa korenitih sprememb. Med analizo so namreč ugotovili, da na primer vodilni v OO ZSM Dom Dušana Remiha niso prebrali niti statuta. V marsikateri OO

se izgovarjajo, da ni zanimanja za družbeno-politično delo. Tega pa se v veliki večini kriva prav vodstva, ki se preveč zapirajo vase, marsikje ne izdelajo niti programov, pa tudi delovne metode jim niso znane.

OO ZSM Dom Dušana Remiha Kočevje—mesto, Dolga vas, Struge in še nekatere so še posebno razočarale. Tako organizacija v Strugah o ustanovitve pa do danes ni delovala v redu. V Dolgi vasi si predstavljajo, da je dovolj le delo na kulturnem in športnem področju. Tudi v Dому Dušana Remiha delajo samo na področju telesne kulture, delovnega programa pa niso izdelali.

V osnovnih organizacijah so za opravili organizacijske spremembe, zdaj pa je treba posvetiti posebno pozornost vsebinskim. Za uspešno delo v prihodnjem obdobju pa je potrebna volja, zainteresiranost in veselje. Naloga vseh je, da najdemo tako metodo političnega dela, ki bi pritegnila mladino. Vse preveč je namreč mladih, ki so še daleč od naših samoupravnih, socialističnih teženj.

Ker kočevska mladina nima svojega prostora, se zateka v lokale, sega po pijači in ob njej preživlja prosti čas. Torej je naloga osnovnih organizacij ZSM tudi, da poživijo delo na vseh področjih, da pritegnemo v svoje vrste čim več mladincev in jim vcepimo njihove dolžnosti do celotne družbe.

Delegati so zatem dopolnili program za naslednje četrtletje in obravnavali razne tegobe, ki tajejo njihove osnovne organizacije. Izvolili so tudi nekatere nove vodje komisij in sicer za predsednika komisije za idejno-politično delo Vido Paulin, za predsednika komisije za ljudsko obrambo in zaščito Romana Deržka, za predsednika komisije za kulturo Darjo Skorjanec, za predsednika komisije za razvoj in kadrovska vprašanja Staneta Gabriča, za predsednika komisije za mednarodne odnose Lojzeta Obravničiča, za predsednika komisije za delovne akcije, prireditve in telesno kulturo Marjana Oražma in za predsednika komisije za informiranje Jureta Podržaja.

EDITA JUNC

IZSLO „GLASILO“

Te dni je izšla prva številka „Glasiła“, ki ga izdaja Združeno KGP Kočevje. Kar na 16 straneh prinaša zadeve, ki so posebno pomembne za vse člane tega največjega kočevskega delovnega kolektiva.

Rudi Orel, predsednik občinske konference ZSM Kočevje: „V osnovnih organizacijah ZSM smo opravili kadrovske spremembe, zdaj je treba opraviti še vsebinske.“

Novi kombi, ki vozi šolarje iz Tisovca v šolo v Struge in spet domov. Zdaj se otroci nič več ne boje, da bi srečali medveda.

ložil velik povojni napredek Jugoslavije in Slovenije, marveč je tudi dejal:

„Kot veste, smo v Sloveniji zmeraj uveljavljali politiko tako imenovanega policentričnega razvoja, kar pomeni, da nismo nikoli gradili in razvijali samo enega središča, da bi tako ustvarili veliko glavo, obenem pa bi ta glava bila na šibkem telesu in še šibkejših nogah. Razvijali smo mnogo središč, mnogo nosilnih gospodarskih središč, ne da bi kajpada mogli ob tem poskrbeti tudi za vse tisto, kar sem imenoval zaledje. Zato imamo ob vsem, kar smo storili, že nekaj let tega politiko solidarnosti in pomoči z vsemi tistimi, ki so zaostali v razvoju ali bi utegnili bistveno zaostajati, če jim ne bi družba kot celota priskočila na pomoč.“

Dejal je, da ni pomoč samo v interesu tistih, ki jo potrebujejo, ampak tudi tistih, ki jo dajejo. Menil je, da gre do prizadevanja krajanov in občanov po pravi poti, da bi s svojim lastnim delom in skupno družbeno pomočjo dosegli napredek. Povedal je, da bodo v slovenski skupščini kmalu obravnavali osnutek družbenega dogovora o družbenem planu prihodnjih let 1976 do 1980 pa osnutek Zakona o ukrepih za pospeševanje manj razvitih območij in manj razvitih območij ter osnutek družbenega dogovora za pospeševanje razvoja letoh do leta 1980. Omenil je, da je občina Kočevje dosegla lep razvoj. Toda razvil se je samo mesto in njegova bližnja okolica, medtem ko njegovo prostrano podeželje številnih bivših občin še vedno nazaduje in se pogreza v še večjo zaostalost. Zato bi ta pojav zaslužil posebno obravnavo in rešitve.

Naj ob tej priložnosti povem, da ima 11 obrabnih krajevskih skupnosti komaj še 4.059 prebivalcev ali 9,9 na kvadratni kilometer, medtem

ko jih je bilo pred vojno trikrat več, kar dokazuje mačehovski odnos do izčrpane, izkrvavljene partizanske deželice, ki je v povojnih letih dala, če ne drugega, milijone kubičnih metrov cenjenega lesa, v zameno pa ni prejela skoraj ničesar ali prav malo, kakor tudi ne za vse njeno žrtvovanje med vojno.

Ob tem naj se spomnim lepe proslave v Malem Logu onstran Cabranke na Hrvaškem, ki je bila na dan borca, 4. julija letos. Tam je član predsedstva SRH Kazimir Jelovica v svojem govoru, ko je osvetlil vojne zasluge in žrtvovanja vasi občine Cabar, dejal nekako takole:

„Tudi po vojni ste se žrtvovali. Poleg tega, da ste obnavljali, ste se krali gozdove, odpremljali les, da smo lahko izgrajevali mesta, ga prodajali in dobili denar, da smo kupili stroje za njega, gradili tovarne. Vi pa ste ob vsem tem zaostali. Vaša prizadevanja, vaš plan je zdaj republika Hrvaška vnesla v svoj plan. Zdaj vam bomo mi pomagali, da se razvijete in zlezete iz težav.“

Nasteval je vrsto konkretnih vlaganj, od gradnje in asfaltiranja ceste Cabar-Parg, ceste iz Gerova proti morju, do izgradnje še ene nove tovarne v Prezidu, v Pleščih in pod.

Resnici na ljubo moram ugotoviti, da se že vsa povojna leta na desnem bregu Cabranke in Kolpe, na našem obmojnem pasu, kljub težavam dežela hitreje razvijajo in je deležna podpore z Reke in iz Zagreba, česar za naš levi breg Cabranke in Kolpe ne moremo reči. Vsega tega naj ne bi sprejeldal vsaj Zakon o ukrepih za pospeševanje manj razvitih območij in družbeni dogovori, ki se v naši republiki zdaj snujejo. Tega ne bomo veselili le občani in krajanii prizadeti krajev, marveč tudi vsi partizani, ki so šli vsaj enkrat med minulo vojno tod vzdolž in počez.

TONE OŽBOLT

VSİ IZ ENEGA LONCA

Na nedavnih sestankih v delovnih organizacijah, ki jih je vodil sindikat, so v več kolektivih ponovno načeli vprašanje javnega obrata družbene prehrane v Črnomlju. Zdaj kuhar malice in kosila več podjetij, lastne menze pa niso rentabilne, včasih tudi ne kvalitete. Veliko ceneje in enostavneje bi bilo iz dobro zasnovanega obrata družbene prehrane voziti hrano, kakor to delajo v drugih mestih. Delavci so zahtevali, naj se možnost za postavitve neke vrste javne samopostrežne menze ponovno prouči.

VČERAJ KONFERenca

Za 15. oktobra popoldne je bila v Črnomlju sklicana občinska konferenca Zveze komunistov, na kateri sta bili predvideni samo dve točki dnevnega reda: razprava o osnutku družbenega plana občine za obdobje 1976 do 1980 in sprejem akcijskega programa občinske konference ZK in komite za letošnje jesensko zimsko obdobje.

Spomenik na Gričku v Črnomlju so le začeli obnavljati, kljub temu pa se pride belokranjskim žrtvam pokloniti veliko ljudi. Pri spomeniku je prejšnji četrtrek 130 šolarjem iz osnovne šole Bičevje v Ljubljani govoril belokranjski prvoborec Anton Dvojmoč. (Foto: RIA Bačar)

Najpomembnejšim ključem v roke

Pred kratkim so v največjem črnomaljskem bloku, v katerem je 52 stanovanj, razdelili tudi 21 stanovanj iz solidarnostnega sklada. Med 80 prosilci so stanovanja dobili tisti, ki so zbrali največ točk po razpisnih pogojih.

Tokrat ni o stanovanjih odločal ne ta ne drug posameznik, ampak je šlo vse prek pristojnih organov. Na prednostno listo se je uvrstilo 12 prosilcev, ki imajo majhne osebne dohodke. Teh 12 stanovanj so dobili: Darinka Filipič, delavka Beti;

Marija Stonič, delavka iz rudnika; Pavla Medved, delavka obrata Novost; Hasan Šišič, delavec iz Belta; Franjo Trbušič, delavec IMV; Ludvik Frank, delavec v rudniku; Kristina Zorec, delavka v IMV; Katica Rogina, delavka v Beltu; Mirko Švajcar, delavec obrtnega komunalnega podjetja; Jože Veselič, delavec iz Belta; Anka Kartalija, delavka Gozdnega gospodarstva, in Jože Ivanetič, delavec Belta.

Iz naslova „mlade družine“ pa so dobili ključje novih stanovanj: Anica Koletič, delavka Iskre; Stanka Šikonja, delavka Beti; Barka Kovač, delavka Beti; Bogdan Vidoš, delavec pri podjetju Viator; Anton Gimpelj, delavec v Iskri; Marija Klobočar, delavka v Beti; Nada Jakovec, delavka

v Iskri; Alojz Klobočar in Dragoljub Gajič, delavca iz podjetja Begrad.

Vsi navedeni so prej živeli v zelo slabih stanovanjih in se jim je izpolnila tako rekoč največja želja. Poučariti velja, da med 80 prosilci 15 prosilcev ni izpolnjevalo razpisnih pogojev in jih tudi niso obravnavali, 65 pa jih še čaka na solidarnostna stanovanja. Te so uvrstili na prednostno listo, ki je bila pretežena v zelo širokem krogu. O njej so razpravljali v sindikatu, na skupnosti socialnega varstva, v aktivu proizvajalcev in v predsedstvu občinske konference SZDL. Dokončno je prednostno listo potrdil izvršni odbor stanovanjske skupnosti.

Za tolažbo tistim, ki so tokrat izpadli pri delitvi in bodo prišli na vrsto prihodnjic, naj povemo, da bo nekaj solidarnostnih stanovanj na razpolago v letu 1976. Koliko jih bo, pa je odvisno od cen.

Družbeni plan NAŠA BODOČNOST

„Prvi osnutek občinskega družbenega plana do leta 1980 bomo morali še temeljito popraviti, sicer bo vniško območje še nadalje ostajalo nerazvito in bo predstavljalo coklo za celotno občino.“ Tako meni Anton Troha, ravnatelj vniške osemletke in krajevni funkcionar, ki se prizadevno trudi za napredek na vseh ravneh.

„V osnutku razvojnega plana piše, da bi Vinica v Novotekovski tovarni dobila čez pet let le 17 novih delovnih mest in da bomo letno rast družbenega proizvoda dosegali s stopnjo 6,2 odstotka. Če vemo, da bi morali v občini začrtati najmanj 17-odstotno rast, če bi se hoteli izpusti iz liste razvityh, potem je očitno, da smo za naš konec planirali premajhen napredek.“

Naša krajevna skupnost ima bistveno drugačne načrte. Mi računamo na 400 novih delovnih mest v naslednjih 5 letih, ker je potrebno najti zaposlitev za moške in moramo računati z vračanjem naših zdomcev. Tudi razvoj turizma v občinskem osnutku družbenega plana ni zajet, menimo pa, da se mora Vinica v njem znajti na prvem mestu. V splošnem se je dolina Kolpe, ki velja za eno najbolj nerazvityh območij v Sloveniji, tudi v osnutku razvojnega plana republike slabo odrezala. Predvidena je na tem območju le elektrarna ob Kolpi, za katero pa domačini pravimo, da ne bi bila primerna. S to gradnjo bi zapravili še tiste turistične možnosti, ki jih imamo zdaj s Kolpo kot najbolj toplo in čisto reko v Sloveniji.

Vsekakor bi morali planirati nove možnosti za zaposlovanje. Če v tekstilni industriji to ni mogoče, moramo najti drugo rešitev!

Skromnost lahko tudi škodi

Razprava o srednjeročnem razvoju občine se je preselila v kolektive – 32 zborov dobro obiskanih

Ob presenetljivo dobri udeležbi je potekala razprava o srednjeročnem razvoju črnomaljske občine v delovnih organizacijah s področja gospodarstva. Obenem so preselili programe SIS za prihodnje leto in program javnih del.

Medtem ko so imeli pri prvi točki bolj besedo gostje – razlagalci razvojnih načrtov, pa so se zaposleni zelo živahno vključevali v razprave o delu samoupravnih interesnih skupnosti. Lani so skoraj brez razprav potrjevali njihove programe, letos pa so precej spraševali in zahtevali pojasnila.

Delovni ljudje so na teh sestankih spoznali, da so bili pri prvih osnutkih razvojnih načrtov preskromni in da bo potrebno pogumneje začrtati pot v prihodnost. Vsekakor pa bodo morali srednjeročni načrti delovnih organizacij vseovati tudi kazalce o življenjskem standardu zaposlenih. To zdaj marsikje manjka.

Glede načrtov SIS pa so, izvzemši nekaj posamičnih pripomb glede izdatkov, v glavnem izražali splošno bojaznjo, ali bomo zmogli. Največ konkretnih pripomb je bilo glede zdravstva; od uslug in pomanjkanja kadrov do odnosa zdravstvenih delavcev do bolnika. Zaposleni v go-

spodarstvu menijo, da urejanje teh stvari ni samo stvar zdravstvene službe, temveč je potrebna pomoč občinskih in širših družbenopolitičnih institucij.

Tudi nad celodnevno šolo so se ljudje navduševali, v isti sapi pa so se spraševali, kako bodo zbrali 30 milijonov dinarjev, kolikor je na primer potrebnih za dograditev šol. V podjetjih se bojijo, da jih bodo prevelike obremenitve pripravile ob nujna sredstva za lasten razvoj.

Kot noč in dan

V Beltu bistveno manj škarta

V letošnjem prvem polletju so v črnomaljskem BELTU dosegli nekaj pomembnih uspehov, predvsem pa je razveseljivo, da je bilanca pokazala dobiček namesto izgube. V letih 1973 in 1974 je kolektiv trda predla, kaže pa, da so s sanacijskim programom in resnimi prizadevanji na najboljši poti k trdnosti in dobremu gospodarjenju.

Več kot 700-članski kolektiv je ustvaril polovico več celotnega dohodka kot v tem času lani, izkazujejo pa tudi nad 4.500.000 dinarjev ostanka dohodka. Najbolj pomembno pa je, da se je bistveno zmanjšala vsakdanja „škarta“ proizvodnja, zaradi katere so bili prej proizvodni stroški tako visoki. Na dan 17. septembra letos so zaposleni v livarni I. delali z 0,4-odstotnim izmetom pri proizvodnji nad 33 ton, medtem ko v livarni II. sploh ni bilo proizvodnje z napako. Zares obetavni napredek, ki lahko kolektivu vlija pogum za uresničitve nadaljnjih načrtov.

DVA NOVA KRAKA

Viniško območje je letos pri gradnji vodovoda vendarle nekaj napredovalo. Vodo so dobili v Drenovcu, napeljali pa so jo tudi v kamp in do bencinske črpalke. V Drenovcu so hkrati položili kabele za cestno razsvetljavo. Domačini so pri delih veliko pomagali, razen tega pa so dali še denarni prispevek. Zadovoljstvo je veliko, posebno v 26 hišah, ki so dobile zdravo pitno vodo, medtem ko v predelu Skarpele to dobrino še čakajo.

Izkoreniniti vzroke alkoholizma

S koordinacijskim odborom za boj proti alkoholizmu in narkomaniji pri OK SZDL zaenkrat najbolje sodeluje suhorska IMV – KZA ima 25 članov

S problemi alkoholizma se srečujejo tudi v metliški občini. Zato so pred približno pol leta pri občinski konferenci SZDL ustanovili koordinacijski odbor za boj proti alkoholizmu in narkomaniji, ki ga vodi Milica Janžekovič.

Sedmčlanski odbor se je nalog lotil dokaj resno in prav te dni so po vseh delovnih organizacijah, krajevnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah dobili program koordinacijskega odbora, ki vsebuje številne dobro zamišljene naloge, ki naj bi v metliški občini vsaj deloma zavrle in preprečile alkoholizem.

GAJBIČARJI SO ...

V kratkem bo treba v slovenski pravopis zapisati novo besedo: GAJBIČARJI. To so ljudje, ki obiskujejo Belo krajino samo jeseni, ko si lahko po mili volji pri radodarnih sorodnikih napolnijo svoje gajbice. Spomladi, ko njihovi belokranjski sorodniki orjejo in opravljajo druga dela, gajbičarjevi. Potemtakem bo v geslu pisalo: gajbičarji so neke vrste motorizirani antisezonski delavci.

Janžekovičeva je o delu odbora povedala: „Dobro vemo, da moramo izkoreniniti vzroke, ki ljudi pripeljejo v alkoholizem, šele nato bomo lahko izbirali metodo za zdravljenje. Pri nas se zavedamo, da moramo graditi na človeku, ki je celovita osebnost. V Metliki že precej časa deluje „Klub zdravljenih alkoholikov“, v katerem je 25 članov, in prav pomoč v klubu se je za zdaj pokazala za najbolj uspešno. S sotrpini se človek spoznava, z nasveti premaguje težave in se šola za nadaljnje življenje.“

Kot najvažnejšo nalogo si je odbor zadal tesno sodelovanje z delovnimi organizacijami. Poslej naj bi te vodile število alkoholikov in za vsak nov primer takoj sporočile odboru, ta pa bi posredoval naprej. Kadrovske socialne službe v podjetjih bi morale po organizaciji širiti primerno literaturo, s katero naj bi se seznanjali vsi zaposleni, poostri bi morali nadzor pri vnašanju alkoholnih pijač. Odbor se je povezal s šolami, z zdrav-

Težka torba ostaja v šoli

Učitelji in učenci na suhorski šoli si želijo asfalt in centralno gretje – Pomagata IMV in Jugotekstil

Po številnih pripravah, posvetovanjih in pogovorih s starši je celodnevna šola kot nov način vzgojnoizobraževalnega sistema na osnovnih šolah zaživela tudi na suhorski šoli. Tako je bila bojazn nekaterih, da bi s prenašanjem odločitve naredili majhni šoli več škode kot koristi, odveč.

In kako poteka pouk sedaj? O tem so učiteljice povedale: „Na novi način pouka se nismo pripravljali samo prosvetarji, pač pa tudi starši. Najprej smo vse seznanili z novim načinom poučevanja. Sprva jih je nekaj negotovalo (predvsem zaradi plačevanja kosil, popoldanske odsotnosti otrok), ko pa smo kasneje naredili anketo, so skoraj vsi podprli celodnevno šolo.“

Toda z reformo šolstva smo našli tudi na nekaj težav: res je, da smo končno sneli otroku pretežno šolsko torbo, bojimo pa se, da mu le ne bomo dali vsega, kar potrebuje. Tako menimo, da je zadnji čas, da nam asfaltirajo dvorišče. Če bodo obljube izpolnili, se bomo prahu znebili že konec tega meseca. Prav tako bi morali postaviti v telovadnici – strokovnjaki pravijo, da je sicer odlično opremljena – centralno gretje. Kot kaže, bomo dobili sodobno gretje šele drugo leto. Drugih večjih težav pri nas niti nimamo ...“

Po besedah učiteljic so z novo šolo pridobili vsi, predvsem pa kvaliteta pouka. Vse, kar je potrebno za naslednji šolski dan, naredijo otroci že v šoli.

Uvajanje celodnevne šole je povezano z vrsto težav, ki marsikje zaenkrat še niso premostljive. Med prvimi so se podali na „revolucionarno“ pot v šolstvu suhorski prosvetarji. Pravijo, da so prve težave že prebrudili in da so se prednosti nove šole zavedli tudi starši šolarjev. Na sliki: ob uri telesne vzgoje. (Foto: Janez Pezelj)

li. Vsi predmeti so dobili enako veljavo, učitelj je učencu prijatelj, svetovalec; učenci si dobesedno „pišejo ocene sami“ ...

Ob koncu pogovora so učiteljice povedale, da jim je tudi v letošnjem letu denarno pomagal njihov dolgoletni prijatelj, ljubljanski Jugotekstil. Za pomoč je šola zaprosila tudi nekatera domača podjetja, vendar kaže, da za Suhorjane sploh ne vedo! Izjema je le suhorski IMV, ki je tudi letos ugodel njihovi prošnji. J. P.

Te dni se v Metliki ustavi kar precej turistov, ki se po ogledu znamenitosti najraje odpravijo k Vinski kleti. Na sliki: izletniki pred Vinsko kletjo.

Sprehod po Metliki

„NISTE ZELELI – POSLUŠAJTE“ – Z jesenjo je v mestu zaživelo družbeno življenje. 10. oktobra so si občani ogledali satirični kabaret „Niste želeli – poslušajte“, ki ga je pripravil Tone Fornezzi – Tof. Naslednji dan je poslušalce zabaval Ivica Serfezi z Novimi fosili, za najmlajše pa so pripravili lutkovno igrco „Pravi partizan“.

nih uspeših bi se lahko nad tem kolo pri Vinatorju zamislil in tudi kaj ukrenil.

REGISTRACIJA DRUŠTEV – Prejšnji teden so se sestali predsedniki in tajniki društev in družbenih organizacij. Pogovorili so se o pripravah za registracijo društev v skladu z zakoni o društvi.

KDO SKRIVA NOŠE – Kadarkoli ima folklorna skupina kje nastop, ni noš nikoli dovolj. Čeprav so jih pred leti kupili kar precej. Kar je da so si jih posamezniki obdržali za spomin. Prav bi bilo, ko bi nove zopet zbrali in poslej pri posojanju zapisali, kdo jih je vzel, kajti nose niso tako poceni.

metliški tednik

Črnomaljski drobir

RAČUNAJO NA MLADÉ – Ker je letos obletnica Belokranjskega odreda, bi borčevska in mladinska organizacija radi zainteresirali čimveč mladih za udeležbo na pohodu po poteh odreda. Predviden je konec oktobra. Mlade bi spremljali rezervni vojaški starešine in borci, ki bi pripovedovali spomine.

VSAK DOBI KNJIZICO – Za leto dni imajo v črnomaljski tovarni BELT tiskano brošuro, v kateri so zbrani vsi podatki o kolektivu, od zgodovine do proizvodnega programa in samoupravljanja. Vsak občan, ki se na novo zaposli, dobi knjižico, da spozna kolektiv. Tak način informiranja se je izkazal za dobrega in bi ga veljalo posnemati.

PROSTOVOLJCE IŠČEJO – 21. oktobra bo na novomeški postaji za transfuzijo krvi svet krvodajalska akcija za občane črnomaljske občine.

ne. Občinski odbor Rdečega križa organizira za prostovoljne dajalce krvi poseben avtobus, ki bo odpeljal iz Črnomlja ob 6.30 izpred restavracije Grad. Računajo na 50 udeležencev.

ZACASNO S STRANI – Streho črnomaljskega grada, v katerem ima urade občinska skupščina, so začeli obnavljati. Bilo je že nujno potrebno. Medtem ko so delavci na strehi, je glavni vhod v skupščinske pisarne zaprt, stranke in uslužbenice pa so preusmerili na stranski vhod čez vrata.

NI ČAS ZA IZLETE – Vinatorjeva poslovalnica v mestu sicer vabi na razne izlete po domovini in tujini, vendar v jesenskem času med domačinimi za potovanja ni zanimivo. Meščani varčujejo in nakupujejo ozimnico, komitovci pa nimajo ne časa ne denarja. Izkušnje kažejo, da se najbolj obnesejo sindikalni izleti.

Letos obiskujejo glasbeno šolo Ribnica 103 učenci, medtem ko jih je lani 94. Letos se jih je prijavilo še okoli 20 več, a so jih morali odkloniti, ker šola nima dovolj učilnic ne kadra ne instrumentov in opreme.

V 12 letih obstoja so letos zabeležili rekordno število prijaviteljev, zato so vse učence vpisali že v spomladanskem roku in jeseni sploh niso ponovili razpisa. Osipa na šoli dejansko ni. Šolo zapuste le učenci, ki so končali študij, in tisti, ki so se preselili v družino ali zaradi nadaljevanja študija v Ljubljano in drugam.

Večina učencev (93) obiskuje pouk v Ribnici. Ti učenci so iz Ribnice in vasi Zapotok, Vinice, Zlebič, Ortnek, Breže, Bukovica, Nemška vas, Prigorica in Dolenja vas. Oddelek v Sodražici šteje 10 učencev, obiskujejo pa ga tudi šolarji z Gore. Dva kandidata sta se prijavila za študij kitare celo iz Stare cerkve v kočevski občini (kočevska glasbena šola namreč nima tega oddelka), vendar so ju morali odkloniti, ker je bilo domačih prijaviteljev dovolj.

Omenili smo že, da se ribniška glasbena šola otepa z vrsto težav. V

Ribnici imajo le dve učilnici in pisarno, ki se zaradi pomanjkanja prostorov popoldne spremeni v učilnico.

Učiteljev jim že ves čas obstoja kljub vsem razpisom manjka. Potrebni bi redne učitelje za klavir, kitaro, harmoniko in kombinirani pouk (pihala, trobila in glasbena teorija). Imajo pa le dva redno zaposlena in 4 honorarce. Kader se izmenjujejo in si tako pomagajo s kočevsko in ljubljansko glasbeno šolo. To sodelovanje temelji na razumevanju in pomoči, ne pa na lovu za zasluzki in izkoriščanjem ribniške občine, kot nekateri zmotno menijo.

Soli manjkajo tudi primernejša oprema (pohišto) in instrumenti. Šele zdaj je lahko kupila klavir, vreden 50.000 din, za katerega so prispevali INLES 3.000 din, RIKO 5.000 din, ITPP 5.000 din. Temeljna izobraževalna skupnost pa kot posojilo 10.000 din. Potrebujemo še klavir za Sodražico, pihala, trobila, pa tudi druga sodobnejša učila (magnetofon, gramofon itd.).

Direktor šole Andrej Puhar je ob zaključku najnovejšega razgovora dejal še: „Kljub vsem tem težavam dosegla naša šola lepe uspehe. Dokaz zanje je okoli 30 samostojnih nastopov in gostovanj naših učencev na leto. Naša dvorana je ob koncertih premajhna in poslušalci stojijo celo na hodniku. Večkrat nastopamo v radijskih oddajah za glasbene šole. Tako so naši učenci nastopili v 30-minutni oddaji 18. septembra, nadaljevanje oddaje iz Ribnice pa bo 27. novembra ob 14.10 in bo spet trajalo 30 minut. Te dni pa smo ponovno dobili predlog Radia Ljubljana, da bi posneli pri nas 25 do 30-minutno oddajo. Razen tega sodeluje naša šola tudi z vsemi kulturnimi ustanovami v matični občini in izven nje.“

J. PRIMC

Priznanja zaslužnim

Dobro sodelovanje med občanji in vojniki

30-letnici osvoboditve, ki jo praznujemo letos, je bilo posvečeno tudi tovariški srečanje v hotelu Jelka v Ribnici, združeno s podeljevanjem odlikovanj in praznikom dneva topničarjev.

Na svečanosti so podelili 25 občanom odlikovanja, s katerimi jih je odlikoval predsednik republike tovariš Tito. Vrsta odlikovanj je s nanašala na dosežke posameznikov v lanski združeni vojni „Jesen 74“.

Ob tej priložnosti so prebrali tudi ukaz zveznega sekretarja za narodno obrambo o rednem napredovanju 7 rezervnih vojaških starešin, dvema pa je republikanski sekretar priznal izredno napredovanje.

Svečanost je bila združena še s podelitvijo članskih knjižic devetim novim članom ZK, ki so bili sprejeti v svojih organizacijah.

Predsednik občinske skupščine Ciril Grilj je ob tej priložnosti čestital vsem starešinam in vojakom ribniške enote za praznik. Izrazil je tu-

di željo, da bi se sedanje dobro sodelovanje med armado in civilnim prebivalstvom nadaljevalo še v bodoče. Podpolkovniku Edu Drnovšku pa so v zahvalo za njegovo sodelovanje in utrjevanje dobrih odnosov med vojniki in občani podarili zbirko knjig.

F. ZELEDNIK

List za vsakogar »Dolenjski list«

V PONEDELJEK ZASEDAJO VSI ZBORI

Za ponedeljek, 20. oktobra, so sklicane ločene seje vseh treh zborov občinske skupščine Ribnica, na katerih pa bodo razpravljali o istih zadevah. Med drugim bo na dnevnem redu tudi analiza gospodarjenja za prvo polovico leta, sprejem stališča do osnutka zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij, zvišanje cene vodi in več drugih zadev, saj obsega dnevni red kar 22 točk.

M. G.

RADIJSKO TEKMOVANJE

Radio Ljubljana bo v soboto, 25. oktobra, organiziral v novi dvorani DC-16 v Dolenji vasi tekmovalni „Spoznavajmo svet in domovino“. Pomerili se bosta petčlanski ekipi Ribnice in Zalca. Za vsak točen odgovor bo dobila ekipa nagrado 200 din. Prireditev bo v Dolenji vasi zato, ker Ribnica nima primerne dvorane.

M. G.

Če športniki kadijo

Še pred nekaj leti smo imeli v Jugoslaviji 5 ali 6 tobačnih tovarn, danes pa jih imamo že 15. Vsi proizvajajo v glavnem iste vrste cigarete, začeni s ceneno „Dravo“, pa do „Kenta“ in drugih dragih vrst.

Vse to bi še šlo, če tobak ne bi bil škodljiv in če ga kljub temu ne bi uživalo vedno več mladine. Na fakultetah je kajenje dovoljeno. V srednjih šolah kadi vedno več dijakov, ki se skrivajo pred profesorji. Tudi v osnovnih šolah kajenje ni neznano. Anketa enega izmed naših časopisov pa je pokazala, da vse več mladih ljudi kadi pred starši.

Nihče niti ni več presenečen, če ga v malo bolj zakotni ulici poprosi 10-letni fanatik za cigareto. Seveda v takih primerih stori napako vsak, kdor da otroku cigareto, ki je strup.

Kadimo pa še povsod drugod: na sestankih, športnih tekmah, v vlakih, gostilnah, pisarnah, skratka – povsod. Zelo slab zgled dajejo mladini tudi športniki, ki kade. Še slabše pa je, če kade mlada dekleta – športnice, ki niso dopolnile niti 20 let. Vedno več jih vidimo po treningih in tekmah s cigareto v ustih. Za Ribnico so taki primeri že nekaj vsakdanjega; za goste oziroma gledalce, ki so prišli sem prvič, pa nekaj slabega.

Vse kadi, ob zmagi ali porazu. Športni idoli zahajajo v gostilne, kade in pijejo. To je slab zgled za mladino. Žal je res, da tako vedenje ni prepovedano, kljub temu pa ni lepo.

M. GLAVONJIC

Na govorniškem odru je ob otvoritvi nove tovarne masivnega pohišta spregovoril tudi predsednik izvršnega sveta kočevske občine Alojz Petek in poudaril, da je bil včasih LIK le žaga, danes pa je to organizacija združenega dela, ki združuje več TOZD oziroma tovarn. Spomnil je prisotne, da je po požaru LIK napredoval tako, da so kočevske delovne organizacije združile sredstva za njegovo obnovo in napredek. Poudaril je, da je treba sredstva še naprej združevati, se pravi, jih skupno vlagati tam, kjer so največje možnosti za razvoj in kjer bodo največ donale. Ob tem je opozoril, da je prav les največje bogastvo občine in da bi morali to kot umni gospodarji tudi upoštevati.

J. PRIMC

Kako glasovati?

Po precej burni razpravi v zboru krajevnih skupnosti občinske skupščine Kočevje nista bila sprejeta predloga komisije za volitve in imenovanja ter kadrovske zadeve, naj bi za ravnatelja vzgojnovarstvenega zavoda (VVZ) Kočevje ponovno imenovali Silvo Vesel, za vršilca dolžnosti direktorja osnovne šole Kočevje pa Olgo Mohar. V obeh drugih zborih sta bila predloga komisij sprejeta, zato bo potreben usklajevalni postopek.

Kočevska delegacija je menila, da so za kandidata za ravnatelja VVZ določeni preostri pogoji, saj za to delovno mesto ne more kandidirati noben prosvetni delavec.

Zaplete okoli imenovanja novega direktorja osnovne šole Kočevje pa je kočevska delegacija ostro obsodila. Menila je, da postopki za izbiro kandidatov niso bili preveč čisti in primerni, zaradi česar trpijo pouk in učenci. Ze komisija za volitve je ugotovila tudi, da je bil razpis za direktorja nezakonit. Zaradi vseh teh vzrokov je kočevska delegacija predlagala, naj sedanja ravnateljica Dana Jerše opravi to delo kot vršilec dolžnosti direktorja, dokler ne bo imenovan novi direktor.

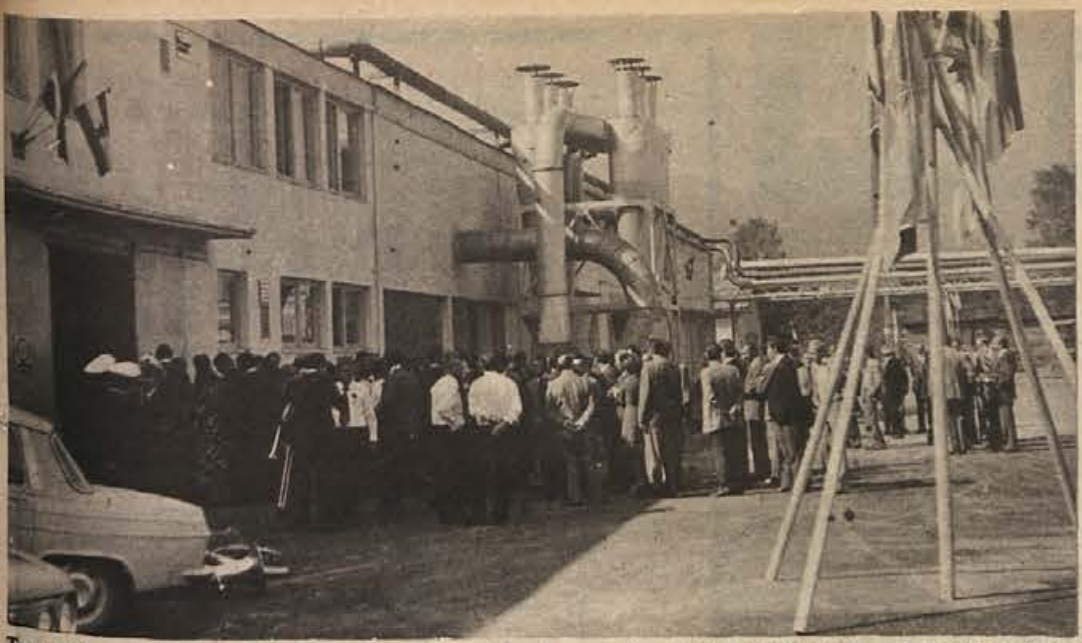
Med razpravo je prišlo do zanimivega zapleta, ko je predstavnik občinske skupščine dejal, da pač 7 delegatov KS Kočevje lahko glasuje proti, pač pa morajo vsi ostali tako, kakor so dobili navodila doma. S tem je bilo posredno rečeno, da morajo pač glasovati za predlog komisije za volitve.

Vendar so predstavniki KS Kočevje pravilno opozorili, da to pomeni ne more biti v redu. Če v zboru ne more prodati predlog delegacije KS Kočevje, ki je največja, potem gotovo ne bo nikoli osvojen predlog kakšne manjše KS, ki ima samo enega delegata. To pa bi hkrati pomenilo, da delegatski sistem in zbori sploh niso potrebni, ker bo pač vedno avtomatično sprejet predlog občinske uprave ali raznih komisij.

Povsem razumljivo pa je tudi, da imenovanje na ti dve dolžnosti zadeva predvsem prebivalce KS Kočevje in še nekaterih okoliških KS, zato mora biti mnenje prizadetih odločilno. Prebivalcem KS Vas-Fara, Osinica itd. je gotovo v načelu vseeno, kdo bo imenovan na ti dve odgovorni dolžnosti, saj njihovi otroci ne obiskujejo niti kočevskega vrta niti osnovne šole.

Zaradi tega so gotovo delegati vseh KS glasovali povsem prav, ko so soglasno podprli predlog KS Kočevje, čeprav jim je bilo namignjeno, naj glasujejo za predlog komisije.

J. PRIMC

Tovarni iveral, tovarni šolskega pohišta in žagi se je v okviru OZD LIK Kočevje za letošnji občinski praznik pridružila še tovarna masivnega pohišta (na sliki). Les je največje bogastvo Kočevske, zato je treba njegovi predelavi posvetiti posebno pozornost v načrtih razvoja občine. (Foto: J. Primc)

Les je naše največje bogastvo

Na njem mora temeljiti razvoj gospodarstva občine – Politika in kultura med delavci

Na kratko smo že poročali o osrednji svečanosti ob letošnjem prazniku občine, tokrat pa naj spregovorimo še o nekaterih drugih zanimivih podrobnostih, ki smo jih morali pri prvem poročanju izpustiti.

Svečana seja občinske skupščine je bila tokrat prvič v eni izmed delovnih organizacij, in sicer v LIK

KOČEVSKO PODZEMLJE

Člani Kočevskega kulturnega kluba so se 8. oktobra pogovarjali o najpomembnejših kulturnih dogodkih v občini, o novi številki Kočevskih razgledov in o obveščanju občanov. Član kočevskega jamarskega društva in ljubitelj naravnih lepot kraškega podzemlja Vasa Belšak je na sestanku prikazal precejšnje število barvnih dia pozitivov, ki jih je posnel ob raziskovanju pravilničnega podzemnega sveta na Kočevskem.

Kočevje. To je dalo svečanosti še poseben poudarek.

Posebna zanimivost je bila, da so bili na proslavi in svečani seji prisotni ražen gostov tudi člani delovnega kolektiva LIK. Kolektiv LIK, ki je ob tej priložnosti slavil 25-letnico samoupravljanja in 30-letnico svobode, je poskrbel za lepo kulturno prireditev in s tem podkrepil znano resnico, da so delovni ljudje potrebni kulturi in kultura njim. V programu so nastopili moški pevski zbor Kočevje, delavska godba, vokalna skupina DOREMI, harmonikarji glasbene šole in oktet LIK. V imenu kolektiva LIK je direktor Jože Košir podelil vodjem nastopajočih kulturnih skupin darila.

Na svečani seji občinske skupščine Kočevje ob letošnjem prazniku so podelili tudi najvišja občinska priznanja, Šeskeve nagrade. Dobilca sta ju pionirski odred osnovne šole Kočevje (na sliki) in Franc Gorec. (Foto: J. Primc)

Drobne iz Kočevja

PRIPREVE ZA PRAZNIK – Urejanje okolice kočevske tiskarne malo poteka. Okoli starih, preurejenih in novih objektov bo položen asfalt. Tako bo dobil tudi ta del mesta lepši videz in mesto prijetnejše okolje. Otvoritev novih proizvodnih in poslovnih prostorov bo v petek, 24. oktobra ob 11.30, za pravo 20-letnico obstoja tiskarne in v počastitev občinskega praznika.

NOVO ORODJE – Telovadno in športno orodje, naročeno pri tovarni ELAN za šolsko telovadnico, že dovažajo. Med orodjem je precej

sodobnih naprav, tako da bo vadba lahko pestrejša. Dosedaj je bilo na razpolago samo klasično telovadno orodje in igre z žogo. Seveda pa je za sodobno orodje potreben tudi ustrezen učni program, da se bo orodje redno in prav uporabljalo.

DESETI TEČAJ – Avto-moto društvo je pred kratkim pričelo že 9. tečaj za pripravo novincev za voznike motornih vozil v tem letu. Obiskuje ga 35 slušateljev. Tudi lepo vreme veliko pripomore k uspešnejšemu učenju. Za deseti tečaj v decembru je prijav že dovolj.

NIČ POLHOV IN GOB – Polharji kljub pričakovanju niso imeli začelnega uspeha, ker je bukev zelo malo obrodila, čeprav je spomladi dobro kazala. Prehitro je odpadel žir, druge hrane pa tudi ni bilo. Tudi gobarjem se ni godilo nič bolje: gobišča niso vzkalila, ker so bile noči prehladne.

VELIKO IZLETOV – Skupinski izleti v naše mesto se nadaljujejo. Večina so to prehodne izletniške skupine, ki nadaljujejo izlet v Rog in na Bazo-20 ali v Belo krajino. Pretekli teden so bili tukaj železarji iz Raven na Koroškem in upokojenci iz Karlovca. Vse take skupine si ogledajo mesto in mestne zanimivosti. Običajno imajo v Kočevju daljši odmor, kar izkoristijo tudi za kosilo. Tudi občani Kočevja hodijo pridno na skupinske izlete v druge kraje. Najbolj so podjetni upokojenci in bivši internanci.

občan vprašuje

medved odgovarja

– Zakaj pozdravljaš priprave, da bi z novo cesto speljali skozi Kidričevo ulico precej več prometa?

– Zato, ker je ta ulica najgostejše naseljena pa naj ima še najgostejši promet, da bo cirkus še večji.

KOČEVSKO NOVICE

št. 42 (1369) – 16. oktobra 1975

Rakitniški most, o katerem smo že pogosto pisali, da propada, zdaj obnavljajo. Kmalu bo spet sposoben za varen promet. (Foto: Jože Primc)

Ribniški zobotrebc

NOV DELOVNI ČAS – Z nastopom jeseni, ko se je dan skrajšal, je velik del trgovin spremenil tudi delovni čas. Ždaj so odprte popoldne od 15.30 do 17.30. Samopostrežba pa še naprej dela po starem, se pravi do 19. ure.

RIBNICA JE GRADBIŠČE – Letos je vsa Ribnica gradbišče. Delajo na vseh koncih zgradbe, asfaltirajo ceste, ulice in druge prostore, razširjajo ceste, urejajo mostove in jezove. Najpomembnejša je gradnja doma JLA, ki je zgrada posebne vrste in po svojem videzu nekaj posebnega celo v republiki. V Vrtnarski ulici se je veliko občanov vselilo v novi blok. Na Prijateljevem trgu grade spet nov blok. Veliko hiš grade zasebniki. Čeprav smo v obdobju stabilizacije, velike inflacije in so cene gradbenemu materialu vedno višje, gradimo razmeroma veliko.

LICITACIJA NAJDENEGA – Pred kratkim je oddelek za notranje zadeve občinske skupščine Ribnica izvedel javno licitacijo najdenih stvari. Napredaj je bilo največ ženskih in moških koles.

ENA TRAFIKA JE PREMALO – V Ribnici imamo dve prodajalni tobaka, dela pa pravzaprav le ena. Že

tri mesece ne dela trafika pri Spominkarstvu, oziroma če dela, potem ima zelo čuden delovni čas. Zjutraj, ko ljudje najbolj kupujejo časopise, je zaprta. Podobno je tudi popoldne. Razmeroma pogosto je na vratih listek „Službeno odsotna“, „Na bolniški“. To je verjetno tudi vzrok za nereden delovni čas. Vso pohvalo pa zasluži trafika oziroma prodajalna „Tobak“ pri hotelu, ki nima takih „zastojev“.

M. G.

občan vprašuje

medved odgovarja

– Kako lepo bi bilo, ko bi v našem parku in Prijateljevem trgu vsaka družina posadila eno drevo in ga negovala!

– Bolj nam uspeva, da vsak otrok uniči vsaj eno drevo...

REŠETO

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 16. oktobra - Hedvika Petek, 17. oktobra - Ignac Sobota, 18. oktobra - Luka Nedelja, 19. oktobra - Etbin Ponedeljek, 20. oktobra - Irena Torek, 21. oktobra - Uršula Sreda, 22. oktobra - Zorislav Cetrtek, 23. oktobra - Severin

LUNINE MENE

20. oktobra ob 6.05 uri - ščip

KINIO

BREŠTANICA: 18. in 19. 10. ameriški barvni film Avto smrti.
BREŽICE: 17. in 18. 10. hongkongski film Karate v službi interpol. 19. in 20. 10. ameriški barvni film Sampion Rodea. 21. in 22. 10. ameriški barvni film Tom Sawyer.
CRNOMELJ: 17. 10. jugoslovanski barvni film Otpisani. 19. 10. ameriški barvni film Zadnje pribežališče. 22. 10. italijanski barvni film Karambol.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

SPREJMEM vajuca ali fanta za priučitev v kolarski stroki. Janez Medic, Irča vas 7, Novo mesto.

SPREJMEMO deklo za delo v gostilni (kuhinja ali strežba). Nudimo tudi hrano in stanovanje. Javite se na naslov: Gostilna Fortuna, Ljubljana, Vodovodna 26.

TAKOJ zaposlim kmečki deklo za delo v slaščiarski delavnici. Plača po dogovoru, hrana in stanovanje v hiši. Slaščiarnišvo Hraštra, Poljanska 26, Ljubljana.

LIKARICA dobi takoj zaposlitev v kemični čistilnici Anton OBRČ, Novo mesto.

ŠIVILJO - KROJAČICO, po možnosti z nekaj prakse, sprejemem. Začetni OD 2.600,00 din. Krojstvo Mazovec, V Brezov log 14, Novo mesto.

SPREJMEM moškega, starega okoli 40 let, za pomoč na kmetiji. Lahko je tudi starejši. Nudim vso oskrbo, po potrebi preskrbim tudi službo: Jerman, Snebrška 42, Ljubljana - Polje.

SLUŽBO IŠČE

NATAKARICA išče zaposlitev v Ljubljani ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista (2473/75).

SPREJMEM v varstvo otroka, starega nad 20 mesecev. Marica Keber, Kristanova 8, Novo mesto.

STANOVANJA

V NOvem MESTU ali bližnji okolici iščem konec novembra dvosobno stanovanje (po možnosti centralno gretje), opremljeno ali neopremljeno. Ponudbe na naslov: Andreja Pirč, Trnje 17, 68250 Brežice.

ODDAM dve neopremljeni sobi s centralnim gretjem. Plačilo za leto dni vnaprej. Naslov v upravi lista (2492/75).

ODDAM opremljeno sobo, kasneje odprmo tudi prodam. Gavranović, Ragoška 12, Novo mesto.

Motorna vozila

PRODAM ali zamenjam 125 PZ, letnik 1975, za kombi. Moharem Subašić, Ragoška 10 A, stanovanje 15, Novo mesto.

UGODNO prodam zelo dobro ohranjen pony expres in žepni računalnik z osmimi računskimi operacijami in spominom. Mestne njeve 19, Novo mesto.

UGODNO prodam Wartburg, letnik 1968, v dobrem stanju. Anton Lovšin, Križevska vas 25, 68330 Metlika.

PRODAM dobro ohranjen traktor Ferguson 54 KM, enobrzdni obračalni plug in nakladalno napravo Carlo Pesci EC 4. Grubar, Dol. Vrhpolje 1, Sentjernej.

PRODAM ZASTAVO 750, letnik 1969, Franci Senica, Meniška vas 27, Dol. Toplice.

UGODNO prodam AMI 8, letnik 1973, Rudi Iskra, Cesta 4. julija 50, Krško, telefon (068)71-654.

PRODAM avto 750 deluxe, letnik 1971, prevoženih 49.000 km. Peterca, Majde Silc 4, Novo mesto (ogled popoldne).

PRODAM VW 1200, dobro ohranjen, po ugodni ceni. Ogled popoldne. Vidic, Dobravica 22, Sentjernej.

KOSTANJEVICA: 19. 10. angleški barvni film Sakal.
KRŠKO: 18. in 19. 10. ameriški film Tarzanova grobna tišina. 22. 10. francoski film Prepovedane strasti.

METLIKA: Od 16. do 19. 10. francoski barvni film Urar iz Senpola. Od 17. do 19. 10. ameriški barvni film Tat, ki je prišel na večerjo. Od 17. do 19. 10. španski barvni film Izgubljena ženska. Od 22. do 23. 10. francoski barvni film Detektivi ljubijo streljanje.

MIRNA: 18. in 19. 10. film Poni ekspres. 21. in 22. 10. film Mačke iz visoke družbe.

NOVO MESTO, KINO KRKA: Od 17. do 19. 10. ameriški barvni film Metulj. 19. 10. ameriška risanka Mačke iz visoke družbe - matineja. 20. 10. ameriški barvni film Preplah v parku mamil. Od 21. do 23. 10. domači barvni film Deček in violina.

RIBNICA: 18. in 19. 10. ameriški barvni film Quo vadis.
SEVNICA: 18. in 19. 10. ameriški film Cromwell. 22. 10. ameriški film Avtomobil smrti.

TREBNJE: 18. in 19. 10. italijanski barvni erotični film Dekameron. 22. 10. španski barvni kavbojski film Zlato in trupla.

PRODAM novo hišo s sadovnjakom v Drožanju. Vodovod in elektrika v hiši. (4 kilometre od Sevnice.) Ogled pri Alojzu Hanačku, Drožanje 14, ob delavnih popoldne, ob sobotah in nedeljah ves dan.

KUPIM

LETO ALI dve staro 101 kupim. Naslov v upravi lista (2482/75).

KUPIM hišo v Novem mestu ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista (2501/75).

RAZNO

ZE PRED NEKAJ dnevi sem izgubil denarnico z vsemi dokumenti in 1.500,00 din. Poštenega najditelja prosim, da mi proti nagradi vrne na naslov: Janez Može, Gabrje 87, Brusnice.

KMETOVALCI! Sprejemam naročila za siluspuhalnike na 6 nožev, kakor tudi vse vrste puhalnikov in transporterjev (tekoči trak). Novost je tudi v tem, da lahko svoj stari udarni puhalnik spremenite v siluspuhalnik na 6 nožev. Cene so občutno konkurenčne. Naročila sprejema Klearstvo Štuhec, Vojasniška ulica 23 (ob gl. tržnici), Maribor.

POROČNI PRSTANI! - Zelite trajen in lep spomin? Poročne in okrasne prstane ter druge zlate izdelke dobite pri Otmarju Zidariču, zlatarju v Gosposki 5, Ljubljana (poleg univerze). - Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

STAREJŠI ŽENSKI nudimo domsko oskrbo za pomoč v gospodinjstvu. Ribič, 61356 Dobrova

št. 130 pri Ljubljani. Telefon (061)75-585.

UPOKOJENEC z nekaj zemlje, na lepem kraju ob glavni cesti, išče dobro gospodinjko. Naslov v upravi lista (2507/75).

CESTNIKE

LJUBI in skrbni mami FRANCISKI SREBRNIAK iz Roj pri Sentjerneju za 90. rojstni dan vse najboljše ter mnogo let želijo vsi njeni najbližji.

PREKLIC

JOZE ZORC, Zagorica 2, 68213 Vel. Gaber, prepovedujem vsako vožnjo po mojih parcelah. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

FRANC ŽVAGEN, Bruna vas št. 6, Mokronog, prepovedujem hojo in vožnjo po mojih parcelah. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

PODPISANA prepovedujem hojo čez moj travnik in pašo kokuši v Sp. Lenartu pod železnico. Če kdo tega ne bo upošteval, bom sodnijsko postopala. Frančiška Kastelic, G. Lenart 13, 68250 Brežice.

ZAHVALA

ISKRENO se zahvaljujem Jožetu Gregoriču, Dušanu Puglju ter mojemu bratu, ki so me rešili iz vode ter mi v zadnjih trenutkih vrnili življenje. Hvaležna SLAVKA CMAK, Tržič 3, Struge.

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame

JOŽEFE KIRN

roj. Goltez iz Dol. Prekope 18

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so od tukaj in iz zamejstva prišli, da so jo spremili na zadnji poti in ji poklonili vence in cvetje.

Posebej se zahvaljujemo dr. Frlanu iz Kostanjevice za njegovo dolgoletno zdravniško nego, g. župniku iz Kostanjevice za opravljeni pogrebni obred, gasilcem za njihovo spremstvo, Francu Drmažu za posviloilne besede, pevcem in vsem sosedom, ki so nam bili v pomoč v teh za nas tako težkih dneh.

Zalujoči: sin Pepi z ženo Mimico

ZAHVALA

Ob boleči, nenadomestljivi in tragični izgubi našega dragega moža, sina, očeta, brata in strica

ANTONA STOJNIČA

iz Grabrovca pri Metliki

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki so nam v težkih dneh stali ob strani. Posebna zahvala tov. Martinu Dragovanu in Stanku Nemaniču za posviloilne besede, vsem sodelavcem, tovarni IMV Novo mesto, gasilskemu društvu Grabrovec, godbi na pihala iz Metlike, traktoristom iz Grabrovca, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, ter župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala za podarjene vence in cvetje.

Zalujoči: žena Neža, oče Jože, sin Tone z družino, hčerka Marija z družino, hčerki Nada in Silva, brata Jože in Franc z družinama ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi in boleči izgubi našega ljubega moža, očeta, starega očeta, brata, strica in svaka

JOŽETA BARTOLJA

iz Irče vasi pri Novem mestu

se iz srca zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovo zadnjo pot. Posebno se zahvaljujemo kolektivom Avtopromet Gorica, OS Grm, gimnaziji Novo mesto, tovarni zdravl Krka in podjetju Petrol. Iskrena hvala zdravniškemu osebju bolnice Novo mesto, župniku za opravljeni obred, pevcem, godbi ter društvu upokojencev. Vsem še enkrat najlepša hvala!

Zalujoči: žena Barbara, sinovi Jože, Tone in Janez, hčerki Cvetka in Elka z družinama ter drugo sorodstvo
Irča vas, 10. oktobra 1975

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, tateka in brata

EDIJA POHLETA

iz Brestanice

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili mnogo cvetja, nam pa izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujemo sosedom in gasilcem za posviloilne besede, Brestaniškemu pevskemu zboru, duhovnikoma in vsem prijateljem, znancem in sorodnikom. Zahvaljujemo se tudi dr. Podkonjakovi in dr. Malovašiču za pomoč v težkih trenutkih. Še enkrat vsem iskrena hvala.

Zalujoči: žena, hči Majda, sin Edi z družinama in sestra Anica
Brestanica, Dunaj, 7. oktobra 1975

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta, starega očeta, sina in brata

FRANCA HOČEVARJA

iz Krmelja

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, izrazili sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnika spremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala sosedom, kolektivni, govorniku za posviloilne besede in župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: hčerki Vida in Milena, mama, zet Rudi, vnukinja Petra in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega očeta in starega očeta

ANTONA JAKŠE

borca NOB s Krasinca

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so mu pomagali v življenju in mu lajšali zadnje dneve. Posebej dolgujemo zahvalo osebjem internega in nevro-psihatričnega oddelka bolnice v Novem mestu, sosedom Mikolašem, Županovim in drugim, Zvezi združenih borcev in PGD Krasinca za vence, župniku za opravljeni obred ter Tonetu Pezdircu za posviloilne besede ob grobu. Priznana hvala vsem, ki so nam izrekli sožalje in pokojnika spremili na zadnji poti.

Otroci z družinami

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubljene mame, babice, prababice, tašče in tete

MARIJE LUZAR

iz Sel pri Ratežu

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom za podarjene vence in vence ter tolažbo med težko in dolgo boleznijo. Najlepša zahvala dekanu, patru Vrtačiču za pogrebni obred in domačemu župniku za ganljivi govor in sodelovanje. Še enkrat hvala vsem, ki ste jo spremili na zadnji poti in nam izrekli sožalje.

Zalujoči: hčerka Vida z možem, vnuki, Mimi z Venčkom, Johan z družino ter drugo sorodstvo

V SPOMIN

JANEZU IVANETIČU

Že devet let je minilo, odkar si naju zapustil, dragi Janez. Vedno sem s teboj. Žena

Stranska vas, 9. oktobra 1975

POSEST

PRODAM hišo v Črnomlju. Hiša se nahaja pri železniški postaji v Črnomlju. Cena po ogledu hiše. Oglasi se na naslov: Janko Žokvič, Brlog 44, 47282 Kamanje.

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00 in 24.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

PETEK, 17. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo. 9.30 Jugoslovanska narodna glasba. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 14.00 Nedeljsko popoldne; vmes ob 17.50 Radijska igra. 19.40 Glasbene razglednice. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Skupni program JRT. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 V lučeh semaforjev.

SOBOTA, 18. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tehnik. 9.35 Glasba vam pripoveduje. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.05 Sedem dni na radiju. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Franc Forstnerič: Vplivi silaže na kakovost mleka. 15.30 Priporočajo vam... 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.45 „Vrtljak“. 16.45 S knjižnega trga. 17.20 Gremo v kino. 18.20 Sobotni glasbeni omnibus. 19.40 Minute z ljubljanskim jazz ansamblom. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Radijski radar. 21.15 Za prijetno razvedrilo. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

RADIO SEVNICA

NEDELJA, 19. OKTOBRA: 10.30 Reklame, oglasi in obvestila - 10.55 Knjiga za otroke, - okno k drugim narodom - 11.05 O požarni varnosti - 11.15 Po domače - 11.35 Naš razgovor (priprave na občinski praznik) - 12.00 Za vsakogar nekaj - 12.30 Poročila - 12.50 Čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 Zaključek programa.

SREDA, 22. OKTOBRA: 16.00 Poročila - 16.10 Reklame, oglasi in obvestila - 16.30 Poklic naš vsakdanji (zdravstveni delavci) - 16.55 Iz diskoteke naših poslušalcev - 17.20 Vi o nas - 17.25 Po domače - 17.40 Predstavljamo vam... - 18.00 Zaključek programa.

SOBOTA, 25. OKTOBRA: 16.00 SOBOTNI VRTILJAK (napoved in pop glasba) - 16.15 Pet minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 Poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 Mini anketa - 17.00 Zaključek SV in napoved za nedeljo

NEDELJA, 19. OKTOBRA: 8.07 Radijska igra za otroke: Moj črni vnuček. 8.53 Skladbe za mladino. 9.05 Se pomnite, tovariši... 10.05 Koncert iz naših krajev. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 14.00 Nedeljsko popoldne; vmes ob 17.50 Radijska igra. 19.40 Glasbene razglednice. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Skupni program JRT. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 V lučeh semaforjev.

PONEDELJEK, 20. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.20 Pet minut za novo pesmico in pozdravi za mlade risarje. 9.40 Mali vokalni ansambli in solisti. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.05 Nekaj za ljubitelje ansambelske in solistične glasbe. 12.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 17.20 Koncert po željah poslušalcev. 18.05 Naši znanstveniki pred mikrofonom. 19.40 Minute z ansamblom Jožeta Krepčeta. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Če bi glasbo zaigral 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Za ljubitelje jazz-a.

TOREK, 21. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo. 9.30 Iz glasbenih šol. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.05 Promenadni koncert. 12.10 Popevke brez besed. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Jože Korošec: Priprava travinja in koevinskih strnišč na prezimitev. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 Skladbe za mladino. 14.40 Na poti s kitaro. 15.45 „Vrtljak“. 16.45 Narava in človek. 18.05 V terek nasvidenje! 18.35 Lahke note. 19.40 Minute z ansamblom Bojana Adamiča. 19.50 Lahko noč, otroci!

20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 20.30 Radijska igra: Transistor. 21.30 Zvočne kaskade. 22.20 Božičeva koncertantna glasba za pihalni in trobilni. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 22. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Za mlade radovedneže. 9.25 Zapojmo pesem. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.05 Urednikov dnevnik. 12.10 Opoldanski koncert lahke glasbe. 12.30 Kmetijski nasveti. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Loto-vrtljak“. 18.05 Po poteh odločanja. 18.35 Instrumenti v ritmu. 19.40 Minute z ansamblom Jožeta Privška. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Koncert iz našega studia. 22.20 S festivalov jazz-a. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK - 16. oktobra: 16.00-16.35 - Napoved programa. Povejmo na glas, Poročila, Nove plošče RTB - 16.35-16.45 - AKTUALNOSTI - TEDNA - 16.45-17.00 - Obvestila in reklame - 17.00-18.00 - Glasbena oddaja IZBRALI SJE SAMI

SOBOTA - 18. oktobra: 16.00-16.20 - Za gram humorja in glasbe - 16.20-16.40 - Jugoten vam predstavlja - 16.40-17.00 - Radijska univerza - Popustljivost pri vzgojnem ravnanju - 17.00-17.30 KRONIKA - Obvestila in reklame - Pravljica za naše najmlajše - Posnetek iz naše glasbene šole - 17.30-18.00 - Domače zabavne na valu 192 m

NEDELJA - 19. oktobra: 10.30-12.00 - Napoved programa - UVODNIK radia Brežice - Z novimi programi pred delovne ljudi - DOMAČE ZANIMIVOSTI - Za naše kmetovalce - Nedeljski magnetofonski zapis: V Bušči vasi so toplice - Obvestila in reklame - Spored naših kinematografov - 12.00-15.00 - OBCANI CESTITAJO IN POZDRAVLJAJO

TOREK - 21. oktobra: 16.00-16.30 - Napoved programa, Iz produkcije RTV Ljubljana - POROČILA, Iz naše matične knjižnice - 16.30-17.00 - Kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista, Športni pregled, Obvestila in reklame - 17.00-18.00 - MLADI ZA MLADE

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Od 2. do 8. oktobra so v novomeški porodnišnici rodile:

Cvetka Tomšič z Gornjih Kamenc - Miro, Cvetka Pintarič iz Doblič - Melito, Milena Premru z Gruče - Matjaža, Marjeta Franko iz Sela - Jožico, Ana Janc iz Smečič - Dušana, Marija Ljubi iz Cegelnice - Mirka, Marija Cenar iz Brestanice - Natašo, Irena Gazvoda iz Crmošnjic - Gregorja, Martina Hribar iz Druzišinske vasi - Branka, Ljuba Topič iz Radovanje - Ljubiša, Antonija Zupančič iz Rumanje vasi - Damjano, Majda Matko iz Črnolnja - Matjaža, Milica Radovan iz Gradca - Mojca, Pavla Knez iz Koludarjev - Rajka, Cvetka Banič iz Mihovega - Vido, Vida Mešček iz Armeškega - deklico, Marija Križman iz Trebnjega - dečka, Marija Skufca iz Obrha - dečka, Mihaela Stepec iz Sela - deklico, Dragica Skoporc iz Ravinje - deklico, Milka Pangrc iz Velike Loke - dečka, Terezija Turk iz Igljenika - dečka, Anica Požun iz Dolnjega Kronovega - dečka, Ljudmila Božičnik iz Brestanice - deklico, Ludvika Winani iz Krškega - deklico, Milka Erak iz Brezovice - dečka in Betka Kastelic iz Zdinje vasi - dečka.

Hvala za vašo kri, ki rešuje življenja!

Pretekli teden so darovali kri na novomeškem transfuzijskem oddelku: Jože Cekuta, Milena Florjančič, Ivanka Šmalc, Jožica Kranjc, Štefka Kulovec, Alojz Urbič, Franc Franko, Marija Kastelic, Peter Bukovec, Cveta Pureber, Avgušlina Stipič, Stane Gazvoda, Alojz Kegljevič in Milena Planin, člani Novoteksa, Novo mesto; Martin Černe, Janez Redek, Darinka Uhan, Vinko Osolnik, Ana Zupančič in Milan Tršinar, člani Krke, tovarne zdravil, Novo mesto; Jože Rauh, član Novomontaže, Novo mesto; Branka Pajič, Zdenka Bhatnik, člani Laboda, Novo mesto; Jože Hočevar, Branka Pavček, Jože Novak, Anton Dular, Stanislav Saje, Jožefa Čerňič, člani Novolesa, Straža; Vid Golob, član Ele, Novo mesto; Rudolf Habe, član V P Crnomelj; Antonija Mlakar, Drago Andrejčič, Cvetka Andrejčič, Damjan Kos, Herman Binkovski, Ivan Mlakar, Ivan Hrovatič, Stane Gazvoda, Jože Janc, Antonija Obrč in Ivan Luzar, člani IMV Novo mesto; Franc Les, član Hmeljnika, Novo mesto; Jože Kožuh, član Vodovoda, Novo mesto; Alojz Malnar, član Pionirja, Novo mesto; Janez Zeleznik, Anton Kastelic, Anton Zupanc, Bogdan Kastelic, Jolanda Stravs, Melanija Šmalc, Leopold Jevšek, Slavko Seničar, Matjaž Jakopin, Marjan Grauf, Nikola Čosič, Boža Zajc, Zdenko Bučinel, Danijel Gačnik, Nada Udovč, Jože Halas, Igor Vesel, Slavka Povše, Jožica Goršin, Jožica Sukovič, Marija Simončič, dijaki novomeške gimnazije;

Labod

F.S. FINŽGAR

15

PREROKOVANA

Saj ste potrebni - vsaj toliko kot drugi. No, in če je bil Matic pri vas zavoljo tega, to pač ni nič hudega in jaz tudi nič hudega ne mislim. Saj vaju oba poznam. Ali ljudje takoj govore.

„Kdo govori?“ je vstala in stopila bliže župnika. „Povejte ga! Sem kaj naj stopi in naj pove, kar ve, lažnik!“

„Ne razburjajte se, Franca. Jaz vem, da je vsako govorenje natolcevanje - zato pa, da govorenja ne bo, naj ne bo vzroka.“

„O, sama nevoščljivost! Saj vem. Še vselej so nam privoščili, kadar nas je kaj zadelo, in sedaj materi s šestoro otroki ne privoščijo, da bi ji kdo pomagal. Je že dobro. Če se pretргam, bom vse sam!“

Franca je potegnila ruto iz žepa in se brisala. „Saj mi ne morete. Kaj pa, ko bi sprejeli kakega begunca? V hribe jih nismo dali. Vidite, eden je vzemite, je kar dober za kmetiško delo. Jaz prevzamem koga drugega - in vsi jeziki bodo zavezani. Za največjo silo pa kaj najamete.“

„Precej ga sprejemem,“ je Franca brez premisleka pritrdila.

Za četrte ure je že šla Franca navkreber domov. Za njo je stopal begunc, šestnajstletni Poljak Roman, in nessel v roki sveženj obleke, ki jo je dobil v župnišču. Franca ga je ogovarjala. Kaj malega sta se razumela, vendar pa sta kmalu oba obmolknila. Franci je začelo postajati žal, da je sprejela tako naglo tujega človeka v hišo in še takega, ki ga ne ume. Preudarila je še enkrat obrekovanje ljudi in se ga zbala, a se takoj spet razjela: „Le kaj jim je mar!“ Lotevala se je je trma. „Nalašč bom kljubovala ljudem. Le čakajte!“

Vrhu hriba je srečala Lojzo. „Hlapca imam,“ ji je pokazala na begunca. „To je prav, da si ga vzela, revčka.“

Lojza bi bila rada obstala in se kaj pogovorila, ali Franca je šla naglo naprej svojo pot in mislila svoje misli.

Ko so ta večer pri Maticu večerjali, je Lojza povedala bratu: „Jančarica ima hlapca begunca.“ Franca se je vznemirila in vprašal: „Kakšnega hlapca?“

„Je močan, kar veliko ji bo odvrnil pri hiši.“ Franca je zajel še dvakrat iz sklode, nato se mu je ustavilo, žlico je povesil in položil na mizo.

Jera ga je skrivaj pogledala, videla v njegovih očeh strah in žalost ter bila vesela.

VII

V nedeljo pred malim šmarnom je šel Franca od rane maše in nekaj korakov za njim je šla Jančarica s teto Nežo, sestro Jančaričinega očeta, vdovo na užitek. Franca je bila vesela, da je tetu hodila počasi in da se je razdalja med njo in Francetom večala. Franca se ni ozrl, ali je vendar natančno vedel, da gre Franca za njim. Raztegnil je korake in se podvival, da je visel ves naprej ob hoji.

Ko sta prišli s teto do pošte, se je Franca nedomoma poslovila od tete.

„Moram iti vprašat, če je kaj pisma od Blaža,“ je rekla teti in krenila na levo in bila silno vesela,

da se je domislila tega. Zakaj vedela je, da bi pravzaprav silno rada povedala Francetu, ki je trdovratno držal svoj sklep in se ogibal njene hiše, kaj ji je očital župnik. Ali vendar se je bala, da bi se potoma ne sešla z njim.

Pred pošto je bila gruča žensk. Vse so izpraševale:

„Ali je vaš kaj pisal?“

„Oh, nič“ je vzdihnila vsaka.

Ko se jim je pridružila Franca, je niso niti opazile, ker so bile vse zaverovane v staro potovko Pikono, ki je šepetaje pripovedovala:

„Čakate pisem? Kako bi kdo pisal, ko jih ni več?“

„Pikona!“ so vzdihnille vse hkrati.

Potovka je začela tiše:

„Ni jih! Molite za njihove duše. Ves sedemnajsti polk je zletel v zrak, ko je zašel na mine.“

„Lazeš, Pikona,“ je ugovarjala Jernejeva, sicer tako tiha žena. „Nič nismo brali.“

„Hm, brali! Kako si preprosta! Take stvari se še govoriti ne smejo, kaj šele pisati.“

„In vendar govoriš,“ je pomagala Jančarica Jernejevi.

Pikona je pogledala prekasto čez gručo.

„M, hribovka! Žene, ali sem kaj povedala? Nič, kajne, da nič. Visoki gospodje v Ljubljani tako govore, jaz pa nič ne govorim, z bogom!“

Pikona se je izmotala iz gruče in odšla. Žene so se razdelile v manjše zборе in tožile:

„O, ve, Pikona ve. In res bo. Zakaj nihče ne piše? Ob vse naše smo.“

Jančarica ni več vzdržala pri ženah. Krenila je proti poštnim vratom in še slišala za sabo opazko:

„Naj le gre; misli, da kaj dobi.“

Jančarici je šumelo po glavi Pikonino pripovedovanje. Ves polk! O, Blaž, zakaj se nisva še enkrat poslovila! Ko jo je poštarica zagledala, ji je samo z roko odmahnila, preden je Franca kaj vprašala. Jančarica je zamajala z glavo, poštarica je skomizgnila z rameni in jezno udarjala s pečatom na došla pisma.

Franca je tiho odšla.

Zunaj jo je ogovorila ženska izmed gruče:

„Franca, ali imaš podporo?“

„Nimam je, ne,“ je rekla in se ni nič ustavila.

„Glejte,“ je hitela ženska. „Ta je tudi nima in je desetkrat bolj potrebna kot Zaplotnica in sto drugih. Take ženske, ki v hranilnici nosijo in imajo vino v kletih, odkar je vojska, dobe, me pa ne. Prav je, da je vojska, ko ni nobene pravice več na svetu.“ Ženska je pričela jezno mahati z rokami. Pri tej pričici se jih je nekaj odtrgalo od gruče in so šle.

„Viš jih, ker imajo slabo vest zavoljo podpore, zato grede,“ je razlagala kričava ženska in kazala za odhajajočimi.

Franca je sliha potrta in žalostna proti domu. „Ves polk,“ ji je donel po ušesih sikavi glas potovke. Videla je njene krmežljave oči, v katerih ni bilo ne usmiljenja in ne žalosti. „Kako je pripovedovala grozno novico ta grda ženska! Samica, brezsrčna skupulja!“ Niti doma na hribu ni Jančarici odleglo. Vso noč je prebedela. Poslušala je hropenje težkih vlakov, zategnjene živžige lokomotiv. drugače so doneli kot sicer. Kakor stok tisočero v bolečinah umirajočih je bilo ggranje vlakov, živžig kakor obupni klici na pomoč.

Jančarica ni doma nikomur povedala, kar je slišala pred pošto. Kljub temu je pa vendar došlo to poročilo in celo teta Urša je zvedela in je od strahu mendlala in stokala po hiši. Zvedela je Jera in se prestrašila, a ne zavoljo smrti stoterih. Kot iskra jo je prešinilo: „Jančarica je prsta!“ Zvedel je Franca. Čudil se je za grozo, ko so se čudili drugi. Na dnu srca je pa občutil kakor veselje. Sam si ni bil na jasnem, ali je vesel, da se mu je utrla pot do Jančarice, ali tega, da učaka ure, ko ga Jančarica sama nagovori. Zvedela je Lojza in sklenila: Če nam Bog ne pomore, nam ne bo nihče. Še tisti večer je šla od hiše do hiše in zvaljala ljudi k molitvi pred križem nad vasjo. In vsi so prišli in klečali pod milim nebom in gledali lučko, ki jo je obesila Lojza pred križ.

- 18:15 Eskimsko poletje (Lj) - 19:10 Barvna risanka (Lj) - 19:20 Cikcak (Lj) - 19:30 TV dnevnik (Lj) - 19:50 Tedenski gospodarski komentar (Lj) - 19:55 3-2-1 (Lj) - 20:05 M. Kerstner: Gruntovčani - barvna nadaljevalna TV Zagreb (Lj) - 21:05 Islandija ni Koromandija - II. del barvne oddaje (Lj) - 21:35 Odbojka Madžarska: Jugoslavija - prenos (Sk) - Sportni pregled (Bg) - Poročila (Lj).

PONEDELJEK, 20. OKTOBER: 8.10 TV v šoli (Zg) - 10.00 TV v šoli (do 11.05) (Bg) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 16.00) (Zg) - 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bg) - 17.15 Millner: Medvedek PU - serijska oddaja (Lj) - 17.35 M. Voglar: Vrtec na obisku (Lj) - 17.50 Obzornik (Lj) - 18.05 Od zore do mraka (Lj) - 18.35 Mozaik (Lj) - 18.40 Študij na univerzi Jezikoslovje (Lj) - 19.00 Odločamo (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.05 H. Ibsen: Nora - drama TV Beograd (Lj) - 21.30 Kulturne diagonale (Lj) - 22.00 Mozaik kratkega filma. Orfel, žebliji - risana filma s festivala 1972 (Lj) 22.15 TV dnevnik (Lj).

TOREK, 21. OKTOBER: 8.10 TV v šoli (Zg) - 10.00 TV v šoli (Bg) - 11.00 Velika šolska ura (Bg) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 16.00 TV v šoli - ponovitev (do 16.30) (Sa) - 17.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bg) - 17.30 Kit - barvni film (Lj) - 17.40 R. Crotet: Kit - barvna oddaja (Lj) - 17.50 E. Peroci: Pepelka na obisku - barvna oddaja (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Biseri morja - barvna serija (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Ne prezrite: Otok pri Dobravi - Gutenwrth (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Ljubljana je moje mesto, zdaj (Pogovor o problemih delavcev iz drugih republik in pokrajin) (Lj) - 21.05 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 21.10 L. N. Tolstoj: Ana Karenina - TV nadaljevalna (Lj) - 22.00 TV dnevnik (Lj)

SREDA, 22. OKTOBER: 8.10 TV v šoli (Zg) - 10.00 TV v šoli (do 10.35) (Bg) - 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bg) - 17.20 V hotelu - barvna serija Kloun Ferdinand (Lj) - 17.50 Obzornik (Lj) - 18.05 Mladi za mlade - Oj, ti mlado staro mestoce - barvna oddaja (Lj) - 18.40 Vzgoja za samoupravljanje (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Film tedna: Cesta (Lj) - 21.05 Gorenje novosti - propagandna oddaja (Lj) - 21.55 Miniature: Brata Janez in Jurij Šubič (Lj) - 22.10 TV dnevnik (Lj) - 22.25 Evropsko prvenstvo v odbojki (Bg).

Vsak mora skoz ogenj

Ivan Leskovec živi z eno nogo v Sloveniji, z drugo na Hrvaškem. Doma je v Obrežu na slovenski strani, v službo hodi čez mejo v Bregano. Prijateljstvo si ne izbira po jeziku, ki ga kdo govori. Zarj in za njegove sovaščane ni meja nobena pregrada, ampak samo vez med dobrimi sosedji. Prav zato si je že od nekdanj prizadeval za utrjevanje prijateljstva na obeh straneh.

Domačini ga cenijo predvsem kot sposobnega in prizadevnega gasilca, ki si je z dolgoletnim delom v organizaciji pridobil ugled v očeh slovenskih in hrvaških gasilcev. Kot organizatorja dolgoletnega sodelovanja med slovenskimi in hrvaškimi društvi ob meji ga je letos odlikovala gasilska zveza Hrvaške.

„Ko enkrat stopiš v gasilske vrste, ne moreš več ven,“ o tem je naš portretiranec trdno prepričan. Gasilec se je pridružil kot stiri- najstletni deček, leto dni pozneje pa je doživel ognjeni krst pri gašenju gozdnega požara.

Za izobraževanje in praktično usposabljanje poslej ni zamudil nobene priložnosti. Začel je s strojniškim tečajem. Po razdejanj makadamski cesti se je leta 1950 dvakrat na teden vozil na predavanja 28 km daleč v Krško. Potem je kmalu odšel v podčastniški tečaj v Medvođe. Z lahkoto je obvladoval praktične veščine in teoretično znanje, zato je hitro napredoval v častnika, 1967 pa v višjega gasilskega častnika.

V domačem društvu je postajal vedno vse bolj prešljiv. Petnajst let je bil njegov poveljnik, v občinski gasilski zvezi v Bre-

žicah pa dela dvajset let, od njene ustanovitve dalje. Začel je kot blagajnik, nadaljeval kot poveljnik in zdaj je že tretje leto predsednik.

Tovariš Leskovec ceni gasilsko organizacijo predvsem zaradi njenega odnosa do humanosti, odgovornosti in solidarnosti, zato tudi oba svoja sinova vzgaja v njenem duhu, ki daje dejanjem prednost pred besedami. Fantica že stopata po njegovih stopnjah, podobno, kot je on sam kot bosopet deček sledil stopinjam svojega očeta, ustanovitelja gasilskega društva v Obrežu.

„Gasilsko društvo je bilo pri nas dolga leta edina organizacija, ki je trdno povezovala vaščane,“ pojasnjuje njen sedanji poveljnik. „Skrbela je tudi za družabno življenje in tako združevala prijatelje s koristnimi. Ljudje so z nami vred ponosni na polstoletni obstoj društva, ki ga bomo slavili prihodnje leto. Gasilci smo vedno dobili kak dinar. Časi niso bili nikoli tako slabi, da bi ostali praznih rok. Ljudje so nam naklonjeni in nam zaupajo,“ je dejal Leskovec, mož, ki je sel skozi trdo in naporno šolo gasilstva, kakršne ne prenese vsakdo. Po njegovem mnenju so gasilci večkrat po krivici deležni očitkov, ko pridejo za prizadete prepuzno na požarišče. Ogenj je navadno hitro pogasjen. Tedaj se ljudje razidejo, gasilci pa ostanejo. Zanje se začneja najnapornejši del noči oziroma dneva, razmetavanje pogorišča, dokler ne ugasne poslednja žerjavica. Tega napora ljudje ne vidijo in ne cenijo, čeravno to dolgoletno delo premočene, včasih tudi premražene gasilce popolnoma izčrpa.

JOŽICA TEPPEY

Arheološko sondiranje v Lukenjski jami. V ospredju prof. dr. F. Osole in sodelavec — jamar iz Straže. (Foto: D. B.)

Ris zahaja ponoči med planince

Na obisk pride običajno pred polnočjo — Bo doživel usodo medvedka Bruna?

Mladega risa opažajo kočevski planinci in drugi obiskovalci planinske kočee za Mestnim vrhom. Prihaja prav do kočee ali celo vanjo, vendar bolj prikrito in v poznih urah. Znanj kočevski planinec Peter Vovk pravi, da prihaja mladi ris, ki so mu planinci dali ime „Tačka“, iz skal Mestnega vrha samo ponoči po 20. uri. Zanj so zvedeli med zadnjim večeršnjim obiskom kočee. Začelo se je tako, da je neki Petrov prijatelj zjutraj pograbil čevlje, ki jih je pustil zvečer v predverju

Kros privabil 6000 občanov

V petek popoldan je novomeška občinska zveza za telesno kulturo zaključila veliko akcijo, ki so se je udeležile vse šole, nekatere delovne organizacije, pripadniki JLA in občani. Na zaključni prireditvi jesenskega kroza za pokale in diplome občinske zveze je nastopilo 550 tekmovalcev in tekmovalk, v vseh predtekmovalnih pa je tekmovalo okoli 6000 občanov.

Rezultati — mlajše pionirke: Retelj (Bršljin), Tavčar, Bradač (obe Grm); ekipno: Grm, Brusnice, Smarjeta; mlajši pionirji: Bajt, Rodič, Agnič (vsi Grm); ekipno: Grm, Stopiče, Sentjerne; starejše pionirke: Mramor (Sentjerne), Novak (Smarjeta), Juršič (Stopiče); ekipno: Stopiče, Sentjerne, Smarjeta; starejši pionirji: Košmerlj (TSS), Prime (Grm), Zupan (Sentjerne); ekipno: Smarjeta, Grm, kovinarska šola; mlajše mladinke: Vide, Papež (obe gimnazija Novo mesto), Rataje (KIC); ekipno: KIC, gostinska šola; mlajši mladinci: Kapš (gimnazija), Avguštin (TSS), Stepan; ekipno: KIC, gostinska šola, kovinarska šola; starejše mladinke: Planišek (KIC), Blatnik, Pečnik (obe gostinska šola); ekipno: KIC, gostinska šola; starejši mladinci: Pipan (AK Novo mesto), Pušak (TSS), Birk (KIC); ekipno: TSS, KIC; mlajši člani: Bučar I, Bučar II, Bučar III (vsi AK Novo mesto); ekipno: AK Novo mesto.

BREŽICE: OBNAVLJAJO STADION

Telesnokulturna skupnost v Brežicah je letos posvetila posebno pozornost vzdrževanju športnih objektov. Tako je pred kratkim prišel na vrsto mestni stadion, s katerim upravlja v glavnem brežiški nogometni klub, uporabljajo pa ga tudi osnovne in srednje šole. Sedaj urejajo pročelje stadiona, obnovili pa so vse štiri stavbe, v katerih bodo poslej klubski prostori. Za vsa dela so namenili 100.000 dinarjev, preuredili pa bodo tudi tribune in atletske zveze.

V. P.

Bobri na Dolenjskem?

V Lukenjski jami ostanki iz paleolitika

„Za tri dni kopljejo, najdene predmete pa odnašajo kar domov.“ je bilo skopo obvestilo, ki je prišlo v Dolenjski muzej v začetku prejšnjega tedna. No, pa le ni bilo tako hudo, saj smo ugotovili, da je potekalo v Lukenjski jami, ki leži na južni strani pobočja nedaleč od ribogojnice, arheološko izkopavanje pod vodstvom dr. Franceta Osoleta, profesorja za paleolit na ljubljanski univerzi.

Izkopavanje je bilo v okviru raziskovanja paleolita (starejša kamena doba) v Sloveniji, preiskovali pa so material, ki se je v tisočletih počasi odlagal ob vhodu v jama. V okoli

3,5 m dolgi in 1,3 m globoki sondi so ugotovili več plasti: precej debelo humozno plast z ostanki kosti goveda, pod njo temnejšo, nato pa zopet svetlejšo močno gruščnato plast. Našli so še koščeno šilo, obdelan kremen — sileks, kosti drobnice, divjega prašiča, bobrovo spodnje čeljust in glodač, v zgornjih plasteh pa tudi nekaj črepij prazgodovinske keramike.

Jama ima obliko precej prostornega spodmola in je bila zelo primerna za bivanje paleolitskega človeka, saj leži zelo blizu vode, v okolju s posebnimi ribogojnicami. Ker so večji kamni v sondi nadaljnje delo onemogočile, namerava prof. dr. Osol prihodnje leto sondo poglobiti, razširiti in tako poseči tudi bolj v notranjost spodmola, ki se nadaljuje v podzemsko jama.

V letošnjem letu je prišlo v Dolenjski muzej precej obvestil o arheoloških najdbah, gotovo pa je bil tako rešen le majhen del naših predmetov, ki jih je zemlja razkazovala radovednim očem. Zeleti bi bilo, da bi bilo podobnih obvestil kar čim več in bi tako predmeti naše kulturne dediščine pripomogli k še boljmu poznavanju Dolenjske v preteklosti.

D. BREŠČAK

NI RAVNO VIDELA

Poročali smo o hudi nesreči, ki je zadela Veglove s smrtjo dveh malih otrok, ko sta hotela prečkati magistralo. Naš zapis na željo staršev popravljamo; mati tega tragičnega dogodka ni ravno videla, čeravno je delala zraven na niivi.

»Dolenjski list« v vsako družino

V novomeški občini je redno zaposleno 71 Romov, kar je pohvalno in kaže, da so si tudi pripadniki te skupnosti pripravili pošteno služiti svoj kruh. Žal pa je zlasti med otroki in ženskami še precej takih, ki radi brskajo po smetiščih in med odpadki iščejo predmete ali celo hrano, ki so jo drugi zavrgli. Tale Romka na sliki tokrat ni našla nič uporabnega. (Foto: Bartelj)

Nov uspeh psice Dare

Član Lovske družine Mala gora pri Kočevju Stane Bačnik je uplenil svojega drugega srnjaka. Sodi, da ima mirne roke in ravne čevi. Natančno v plečke je pomeril in menil, da bo srnjak v ognju obležal, pa ni. Na nastroli ni bilo ne srnjaka ne krvi.

Noč je lovcu pregnala iz gozda. Toda vest mu ni dala mira. Verjel je sebi in puški. Zato mu je prišel naslednje jutro, 6. oktobra, na pomoč stariša LD Jože Boldan-Silni s psico, brak-jazbečarko Daro. Pokazali so ji mesto, kjer je srnjak stal, ko je bil streljan. Potegnila je po že stari sledi, na kateri niso našli niti kapljice krvi. In glej, pol kilometra stran je našla mrtvega srnjaka in dobila še eno zeleno vejico. Doslej je namreč izsledila tudi že več drugih zastrelenih živali. Veliko pomeni lovcu dober, za krvno sled izšolan pes.

Ili se ena zanimivost: srnjak je obležal poleg svojega, v prejšnjem

letu odpadlega roga. Vsaj ta ko trditelj lovca.

T. OZBOLT

Stane Bačnik s srnjakom in psico Daro, ki je doslej izsledila tudi več drugih živali. (Foto: T. Ozbolt)

REPIŠKO USTANAVLJANJE KNJIŽNICE

Po Repičevi dragi se je že dalj časa plazila misel o tem, kako ne bi bilo trapasto, ako bi dobil zaselek lepo knjižnico, kajti izkazalo se je, da Repičani prav hlepjijo po branju knjig. Kako naj si sicer razlagamo dogodek, ko je neki nepridiprav sunil s police v knjigarni primerek knjige, vredne natanko 156 dinarjev in dvajset par? Izginitev knjige je udarila po žepu prodajalca, ki je bil mimogrede tudi delegat v krajevni skupnosti, zato se ne gre čuditi, da je na prvem sestanku vstal in zarohnel: „Prava sramota je, da nimamo knjižnice v našem mestu! Če hočemo priti ljudje do dobre

knjige, morajo krasti. Še enkrat: prava sramota!“

In so vsi repiški odgovorneži staknili glave, premleli zadevo z vseh strani in složno sklenili: „Repičeva draga mora dobiti lepo in moderno knjižnico!“ Pa je repiški hitrotkal pobrskal po svojih skladih, izbezal iz njih denar in ga dal namensko za preureditev prostorov za repiško knjižnico, delavci v Histrošivu so se odločili nabaviti drago opremo, občani so zbrali denar za termoakumulativno peč, mladinci so z delovno akcijo očistili okolico, repiške ženske pa so zasadile po gredicah hloandske tulipane, da je

bila okolica videti že od daleč prav kulturniška.

Bližal se je krajevni praznik in takšna praznovanja so Repičani navadno združili z otvoritvami novogradenj ali adaptacij in knjižnica je prišla kot naročena za to priložnost. Šolski otročaji so pripravljali skupaj s svojimi tovarišicami recitacije, pevski zbor se je učil udarno pesem, ki bo okinečala celotno slavje, učitelj zgodovine pa je pisal ob večerih govor, v katerem bo še posebno poudaril pomen knjižnice za zdajšnje in bodoče rodove, njeno vzgojno in izobraževalno funkcijo, kajti v knjigah je shranjena vsa mo-

drost človeštva. Ob pisanju svojega govora se je učitelj zgodovine domislil, da je repiška knjižnica res lepo opremljena, da pa v njej manjkajo knjige. Odsel je k Jožicu Repiču, ki ni imel tako malo besede v Repičevi dragi.

„Tovariš Repič, oprostite, toda jutri odpiramo našo knjižnico in moram pripomniti, da je vse v redu, le na knjige smo pozabili.“

Repič je dolgo in debelo gledal učitelja zgodovine, dokler ni eksplodiral: „Kaj? Še knjige bi radi? Denarja pa res ne bomo metali v stran!“

TONI GASPERIČ

KAMERA ODKRIVA. Napis na pročelju hiše na Roški cesti opremlja današnjih turistov, ki skozi Kočevje potujejo na morje, saj je ta hiša že lep čas ni več gostilna. Ohranil se je še iz tistih časov, ko so v trattoriji po prvi roski ofenzivi utapljali svoje neuspehe Italijani, po drugi pa v gasthausu „nepremagljivi“ vojaki tisočletnega rajha. Za napis „Gostilna“ najbrž ni bilo več prostora ali prostora časa...

LJUDJE HEROJI

KAJ JE NOVEGA

IZ TRDINOVEGA
NOTESA

16. X. '75
49

PRILOGA

Z zapisom o narodni heroini Albini Mali-Hočevarjevi zaključujemo na sredini tokratne Priloge serijo pod naslovom „LJUDJE HEROJI“, v kateri smo ob 30. obletnici osvoboditve predstavili življenjske poti še živečih narodnih herojev, ki so po rodu iz območja širše Dolenjske. Zavedamo se, da v teh zapisih nismo mogli docela prikazati neprecenljivega deleža teh hrabrih in požrtvovalnih ljudi v narodnoosvobodilnem boju, v boju za svobodo, delovni danes; upamo pa, da so bralci vseeno lahko razbrali, zakaj so bili Jože Ožbolt-Stanko, Jože Boldan-Silni, Drago

Jerman-Motašo, Andrej Cetinski-Lev, Franc Kočever-Ciril, Franc Krese-Čoban, Jože Borštner in Albina Mali-Hočevar proglašeni za narodne heroje.

Zapišimo še, da nismo pozabili še na dva dolenjska narodna heroja, Staneta Potočarja-Lazarja in Vinka Robeka; toda o njuni življenjski poti, o njunem prispevku NOB smo na straneh Dolenjskega lista letos že pisali, zato menimo, da nam izpustitev iz serije „LJUDJE HEROJI“ ne bosta štela v zlo. In bralci tudi ne.

KITAJSKA
REVOLUCIJA V
SLOVENSKI
KOŠARKI

A najdba najdb na kučarju

Med arheološkimi izkopavanji na Kučarju, pašniskem osamelcu v bližini Podzemlja v Beli krajini, je julija in avgusta letos ekipa, ki jo je vodil kustos Belokranjskega muzeja Janez Dular, našla na ostanke poznoantične arhitekture.

Ta najdba, zaenkrat še ni mogoče trditi za kakšne objekte vse gre, je po mnenju strokovnjakov letošnja osrednja slovenska arheološka najdba. Že zdaj trdijo — izkopavanja bodo namreč trajala še dve leti — da so našli ostanke poznoantične naselbine, ki je pisani zgodovinski viri nikoli niso omenili. Pod poznoantičnimi ostanki zidov je ekipa Janeza Dularja našla tudi sledove prazgodovinske naselitve in življenja, kar daje slutiti, da sta bila Kučar in okolica neprekinjeno naseljena več stoletij ali celo tisočletij.

To potrjujejo tudi prejšnje najdbe s tega bogatega arheološkega območja. Ob koncu minulega stoletja sta tu kopala Szombathy in Pečnik, prvi v imenu Dunajskega, drugi pa Kranjskega deželnega muzeja. Iz tega obdobja izkopavanja slove

predvsem najdbe — iz prazgodovinskih gomil-grobišč ob vznožju Kučarja.

V tridesetih letih našega stoletja je tu kopal Schmid, ki je na južnem vrhu Kučarja odkril halštatsko naselbino, vendar rezultatov njegovih izkopavanj ne poznamo, skrivajo jih, če se niso izgubili, arhivi avstrijskih muzejev.

Arheološki kompleks Podzemelj — v njegovem sestavu je tudi že omenjena poznoantična naselbina na Kučarju — pa ob vsem tem slovi tudi po latenskih in rimskih najdbah. Vsekakor je torej mogoče trditi, da je bilo območje Podzemlja zelo dolgo časa neprekinjeno naseljeno, nove najdbe in ugotovitve, ki jih lahko pričakujemo v naslednjih letih, bodo to samo podkrepile. Ob vsem tem pa se moramo zavedati, da je vsaka najdba s tega območja nov kamenček bolj jasne podobe nekdanjega življenja tega dela Bele krajine, naj-novejše odkritje pa bo morebiti poseglo tudi v zgodovino naseljevanja slovanskih plemen.

MINSKO POLJE NA KURIRSKI POTI

Še danes, trideset let po koncu vojne, ni povsem odpravljena nevarnost, ki nam grozi v obliki neeksplozivnih bomb, granat, min. Koliko nedolžnih žrtev, predvsem otrok, je v teh letih že zahtevala ta nevarna zapuščina!

V petek, 3. oktobra zjutraj, je kmet Franc Šonc iz Poljan pri Dolenjskih Toplicah nabiral kostanj v gozdu nad vasjo in našel ročno granato italijanske izdelave. Ko je malo bolj pogledal naokrog, jih je našel še pet. O tej nevarni najdbi je takoj obvestil postajo milice v Dolenjskih Toplicah, miličniki pa so novico sporočili referatu za civilno zaščito in obrambno vzgojo pri oddelku za ljudsko obrambo novomeške občinske skupščine.

Na nevarni kraj se je takoj odpravila ekipa, ki so jo sestavljali dva uslužbenca oddelka za ljudsko obrambo, pirotehnik iz sestava specializiranih občinskih enot civilne zaščite in miličnik iz Dolenjskih Toplic. Takoj so posumili, da gre za minsko polje, postavljeno na stari kurirski poti. Minsko polje je bilo postavljeno v obliki črke M in ga je sestavljalo 15 bomb in ena nemška „pancer“ granata kalibra 88.

Bombe so na kraju samem razminirali. „Če bi na minsko polje prej naleteli otroci, bi lahko prišlo do strašne nesreče, kajti vse bombe so bile v redu; nekatere so bile še kot nove in človek, ki bi stopil na katero od njih, bi jo lahko sprožil,“ pravijo strokovnjaki. Okoliško prebivalstvo so posvarili, da nevarnost še ni mimo, saj je v gozdovih okoli Poljan še precej neeksplozivnih bomb. „Tam bomo še iskali; dobili smo tudi obvestilo, da je v gozdu topovska granata. Ljudje, ki slučajno naletijo na te nevarne ostanke vojne, takoj obvestijo postajo milice, zato je tudi nesreč zelo malo.“

Letos je bila to na novomeškem območju že 12. taka najdba, obenem pa ena največjih in najbolj nevarnih, saj je šlo za načrtno postavljeno minsko polje.

V Zburah so pred kratkim uničili minometalsko mino, ki jo je v potoku, kakih 40 metrov od hiše, našel mlad vaščan. V Dolenjskih Toplicah so odkrili ročno bombo med dvema hišama: od vsake je bila oddaljena le tri metre. Letos so dobili tudi obvestilo iz Jurne vasi: poklical jih je kmet, ki je pri gradnji svinjaka našel mino.

ORLI PUŠČAVE

Pred štirimi leti so Meisner, Henley, Felder, Leadon in Frey še meditirali v puščavi Mojave. Nadelo so si ime Orli, po enem največjih mitoloških bitij indijanskega kozmosa. Zdaj so še vedno Orli, samo da ne meditirajo v puščavi, ampak vedrilo na vrhu ameriškega rocka. Njihova velika plošča „One of These Nights“ je bila štiri tedne na vrhu lestvice. Imajo pa že tudi dva zlata in dva platinasta albuma.

Njihova glasba je svojevrstna povezava countryja in rocka. Preden so se sestali, so igrali v različnih skupinah in vsak je prinesel svoje izkušnje v novi ansambel The Eagles, ki so ga ustanovili na pobudo Davida Geffena, poslovnega moža, ki je kmalu ustanovil tudi svojo gramofonsko družbo, kjer so The Eagles posneli tudi svojo prvo ploščo.

Njihov drugi album „Desperado“ je že pokazal pot, ki so jo mladi glasbeniki ubrali, potrdil pa jo je tretji album „On the Border“, kjer tudi povezujejo temo analogije med izobčenci in glasbeniki s samotnostjo, samouničenjem in izpadi. To je pritegnilo ameriške najstnike, saj jim je dalo nove hrane za njihova sanjarjenja o uporu, nenavadnosti, skratka za vse tisto, kar bi

želeli, a ne morejo doseči v svetu trde resničnosti.

Najuspešnejši album „One of These Nights“ so pripravljali več mesecev na svojski način. Zaprli so se v neki manjši, neugledni hotel in najprej pisali samo besedila. Potem so šele poiskali glasbene motive. In spet so zapeli o čustvenem svetu mladostnika, ki se giblje med željo po uspehu, romantiko in varnostjo, ter o razočaranju, ki lahko nastopi ob iskanju teh. Uspeh ni zaostal.

Ob vsem velikem uspehu, ki ga dosegajo, pa so Orli ohranili občutek za stvarnost. „Predobro vemo, kako je bilo z Beatli in s skupino Crosby, Stills, Nash and Young ali z Allman Brothersi. Ko so razpadli, niso več zmogli takšne ustvarjalnosti. Ostali bomo skupaj!“, zatrjujejo Orli in dodajajo, da so vezi puščave zelo močne.

Močne res morajo biti, saj so Orli po svojih osebnih značajih zelo različni: Leadon in Felder sta skoraj puščavnika, Frey je pravi nočni playboy, Henley častilec francoskega pesnika Rimbauda, Meisner pa pravi družinski oče, ki vsak dan telefonira ženi in svojim trem otrokom.

VSE O PLAŠČIH

Če se boste letošnjo jesen ali zimo odločale za nov plašč, ki, mimogrede rečeno, pomeni danes že pravcato naložbo, premislite, kaj boste kupile, da ne bo plašč moderen samo letos. Moderni plašči imajo tri linije: so cevasti s širokimi rokavi in velikim ovratnikom; lahko so bogatega hrbtnega kroja, lahko pa tudi rahlo oprijeti s pasom, športnega kroja in s kapuco. Močno propagirajo pelerine vseh vrst ali pa plašče, ki imajo do pasu ogrnjeno še pelerinico iz istega blaga.

Letošnji plašči segajo 10 do 15 cm pod kolena. Domala vsi plašči imajo ravno krojene rokave (spodaj široke), rame so široke, izrez velik, kraj kimono ali raglan. Velik rokav ima spodaj zavihke. Veliki ovratniki vseh mogočih oblik so včasih oblečeni v krzno.

Veliko je povrh našitih žepov in športnih šivov. K novemu plašču se lepo poda ožje krilo iz enakega blaga. Mraza se nam ni treba bati, ker so še zmeraj moderni dolgi šali, kape na oči, turbani in majhne baretke. Obute pa bomo v škornje. Toliko o pravih plaščih, ki so sicer praktični zaradi tega, ker spodaj lahko nosimo različne obleke, ampak bolj moderni so tričetrtinski plašči, izpod katerih gleda ozko in daljše krilo. Taka, cevasto krojena jopa, ki pa je lahko tudi kostim, bo letošnjo sezono predstavljala modni hit. Pa nimate morda pet let starega prekratkega plašča še v omari? Z malenkostno spremembo lahko postane najmodernejša cevasta jopa...

RIA BAČER

DOMAČA LEKARNA: ŠIPEK ŠIPEK ŠIPEK

Šipku pravijo tudi divja roža, babji zob, ima pa še druga imena, vendar je rastlina splošno znana. Šipek je visok grm šibastih vej, na katerih se iz rdečkastih cvetov razvijajo nepravilni plodovi, v teh pa je polno trdoluščinastih oreščkov. Šipek je v zdravilstvu zelo znana rastlina, uporabni pa so zlasti plodovi in listi.

Ker vsebuje veliko citronove

kislina, sladkorja in čreslovine, deluje zlasti na črevesje in pospešuje prebavo. Slovenska lekarna iz leta 1720 pravi, da je šipek zdravilo tudi, kadar teko solze iz oči ali pa gnoj. Takrat kuhaj skupaj šipek, med in kis in s tem maži oči. Šipkov plod se uporablja tudi kot zdravilo pri slabi prebavi, pri kašlju in zaprtju vode. Šipkov čaj, ki ga skuhamo iz 5 do 10 gr listov na

skodelico vode, priporočajo pri driski, raznih pljučnih boleznih in celo pri krvavem kašlju.

Očiščeni plodiči brez semen, skuhani v čaj, močno ženejo na vodo, pomagajo bolnim ledvicam, pri vodenici, krvavenju iz želodca, črevesja in pljuč.

Šipka je v naših krajih dovolj po živih mejah in ob robu gozdov, dobi pa se tudi že pakirano v vsaki živilski trgovini.

POHORSKI OMLET

Gotovo ste že videli v restavraciji, da je natakhar prinesel komu na mizo na velikem pladnju servirano jed, ki je videti kot velika, debela palačinka s kupom smetane, nadevana pa je s sadjem. To je pohorska omleta, nasitljiva sladica, ki jo povsem lahko pripravite tudi kdaj doma. Francka Kek, kvalificirana kuharica v restavraciji „Pri Vodnjaku“ v Novem mestu, je

povedala, kako pohorsko omleto pripravlja ona:

„Potrebujemo 3 jajca, 6 dkg sladkorja, 5 dkg moke, 2 vaniljeva sladkorja in mešano vloženo sadje ter eno sladko smetano. Na rahlo vmešamo trd sneg, mu dodamo najprej rumenjake, potem vaniljev sladkor in moko. To spečemo v pomaščeni in pomokanem modelu v srednje vroči pečici.“

Pečeno omleto upognemo in jo nadevamo z mešanim vložnim sadjem iz kompota, lahko pa tudi s svežim, če je sadje mehko. Mi uporabljamo za pohorsko omleto vložene marelice, češnje, breskve, pokapljamo z malo maraskina in pri mešamo še en vaniljev sladkor. Omleto okrasimo povrh s toplem sladko smetano in jo še vroče serviramo.“

L. LESAR LESENE HARFE DOLENJSKE

POSTELJA LJUBEZNI

Kozolci nosijo znamenja razvoja in znamenja pokrajine. Če pogledamo na ta stavbeni fenomen, kakršen se nam kaže s stališča celotnega slovenskega prostora, smo presenečeni nad raznolikostjo oblik in pomembnostjo, ki jo te stavbe zavzemajo z gospodarskega stališča. Ponekod so kozolci le nekakšne za silo postavljene grede, ki jih po uporabi razdrejo, ponekod pa so kozolci prave mojstrovine.

Najobičajnejši je kozolec z eno vrsto stebrov, tako imenovani stegnjeni kozolec – stegnjenec, kamec, lesa, včasih s podstreškom, ki se imenuje lopa ali plašč, klanica, linda, plašivec itd. ... Potem je kozolec na kozla; razvil se je iz stegnjenega kozolca; v Cerklji in Ribniški dolini mu pravijo tudi kozolec na psa ali ajnfkar. Po oznakah v knjigi „Narodopisje Slovencev“ je naslednji tip kozolec brez strehe, kozel (Goriško), kozolec (Podjuna), koza (Pohorje), kozjak (Dravsko polje) itd. Razširjen je v zahodni Sloveniji, na Pohorju in ob Sotli. To je provizorična oblika kozolca, ki ga postavijo, ko pride čas zetje, in pozneje podro.

Prislonjeni kozolec pa je naprava, ki se drži drugega gospodarskega poslopja, npr. skednja, in mu pravijo ponekod stog ali lesa.

Najbogatejši tip pa je vezani kozolec, toplar, triba: Najdemo ga v več krajih, najpopolneje pa je razvit na Dolenjskem in Štajerskem. To se kaže v bogato izdelanem ostrižu, v pravih umetnijah cimpermanov, ki so s plenkačo, žago in dletom postavili neminljive spomenike naši gradbeni kulturi.

Tudi nekateri drugi narodi imajo kozolce, kakor jih navaja dr. Anton Melik v svoji knjigi „Kozolec na Slovenskem“, ampak to so primitivni in povečini nedomiselni pripomočki za sušenje. Še največ kozolcu podobnih stavb je na Zgornjem Štajerskem, Koroškem oz. Tirolskem. V Švici pa je nekaj tako imenovanih prislonjenih kozolcev, to je lat pri skednjih ali hlevu. Največ pa je kozolcev brez strehe: samo nekaj tramičev, napetih z latami. Taki so v Beli Rusiji (pereplot), na Finskem (haasia), na Švedskem (hassja), Norveškem (hesje), potem na Japonskem in Kitajskem.

V deželici, kakršna je Slovenija, pa so razpeti od navadnega stoga ali kope do velikanih, ki spominjajo na največje gradbene podvige.

V Stopičah pri Novem mestu, kjer pridere potok Težka voda izpod Gorjancev in kjer je na razdalji približno devetih kilometrov mlelo včasih šestnajst mlinov – Jeriček v največji globeli pa še zmerom verjame v coprnice – je zdaj vse polno novih hiš z velikimi svetlimi okni, z asfaltirano cesto. Na strmini je kakor orlovo gnezdo pripeta najboljša gostilna tega sveta „PRI ANKI“. Anka in Marjan Turk sta vse to napravila z lastnimi rokami. In ljudje prihajajo iz vseh koncev. Posebno so zanimivi večeri, ko se nabere kočebelji roj PODGORCEV, tistih pravih, z Breughelskimi obrabi, s težaškimi rokami od dela v tovarni in na kmetijah. In zapojejo in se v žilah prebudi kri puntarjev. In visoko gori je Kukova gora, na katero je hodil Janez Trdina, in na samotni jasi, nekoliko stran od vsega tega razkošja, je „zadnji slamnati podgorski veteran iz Stopič“. To je Adamov kozolec, toplar na štiri štante. Od starosti je nekam razkrečen, ves preprihan od časa. Čeprav

stoji tu šele nekaj desetletij, je bil pripeljan od bogsigavedi kod in mu je starost neugotovljiva.

ŠIMČEV ATA, mož čez sedemdeset let, z eno samo ного in s poštenim, čistim srcem, delavec, ki je lahko za zgled mlajšim generacijam, pride s kravjo vprego še zmerom pod kozolec in popravi, če je kaj narobe. Poboža stebel, ampak za kakšen prvi počitek ni nikoli časa.

Kozolec je naseljen na tisti jasi in primeren za posteljo ljubezni. Ko se vse umiri ali pa je tema kot v rogu in je vse skupaj neponovljivo, zacoprano. In neznan mojster, ki je izumil kozolec, ne bi mogel stesati boljše barke.

Zdaj so drugi časi. Tudi kozolcev je na pretek, novih in starih, in mladih, srečnih ljudi, ki se najdejo pod njimi. In pripoved o slamnatem „Adamovem očaku“ je samo nekakšna vez, nekakšna metafora za oddih, kakor mi je povedal Tone Srebrnjak, ko sva lezla v Gabrje, v tisto njegovo hišo, kjer je tudi umrl. Pisal je pesmi in kozolci so mu pomenili vesele trenutke v kratkem življenju.

a. barteli
DOBER
DAN.
DOLENJCI

LUDVIK STARIČ

„Kako je kaj z našim Ludvikom?“ je vprašala Staričeva mama, po domače Lukčeva iz Mirne peči, organista, pri katerem se je njen kratkohlačnik učil igranja na orgle, da bi lahko kasneje v slavo božjo pritiskal na pedale in cerkev napolnjeval z zamejnimi zvoki tega instrumenta. Seveda bi mu bil v tistih časih, ko je bilo za denar zelo težko, kruh preskrbljen.

„Nadarjen je, nadarjen,“ je skrbni materi odgovoril organist. „Samo ko ne bi bilo teh preklicanih avtomobilov! Brž ko zasliši brnenje, vse skupaj pusti in steče iz cerkve. ...“

Tako Staričev Ludvik ni postal organist in najljubša muzika mu je bilo oglušujoče hrumenje motorjev, ki so se podili po z lešem posutim dirkališču. In namesto v zlikani in očičeni organistiški obleki se je najbolje počutil v umazanem usnjem kombinezonu, ko je na svojem jeklenem konjičku privijal plin in vratolomno drvel po krožni progi od zmage do zmage v slavo svoje domovine, ki pa njegovih velikih uspehov ni znala nikoli tako ceniti kot tujina.

Kar 33 mednarodnih zmag si je priboril Ludvik Starič, ki so ga Hrvatje po zmagi nad „letečim Dancem“ Nielsom Serensenom krstili za „letečega Kranjca“. Po tem imenu so ga poznali po vsem svetu, še posebej so ga cenili ljubitelji dirt-track dirk, kot so takrat imenovali speedway.

„Nikoli ne bi dosegel takih uspehov, če bi bil bogat. Vedno sem imel slabše motorje kot moji tekmeči; vendar njim ni bilo treba tvegati, jaz sem pa moral, saj mi je denarna nagrada pomenila skoraj edini vir za preživljanje. Tudi njihove teh-

nično boljše dirkalne motorje sem lahko premagal le z večjo srčnostjo, drznostjo in tveganjem.“ pripoveduje danes 69-letni upokojenec Ludvik Starič, še po toliko letih, kar ne dirka več, daleč najuspešnejši jugoslovanski dirkač v speedwayu vseh časov, ki je na dirki v Pragi 1935 premagal tudi svetovnega prvaka Avstralca Kundsena. Pot do naslova svetovnega prvaka mu je preprečila usodna nesreča: na dirkah v Pardubicach na Češkem, ko je bil že tovarniški dirkač tovarne motorjev Jawa, so se tik pred zmago zlomile vilice njegovega motorja. Pri padcu se je težko ponesrečil in dve leti ni nastopal. Njegovo tako uspešno dirkaško kariero pa je dokončno prekinila druga svetovna vojna.

Starič je bil že od malega navajen skromnosti. Pri hiši v Mirni peči je bilo sedem otrok, oče pa se je 13 let v Ameriki pehal za denarjem. Po osnovni šoli se je Ludvik v Trstu pri znanih izučil za mehanika, šofersko šolo pa je končal v Zagrebu. „Takrat je bil šofer gospod; službo sem dobil pri veletrgovcu Savniku v Kranju in njegovega potnika sem vozil dol do Ucinja,“ se spominja. Za prve prihranke si je fant kupil motor BSA 250 in z njim zmagal na cestni dirki v Naklem 1931. Kmalu nato se je udeležil dirk na dirkališču v Mariboru in bil – zadnji. Tam je prvič videl novo tehniko vožnje na ovinkih, imenovano dirt-track; to pride iz angleške besede dirty track – umazane dirke, kajti tekmovalci so bili vsi črni od leša, s katerim je bilo posuto dirkališče.

„Te vrste dirke so me tako prevzele, da sem začel v Kranju marljivo trenirati in kmalu osvojil

to tehniko. 1933 si je v Zagrebu priboril naslov državnega prvaka, ko je z izpiljeno tehniko in drznostjo premagal tekmece, ki so imeli precej boljše in tehnično izpopolnjene motorje. Njegova pot je šla potem strmo navzgor: začel je nastopati in zmagovati tudi v tujini, njegovo ime se je pojavljalo na plakatih in v časopisih skupaj z imeni takrat najbolj priznanih asov.

„Vedno pa me je preganjal napredek tehnike. Nikoli nisem mogel niti sanjati, da bi imel najnovjše in najboljše motorje; kar so moji tekmeči zavrgli, je bilo zame največ, kar sem si lahko privoščil.“ Kajti Starič ni mogel pričakovati pomoči od kluba ali celo države. Le njegovi dobri prijatelji so mu vedno stali ob strani in mu pomagali, kolikor so le mogli. Z njim so tudi hodili na dirke po svetu in se z njim veselili njegovih uspehov. Njegov delodajalec mu je namreč dal na izbiro ali dirke ali službo in Starič je izbral dirke. „Kadar sem šel na dirke v tuja mesta, sem s seboj od doma vzel kruh, da sem se čim ceneje pretolkel.“ Nazaj grede pa je „letečega Kranjca“ skoraj vedno krasil lovrov venec in pokal za prvo mesto in ponavadi še za rekord dirkališča. „Na ovinkih sem vozil tako, da je ljudem zastajal dih; po ravnem si nisem mogel pridobiti prednosti, zmage sem si pridobil s tveganjem na ovinkih.“

Po eni takih zmag v Pragi je k njemu stopilo mlado in lepo dekle, da bi ji dal avtogram. „Opozoril sem jo, naj se mi ne približa, ker se bo umazala; ona pa je z roko podrgnila po mojem umazanem kombinezonu in prah prenese na svojo svilenko bluzo. Zvedel sem, da je potem to uma-

zno bluzo spravila za spomin,“ se še danes rad spominja tega dogodka.

„Leteči Kranjec“ je bil tudi sicer postaven fant, zato ni čudno, da so takega junaka dekleta občudovala. „Deklet bi lahko imel, kolikor bi hotel. Še po 20, 30 letih mi je kakšna povedala, da me je imela rada, jaz pa se nisem zmenil zanjo. Meni pa takrat dekleta niso pomenila nič. Srečen sem bil le, če sem bil od motorja umazan. Jaz mislim, da dekleta, ljubezen in dirke ne gredo skupaj!“ meni Starič.

Če se je le dalo, se je na poti z dirk oglašil doma v Mirni peči. Sovaščani so ga imeli radi in so bili nanj zelo ponosni. Mati pa je od lovrovega venca otrgala en list. „Da ga bom imela za spomin nate,“ je rekla. „Kasneje pa sem ta list našel v njenih mašnih knjigah. Moja dobra mati je molila zame,“ ga še po toliko letih ta materina ljubeča skrb tako gane, da ne more skriti solz.

Največjo zmago po nesreči je Starič osvojil v srcu Hitlerjeve Nemčije v Breslavi leta 1939. V najmočnejši mednarodni konkurenci je zmagal in postavil nov rekord dirkališča. Pokrovitelj dirke je bil sam Adolf Hitler in „letečemu Kranjcu“, katerega so tako omalovažujoče napovedali med drugimi tekmovalci, so morali podeliti Hitlerjevo častno darilo – srebrn hrastov list, ovit s trakovi, na katerih so se košatili kljukasti križi. Prav tej trofeji se ima Starič tudi zahvaliti za življenje, ko so med vojno pri ilegalcu Stariču delali preiskave. Ko so vojaki zagledali srebrn hrastov list, so strumno pozdravili in odšli. Na dan osvoboditve 9. maja 1945 pa je Starič to dragoceno trofejo v pozdrav svobodi sežgal. „Danes mi je za to žal. Ta hrastov list je bil tudi dokaz zmage našega človeka nad Nemci,“ pravi.

O svojem dirkaškem življenju, težavah, uspehih in razočaranjih je Ludvik Starič napisal knjigo „Leteči Kranjec“, svojo vnetost za letalski šport, ki mu je nekaj let po vojni dajal kruh, začetke jadranskega letalstva pri nas, ki jim je bil priča tudi on, pa je popisal v knjigi „Kragulje gnezdo“. Dokončno se je „leteči Kranjec“ poslovil od arene 1963 ob otvoritvi dirkališča za speedway v Dravljah. Takrat mu je bilo 57 let in prireditelji so mu predlagali, da bi vozil en krog, in previdno dodali, da ni potrebno, da vozi hitro. „Če gre za otvoritveni krog, bom stisnil kot v starih časih in pošteno pometal z zadnjim kolesom. Vozil pa bom tri kroge, ne samo enega!“ se je odrezal in tako tudi naredil.

„Še danes grem rad na dirke, saj me prireditelji vedno povabijo kot častnega gosta. Ko gledam, sem spet z dušo in srcem zraven. Vse vidim, vse opazim, vsako napako, slab štart. Žena me mora miriti, tako me potegne. Tako rad bi našim fantom dal kaj svojih izkušenj, znanja. Žalosten sem, ko vidim, da imajo najboljše motorje, vse možnosti, pa kljub temu ne moremo nikamor naprej. Ne vem, kje je vzrok. Ko bi v tistih časih vse to imel jaz ...“

KITAJSKA REVOLUCIJA V SLOVENSKE KOŠARKI

V zadnjih petih letih je jugoslovanska košarka žela uspeh za uspehom: 1970 — svetovno prvenstvo v Ljubljani: 1. mesto, 1971 — evropsko prvenstvo v Essnu: 2. mesto; 1973 — evropsko prvenstvo v Barceloni: 1. mesto, 1974 — svetovno prvenstvo v Portoriku: 2. mesto, 1975 — evropsko prvenstvo v Beogradu — prvo mesto. In edini neuspeh v tem obdobju: olimpijske igre 1972 v Muenchnu, kjer je bila Jugoslavija po znamenem škandalu zaradi jemanja dopinga portoriškega košarkarja Colla izgubila s Portorikom, zagrozila z odhodom z olimpiade, potem pa vendar nastopala do konca in osvojila peto mesto.

O tem, kako zmoro tako majhna država vzgajati toliko nadpovprečno dobrih igralcev, je bilo objavljenih že nešteto razprav, generalni sekretar William Jones pa je enostavno odgovoril, da se je s tem pač treba sprizniti, čeprav on sam ne bo nikoli doumel, kako je to mogoče.

S posredovanjem televizije je postala košarka izredno privlačna tudi za gledalce in po obsežnih anketah v lanskem letu je v tistih krajih, kjer je dosti srednjih in visokih šol, po popularnosti celo prehitela nogomet; anketa pa obeta, da bo košarka v naslednjih letih pritegnila še večje zanimanje Jugoslovancev. To je pravzaprav tudi razumljivo, saj je jugoslovanska košarka prav v svetovnem vrhu, zvezna liga je bržkone najmočnejša v Evropi, prav tako so v primerjavi z drugimi evropskimi državami izredno močne tudi druge lige v sistemu tekmovanja naše košarke.

SLOVENSKA OPERACIJA

Košarkarji, funkcionarji in strokovnjaki se v preteklosti nikoli niso bali tudi temeljitih sprememb, ki so pomagale k napredku. Pred enim takih carskih rezov v košarkarsko aktivnost stoji prav te dni slovenska košarka, ki zadnja leta ne napreduje tako, kot bi želeli.

Vprašanje je kajpak, kje so vzroki, da Slovenija ne more več imeti dveh zveznih ligašev, kot je bilo to pravzaprav vsa leta nazaj.

Ob Olimpiji, ki je osvajala tudi naslove državnih prvakov, je Slovenija imela v zvezni ligi izmenoma še Ljubljano, Maribor in ilirskobistriški Lesonit. Zdaj je kakovost slovenske košarke, gledano skozi jugoslovanska očala, slabša kot pred leti; celo Olimpija se otepa s hudimi težavami in najbrž ni pretirana ugotovitev, da ji bo letos v prvenstvu, ki se je pravkar začelo, predla trša kot kdaj prej.

Najbližja ugotovitev tej žalostni resnici o zastajanju košarke v naši republici žal nima odgovora na eno samo vprašanje: pomanjkanje visokih igralcev in slabše delo (košarkarjev in trenerjev) pa sta bržkone bistvena razloga za relativen zaostanek te izredno priljubljene igre z žogo.

Slovenija ima zdaj 136 košarkarskih klubov s 401 ekipo in 5.827 registriranimi košarkarji; tudi to je premalo, če se hočemo kosati z drugimi republikami. Trenerska organizacija, ki združuje 230 trenerjev, se lahko pohvali samo z osmimi poklicnimi delavci v košarki, sodniška organizacija pa ima 282 aktivnih sodnikov. Žalostno pričevalo je tudi to, da je v Sloveniji 416 šol prve stopnje, da pa se jih je v tradicionalni „pionirski festival“ vključilo le 263!

Nič čudnega ni zato, da je pripravljen pravi carski rez, ki naj bi slovenski košarki pomagal na zeleno vejo!

Načrt za to obsežno operacijo je prišel ob pravem trenutku; v času, ko je v javni razpravi predlog novega statuta Košarkarske zveze Slovenije, s katerim bo košarka organizirana po delegatskem načelu. Hkrati s to samoupravno spremembo košarkarske organizacije pa je pripravljen tudi načrt za hitrejši razvoj košarke v Sloveniji, ki zajema tudi temeljito reorganizacijo tekmovalnih sistemov.

ODSLEJ—ENA SAMA LIGA!

Za številne privržence tega športa, igralce in gledalce, je tekmovalni sistem seveda odločilnega pomena. Letošnje lige so bile zadnje po starem sistemu.

Prva, nadvse pomembna novost: tekmovanje najboljših slovenskih ekip bo poslej v dvoranah, prvo prvenstvo po novem se bo začelo 1. januarja prihodnjega leta.

Druga novost: slovenska liga bo poslej desetčlanska (doslej 12 ekip), I. B in drugih slovenskih lig ne bo več, namesto njih bodo vpeljane regionalne lige, ki bodo lahko šteje največ 10 ekip; prvaki teh lig bodo na kvalifikacijah igrali za uvrstitev v slovensko ligo. Razen regionalnih lig bodo še občinske lige.

Ob čisto tehničnih spremembah tekmovanja pa je kajpak mnogo bolj odločilno, da je v razpravi osnutek razvoja košarke za naslednjih pet let, ki pa predvideva take stvari, ob katerih bi se kakovost košarke po manjšem začetnem zastoju v naslednjih letih vsekakor morala popraviti. Najpomembnejši načrti so: v slovenski ligi ne bi smeli igrati košarkarji, starejši od 24 let, teh deset ekip bi morali voditi poklicni trenerji, ekipe bi lahko v slovenski ligi nastopale le, če imajo dvorano s prostorom za vsaj 500 gledalcev. Medtem ko naj bi prvo določilo veljalo že v naslednji sezoni, sta za druga dva postavljena strpnajša roka: pogoja naj bi bila izpolnjena 1978 oziroma 1979. Hkrati je v predlogu, ki je zdaj v razpravi, zapisano, da igralec lahko sam izbira klub, v katerem bo igral. Če bo to sprejeto, potem bodo odpadli številni spori, ki so bili doslej zaradi tega, ker brez izpisnice kluba igralec ni mogel igrati za drug klub. Kajpak je ob tem potrebno še posebej opozoriti na to, da mora biti slovenska košarkarska liga (in kajpak tudi vsa nižja tekmovanja v naši republici) povsem amaterska.

KAKO Z MLADINO?

Košarka bo v najbolj kakovostnem slovenskem tekmovanju postala šport mladih. Kako zagotoviti, da bodo mladi hitro napredovali, da ne bo padla kakovost tekmovanja?

Predvsem: do 1980 naj bi bilo v Sloveniji novih 20 poklicnih trenerjev. Ker je znano, da je nagajevanje v športu hudo piškavo (z izjemo poklicnega nogometa), je predvideno za poklicne trenerje v košarki sporazum za osebne dohodke, ti trenerji, katerih strokovno delo bo prav tako vodila zveza, pa bodo o svojem delu poročali tako telesnokulturnim skupnostim kot strokovnemu svetu košarkarske zveze.

Peščici poklicnih trenerjev naj bi pomagali amaterski kadri, za katerih izpopolnjevanje bo pripravljen poseben načrt, prav tako pa profesorji in učitelji telesne vzgoje. Možnosti za šolanje so za trenerje na visoki šoli za telesno kulturo — smer košarka, prav tako je uveden izredni študij na višji trenerski šoli.

Hkrati z igranjem in treniranjem naj bi napredovalo tudi sojenje. Cilj v petletnem obdobju: v vsakem letu 80 novih sodnikov pripravnikov, vsako leto za desetino več mednarodnih, zveznih in republiških sodnikov.

Vse to naj bi pomagalo k hitrejšemu napredku. Kakšni so cilji v naslednjem obdobju? Dva predstavnika v prvi zvezni ligi, štiri ali pet ekip v drugi zvezni ligi ter tri ekipe v ženskem zveznem tekmovanju. Ob čisto tekmovalnih uspehih naj bi taka organiziranost prinesla še druge rezultate:

vsako leto povečanje števila klubov in igralcev ter igrišč za desetino, v vsaki košarkarski regiji pa možnost igranja v košarkarski dvorani.

Te načrte naj bi uresničila v naslednjih petih letih slovenska košarkarska družina. Vsa organizacija ter odločanje tako v klubih kot v zvezah sloni na amaterskih delavcih, medtem ko so poklicni delavci v košarki zadolženi za strokovna ter administrativna dela.

Organiziranost po delegatskem načelu predvideva temeljne organizacije in medobčinske košarkarske zveze. V Sloveniji bo devet medobčinskih zvez, med katerimi bo ena zajela območje štirih dolenskih občin: novomeške, metliške, črnomalske in trebanjske. Na tem območju je doslej delala dolenski tekmovalna skupnost, ki je imela 15 klubov in 26 ekip, 406 registriranih igralcev, 15 igrišč na prostem in 12 v telovadnicah. In dolenski bera? Dve ekipi v slovenski ligi, ena v drugi slovenski in dolenski desetčlanski liga.

DOLENJSKI RAZVOJ

V desetčlanski slovenski ligi bosta tudi naslednje leto igrala oba dolenski ligaša, Novoteks in

Beti. Pogoji za njun napredek bodo po novi organiziranosti še boljši, še posebno, če bo na razpolago tudi dovolj denarja. V Metliki bo košarka nedvomno na prioritetni listi športov, saj je pravzaprav edina kvalitetna športna panoga; v Novem mestu prednostne liste sicer še ni, vendar bo košarka kot najbolj kvalitetna igra z žogo v občini vsekakor dobila ustrezno mesto.

Novo mesto bo v naslednjih dneh zadostilo pogojem glede dvorane, v Metliki pa so tudi dobili republiški kredit za gradnjo primerne telovadnice. Prav tako verjetno ne bo hujših težav s poklicnimi trenerji, še posebno, če bo urejeno nagajevanje.

In kako bo z omejitvijo starosti igralcev, če bo sprejet zadevni predlog? Novoteks bo zdajšnjo generacijo igralcev izgubljal postopoma — vsako leto enega ali dva, saj je ekipa izrazito mlada. Sicer pa so vsi igralci vzgojeni doma, iz lastne mladinske ekipe, in torej ni vzroka, da jih ne bi znali vzgajati še naprej. Delo z mladimi se kaže tudi v Metliki, kjer je v ligaško ekipo že vključeni nekaj mladincev. Res pa je, da bo morebitna omejitev starosti že prvo leto prizadela košarkarje „Beti“.

Kako bo Dolenska organizirala regionalno ligo, je za zdaj še odprto vprašanje. Možnosti sta dve: ali samostojno ali pa skupaj z ljubljanskim območjem tako, da bi vsaka medobčinska zveza dala nekaj svojih ekip v regionalno ligo. Občinska tekmovanja kot najbolj množično obliko košarkarskega nastopanja pa bo potrebno še razširiti. J. SPLIČAL

LJUDJE HEROJI

DRAGO RUSTJA

ALBINA MALI-HOČEVAR

brigade. „Dr. Lojze Pirc mi je čez ramo obesil sanitetno torbico, in ker v nekaj dneh nisem nič razbila, mi je dejal, da sem ‚rojena‘ za bolničarko. Bila bi raje navadna borka, toda ranjencev je bilo čedalje več, zdravstvenega osebja pa premalo, zato mi je dr. Pirc dal osnovna navodila za prvo pomoč in postala sem partizanska bolničarka.“

Odtisthmal je bila Albina Malijeve vselej v prvih vrstah, kjer so svinčene kroglice in železni drobcu ubijali ali puščali odprte rane, kjer je tekla kri in so bile neznozne bolečine. Vestno in skrbno, brez strahu za lastno kožo je med streljanjem odnašala z bojišč ranjence. Bila je domala v vseh bitkah Tomšičeve brigade, v skupni akciji tomšičevcev s hrvatsko 13. brigado blizu Draganiča pa je prostovoljno za nekaj časa prešla v bratsko brigado, kjer je nudila prvo pomoč številnim ranjencem. Med ofenzivo na Suho krajino je z dvema tovarišema jurišala na belogardistično zasedo, jo razbila in zaplenila precej orožja. Sodelovala je tudi v znameniti bitki v Jelenovem žlebu in bila na pohodu Tomšičeve brigade na Notranjsko.

Prič je bila ranjena na Koritniku oktobra 1942, toda rane od bombe je zatajila, ker ni hotela zapustiti enote. Marca 1943 je bila pri Biču drugič ranjena, najhujše pa jo je doletelo 16. septembra istega leta na Velikem Osojniku pri Turjaku. Ponoči so bili nepričakovano napadeni in mitraljezec je bil ranjen, zato je sama prišla za težko orožje in tolkla po napadalcih. Tedaj se je blizu nje razpočila mina in drobcu so ji hudo poškodovali obraz in telo. S 35 ranami so jo prepeljali v Jelenđol na Rogu. Po delnem okrevanju je v bolnišnici delala kot bolničarka in prestala tudi veliko nemško ofenzivo.

Na prehodu v leto 1944 je odšla v Žumberak, kjer je v Sekuličih vodila oddelek rekovaletentov. Tamkaj je naredila tudi sanitetno šolo in marca 1944 „ušla“ v Belo krajino. V Metliki je obiskovala politični tečaj, bila nato kurir zaščitne čete in kuharica v ortopedski delavnici. 10. maja so jo v Rodinah nad Semičem sprejeli v KP. Po trimesečnem tečaju v partijski šoli 15 A je bila do avgusta bolničarka, ker pa se ji je zdravstveno stanje poslabšalo, so jo prepeljali v južno Italijo. Novembra se je iz Barija vrnila v osvobojeni Split, kjer je bila bolničarka v 8. korpusu, januarja 1945 pa se je priključila 1. dalmatinski brigadi in z njo odšla na pohod proti Kninu. Med boji z ustaši je ozebla in vrnila se je morala v zaledje. Delo bolničarke je prevzela spet v novigradskem otroškem domu; aprila je omagala pod težo nenehne garanje in odpeljali so jo v zadarsko bolnišnico, kjer je dočkala osvoboditev.

V Ljubljano je prišla konec junija, potlej pa je z možem, oficirjem JLA, živela in službovala v Istri, Kobaridu, Tolminu in Ilirski Bistrici, od 1949 do 1953 v Ljubljani in nato do 1956, ko sta se oba upokojila, v Brežicah. Od takrat naprej živi Albina Mali-Hočevarjeva v Mariboru.

Bila je sedemnajstletno dekle, ko je začela neizprosno in zmogovito boj zoper zasužnjevalce in izkoriščevalce. Bila je izredno hrabra in požrtvovalna, ko je med točami krogel reševala ranjene tovariše. V najtežjih trenutkih je kosila z mitraljezom ali jurišala z bombami. In 13. septembra 1952 je bila Albina Mali-Hočevarjeva proglašena za narodno heroino. Vsa leta po vojni deluje v družbenopolitičnih organizacijah, dandanes pa je tudi mentorica mladih v krajevni skupnosti. „Mladim ne manjka samozaupanja in poleta, ampak pogosto toplega družbenega okolja. Zato se moramo truditi vsi, da ga bodo imeli kar največ. Zdajšnji mladi rod je nekoliko vihrav, pa zato nič slab. Odprt je in zaupljiv. Iskreno zna ceniti tisto, za kar smo se borili, in to je veliko. Največ!“

S KLADIVOM V NAHRBTNIKU

KAMEN, KI REŽE STEKLO

Še danes išče Globevnik neko skalo v okoliških gozdovih. Pred leti je na izletu slučajno odkril skalo, v nji pa sivkasto prozorno kamenino. Pol ure je tolkel s kladivom po nji, a ni mogel odkrušiti niti koščka. Na mestu, kjer je žila izginjala pod zemljo, mu je uspelo odlomiti dva majhna kosa. Doma je iz radovednosti preskusil trdoto kamenine na steklu. Začuden je opazil, da drobček odlično reže šipo.

Več sreče je imel z marmorjem. Pri Lakencu je našel plast marmorja. Pozanimalse je in izvedel, da so ta marmor nekdam kamnoseki že s pridom uporabili; iz domačega marmorja naj bi sklesali obhajilno mizo v škocjanski cerkvi. Seveda je to samo pripoved, saj kamnosekov, ki so takrat delali, že zdavnaj ni več.

ALI JE NAŠEL PRAVO?

Čeprav s sedmimi križi na grbi, se je Globevnik hrbro povzpel v strm breg, kjer nam je pokazal vhod v škocjansko jamo, o kateri pripoveduje ljudsko izročilo.

Vhod smo našli skoraj povsem zasut. Pod pečino v gozdu je veliko zemlje, nekaj jo je nanosila hudournna voda, nekaj pa se je odtrgalo s strmega brega. V jamo se človek le stežka splazi, brez jamarске opreme pa ne more več kot nekaj metrov vanjo.

Jamarji so že bili pri jami. Na Globevnikovo obvestilo so jo raziskali kočevski jamarji. Ugotovili so, da bi bilo potrebno izkopati vso naplavinno, da bi povečali vhod in lahko prodrli globlje. Izkopavati bi morali tudi v sami jami, ker se je glavni rov zasipal in ni mogoče prodreti do konca.

Težko bi verjeli, da so se naši predniki pred Turki vlačili v tako majhno jamo. Gotovo je bila pred stoletji večja in še ne tako zasipana. Še pred petdesetimi leti so vaški otroci hodili vanjo in pripovedovali, da je za vodom kmalu najti večjo podzemeljsko dvorano s kapniki. Pod dvorano pa so slišali bučanje podzemeljskih voda.

Če bo Globevniku uspelo zbrati mlade vaščane, kakor si želi, bo jama morda odkopana. Šele takrat bomo zvedeli, ali gre res za jamo, o kateri so pripovedovali stari ljudje, ali pa gre samo za eno od mnogih manjših jam, ki jih je na Dolenjskem precej.

„V naši dolini so milijarde skrite pod zemljo,“ je večkrat dejal sedemdesetletni Ivan Globevnik iz Škocjana, ko smo ga obiskali na domu. Zvedeli smo, da je odkril v gozdu nad Dolskim potokom blizu Škocjana jamo, o kateri pripoveduje ljudsko izročilo teh krajev. Pred stoletji naj bi v tej jami ljudje okoliških krajev iskali zavetje pred turško nevarnostjo.

VAŠKI GEOLOG

Da je jamo ponovno našel Ivan Globevnik, ni nič čudnega. Že od mladih nog se je rad klatil po gozdovih okoli Škocjana. Bil je sicer lovec, vendar ga ni samo ta strast vlekla v naravo. Odprte oči je imel tudi za druge stvari. Še posebno so ga zanimali vsi naravni pojavi, najraje pa je raziskoval tiste stvari, ki jih zemlja skriva v sebi. Vedno je tudi skušal najti vzroke posameznim pojavom in zadovoljen je bil, če je našel odgovor tudi v tako megleni obliki, kot je ljudsko izročilo, legenda, pravljica.

Ob nedeljah in praznikih, ko je imel prostega časa dovolj za svojega kónjička, je vzel nahrbtnik, vrge vanj kladivo in se odpravil na izlete.

„Trkal sem po skalah, kopal zemljo in vedno tudi kaj našel. Tu pri nas je veliko žil posebne zelo mastne glinice – bentonita. Na nahajališču sem opozoril novomeško podjetje Kremen in res so nekaj časa odkopavali glino. Izvozili so jo tudi v Brazilijo; kakih 24 vagonov je bilo. Potem pa so zaradi težavnega terena izkopavanje opustili, čeprav so iz Brazilije še spraševali po naši glini. Največ bentonita je v okolici Zloganja, a tudi drugje so po meter in več debele žile. Jaz sem jih našel veliko, ker bi rad, da bi naši kraji dosegli večji napredek in izkoristili naravna bogastva.“

Ivan Globevnik ni geolog. Za to vedo se je navdušil pred desetimi leti, ko je v svojem domu gostil nemškega geologa, ki je v okolici Škocjana pol leta zbiral gradivo za svoje študije. Nekaj pa se je naučil tudi od beograjskega geologa, ki je v Zagradu našel precejšnjo nahajališča bentonita. Tja pa ga je pripeljal Globevnik.

„Strast za glino me je tako prevzela, da sem sam zbral 16 primerkov različne glinice slabše in boljše kakovosti. To zbirko sem dolgo hranil doma, potem pa sem vse skupaj zmetal v Raduljo, ker so mi Zagradčani očitali, da se ponašam z njihovo glino.“

gosje pero

OMAMNI VONJ KRUHA

andrej novak: s flomastrom

Leta 1941 so nas Nemci pregnali z rodne zemlje in znašli smo se v taborišču v srcu Nemčije. Tedaj sem imel 11 let, dva brata in sestra pa so bili še mlajši od mene. Z nami je bila bolehna mati, oče pa je že prej umrl.

Hrana je bila zelo slaba, saj še kruha skoraj nismo poznali. Najmlajši, štiriletni bratec, se je kar naprej hudoval na mater, češ kdaj bo spet spekla kruh, ker je zelo lačen. Vsa tolažba, da kruha v taborišču ne more speči, ni nič pomagala. Večkrat je jokal in prosil za kruh. Tudi mati je jokala...

Nedaleč od taborišča je bila pekarna. Kadar je potegnil veter, je v taborišče prinesel omamni vonj po svežem kruhu. Najmlajši je pritekel k materi in ji dopovedoval, da zdaj pa bo kruha, ker že diši po njem. Mati je od nemoči zajokala, a tudi meni se je srce stisnilo od žalosti. Trdno sem se odločil, da bom enkrat dobil dovolj kruha za vse nas, da ga bomo siti.

Nekoga deževnega dne sem se zmuznil mimo vratarja in stekel do pekarni. Znašel sem se pred kupom dišečih hlebcev kruha. Omamljen od čudovitega vonja svežega kruha nisem takoj vedel, kaj storiti. Pogled se mi je prilepil na kruh, da nisem takoj opazil suhe ženske, ki je rezala kose. Nekaj mi je hotela dopovedati v tujem jeziku, a jaz sem samo strmel v dragoceni kruh.

Kot bi me nekaj presunilo, sem hitro zagrabil veliko, še vročo „štruco“ in jo stisnil k sebi. Prepravil me je srečen občutek, ko sem pomislil na

bratca, sestrico in mater, kako veseli bodo svežega kruha. Nisem opazil stražarja, ki se mi je bližal. Ko sem ga zagledal, je bilo že prepozno.

Zbežal sem, kruh mi je padel v blato in stražar me je ujel ter trdo zagrabil za roko. Kot začaran sem gledal v „štruco“ na tleh, ko me je stražar vlekel stran.

Pričel sem jokati, a stražar me je odvedel naprej v neko stavbo na temni hodnik in me pahnil v temen prostor.

Nekaj časa sem še jokal in govoril gluhim stenam, da nisem hotel kruha ukrasti, potem pa sem se pomiril. Pričel sem tipati okoli sebe, da bi ugotovil, kje sem. Zatipal sem nekakšne cevi. Preplavil me je silen strah: vsi smo se tako bali plinske celice. Mislim, da so me vtaknili vanjo. S svojimi enajstimi leti sem si plinsko celico predstavljal kot polno cevi in prav v takem prostoru sem bil.

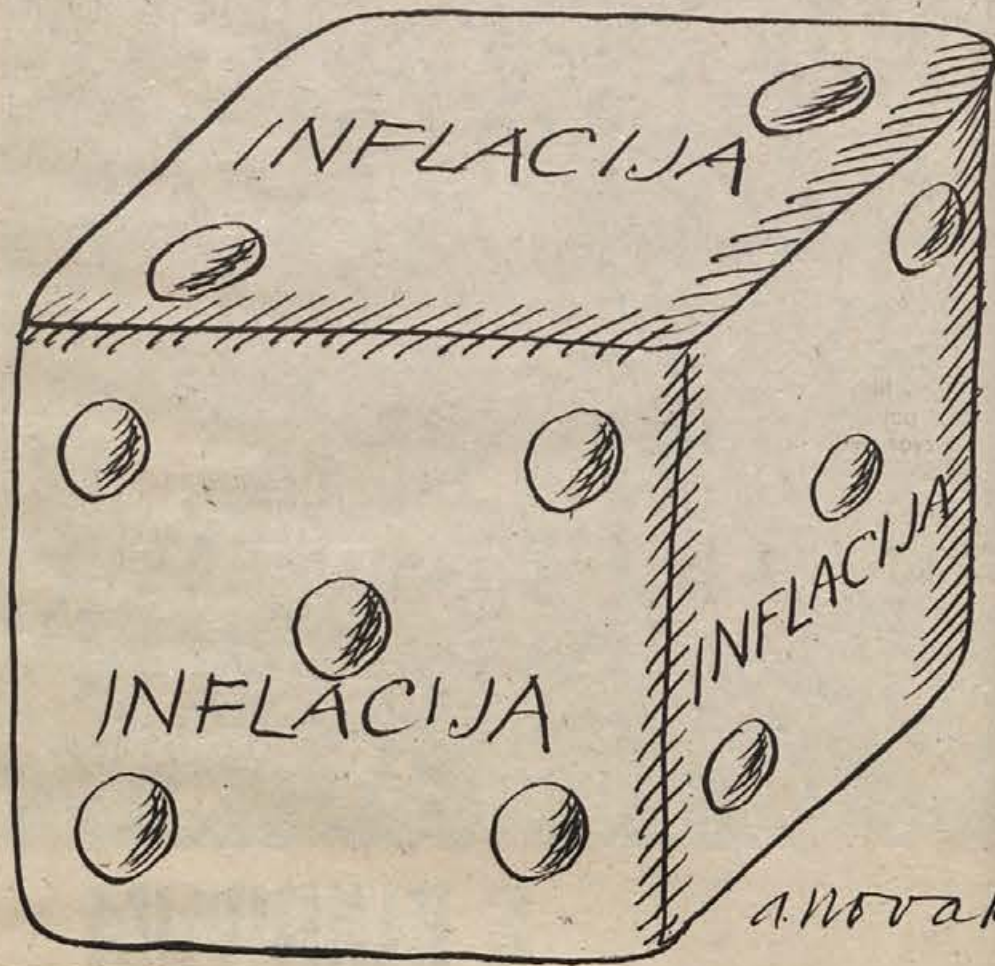
Ponovno sem zajokal, dokler nisem mogoč več potočiti niti solze. Ko je v cevah nekaj počilo, sem se v duhu poslovil od bratov, sestre in matere ter čakal na smrt.

Čakal sem dolge ure in ure. Od utrujenosti sem zaspal...

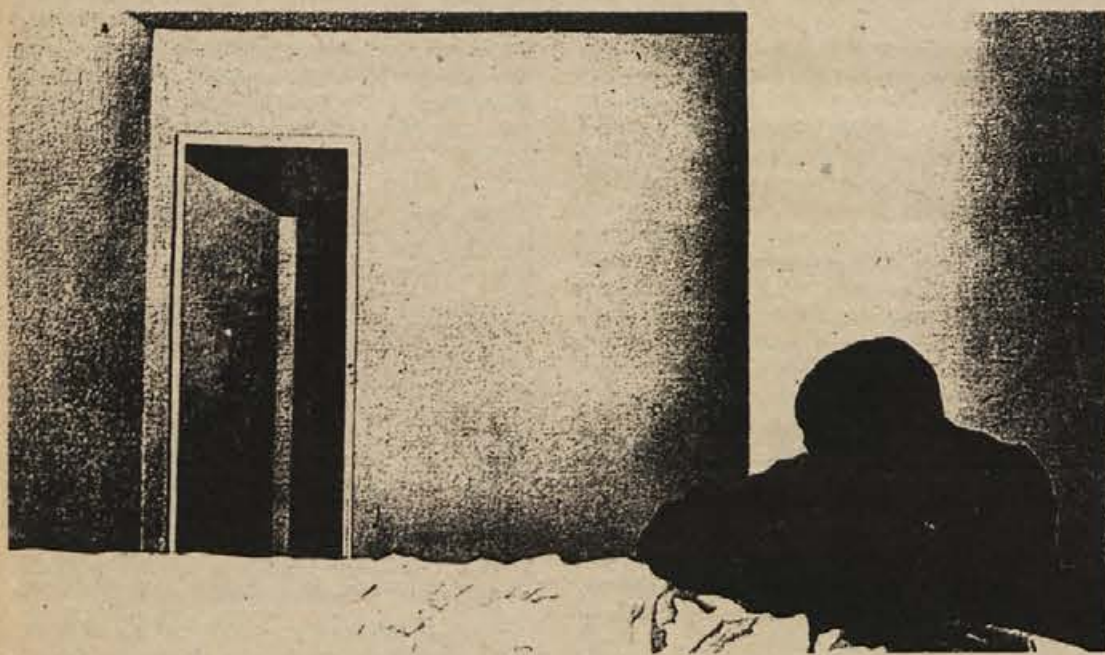
Prebudil sem se v materinem naročju.

Danes vem, da so me zaprli v prostor za hidrofor, a kljub temu sem preživel pravo grozo plinske celice.

ALOJZ ARH
Krško

Večna kocka

lojze sever

PRVI PLEN

Marsikdo si vsaj enkrat zaželi postati lovec, če ne pravi, pa vsaj divji, bodisi da nalašč pozvozi divjega zajca, spodbije fazana ali pa poželjivo ogleduje sloka bedra srne, ki se pase v logu.

Skrjančevega Staneta ni mika divji lov, ki je povezan z vrsto nevarnosti. Zaprošil je za vstop v zeleno bratovščino in bil po nekajletnem čakanju sprejet. Kajpak takrat še ni bilo tako strogih izpitov kot danes, zato je bil kaj kmalu sposoben za samostojen lov.

Kmetje iz okolice so ga prosili, naj jim pobije jazbeca, ki klevta dozorevajočo koruzo. Prav nazadnje so opazili razdejanje na Trnovčevi njivi. Stane je vabilo sprejel in se veselil mastnega plena, zato se je v mraku skobalil na češnje, ki je rasla nekaj lučajev proč od njive. Čakal je, dokler niso po vaških hišah ugasnile vse luči, oprezal na vse strani in v ušesa lovil skrivnostne nočne šume. Noč ima svojo moč in Stanetu je bilo tesno pri srcu, zato je trdno tiščal puško k sebi. Lunin

krajec je osvetljeval okolico in cerkvena ura na sosednjem hribu je odbila polnoč, ko je na drugem koncu njive začelo v koruzi lomastiti. Sprva bolj previdno, kot bi se žival bala šumenja suhih koruznih listov. Nočni tat je prihajal vse bližje, dokler ni malo pred koncem prišel k robu. Stane je opazoval sivo gmoto, ki je bila videti večja od jazbeca, zato mu je takoj postalo žal, da je namesto puške z daljnogledom vzel s sabo dvocevko. Šroti proti štečinastemu merjascu kaj malo opravišo.

Stane čaka, zverina tudi. Novopečenega lovca je minilo potrpljenje pa je sprožil. Toda joj! Namesto krika smrtno zadete živali se je oglasil prestrašen človeški glas: „Na pomoč! Ustrelil me je, ojoooi!“

Stane je zdrsnil s češnje in prihitel nesrečnežu na pomoč, vendar ni bilo potrebno. „Nikoli več, nikoli več,“ se je drl tat in s preluknjano vrečo bežal proti domu. Takrat je Stane opustil lov in tudi jazbeci niso več nadlegovali koruznih njiv.

toni gasperic POGOVORI

- Halo, si ti, stara sablja?
- Zdravo. Je bil vikend v redu?
- Za velik DR. Polna miza pijače in jedache, pa zaradi afnarije ne smeš žreti. Se že raje doma nabašem. Otroci?
- Hčerka študira v Švici, to veš. Ta mlajši igra huligana po mestu.
- Kaj hočeš? Mularija! Pri meni vse O. K.
- Vidiš kaj ono mrho? Dobra mačka, kaj?
- Izginila je iz mojega življenja oni dan, ko smo jo mečkali po Vrščicu. Fučka se mi. Lahka ptičica, hahahaha!
- Po posel?
- Nekaj me zafrkavajo na carini. Imaš koga?
- Se bo dalo. Je pa zaguljena situacija, ti pravim. Franca so pričeli ožemati, saj veš, zaradi česa.

- Vem. Nekako jih bomo. Vse se da.
- Samo metode so važne.
- Je vse tako, kot sva se pogovarjala v torek?
- Brez problemov. Stroji bodo ta mesec dolli.
- Natančen datum ti sporočim. Mimogrede: se do bi na vašem koncu kaj mark? Kupujem makino.
- Kot listja in trave. Po 7,20.
- Nabavi. Žena se bo klatila po nakupih, pa se oglasi pri tebi.
- O. K. Dobiš. Mogoče še ceneje.
- Na razpologo sem ti za protiuslugo.
- Že v redu. Majhne so te stvari.
- Listine imaš?
- Nekaj mečkajo na predstavnishstvu, a jih bodo zmazali skupaj. Ni vrag, saj so kampilci.
- Ni kaj, glava si. Je grozdeje že mehko?
- Zadruga je potrgala, kmetje še čakajo. Izkoristi riščajno sonce, ki pripeka kot sredi poletja. Smešno vreme.
- Enkrat se privlečem dol, da se ga našremo.
- Prej sporoči, da ne bi slučajno kam skočil.
- Brez skrbi. Živio, stari!
- Pozdravljen!
- Halo! Halo! Nisi odlozil?
- Kaj je?
- Skoraj mi je ušlo: skličli delavski svet. Njegov sklep je potreben.
- Še ta teden.

DOLENJEC V LJUBLJANI

evgen juric

JESEN, NAJLEPŠI ČAS

Prišla je jesen, najlepši letni čas. Ah, zdaj ne bom mogel brez prelepe Dolenjske.

Lirični grički, odeti v pisano oblačilo, listje, ki žari v vseh odtenkih rjave, zlate in rdeče...

Šel bom in obiskal Marjana. In šla bova v zidanico... (Nikakor ne smem pozabiti položiti v prtljažnik dveh „balončkov“, da mi natočijo nekaj za s seboj.)

Šel bom in obiskal Jožeta. (Nikakor ne smem pozabiti in na prtljažnik na streho avtomobila priverzati dveh ali treh praznih gajbic. Jože, dobričina, se bo koj spomnil, kaj pričakujem od njega. Nasul mi bo krompirčka, pa ga ne bo treba kupovati... Njemu je to malenkost, veliko ga ima, prodaja pa težko in po nizki ceni, saj ga goljufivi trgovci le skubejo.)

Potem bom šel do Petra. (Nikakor ne smem pozabiti in vzeti s seboj priložnega zabojčka, da mi bo vanj nasul jabolk. Saj se mu tako le valjajo po kašči...)

Obiskal bom tudi teto, no, kako ji je že

ime? Saj ni važno, da le košare ne pozabim vzeti s seboj. (Ko jo bo videla, tako veliko in tako prazno, se bo koj spomnila in mi vanjo naložila jajčk; putke ji pridno neso, zanjo, za starko, pa ni dobro, da je jajca, saj vsebujejo holesterol.)

Nikakor ne smem prezreti strica Lojza! Kajti ko se bo shladilo, bo začel klati prašiče. Obiskal ga bom. (S seboj moram vzeti staro rjuho, da mi bo vanjo zavil klobas, krvavic in kajšen košček mesa, ki se njemu le pošaljuje po zmrzovalni skrinji.)

In pa k Ivanu bo treba. (In praznih steklenic, ki se mi valjajo po garaži, mu bom peljal, veseli jih bo. On pa mi bo natočil dobre domače žganice, saj zanj ni dobro, če preveč pije...)

Da, res, moral bom na Dolenjsko. In to večkrat, saj vsega ne bom mogel pripeljati enkrat.

Prišla je jesen, najlepši letni čas, in vleče me na Dolenjsko. Kaj si morem, sem pač lirik!

MEŠCAN NA DOLENJSKEM

MASNE OTVAJALO MESTO

KAJ JE

PREDSTAVJAMO VAM

Pesnica Notranjske, ali bolje Loške doline, Marička Žnidaršič je pred kratkim izdala že peto pesniško zbirko. Enainpetdeset pesmi, uglašeni na vojne teme od leta 1941 do osvoboditve, kaže občutljivo notranjo odmevnost avtorice, ki je prizadeto spremljala usodo svoje doline in njenih ljudi v teh mračnih letih. Kolikor ne motijo kake prisiljene rime ali malo okoren verz, je zbirka lepa oddolžitve takratnim trpečim in hkrati borbenim ljudem pod Snežnikom. Prepričljive so zlasti pesmi, v katerih se pesnica spominja padlih tovarišev (npr.: O, zdaj bi lahko). Zbirki je napisala izčrpano spremno besedo Erna Muserjeva, Metka Krašovec pa je knjigo ilustrirala in opremila. Izšla je v založbi Borec.

FILM

FILMSKI IZVOZ

Jugoslovanski filmi si kar uspešno utirajo pot na tuja tržišča. Letošnji izvoz filmov je za 30 odstotkov večji od lanskega, pri tem pa je zanimivo, da je izvoz na zahodno tržišče za 9 odstotkov večji kot na vzhodno. Največji delež imajo v izvozu še vedno celovečerni igrani filmi. In kako je s slovenskimi filmi? V promet je najbolje šel film „Čudoviti prah“, sledi mu film „Povest o dobrih ljudeh“, „Pastirci“, „Strah“, „Srečno Kekec“, „Let mrtve ptice“ itd.

MARTIN KAČUR

Priljubljeno leto bo poteklo isto let od rojstva pisatelja Ivana Cankarja. To je prilika, ki obeta, da bomo vendarle dobili še preostalih pet knjig Cankarjevega Zbranega dela; v sklop počeščenega velikega pisatelja se že vključujejo gledališča, ki pravljajo predstave njegovih dram, ob strani pa tudi ne bo ostal slovenski film. Pri Viba filmu pravkar snemajo slovenski celovečerni film „Martin Kačur“. Režiser je Igor Pretnar, ki je s pisateljem Vitomilom Zupanom že pred desetimi leti pripravil scenarij po povesti Ivana Cankarja. Uresničitev te filmske zamisli o „življenjepisnem idealistu“ je dozorela šele letos, na pragu velike obletnice, pisca scenarija pa izjavljata, da sta ostala kolikor toliko zvesta literarni predlogi, kar jima bodo morebiti nekateri šteli celo v zlo.

Glede na literarno predlogo bo tudi film obdržal neokrnjeno naravno barvitost govora ljudi, ki izhajajo iz različnih družbenih plasti. Cankar je na svojski način podal bolj ali manj kritičen oris človeka, ki se pojavlja v domala vsej človeški družbi, po besedah Vitomila Zupana pa bo tudi film pokazal „človeka, ki prezgodaj pride s svojimi ideali, zato jih vrže na smetišče, za njim pa pridejo drugi, ki te ideale najdejo, jih poberejo, visoko dvignejo zastavo... on pa debelo gleda“. In tragedično konča!

Glede na to, da na Slovenskem ne premoremo dobrih, zgolj filmskih igralcev, bodo tudi v „Martinu Kačurju“ igrali

le gledališniki: Radko Polič, Milena Zupančič, Dare Ulaga, Marjeta Gregorac in drugi. Gre za prakso, ki daje slovenskim filmom nekoliko gledališki ton, pa vseeno ostaja na zavirljivi filmski ravni.

PLOŠČE

Festival Slovenska popevka 75 je že daleč za nami, nove melodije pa so vse bolj „stare“ in poznane. Pogosto jih je slišati na radiu, ljubitelji domačih popevk pa lahko prislunke melodijam tudi s ploščo, ki jo je izdala RTV Ljubljana. Na veliki stereo plošči so posneti 14 skladb v izvedbi slovenskih pevcov. Čeprav so ploščo že prej izdali, je šele pred kratkim prišla na police naših trgovin, ki se ukvarjajo tudi s prodajo plošč in kaset.

Častni konzul

Tudi „Častnega konzula“, največji roman angleškega pisatelja Grahama Greena, je v prevodu Mire Miheličeve izdala Cankarjeva založba. V romanu je Greene obdelal žgočo, nasilja polno sedanost Zahoda, kjer zaradi ugrabitev sivijo lasje tudi politikom in gospodarskim mogotcem. Torišče dogajanja je zakotno argentinsko mesto, v katerem životari farmar Fortnum, ki je „častni konzul“ Velike Britanije. Namesto ameriškega ambasadorja so gverilci pomotoma ugrabili Fortnuma in v zameno zanj hoteli izsiliti izpustitev političnih jetnikov. Da bi zvedeli, kako se zgodba konča, morate knjigo prebrati, saj gre tudi za pisanje, ki se na svojski način dotika etičnih problemov dandanašnjosti. Še tole: Graham Greene je že nekaj let kandidat za Nobelovo nagrado!

dnevnik nine kosterine

Pri založbi Borec je izšla zanimiva knjižna izdaja, za katero ne moremo reči, da je literarno delo, saj gre za ponatis deklishega dnevnika, ki ga je pisala Nina Kosterina v času svojega odrsčanja. Prav to obdobje je polno vere v ideale, obenem pa tudi čas, ko se ideali rušijo. Preprosta in iskrena izpoved, iz katere zaveje tudi mračni čas in dogodki v sovjetski državi. Dnevnik so našli šele po Ninini smrti, ko je v drugi svetovni vojni padla za domovino.

Saša Vuga sodi v srednjo generacijo slovenskih piscev in velja za enega od začetnikov

NOVEGA

slovenske televizijske drame, ki se je že povsem uveljavila. V knjižni obliki smo že dobili Vugove tekste, zdaj pa je založba Borec izdala še njegovo televizijsko dramo, ki je bila na televiziji prikazana pod naslovom „Steza do polnoč“ in nosi v knjižni izdaji naslov „Gorjupa bajta“. Dejanje se dogaja v času med drugo svetovno vojno.

„Kdor je ubijal enkrat, ubija zmeraj!“ To je misel, ki preganja glavnega junaka modernega poljskega romana „Nič, prav nič“, ki ga je napisal znani poljski filmski režiser in pisatelj Tadeusz Konwicki. Roman je

pred kratkim izšel pri založbi Borec in bo pritegnil vsakogar, ki ga zanima vprašanje človekovega notranjega sveta. Prikazuje začaran krog, ki se sklone okoli nekdanjega poljskega partizana, ki je kot 18-leten fant moral ubijati in ga zaradi tega kar naprej pekli občutek krivde. Rešitev išče v ljubezni, potem v sanjskem prijateljstvu, a kroga ne more razkleniti.

pra dedje

Z romanom „Pradedje“ je slovenski pisatelj Anton Ingolič posegel v obdobje slovenske zgodovine, ki do sedaj še ni bilo dobro raziskano, niti ga niso literarno obdelali. Osnovni motiv romana je kmečki upor leta 1635, ki je zajel vso spodnjo Štajersko in del Kranjske. Veliki upor je silovito zdviljal, uporni kmetje so porušili in požgali okoli 80 gradov, samostanov in župnišč. Čeprav so požar s silo zatrli, je iskra upora v srcih slovenskih kmetov ostala. S tem romanom Ingolič stopa na področje širokega epskega pripovedništva, ki je v slovenski literaturi slabše zastopano. Knjigo je izdala Državna založba Slovenije.

Skrivnostna organizacija Mafija, ki je nastala na Siciliji in svoj vpliv raztegnila po vsem svetu, je priljubljen motiv številnih pisateljev, režiserjev in dokumentaristov. Natančnega odgovora pravzaprav nihče ne more dati: ali je mafija zločinska organizacija ali je politična? Dejstvo je, da je posegala tako na področje kriminala kot politike. Poskus osvetliti, kaj je bilo z mafijo včeraj in kaj je danes, ki jo je izdala založba Borec. Delo je opremljeno s številnimi dokumentarnimi fotografijami.

Slišal sem, da bi moral vsak resnični slovenski umetnik združevati v sebi talent Leonarda da Vincija, vangoghovsko navdušenje, lamutovsko iskanje, kraljevsko poštenost in cankarjanski pogum. Ne vem, koliko teh lastnosti bi lahko prisodili akademskemu slikarju, ilustratorju in likovnemu pedagogu Jožetu Centi iz Ljubljane. Zagotovo pa njegove človeško-umetniške osebnosti ne bi predstavili popolno, če ne bi dodali še njegove značilno zbadljive šegavosti, po kakršni slovi Ribničar Urban. Eno je nepreklicno res: da je Jožetu Centi zibel tekla v deželici suhe robe.

Kaj vse je preстал, da se je dokopal do tega, kar danes je in čemur se je zapisal z dušo in s telesom, najbrž nikoli ne bo prišlo do ljudi. Le tu in tam se mu, največkrat nehote, utrne grenak drobec iz tistih časov, iz let garanja, ko se mu je nemalokrat vse videlo brezizhodno. A je kljub vsemu hvaležen temu trdnemu življenju, izučilo ga je, da lahko kaj doseže, če enkrat za vselej odmisli lahkotnost, če

se dovolj umakne njenim vabljivim lovkam. „Nemara je tak odnos do življenja vplival name tudi kot na slikarja, zato slikanja ne jemljem zlahka, za zabavo in igračkkanje, ampak za hudo resno, naporno, težaško opravilo.“

Rad razpne platno v ateljeju, še raje postavi slikarsko stojalo pred motiv iz narave. Njegova slika ni nikoli kopija tega, kar vidijo oči, ampak zgolj prešturiran vtis. Iz tega se je porodila njegova definicija krajine. „Dobra krajina,“ pravi, „je zame v določenem pomenu impresija. Poudariti mora samo to, kar je bistveno. Tako nastane tako imenovana monumentalnost krajine. Vsaka slika, tudi krajina, pa je v skrajni konsekvenci rezultat odnosa do predmeta, ki ga slikar hoče upodobiti. Čeprav mnogi trdijo za krajino, da ji je vsakršna bodočnost odpisana v tem smislu, da so praktično izčrpane že vse poti in smeri, jaz nisem takega mnenja. Po mojem je še pot, je v nekem novem realizmu, ven-

dar pa mora biti ta pot hudo osebna.“

Centi najbolj črti špekulantstvo v umetnosti. Samovšečnost, meni, je prvi korak vanj. Druga njegova zapoved je: ne biti vseh najširšim množicam. Zato tudi dela po naročilu nemara. Večni eksperimenti pa so zanj že nič manj kot žalitev. Ob takih in drugačnih pojavih je nasršen, saj se vse to niti približno ne sklada s pojmovanjem in poslanstvom umetnosti, za kakršno se zavzema. Umetnost, slikarstvo ali kakor že temu pravimo, mora služiti odkrivanju resnice. Zato mora slikar delati izpovedno, pošteno, kvalitetno.

„Sem samo za pošteno slikarstvo, pošteno umetnost, za kvalitetno. Kot tak sem raje slabši slikar kot odličen dekorater. To dvoje med seboj razlikujem, zato se tembolj držim poti, ki sem si jo izbral in ki se mi zdi prava.“

Njegov stil je, kakor je že nekajkrat preprosto označil

način, kako in kje dela, slikanje na kraju samem. Ker je vezan na motiv, se rad odzove povabilom za slikarske kolonije. Tako se je letos prvič pridružil tudi družini Dolenjske slikarske kolonije v Novem mestu. „Delati v koloniji pomeni doživeti prijetna srečanja s slikarji, kolonija je priložnost, da vidiš, kakšne materiale uporabljajo drugi, poleg tega pa je ta skupaj preživeti čas neke vrste osebnih duhovni „trim“, trenutek za sprostitev med poletnimi počitnicami.“

Centi obžaluje, da ima premalo časa za slikanje. Ko se prične šolsko leto, mora v šolo, kjer poučuje likovno vzgojo. V službo je moral preprosto zato, ker kot svobodni umetnik ne bi shajal. „Status slikarja je, če ni v klanu, negotov, ker pa jaz nočem biti ne v tem ne v onem klanu, sem moral v službo. In naj se vsako pomlad še tako zaklinjam, da jeseni ne bom prestopil šolskega praga, se to ponavlja iz leta v leto.“

I. ZORAN

pot k resnici

IZ TRDINOVEGA NOTESA

pešanje

pešanje

„Pešanje mladega zaroda na Dolenjskem. Od 50. leta sim so delavci čedalje bolj leni, zdaj potrebujem koscev na pol več, pred vstajali so o težkem delu vsi še pred dnem — zdaj vpijem in vpijem in še jih ne morem spraviti na noge. Pa fantje tudi za nič več niso. Enkrat, ko sem imel jez 26 ali 30 let, bil bi premagal huđiča, da mi pride na pot in še zdaj ne bojim se sedanjih fantov teh let. Ko sem bil še doma, hodili smo skupaj 3 fantje, pravi prijatelji in korenjaki, da se ne bi bili dvajsetih ustrašili — vsi trije lepo oblečeni, tihi, modri, pošteni v vsaki družbi, vse nas je rado imelo, na vsaki svatbi, na vsaki veselici mogli smo biti, niso nam dali miru ali gorje pobalnikom, ki so nam kaj zabavljali. Topli jih nismo nič ne s krepelci ne zažiga-

li s kamnjem, ampak jih stresli takole da ni si upal nihče več ne besede črhiniti in so utekali kot cucki. — Zdaj pa niso ti pobalini za nič, pa se pretepajo za vsako besedo ali tudi za nič s kolmi in z nožmi in se tožujejo in vlačijo po ječah. Vsega tega ni bilo o moji mladosti. Fantje so zdaj brez moči, ker preveč pijančevajo — tudi mi smo ga učasi usekali ali le učasi in to nam ni škodilo. Tudi na Hrvaško preveč zahajajo — tam se popolnoma spridijo — pridejo nazaj, zdaj ne ljubi se pekomo več kruh pečči in zidarjem ne zidati, raje posedajo po krčmah, denar se zapravi. (Parkelj v Prečini).“

Tako si je dolenjski bard zapisal besede prečenskoga moža, ki je skušal nekdanje delo in gle-

dal, kako delajo mladi. In kaj bi tak očanec povedal še sto let pozneje? Saj ne bi imel več kaj reči: on je še vstal pred dnem; ko se je postaral, je mlada generacija kljub vpitju prespala sončni vzhod — a danes sploh ni nikogar več, ki bi hotel delati na kmetiji!

Pretepači so pa še danes ponekod prav tako korajžni kot včasih, zlasti še, če se celo krdelo spusti v boj z nekaj osamljenimi (navadno pijanimi) fanti iz sosednje vasi, kar se rado dogaja na vaških veselich.

Vse drugo je ostalo kot nekoč: pijančevanje je morebiti še huđe, alkohol se pridružujejo še mamila, le da danes mladi ne zahajajo na Hrvaško, ampak v Nemčijo in druge zahodne države, kjer ginja konvertibilna valuta.

VREMENE URABNE SELE

16. X. - 29. X.

Sonce bo 23. oktobra stopilo v znamenje škorpionja; dan se bo še naprej krčil: 15. oktobra je bil dolg 10 ur in 59 minut, deset dni pozneje ga bomo namenili komaj še 10 ur in 27 minut.

20. oktobra ob 6.05 ščip, 27. oktobra ob 23.07 bo zadnji krajec. Herschlov ključ nam ob ščipu prerokuje dež, če piha severovzhodnik, in sneg, če piha vzhodni veter, ob zadnjem kraju pa se nam obeta po teh napovedih lepo vreme. Komaj gre verjeti, da bi nas utegnil tako zgodaj presenetiti sneg — še zlasti, ker živimo zadnja leta v takem pomanjkanju bele opojnosti.

16. oktobra goduje sv. Gal: ime je znano le iz pratik; svetnika predstavlja medved, ki nosi debelo poleno. Ljudska domišljija je spletla očitek: „Sveti Gal panj čebel ukral.“ Da so tega svetnika nekoč častili, pričča verovanje, da bo našel čebele tisti, kdor se na dan svetega Gala posti.

Apostol in evangelist, spreobrnjeni pogan in zvesti spremljevalec sv. Pavla, goduje 18. oktobra. Okrog svetega Luke so spravljali v naših krajih repo in od tistih dni so se ohranili reki: Sv. Luka repo puka. Ali: Sveti Luka v roke huka. Sveti Luka zimo prikuka.

Redkim znan svetnik je sv. Vendelin, katerega god praznujejo 20. oktobra. V nemških krajih velja za zaščitnika živine: v 18. stoletju so pri pristavi brežiškega gradu postavili v kamnito sobo Vendelinov kip in nemški napis: „O sveti Vendelin, veliki živinski patron, kjer varuješ ti, tam nobeno govedo ne zbolí.“

Sveto Uršulo, ki goduje 21. oktobra, so častili v Rimu že v 4. stoletju kot devico mučenico, potem pa je srednjeveška legenda povsem spremenila njeno osebo, potem ko je združila rimsko devico, hčer angleškega kralja in pomor angleških beguncev, ki so jih zares pomorili Huni leta 451 ali 452 ob Spodnjem Renu. Časčenje te svetnice so močno pospeševali v baroku.

Uršula je tudi vremenik. Znan je pregovor: „Uršula zemljo zaklene, Rupret (27. marca) jo pa spet odklene.“ Drugi pa pravi: „Če je pa Uršula lepa, bo lepa jesen, da si vsak lenuh na palici stelje domov prinese.“

Ob koncu oktobra, 28. dne v mesecu, godujeta sv. Simon in Juda, apostola, ki sta misijonarila po Mezopotamiji in Perziji, kjer sta doživela mučeniško smrt. Svoje dni so imeli njun god za začetek zime, kakor se je še ohranilo v pregovoru: „Si-

mon in Juda se snegom probuda.“

Poglejmo si še nekaj pregovorov.

Če je na sv. Uršule dan lepo, bo za tri dni dež. Če vinotoka mraz in burja brijeta, bo prosinca in svečana ljubo sonce sijalo. Dan sv. Uršule si zelje z zeljnika spravi, da ti ga vreme Šimona in Jude v nič ne spravi. Kakor sv. Uršule dan, bo tudi pozimi stan. Sv. Gal suhoten oznanjuje, da ob letu suša pripotuje.

Sveti Luka sneg osmuka. Sveta Urša zelje v kad buša. Sv. Uršula bo repo bušala.

In tako se izteka mesec oktober, hkrati z njim se obrača tudi leto dni, odkar smo začeli tole rubriko. Poskušali smo vam pokazati, kakšne so izkušnje naših dedov, kako se je v desetletjih in stoletjih navadilo obnašati vreme na določene dni. Še vedno veljajo kmečke vremenske modrosti za dokaj zanesljive ugotovitve. Pri opisih, pregovorih in zbiranju podatkov o vremenu smo se opirali mimo drugih na Kuretovo „Praznično leto Slovencev“, Slovensko stoletno pratiko ČGP Dela iz leta 1969 in na delo Kocbeka in Šašlja „Slovenski pregovori, reki in prilike“.

(KONEC)

„Kjer bog roko ven molí“

A. BARTELJ
J. SPLICAL

tudi urban je hodil k cenetu

V ribniškem kotu je bila zemlja od nekdaj skopa; fantje so si oprtali krošnje in jo s suho robo, ki so jo izdelovali v dolgih zimskih mesecih, mahčili v širni svet. Podbojeva mati so bili veseli, ko so po stari ljudski šegi otroka v zibel zabil na pragu. Bilo je to pred poldrugim stoletjem: če se je zibel z otrokom zvrnila v hišo, je to pomenilo, da bo ostal doma, če pa se je otrok prevrnil čez hišni prag na cesto, mu je bilo usojeno krošnarstvo. Usoda je malčku naklonila, da ne bo hodil po svetu — tako se je rodil najznamenitejši ribniški oštr in še danes slovi gostilna „Pri Cenetu“.

Prijazni lastniki se še danes pišejo Podboj; lastnik je Andrej Podboj, v gostilni pa pomagata tudi njegova žena in mama Zofija, ki se je v Ribnico priskočila 1931 iz Podbočja. Tudi pri Kerinovih, kot se je Zofija pisala, ko je bila še dekle, so imeli gostilno. Njen brat je še danes lastnik „Gadove peči“. Ni čudno, da gre glas o gostilni daleč naokrog, saj so bili od nekdaj v njej taki ljudje, ki znajo streči stvarjem. Gostilna je dobila današnje podobo za časa Andrejca in njegove žene Ane, ki je bila doma v Laščah: bila je edinka v Hočevarjevi gostilni.

V Cenetovi gostilni je tako, kot je bilo včasih s cesarji ali kralji: nič ni potrebno zapisati priimka, dovolj je, kar povedo z imeni. Od nekdaj je gostilna Podbojeva, in čeprav piše na kamnu nad vhodnimi vrati letnica 1815, vzdani pa je tudi kamen z letnico 1770, je starost večja; rodovnik je izpričan do Antona Podboja, brčkone pa je starejša, saj je prof. Debelak, znani ribniški kronist, po Andrejevih besedah mnenja, da je gostilna morebiti stara že kakih 300 let.

Če je ta starost količkaj natančna, potem smemo Podbojevo gostilno v Ribnici šteti med najstarejše na Slovenskem. In da so se Podboji v tej gostilni obdržali, so morali veliko vedeti in imeti namazane jezike: Ribničani so znani kot ljudje, ki povedo, kot mislijo, in ki so besedniku ne ostanejo ničesar dolžni, v starih krošnjarskih časih pa so hodili tja do Dunaja in še dlje in so venomer nosili sveže novice. Oštr je moral biti zato vedno na tekočem, če je hotel povedati kaj novega. Tam, kjer so premelevali stare stvari, gotovo ni bilo zanimivo.

Cene, ki je dal gostilni ime, je bil od vseh Podbojev, za katere je zanesljivo, da so bili v tej ribniški oštariji, najbolj znan. Sicer pa povejva najprej po vrsti vsa imena lastnikov: Anton, za njim Cene, potem Andrej, po njem je bil gostilničar Ivan, pokojni mož Zofije in oče zdajšnjega lastnika Andreja.

Za Ceneta je v bukvah zapisano, da se je rodil 16. sušca 1821. Cene je bil najmlajši otrok posestnika in mesarja Antona Podboja in njegove žene Marije Šoman.

Gostilno je prevzel že z 18 leti, ker je 1839 kolela, ki je tega leta morila po Ribnici, pobrala tudi očeta. Cene, ki je bil določen za gostilno, je moral od Bitenca v Šiški, kjer se je učil za mesarskega vajenca, takoj domov. Imel je končano osnovno šolo v Ribnici — klopi je drgnil nekaj let za Prešernom! — vajenske dobe v mesariji še ni končal in v gostilni je komaj kdaj pogledal za šank. To domačih ni motilo; ljubljence so zaupali vodenje znane in čvrste gostilne. Janez Podboj, Andrejev brat in Cenetov sin, za katerega so rekli, da je bil „poljudni pisatelj“, sicer pa je bil župnik, je v Slovenskih večerh zapisal o Cenetu: „Imeli smo več otrok, pa samo eno dete,“ te besede pa je položil v usta Cenetovih staršev. To dete, najljubši otrok, je bil Cene. K Janezu se bova vrnila pozneje, saj je on zložil in zapisal znano Ribniško krošnjarsko pesem, ki se je malce spremenjena ohranila do današnjih dni, postala nekakšna himna tega kraja in nepogrešljiv del repertoarja Slovenskega okteta.

Ko je Cene prijel za vajeti domače gostilne, je takoj uvidel, da brez dobre gospodinje gostilna ne bo prava. In kdo bi gošpodinjal bolje in raje kot lastna žena? Hitro se je ogledal za dekletu, pa v Ribnici ni našel nič primernega. Po ženo je šel tja v Begunje pri Cerknici; tam je zasnil Hrenovo Micko.

Oče Hren ni bil voljan dati dekleta na lepe oči in je šel v Ribnico pogledat, kako gospodariti tisti, ki bi rad njegovo hčer. Ko se je vrnil v domače kraje, je jezno godrnjal: „Kakšen mesar in krčmar pa je to, ko ima v hlevu eno samo kravo, pa še ta je suha kot trska, v kleti pa nima več kot pol lodrice vina!“ Kljub vsemu je Micka postala Podbojeva in leto manj kot pol stoletja sta bila mož in žena!

Cene je zadel terno, ko je Micko vzel za ženo; ljudje so govorili, da je ni gostilne, kjer bi znali bolje pripravljati jedi. Micka se je hitro in spretno vrtela za štedilnikom, v gostilni pa je Cene tudi znal pridobiti gosta. Pravi, da se je prav rad sprehodil s porcijo

slastne pečenke po gostilni in cedil slino: „O, kako je slastna, o, kako je dobra. To bi še angelci jedli, če bi ritke imeli! Naša mama res znajo kuhati,“ je vabil, ko je slastno užival vonj tople pečenke, „in kakšen kos odrežejo. Niso taki, kot so v ljubljanskih gostilnah, kjer dajo rezance namesto zrezka!“

Ob takih samogovorih ni nič čudnega, da so za med prodali vse, kar je Micka skuhalo; Cenetove besede so zalegle več kot danes zaležejo vsi aperitivni. Gostje so v trumah prihajali k Cenetu — ne samo zaradi vina in jedi, pač pa tudi zaradi Cenetove duhovitosti, njegove odrezavosti. Menda ne bo prav nič pretirano, če zapiševa, da je bilo treba k Cenetu — ne samo zaradi ugleda, saj so v to oštarijo šli vsi Ribničanje, ki so kaj dali nase, ampak tudi zaradi tega, ker so se pri Cenetu izvedele zadnje novice. V gostilni so se znašli furmani, ki so tu mimo peljali les, krošnjariji, ki so si oprtali suho robo in se podajali na pot, ali tisti, ki so se s prisluzenim denarjem vračali iz tujine, in domačini, ki so šli k Cenetu na polič vina in na pogovor.

Sicer pa je Cene vse znal in rad je povedal: „Samo sveder je tak, da je le za eno luknjo, človek pa mora biti za več stvari...“

Gostje so morali Ceneta vzeti takega, kakršen je bil: vedno pripravljena za šalo ali zbadljivko; vedeli so, da bodo pri njem dobili najboljšo vino in najlepše kose pečenke — toda vedeli so tudi za njegovo trmo.

Piva na primer ni točil, rekoč: „To je nemška pijača. Zato pa lahko pri nas dobite dolenjsko vino, močnega hrvata, sladkega prosekarka ali trdega istrjana.“

Tudi muzike ni trpel: „Pri tem je dosti greha pa malo izkupička. Plesa pri meni ne bo, pa pika!“

Za Ceneta so rekli, da je znal nemško, od otrok se je bil naučil slovensko, govoril pa je baje tudi tak kočevski hinderhonder, kot da bi ga bila Kočevarica rodila.

Do današnjih dni se je ohranil spomin na to, kako je bil v Cenetovi gostilni Simon Gregorčič. Zšel je v pivsko družbo, v kateri je moral vsak nazdraviti. Gregorčič se je dolgo branil, na koncu pa je vendar dvignil čašo in nazdravil: „Ker ste tako prijazni, se pokorim tej kazni!“

Menda je Gregorčiča pol Ribnice spremlilo na vlak, ki je imel zaradi dolgega slovesa precejšnjo zamudo; sicer pa dolenjski hlapon ne na novomeški na kočevski progi nikdar ni kaj pridol slovel po točnosti...

Tudi Trubar, pravijo, je dobro poznal Ribnico, ker je bil v bližnji vasi Breg za protestantskega pridigarja, le da takrat v kraju še ni bilo Cenetove gostilne... Gostilna pa je že bila, ko je Prešeren hodil v ribniško osnovno šolo. V Cenetovo oštarijo je pobjegal praznovat svoj rojstni dan tudi Oton Župančič, bodi omenjeno ob tej priložnosti, da bo pesniška mera bolj polna.

Cene je imel osem otrok, zato ni nič čudnega, da se je ohranilo tudi nekaj njegovih primer na otroški račun, kakršna je na primer tale: „Zakaj je breza bela? Da jo oče lahko tudi ponoči hitro najde, kar dar so otroci brezovega olja potrebni!“ Ali pa: „Brezovka je prav tako potrebna kot sveti križ v kotu.“ Cene je bil kajpak gostilničar in tudi mesar. V njegovo mesnico so Ribničani radi zahajali, saj so govorili, da so njegove tehničnice najbolj pravične, vedeli pa so tudi za njegove besede: „Kmetu dam zmeraj najboljšo meso, ker je pri njem le redko na mizi.“

Cene je doživel tudi čas čitalništva; v njegovi gostilni so osnovali ribniško čitalnico. Bilo je to 1870, precej let pred njegovo smrtjo. Hud kašelj ga je vrgel v posteljo 1888. Od tega si ni več opomogel; januarja naslednje leto ga je bolezen pobrala, starega slabih 68 let.

Janez, eden od njegovih osemih otrok, je tudi „le — tou pajsm po ribniškú zapisou jen zapau“, podpisal pa se je „Cenetou gspud Janez Podboj iz Ribnice“.

Ta pesem, znana ribniška himna, je sestavljena iz 16 kitic, začne pa se z naslednjimi verzji:

Sm Ribničan Urban po cajlim svajt sm znan. Jest bistrs sim glavje, pa žlice mam novie. Vseh šestnajst kitic te pesmi je še danes mogoče prebrati v domači hiši, posebni sobi v Cenetovi gostilni; v posebni vitrini je slika, žgana v les, ki predstavlja Urbana s krošnjo in ki jo je naredil pred kratkim umrl ravnatelj ribniške meščanske šole Janko Trošt. Tudi verzji so vžgani v les, podobno pa je dobilo kmalu po drugi svetovni vojni v dar za rojstni dan Andrejeva mama Zofija.

(Nadaljevanje prihodnjic)

